

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗ
ΜΕΣΟΓΕΙΟ
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΡΑΤΗΣΗ ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ.

ΚΟΥΚΟΥΡΙΚΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΠΕΤΡΑΚΟΥ ΗΛΕΚΤΡΑ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ,
ΧΩΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2005

Πρόλογος- ευχαριστίες:

Η ερευνητική αυτή εργασία χρειάστηκε υπομονή και επιμονή ώστε να ξεπεραστούν οι απογοητεύσεις από τα εμπόδια που στήνονταν εξαιτίας της δυσκολίας του ερευνώμενου πληθυσμού. Ιδιαίτερες είναι οι ευχαριστίες μου στην επιβλέπουσα καθηγήτρια κα Πετράκου Ηλέκτρα για την διαθεσιμότητα και καθοδήγηση σε όλα τα στάδια εκπόνησης αυτής της εργασίας, χωρίς την σημαντική συμβολή της οποίας θα ήταν αδύνατη η πραγμάτωση της. Ευχαριστώ επίσης τους κος Ιωσηφίδη Θεόδωρο και κος Χωριανόπουλο Ιωάννη για την αποδοχή τους να συμμετέχουν ως μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής. Τέλος, ευχαριστώ όλους όσους συνέβαλαν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό στην διεξαγωγή αυτής της έρευνας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή.....	1
2. Γενική παρουσίαση και σκοπός της έρευνας.....	2

3. Πολιτική για τη μετανάστευση και το άσυλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα.....	4
Α. Η ιστορία του ασύλου και της μετανάστευσης στην Ευρώπη και την Ευρωπαϊκή Ένωση.....	4
Β. Η ιστορία του ασύλου και της μετανάστευσης στην Ελλάδα.....	7
4. Διερεύνηση του πεδίου.....	8
5. Ερωτήματα και υποθέσεις της έρευνας.....	10
6. Βασικές έννοιες	12
7. Μεθοδολογία έρευνας.....	13
8. Περιορισμοί της έρευνας.....	18
Αποτελέσματα	
1. Μεταναστευτική πολιτική.....	19
Α. Νομοθετικό πλαίσιο.....	19
Β. Απελάσεις- επαναπροωθήσεις.....	21
Γ. Διαδικασία ασύλου.....	23
Δ. Φαινόμενα που σχετίζονται με τη μετανάστευση.....	24
2. Κέντρο Κράτησης Μυτιλήνης.....	26
Α. Ιστορία του Κέντρου Κράτησης.....	26
Β. Περιγραφή χώρου.....	29
Γ. Εσωτερική Δομή.....	29
3. Εμπλεκόμενοι φορείς.....	31
Α. Νομαρχία Λέσβου και Λήμνου.....	32
Β. Αστυνομία Μυτιλήνης.....	33
Γ. Άλλοι δημόσιοι φορείς.....	36
Δ. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.....	37
I. Ενεργά αναμειγμένες.....	37
II. Άλλες οργανώσεις	39
Ε. Προβλήματα που σχετίζονται με τους εμπλεκόμενους φορείς.....	40
ΣΤ. Τοπική κοινωνία	43
4. Συνθήκες κράτησης.....	45
Α. Συμπεριφορά αστυνομικών φρουρών.....	45
Β. Προβλήματα που επιλύθηκαν.....	47
Γ. Λειτουργικά προβλήματα του Κέντρου Κράτησης.....	49
Δ. Τρόπος αντίληψης του χώρου από τους μετανάστες.....	51
5. Δημογραφικά στοιχεία.....	53

Α. Στατιστικά στοιχεία.....	53
Β. Εθνικότητες.....	55
Γ. Συνεντεύξεις κρατουμένων του Κέντρου.....	55
6. Μετανάστευση προς την Ελλάδα.....	56
Α. Αιτίες μετανάστευσης.....	56
Ι. Κρατούμενοι στο Κέντρο.....	57
ΙΙ. Εμπλεκόμενοι φορείς.....	59
Β. Μεταναστευτική πορεία.....	60
Ι. Διαμονή σε άλλες χώρες.....	60
ΙΙ. Το ταξίδι	61
ΙΙΙ. Γνώσεις και πληροφορίες για την Ελλάδα και άλλες πλούσιες χώρες...63	
ΙV. Χώρα επιλογής για εγκατάσταση και σχέδια για το μέλλον.....	64
7.Υγεία των κρατουμένων μέσα στο Κέντρο	65
Α. Σχέσεις με τους άλλους.....	66
Β. Συναισθήματα.....	67
Γ. Ύπνος και όνειρα	72
Δ. Τραυματικές εμπειρίες.....	73
Ε. Οργανικά συμπτώματα.....	75
ΣΤ. Άλλα Προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας.....	76
Συμπεράσματα	
Το Κέντρο Κράτησης Μυτιλήνης.....	78
Ο ρόλος των ΜΚΟ και των εθελοντών.....	81
Ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας.....	82
Η ψυχική υγεία των μεταναστών και προσφύγων.....	85
Επιδράσεις της μεταναστευτικής πολιτικής.....	86
Επιδράσεις γεγονότων πριν την άφιξη στην Ελλάδα.....	93
Επιδράσεις κατά τη διάρκεια κράτησης στο Κέντρο.....	102
Ηλικία.	109
Φύλο.	109
Εκπαιδευτικό επίπεδο.....	110
Εθνικότητα.....	110
Προσωπικότητα.....	111
Επίλογος.....	112
Βιβλιογραφία.....	114
Παράρτημα 1: Φωτογραφίες του Κέντρου Κράτησης.....	121

Παράρτημα 2: Σχέδια γυναικών μεταναστών και προσφύγων.....	124
Παράρτημα 3: Σχεδιαγράμματα.....	127
Παράρτημα 4: Ερωτήσεις και συνεντεύξεις συμμετεχόντων.....	129

Περίληψη.

Περισσότεροι από 8.000 άνθρωποι κρατούνται στα σύνορα της Ελλάδας κάθε χρόνο γιατί εισήλθαν παράνομα στη χώρα. Ένα από τα Κέντρα Κράτησης για αυτό το σκοπό βρίσκεται λίγο πιο έξω από την πόλη της Μυτιλήνης, στο νησί της Λέσβου. Αυτή η εργασία επιχειρεί να αναλύσει όλες τις διαστάσεις της λειτουργίας του Κέντρου Κράτησης Μεταναστών και Προσφύγων Μυτιλήνης. Επίσης προσπαθεί να διερευνήσει όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν τη ζωή και την υγεία των ατόμων που κρατούνται. Με λίγα λόγια, την συναισθηματική και ψυχολογική τους κατάσταση κατά τη διάρκεια της κράτησης. Για τους

σκοπούς της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος των ημι- δομημένων συνεντεύξεων με μετανάστες και αιτούντες άσυλο που κρατούνται στο Κέντρο, με εθελοντές και υπαλλήλους των υπηρεσιών που εμπλέκονται στη διοίκηση και οργάνωση του Κέντρου. Τα αποτελέσματα αποκάλυψαν ότι η κλειστή και ακατάλληλη δομή του Κέντρου να στεγάσει ανθρώπους έχει σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχο-σωματική υγεία των προσφύγων και μεταναστών. Συμπερασματικά, η πολιτική της κράτησης σε Κέντρα στα σύνορα εγείρει ζητήματα σχετικά με την έλλειψη υποδομών υποδοχής μεταναστών και προσφύγων, με την ανεπάρκεια των τοπικών δημόσιων φορέων στην διοικητική διαχείριση του Κέντρου, με τους περιορισμούς της συμμετοχής των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και των εθελοντών, με τις αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας. Τέλος, η κράτηση στα Κέντρα των συνόρων συνεπάγεται την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ελευθερία, στη νομιμότητα, στη διαφορετικότητα και στην ισότητα ευκαιριών στην υγεία, την εργασία και την εκπαίδευση.

Λέξεις- κλειδιά: πρόσφυγας, αιτών άσυλο, παράνομος μετανάστης, κέντρο κράτησης, ψυχολογικές και κοινωνικές διαστάσεις.

Abstract

Each year more than 8.000 people are kept in detention on the borders of Greece because they entered illegally into the country. One of the detention centers that are used for this purpose is situated just outside the town of Mytilene, on the Lesbos Island. This essay attempts to analyze all aspects of the functioning of the Detention Center of Refugees and Immigrants in Mytilene. Additionally, attempts to explore all factors that influence the lives and health of the persons in detention. In short, to investigate their emotional and psychological state through detention. For this essay has been used the method of semi- structured interview with immigrants and asylum seekers that are detained in the Center, with volunteers and officers of the services that are involved with the management and organization of the Center. The findings demonstrate the extremely serious negative implications of the close and inappropriate for humans' structure of the

Center to the psycho-somatic health of the refugees and immigrants. In conclusion, the politics of detention in border centers highlight matters relevant to the lack of reception infrastructure for immigrants and refugees, to the administrative inadequacy of the regional state agents, to the limitations of the Non Governmental Organizations and volunteers participation, to the local society' s reactions. Finally, detention in border centers implies human rights violation to freedom, legality, diversity and equality of opportunities for health services, employment and education.

Keywords: refugees, asylum seekers, illegal immigrants, detention center, psychological and social aspects etc

1. Εισαγωγή

Οι μετακινήσεις πληθυσμών είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την ιστορία της ανθρωπότητας. Στην εποχή μας ένας σημαντικός αριθμός του παγκόσμιου πληθυσμού εξαναγκάζεται κάθε χρόνο να εγκαταλείψει τη χώρα καταγωγής του, γιατί απειλείται η ζωή του με διάφορους τρόπους, και να προσφύγει ή να μεταναστεύσει σε κάποια άλλη χώρα. Μετά τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο, η Ευρώπη αποτέλεσε ένας από τους «δημοφιλείς» και «προσιτούς» προορισμούς για πρόσφυγες και μετανάστες από την Αφρική, τη Μέση Ανατολή κλπ. Έτσι τα ευρωπαϊκά κράτη πολύ νωρίς φρόντισαν να αναπτύξουν πολιτικές για τη μετανάστευση, ενδεικτικά αναφέρουμε πολιτικές στρατολόγησης εργατικού δυναμικού, μετεγκατάστασης, κοινωνικής ένταξης κ.α, αν και πολλές από αυτές τις τακτικές δεν απέφεραν τα προβλεπόμενα αποτελέσματα.

Τα σύγχρονα μεταναστευτικά ή προσφυγικά ρεύματα προς την Ευρώπη παρουσιάζουν κάποιες μεταβολές που εντοπίζονται χρονικά μετά τη δεκαετία του 1970 και ιδιαίτερα μετά από τη δεκαετία του 1990. Οι αριθμοί των μεταναστών αυξάνουν «ανεξέλεγκτα» και «ανεξέλεγκτα» εξελίσσονται τα φαινόμενα που συνδέονται με, ή προκύπτουν από, την είσοδο και παραμονή των αλλοδαπών στη χώρα όπως η δημιουργία νέων χωρών υποδοχής, ο πολλαπλασιασμός των πράξεων τρομοκρατίας και η επανεμφάνιση του ρατσισμού στην Ευρώπη (Μουσούρου, 1993: σελ. 24). Μεγάλος αριθμός παράνομων μεταναστών φτάνουν στα σύνορα της Ευρώπης και κυρίως της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επιχειρούν πολλές φορές επιτυχώς την είσοδο τους στην πολυπόθητη «Γη της Επαγγελίας», προσδοκώντας ασφάλεια, καλύτερες συνθήκες διαβίωσης, εκπαιδευτικές ευκαιρίες και άλλα αγαθά που ως ανθρώπινες υπάρξεις δικαιούνται.

Από την άλλη πλευρά, η Ευρωπαϊκή Ένωση απαντά σε αυτές τις διαρκώς αυξανόμενες μεταναστευτικές ροές με μέτρα αναχαίτισης τους ακριβώς στα σημεία εισόδου ενστερνιζόμενη το δόγμα της «Ευρώπης φρούριο» που καθιέρωσε η Συνθήκη Σένγκεν. Τα τελευταία χρόνια εντός και εκτός των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης λειτουργούν εκατοντάδες Κέντρα Κράτησης για όσους εισέρχονται παράνομα στα κράτη μέλη της Ε.Ε. Μεγάλο αριθμό τέτοιων Κέντρων συναντούμε σε χώρες όπως η Μεγάλη Βρετανία, η Γερμανία, η Ολλανδία, το Βέλγιο που αποτελούν κύριους προορισμούς των μεταναστών εξαιτίας της μακράς ιστορίας αυτών των χωρών σε υποδοχή μεταναστών και προσφύγων¹. Παρόλα αυτά μεγάλο αριθμό Κέντρων Κράτησης συναντούμε και στις μεσογειακές χώρες όπως στην Ελλάδα αλλά και στις υπό ένταξη χώρες που αποτελούν σημεία εισόδου των μεταναστών και προσφύγων αλλά και πλέον χώρες προορισμού τους.

Με τη διαμόρφωση αυτού του γεωγραφικού κλοιού στα εξωτερικά σύνορα επιδιώκεται ένας διπλός στόχος: αφενός να παρεμποδιστούν οι ανεπιθύμητοι αιτούντες άσυλο ή μετανάστες να διεισδύσουν και να εγκατασταθούν στο ευρωπαϊκό έδαφος, αφετέρου όσοι καταφέρνουν να εισέλθουν εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης να νιώθουν άμεσα και συνεχώς ότι κινδυνεύουν να επαναπροωθηθούν σε γειτονικές χώρες με συνοπτικές διοικητικές ή αστυνομικές διαδικασίες (Ιός, 11/7/2004).

Στην Ελλάδα, γεωγραφικά, τα Κέντρα Προσωρινής Κράτησης βρίσκονται στην περιοχή του Έβρου, στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, την Εύβοια, την Κρήτη και σε άλλες περιοχές. Αυτή η εργασία επικεντρώνεται σε ένα από αυτά τα Κέντρα, στο Κέντρο Προσωρινής Κράτησης Μυτιλήνης με στόχο τη μελέτη της λειτουργίας του.

---

¹ From European Migration and Asylum Policies to Camps for Foreigner
http://www.noborder.org/files/040719eu_camps_map.pdf

2. Γενική παρουσίαση και σκοπός της έρευνας

Ως τη δεκαετία του 1990 η πολιτική είχε ως στόχο την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης που είχε αυξηθεί ιδιαίτερα μετά τη δεκαετία του 80. Την εποχή αυτή εντοπίζουμε και την εισαγωγή του όρου «λαθρο-μετανάστευση». Μόλις τα τελευταία χρόνια η πολιτική για τους πρόσφυγες και μετανάστες στην Ευρώπη έχει λάβει μια άλλη κατεύθυνση από την προηγούμενη που γίνεται ιδιαίτερα εμφανής στην κατασκευή ή χρηματοδότηση λειτουργίας ενός μεγάλου αριθμού «ανοιχτών» και «κλειστών» Κέντρων Κράτησης όπου «φιλοξενούνται» οι μετανάστες μέχρι να γίνει εφικτή η απέλαση τους. Αυτά τα κέντρα μπορεί να είναι πολύ διαφορετικά μεταξύ τους παρουσιάζουν όμως κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Το πρώτο είναι οι «ένοικοι» τους: πολίτες μη Ευρωπαϊκών χωρών που διέσχισαν ή προσπάθησαν να διασχίσουν τα σύνορα χωρίς έγγραφα. Το δεύτερο είναι ότι οι «παράνομοι μετανάστες» αντιμετωπίζονται ως ομάδα, αντί να αντιμετωπίζονται ως άτομα με προσωπική ιστορία. Τρίτον, φαίνεται αδύνατον να διασφαλιστεί οποιοδήποτε σεβασμός στα βασικά δικαιώματα σε αυτά τα μέρη. Δεν υπάρχει ελευθερία κινήσεων. Βασικά δικαιώματα στο άσυλο, στην οικογενειακή και ιδιωτική ζωή, όπως επίσης τα δικαιώματα των ανηλίκων δεν εξασφαλίζονται, ενώ απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση συχνά διαπράττεται². Ο πληθυσμός τους (παράνομα εισελθόντες), η μη ελευθερία κινήσεων, οι απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσης, ο μη σεβασμός των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η χωροθέτηση τους στα σύνορα ή στα σημεία εισόδου είναι τα σημαντικότερα στοιχεία που διαχωρίζουν τα Κέντρα Κράτησης από τα Κέντρα Υποδοχής αιτούντων άσυλο που υπάρχουν σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας.

Υπολογίζεται ότι μόνο το 2004 κρατήθηκαν 8.000 άτομα στα Κέντρα Κράτησης της Ελλάδας. Αυτά τα Κέντρα, τουλάχιστον όπως η ελληνική εμπειρία αποδεικνύει, στήνονται πρόχειρα και βιαστικά χωρίς μελέτη περί καταλληλότητας να στεγάσουν ανθρώπους, χωρίς καμιά φροντίδα για να ανταποκριθούν στις ανάγκες των συγκεκριμένων ατόμων και βρίσκονται συνήθως μακριά από κατοικημένες περιοχές. Στην Ελλάδα όσα από τα Κέντρα έχουν έρθει στο φως της δημοσιότητας μέσω του τύπου ή άλλων μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι αποθήκες όπου κρατούνται ένας μεγάλος αριθμός παράνομων μεταναστών και δυνητικών αιτούντων άσυλο υπό την επίβλεψη της αστυνομίας ώσπου να αποφασιστεί το «ακαθόριστο» από τους πολιτικούς φορείς καθεστώς στο οποίο υπάγονται οι άνθρωποι αυτοί. Τα περισσότερα Κέντρα βρίσκονται στα σύνορα που αποτελούν και σημεία εισόδου στη χώρα και

---

² From European Migration and Asylum Policies to Camps for Foreigner
http://www.noborder.org/files/040719eu_camps_map.pdf

στεγάζουν ανθρώπους από περιοχές με ασταθή πολιτικά καθεστώτα, εμφύλιες συγκρούσεις ή και πόλεμο.

Το Κέντρο Προσωρινής Κράτησης Μυτιλήνης αποτελεί ένα από αυτά και ίσως είναι και χαρακτηριστικό παράδειγμα της πολιτικής που ασκείται για όλα τα Κέντρα στην Ελλάδα και στην Ευρώπη γενικότερα. Η σύντομη ιστορία του Κέντρου αποδεικνύει τα προβλήματα αλλά και τις αλλαγές που σηματοδοτεί η νέα πολιτική για την μετανάστευση. Αν και ο πολιτικός λόγος αποφεύγει τη δημόσια συζήτηση του θέματος, η λειτουργία των Κέντρων επιφέρει κάποια «δι-αντίδραση» στις περιοχές που χωροθετούνται. Επίσης πέρα από το μείζον πολιτικό ζήτημα που προκύπτει, η ύπαρξη και λειτουργία τους έχει πολύ σημαντικές επιπτώσεις στους πληθυσμούς που κρατούνται. Για αυτές τις επιπτώσεις γίνεται ακόμη πιο περιορισμένη αναφορά ως ανύπαρκτη και αφήνεται στην καλή θέληση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και άλλων ευαισθητοποιημένων πολιτών να επαναφέρουν το θέμα στο δημόσιο λόγο, κυρίως πάλι σε τοπικό επίπεδο.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να συμβάλλει όσο το δυνατόν στη διερεύνηση του θέματος των Κέντρων και των ίδιων των μεταναστών που κρατούνται φυλακισμένοι και μακριά από τα βλέμματα των Ελλήνων και Ελληνίδων ώστε να μη δημιουργούνται αμφισβητήσεις, ερωτήματα και αντιδράσεις, με απώτερο στόχο να εξετάσει όλες τις πτυχές και τους παράγοντες που συνθέτουν την πολιτική ασύλου και μετανάστευσης όπως οι μετανάστες τη βιώνουν στα Κέντρα που βρίσκονται στην παραμεθόριο.

Τέλος, βασική ώθηση και ευχή για την πραγματοποίηση αυτής της εργασίας είναι να αξιοποιηθεί προς όφελος των ανθρώπων που υφίστανται τις συνέπειες της συγκεκριμένης πολιτικής.

3. Πολιτική για τη μετανάστευση στην Ε. Ε. και στην Ελλάδα

Για να κατανοήσουμε την ίδρυση και λειτουργία ενός Κέντρου Προσωρινής Κράτησης στα σύνορα της Ελλάδας και κατά επέκταση της Ε.Ε. είναι απαραίτητη η παρουσίαση των πολιτικών για τη μετανάστευση που έχουν εφαρμοστεί ως σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση γενικότερα και στην Ελλάδα ειδικότερα.

Θεωρούμε ότι πρέπει να επικεντρωθούμε περισσότερο στην έννοια του πρόσφυγα μια και όπως τόνισα παραπάνω ο πληθυσμός που κρατείται στο Κέντρο προέρχεται από χώρες όπου διεξάγονται ένοπλες συγκρούσεις και πόλεμοι ή καταπατήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ένας ακόμη σοβαρός λόγος είναι ότι η πολιτική της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης και της λειτουργίας τέτοιων Κέντρων έχουν αρνητικές συνέπειες στην πολιτική ασύλου της ελληνικής και κοινοτικής πολιτικής για την υποδοχή και προστασία των

δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο, επομένως και στους ίδιους τους αιτούντες άσυλο και στον τρόπο που αντιμετωπίζονται

Η έννοια του πρόσφυγα, του «ικέτη» ή του εξόριστου είναι γνωστή από την αρχαιότητα. Από τους κλασσικούς και ρωμαϊκούς χρόνους είναι γνωστή η δίωξη των πολιτικών αντιπάλων. Αργότερα με την εμφάνιση του Χριστιανισμού, μεγάλα είναι τα ρεύματα των θρησκευτικών προσφύγων ενώ πολλά θρησκευτικά βιβλία ανά τον κόσμο περιγράφουν ιστορίες προσφύγων. Οι πόλεμοι, οι θρησκευτικές και πολιτικές διώξεις υποχρέωσαν ανά τους αιώνες εκατομμύρια ανθρώπους να γίνουν πρόσφυγες. Στην νεότερη ιστορία ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος, η Ρωσική Επανάσταση και ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος ανάγκασαν εκατομμύρια ανθρώπους να εγκαταλείψουν τις εστίες τους (Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας, 2001). Για την Ελλάδα, η ανταλλαγή πληθυσμών μετά την Μικρασιατική καταστροφή έχει συνδεθεί με την έννοια του πρόσφυγα.

A. Η ιστορία του ασύλου και της μετανάστευσης στην Ευρώπη και την Ευρωπαϊκή Ένωση

Μέχρι τον 1^ο Παγκόσμιο Πόλεμο, η παροχή ασύλου σε πρόσφυγες παρέμενε άγραφος νόμος και αποτελούσε θέμα αποκλειστικά της εθνικής πολιτικής του κάθε κράτους. Μετά τη λήξη του 1^ο Παγκόσμιου Πόλεμου, η πρώτη ουσιαστικά διεθνή πολιτική κίνηση για τα θέματα προσφύγων ήταν τον Αύγουστο του 1921, με την εκλογή από την Κοινωνία των Εθνών του πρώτου Υπατου Αρμοστή, του Νορβηγό Fridtjof Nansen, με σκοπό να διευθετήσει το θέμα των Ρώσων προσφύγων. Στη συνέχεια οι αρμοδιότητες του επεκτείνονται και σε άλλες ομάδες προσφύγων όπως οι Αρμένιοι, οι Ασσύριοι και οι Τούρκοι. Κατά την περίοδο 1921 –1933 διάφορες ειδικές συμβάσεις καθόρισαν το νομικό καθεστώς των Ρώσων και των Αρμενίων προσφύγων. Με το θάνατο του Nansen το 1930, διαλύεται το γραφείο της Υπατης Αρμοστείας, και τις δραστηριότητες του αναλαμβάνει το Διεθνές Γραφείο Nansen, ένας αυτόνομος οργανισμός υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, που λειτούργησε ως το 1938 (Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας, 2001).

Κατά τη διάρκεια του 2^ο Παγκοσμίου Πολέμου, την προστασία των εκατομμυρίων ατόμων που αναγκάζονται να μετακινηθούν, αναλαμβάνει ο Οργανισμός Αρωγής και Αποκατάστασης των Ηνωμένων Εθνών (UNRRA), ο οποίος έχει συσταθεί το 1943 από τις Συμμαχικές Δυνάμεις. Ο πρώτος διεθνής οργανισμός που συστάθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών με σκοπό την διευθέτηση του προσφυγικού προβλήματος ήταν ο Διεθνής Οργανισμός Προσφύγων. Όμως οι λύσεις που προώθησε προκάλεσαν τις αντιδράσεις πολλών κρατών και οδήγησε τελικά στον τερματισμό της λειτουργίας του Οργανισμού το 1951. Τον

Διεθνή Οργανισμό Προσφύγων αντικατέστησε, τον Ιανουάριο του 1951 η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, οι αρμοδιότητες της οποίας βάσει του καταστατικού της είναι η «παροχή διεθνούς προστασίας» και «η ανεύρεση μόνιμων λύσεων στο πρόβλημα των προσφύγων με τη βοήθεια των Κυβερνήσεων (...) έτσι ώστε να διευκολυνθεί ο εθελοντικός επαναπατρισμός των προσφύγων και η ένταξη τους στις χώρες ασύλου». Κύριος ρόλος της είναι να διασφαλίζει ότι τα κράτη είναι ενήμερα και δρουν βάσει των υποχρεώσεων τους για την προστασία των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο. (Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας, 2001).

Το 1951 υιοθετήθηκε στα πλαίσια του ΟΗΕ, η Σύμβαση της Γενεύης για το καθεστώς των προσφύγων στην Ευρώπη με σημαντική διάταξη την αρχή της μη επαναπροώθησης ενώ με το Πρωτόκολλο του 1967 αφαιρέθηκαν γεωγραφικοί και χρονικοί περιορισμοί για το καθεστώς του πρόσφυγα. Μέχρι και τη δεκαετία του 1970 υπήρχε σαφής διαχωρισμός μεταξύ ασύλου και μετανάστευσης, δηλαδή μεταξύ της εξαναγκαστικής και της εθελούσιας μετανάστευσης ενώ μετά τη δεκαετία του 1980 ο διαχωρισμός αυτός έπαψε να είναι ξεκάθαρος. Συγκεκριμένα μέχρι και τη δεκαετία του 1970 τα δυτικά ευρωπαϊκά κράτη υποδοχής εφάρμοσαν πολιτική στρατολόγησης μεταναστών από άλλες χώρες ως εργατικό δυναμικό για να καλύψουν τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Ταυτόχρονα δέχονταν πρόσφυγες από ευρωπαϊκές χώρες με κομμουνιστικά καθεστώτα ενώ για τους πρόσφυγες εκτός ευρωπαϊκών χωρών οι περισσότερες εφάρμοσαν πολιτική ποσόστωσης και προγράμματα επανεγκατάστασης σε τρίτες χώρες (Πετράκου, 2004).

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης η πολιτική για τη μετανάστευση αποτελεί ένα από τα κύρια ζητήματα της κοινής ή εναρμονισμένης πολιτικής. Αυτή η πολιτική θα θεσπισθεί μέσα από μια σειρά συνθηκών και πρωτοβουλιών, δηλαδή τη Συνθήκη του Δουβλίνου, τη Συνθήκη του Maastricht, τη Συνθήκη του Άμστερνταμ και την Πρωτοβουλία Σένγκεν. Πρώτη η Συνθήκη του Δουβλίνου το 1990 καθόρισε υπεύθυνο το κράτος για την εξέταση των αιτήσεων για το άσυλο και τους όρους επανεισδοχής. Το 1993 με την ισχύ της Συνθήκης του Μάαστριχ, το άσυλο με την μετανάστευση εντάσσονται στον Τρίτο Πυλώνα της Συνθήκης που αφορά τη διακυβερνητική συνεργασία και αποτελούν μέρος του ενιαίου χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (Πετράκου, 2004). Ενώ με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997, θεσπίζει μέτρα περί μεταναστευτικής πολιτικής, για τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής και προδιαγραφές διαδικασιών σύμφωνα με τις οποίες τα κράτη μέλη θα χορηγούν θεωρήσεις και άδειες διαμονής, για τη παράνομη μετανάστευση και διαμονή, για τα δικαιώματα των

νόμιμων μεταναστών³. Το κεκτημένο της Πρωτοβουλίας Σένγκεν είχε ενσωματωθεί χωρίς καμιά τροποποίηση. Η πρωτοβουλία αυτή, που κατέληξε να υιοθετηθεί σε κοινοτικό επίπεδο και να συμπεριλάβει σχεδόν όλα τα κράτη μέλη, σήμαινε την άρση των εσωτερικών συνόρων των κρατών μελών και την ελεύθερη κυκλοφορία των ανθρώπων από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, και συνακόλουθα την μετατόπιση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα των μελών της ΕΕ. Στο Τάμπερε το 1999, τα κράτη μέλη συμφώνησαν για την καθιέρωση καθεστώτος κοινού ευρωπαϊκού ασύλου (Πετράκου, 2004).

Ορισμένοι άξονες της κοινοτικής μεταναστευτικής πολιτικής αφορούν πρωτίστως την μετανάστευση αλλά έχουν συνέπειες και για τους πιθανούς αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες ενώ άλλοι άξονες αφορούν αποκλειστικά το άσυλο και αναφέρονται επιγραμματικά παρακάτω:

- Παρεμπόδιση πρόσβασης σε ευρωπαϊκό έδαφος
- Μείωση της παραμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Αποκλεισμός από τις διαδικασίες ασύλου
- Προστασία εκτός της προσφυγικής αναγνώρισης (Πετράκου, 2004)

Συνοπτικά, είναι σαφές ότι μια από τις συνέπειες των βαθμιαίων μειώσεων στους δύο δρόμους που μπορούσε κάποιος να έρθει ως μετανάστης στην Ευρώπη, δηλαδή είτε ως πρόσφυγας μέσω των προγραμμάτων μετεγκατάστασης προσφύγων είτε ως οικονομικός μετανάστης μέσω των προγραμμάτων στρατολόγησης εργατικού δυναμικού, ήταν η σύγκλιση των πολιτικών προσφύγων και των οικονομικών μεταναστών σε ένα μοναδικό μεταναστευτικό δρόμο, των αιτούντων άσυλο (Koser, 2001). Από τη δεκαετία του 1980 μέχρι σήμερα, τα κράτη μέλη χαράζουν την πολιτική ασύλου μέσα από μια σειρά περιοριστικά μέτρα τα οποία έχουν βασικό στόχο να πετύχουν την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης συμπεριλαμβανομένου της μετακίνησης αυτών που παρουσιάζονται ως αιτούντες άσυλο ενώ είναι μετανάστες. Η αυστηρή κρατική πολιτική για τους παράνομους μετανάστες είναι τα μέτρα περιορισμού και μη κατοχύρωσης των δικαιωμάτων τους ως τιμωρία για την παραβίαση των κανόνων, τους οποίους έχουν θέσει τα ίδια τα κράτη για το έλεγχο των μετακινήσεων και της εγκατάστασης (Πετράκου, 2005).

B. Η ιστορία του ασύλου και της μετανάστευσης στην Ελλάδα

Η Ελλάδα κατά παράδοση αποτέλεσε χώρα αποστολής μεταναστών. «Δύο σημαντικά κύματα μαζικής μετανάστευσης έλαβαν χώρα μετά τον σχηματισμό του μοντέρνου ελληνικού κράτους. Το πρώτο, στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αι (1890- 1914) με βασικούς

---

³ Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής
<http://www.imepo.gr/pdfs/NOMOTHETIKO%20PLAISIO%20E.E.%20GIA%20METANASTEYSH.pdf>

προορισμούς τις ΗΠΑ και την Αίγυπτο, το δεύτερο ακολούθησε το 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο (1950- 1974) και κατευθύνθηκε κυρίως προς την Δυτική Ευρώπη, τις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Αυστραλία, από τους οποίους οι μισοί επέστρεψαν μεταξύ του 1974 και 1985 (Kasimis & Kasimi, 2004). Το γεγονός ότι η Ελλάδα υπήρξε κυρίως χώρα αποστολής μεταναστών είχε ως αποτέλεσμα την αδιαφορία των εκάστοτε κυβερνήσεων για την εφαρμογή μιας ουσιαστικής μεταναστευτικής πολιτικής για την υποδοχή και ένταξη των μεταναστών που εγκαθίστανται στην χώρα.

Ουσιαστικά, η μετανάστευση προς την Ελλάδα ξεκινά την δεκαετία του 1970 με τη στρατολόγηση εργατών για τη χημική βιομηχανία και αλιεία (Νικολινάλακος, 1973) και συνεχίζεται τη δεκαετία του 1980 «όταν ένας μικρός αριθμός Ασιατών, Αφρικανών και Πολωνών φτάνουν στην Ελλάδα και βρίσκουν δουλειά στον κατασκευαστικό τομέα, στην γεωργία και στις οικιακές υπηρεσίες» (Kasimis & Kasimi, 2004). Στην Ελλάδα πριν το 1989, μπορεί να υποστηριχτεί ότι απουσίαζε οποιαδήποτε πολιτική για τη μετανάστευση προς την Ελλάδα (Πετράκου, 2001, σελ.40).

Αλλά ούτε και στο θέμα του ασύλου η Ελλάδα δεν είχε αναπτύξει κάποια οργανωμένη πολιτική παρόλο που δέχονταν μικρό αριθμό προσφύγων από τις δεκαετίες ακόμη των 50 και 60 ακολουθώντας την πολιτική του ενδιάμεσου σταθμού και όχι του κυρίως προορισμού των προσφύγων. Το πλαίσιο υποδοχής προσφύγων στην Ελλάδα, από τις δεκαετίες του '50 και του '60 μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '80, ήταν τα προγράμματα μετεγκατάστασης, με κύριους δρώντες, διάφορες Διεθνείς Οργανώσεις, οι οποίες κανόνιζαν την μετανάστευση των προσφύγων που έρχονταν στην Ελλάδα, κυρίως από χώρες της Μέσης Ανατολής και κομμουνιστικές χώρες, σε τρίτες χώρες, κυρίως τις Η.Π.Α., τον Καναδά και την Αυστραλία (Πετράκου, 2005).

Η πολιτική για το άσυλο άρχισε να αναπτύσσεται στις αρχές της δεκαετίας του 1990, με την αύξηση της μετανάστευσης στην Ελλάδα και συνδέθηκε άμεσα με την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης σε ελληνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η έμφαση της κρατικής πολιτικής για την καταστολή της μετανάστευσης προς την Ελλάδα, σφραγίστηκε με την ψήφιση του Νόμου 1975, το 1991 (Χλέπας και Σπυράκος) ο οποίος ρύθμιζε την είσοδο και εγκατάσταση των μεταναστών, ορίζοντας ως κυρίαρχη εικόνα της μετανάστευσης στην Ελλάδα, τη λαθρομετανάστευση. Η ταύτιση του ασύλου με την παράνομη μετανάστευση αλλά και η σύνδεσή του με το θέμα της δημόσιας τάξης και ασφάλειας στα πλαίσια χάραξης και εφαρμογής της πολιτικής φαίνεται ξεκάθαρα από το γεγονός ότι αρμόδιο υπουργείο για το άσυλο, ήταν και παραμένει το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, ακόμα και μετά το 2001, και με το νέο νόμο 2910 με τον οποίο τα θέματα της μετανάστευσης πέρασαν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εσωτερικών.

Συγχρόνως, ενώ η προσφυγική αναγνώριση δεν έχει αποτελέσει βασικό άξονα της πολιτικής ασύλου πριν το έτος 1991, εφαρμόστηκε σε μεγάλη έκταση, η προσωρινή προστασία, η οποία δεν παρέχει δεσμευτική παροχή προστασίας από την πλευρά του κράτους και δεν αποτελεί μόνιμη λύση για την εγκατάσταση των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα. Με αυτό τον τρόπο, στόχος της πολιτικής φαίνεται να είναι η αποθάρρυνση αναζήτησης άσυλου και απαξίωση της εφαρμογής ουσιαστικών μέτρων για παροχή προστασίας ανάλογα με τις ανάγκες των αιτούντων άσυλο και κατοχύρωσης των δικαιωμάτων τους (Πετράκου, 2005).

4. Διερεύνηση του πεδίου

Μόλις την τελευταία δεκαετία το ζήτημα της μετανάστευσης απασχολεί σημαντικά την ελληνική κοινωνία μια και γίνονται εμφανείς οι συνέπειες της συγκέντρωσης μεγάλου αριθμού αστέγων και εξαθλιωμένων μεταναστών ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα. Όσον αφορά τα στατιστικά στοιχεία για την έκταση του φαινομένου υπάρχουν για τους νόμιμους μετανάστες, τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο αλλά για τους παράνομους εισελθόντες δεν υπάρχουν συγκεκριμένες μετρήσεις παρά μόνο υπολογισμοί. Στο πλαίσιο του πρώτου (1998) προγράμματος νομιμοποίησης που θέσπισε ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, σχεδόν 400.000 μετανάστες έκαναν αίτηση για προσωρινή άδεια παραμονής (λευκή κάρτα) και από αυτούς περίπου 180.000 υπέβαλαν αίτηση για προσωρινή άδεια παραμονής (πράσινη κάρτα). Στο πλαίσιο του δεύτερου προγράμματος νομιμοποίησης που ολοκληρώθηκε το καλοκαίρι του 2001 σε σχέση με το νέο νόμο για τη μετανάστευση 2910/2001, 280.000 άτομα υπέβαλαν αίτηση για να νομιμοποιήσουν το καθεστώς παραμονής τους. Από αυτούς ένα μεγάλο ποσοστό μπορεί να είχαν ήδη νομιμοποιηθεί το 1998 αλλά δεν μπόρεσαν να διατηρήσουν τη νομιμότητά τους ή να παραλάβουν τα σχετικά δικαιολογητικά. Σταδιακά, οι υπολογισμοί των μελετητών και της κυβέρνησης συγκλίνουν αποκαλύπτοντας μια διαφορετική εικόνα: υπάρχει ένας συνολικός αριθμός περίπου 600.000 μεταναστών εγκατεστημένων στην επικράτεια (οι μισοί από τους οποίους θεωρείται ότι ήρθαν από την Αλβανία) (Πετρονώτη & Τριανταφυλλίδου, 2003).

Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας σύμφωνα με την απογραφή του 2001 αναφέρει 762.191 αλλοδαπούς συνολικά στην χώρα, από τους οποίους οι 9.980 αιτούντες άσυλο και οι 2.368 αναγνωρισμένοι πρόσφυγες⁴. Επιπλέον, οι πληροφορίες που χορηγούν οι επίσημες πηγές διαφέρουν κατά πολύ από εκείνες που δίνουν οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί (Ελληνικό Συμβούλιο Προσφύγων, CARITAS, κ.λπ.) ή οι ίδιοι οι μετανάστες (Πετρονώτη & Τριανταφυλλίδου, 2003).

---

⁴ http://www.statistics.gr/gr_tables/s1100_sap_1_allod_3.htm

Παράδειγμα σε ημερίδα του το Δίκτυο Μεταναστών Ελλάδας αναφέρει ότι το σύνολο των μεταναστών συμπεριλαμβανομένου των προσφύγων, αιτούντων άσυλο και παράνομων μεταναστών φτάνει τα 2.000.000. Οι αριθμοί αποκαλύπτουν ότι η έκταση του μεταναστευτικού φαινομένου στην Ελλάδα είναι δυσανάλογη με την σπουδαιότητα και προσοχή που του έχει δοθεί από τις εκάστοτε κυβερνήσεις.

Επίσης πέρα από την μεγάλη καθυστέρηση στην άσκηση μεταναστευτικής πολιτικής όσον αφορά το καθεστώς νομιμότητας των μεταναστών μεγάλες είναι και οι καθυστερήσεις στην ανάπτυξη πολιτικών που να σχετίζονται με την υποδοχή των μεταναστών και προσφύγων, την ένταξη και άλλων ζητημάτων όπως η αντιμετώπιση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας εναντίον τους με αποτέλεσμα να καταπατούνται βασικά ανθρώπινα δικαιώματα.

Σήμερα η πολιτική που ακολουθείται όσον αφορά τους πρόσφυγες και μετανάστες επικεντρώνεται στην μείωση του αριθμού των ατόμων που φτάνουν και επιζητούν να μείνουν στην Ελλάδα αλλά και το «ξεδιάλεγμα» αυτών που θα τους επιτραπεί η παραμονή. Έτσι η πολιτική επιτάσσει την κράτηση τους στα Κέντρα Προσωρινής Κράτησης των συνόρων για 3 μήνες. Επίσημος στόχος των Κέντρων Κράτησης μπορεί να είναι η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης αλλά ουσιαστικός λόγος, ο οποίος μπορεί να συναχθεί και από την έρευνα, είναι ο περιορισμός του αριθμού των αιτούντων άσυλο και του αριθμού των μεταναστών ως ατομική επιλογή. Με λίγα λόγια, τα κράτη προτιμούν να ελέγχουν τις εισόδους και να «διαλέγουν» τους μετανάστες και αιτούντες άσυλο ανάλογα με τις ανάγκες τους όπως αυτά τις αντιλαμβάνονται. Οι αριθμοί και εδώ είναι σημαντικοί αν σκεφτούμε όπως αναφέρθηκε και πρωτύτερα ότι μόνο το 2004 κρατήθηκαν γύρω στα 8.000 άτομα από τα οποία δεν γνωρίζουμε πόσα έμειναν τελικά στην Ελλάδα, πόσα απελάθηκαν ή επαναπροωθήθηκαν σε ασφαλείς χώρες, πόσα προωθήθηκαν σε άλλες χώρες του αναπτυγμένου κόσμου.

Ο τρόπος που λειτουργεί η ελληνική οικονομία, όπου κυριαρχεί η παραοικονομία, παρεμποδίζει μια ακριβή αποτίμηση του αριθμού των μεταναστών αλλά και ενθαρρύνει την αύξηση των ρευμάτων. Η γνωστή λειτουργία της παραοικονομίας στην Ελλάδα- η οποία σύμφωνα με τις περισσότερες εκτιμήσεις είναι υπεύθυνη για την παραγωγή του 30-35% του ΑΕΠ- τροφοδοτείται από τη μη κανονική μεταναστευτική εργασία και η ζήτηση για μη κανονική εργασία ενθαρρύνεται από την παραοικονομία (Πετρινώτη Ξ., 1993, σελ. 79). Επίσης η ιδιαίτερη κατάσταση της παρανομίας και του φόβου όπου βρίσκονται οι μετανάστες και πρόσφυγες δυσκολεύει ή κάνει απαγορευτική ακόμη και μια διερεύνηση του πεδίου από ανεξάρτητους ερευνητές και άλλους ερευνητικούς φορείς.

Παρατηρείται, λοιπόν, μια έλλειψη ερευνών όχι μόνο όσον αφορά τα στατιστικά στοιχεία αλλά όσον αφορά και την διερεύνηση των επιπτώσεων της άφιξης και παραμονής των μεταναστών καθώς και των συνθηκών διαβίωσης τους στην Ελλάδα. Πρέπει να τονιστεί ότι

παρά την ύπαρξη πολυάριθμων μελετών γύρω από τη σημασία και τις επιπτώσεις των μεταναστευτικών ρευμάτων καθώς και τις συνθήκες διαβίωσης των εθνοτικών ομάδων στην Ευρώπη, δεν έχει αναπτυχθεί ανάλογα η επιστημονική έρευνα στην Ελλάδα. Πράγματι, τα δημοσιευμένα έργα είναι λιγότερα από όσα θα περίμενε κανείς, ενώ οι έρευνες σε βάθος αποτελούν πρόσφατο φαινόμενο: οι αφετηρίες τους τοποθετούνται στην τελευταία δεκαετία (Πετρονώτη & Τριανταφυλλίδου, 2003). Όσον αφορά τα Κέντρα Κράτησης των συνόρων, πολιτική που αναπτύσσεται από το 2001, ελάχιστες είναι οι αναφορές στη βιβλιογραφία και εξαιρετικά σπάνιες οι έρευνες με πιο χαρακτηριστικές ίσως τη δουλειά του Ντιτριχ Χ (Ιός, 11/7/2004) και του Agamben (2002-2003). Η συγκεκριμένη έρευνα στοχεύει να καλύψει ένα μικρό μέρος αυτού του μεγάλου κενού στην επιστημονική έρευνα για την μεταναστευτική πολιτική που ασκείται στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιχειρεί να αναλύσει τις κοινωνικές και ψυχολογικές επιπτώσεις ενός νέου φαινομένου εξαιτίας της πρόσφατης εφαρμογής μιας νέας πολιτικής όσον αφορά τους μετανάστες και πρόσφυγες, δηλαδή της κράτησης τους σε Κέντρα στα σύνορα.

5. Ερωτήματα και υποθέσεις της έρευνας

Με επίκεντρο λοιπόν τον άνθρωπο που βιώνει την εμπειρία της μετανάστευσης και της κράτησης συγχρόνως επιχειρούμε να αποδομήσουμε τα στοιχεία που συνθέτουν την πραγματικότητα των ανθρώπων που προσωρινά κρατούνται στο Κέντρο καθώς και όλων των εμπλεκόμενων φορέων ή ατόμων και να μελετήσουμε τους τρόπους με τους οποίους όλοι αυτοί οι παράγοντες επιδρούν στην ψυχολογική κατάσταση των προσφύγων και μεταναστών. Το βασικό ερευνητικό ερώτημα αυτής της εργασίας είναι:

Ποιος ο τρόπος λειτουργίας του Κέντρου Προσωρινής Κράτησης Μυτιλήνης και πως επιδρά στους συγκεκριμένους κρατούμενους, δηλαδή τους αιτούντες άσυλο και τους μετανάστες με τα συγκεκριμένα βιώματα και ανάγκες;

Για να διερευνήσουμε αυτό το βασικό ερώτημα κρίθηκε αναγκαίο πρώτα να αποδομηθεί στα συστατικά του στοιχεία η κατάσταση που επικρατεί σήμερα στο Κέντρο Προσωρινής Κράτησης αλλά και πως εξελίχτηκε αυτή η κατάσταση από το χθες ώστε να φτάσει σε αυτό το σημείο. Έτσι για να απαντηθεί το πρώτο σκέλος του ερευνητικού ερωτήματος χρειάστηκε να απαντηθούν τα εξής επιμέρους ερωτήματα:

1. Ποια είναι η ιστορία της λειτουργίας του Κέντρου Κράτησης Μυτιλήνης;
2. Ποιος είναι ο τρόπος που λειτουργεί σήμερα και πως λειτουργούσε άλλοτε;
3. Ποια τα πιο σημαντικά προβλήματα στο τρόπο λειτουργίας;

4. Ποιοι είναι οι φορείς και τα άτομα που εμπλέκονται στη λειτουργία του σήμερα και ποιοι στο παρελθόν;
5. Ποια υπήρξε ως σήμερα η αλληλεπίδραση της λειτουργίας του Κέντρου Κράτησης με την τοπική κοινότητα

Η διερεύνηση αυτών των θεμάτων κρίθηκε απαραίτητη ώστε να μπορέσουμε να απαντήσουμε και στο δεύτερο σκέλος του βασικού μας ερευνητικού ερωτήματος που αφορά καθαρά το άτομο ως αποδέκτη αυτής της κατάστασης. Έτσι για να απαντήσουμε στο πώς επιδρά αυτή η κατάσταση συνολικά στους συγκεκριμένους κρατούμενους, δηλαδή στους πρόσφυγες και τους μετανάστες με τις συγκεκριμένες εμπειρίες και ανάγκες, πρέπει να απαντήσουμε στα εξής επιμέρους ερωτήματα:

1. Ποια είναι η προσωπική τους ιστορία και πορεία, ποιες οι δυσκολίες που έχουν αντιμετωπίσει ως τώρα;
2. Ποια είναι η ψυχολογική, οργανική και συναισθηματική τους κατάσταση;
3. Πώς επιδρά η κράτηση και οι συγκεκριμένες συνθήκες κράτησης επάνω τους;
4. Πώς επιδρά η δεδομένη μεταναστευτική πολιτική στην ψυχική τους υγεία;

Γενικά βασικός σκοπός της έρευνας ήταν να δοθεί μια όσο το δυνατόν πιο σφαιρική εικόνα του Κέντρου Κράτησης Μυτιλήνης. Παρόλο που επίκεντρο υπήρξε το άτομο κρατούμενος, δηλαδή ο αιτών άσυλο και ο μετανάστης, του κέντρου πιστεύουμε ότι αυτό το άτομο αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου συστήματος που είναι όμως αδύνατον να εξεταστεί διεξοδικά στα πλαίσια αυτής της εργασίας. Έτσι το άτομο ως μέρος αυτού του συστήματος αλληλεπιδρά με τα υπόλοιπα μέρη, γίνεται ο δέκτης αλλά και η αιτία των αποφάσεων τους. Στην συγκεκριμένη εργασία, στρέφουμε την προσοχή μας σε τοπικό επίπεδο.

6. Βασικές έννοιες

Χάρην εννοιολογικής σαφήνειας, θα εισαγάγουμε στο σημείο αυτό συνοπτικά, ορισμένους ορισμούς των βασικών εννοιών που θα μας απασχολήσουν. Ο πληθυσμός στον οποίο επικεντρώνεται αυτή η έρευνα είναι οι αιτούντες άσυλο και μετανάστες που κρατούνται στο Κέντρο Προσωρινής Κράτησης Μυτιλήνης.

Μετανάστες είναι οι υπήκοοι κρατών εκτός ΕΕ που έχουν εισέλθει νόμιμα ή παράνομα στην Ελλάδα με σκοπό την εγκατάσταση και την ανεύρεση προσωρινής ή μόνιμης εργασίας. Στο Κέντρο όπου πραγματοποιείται η συγκεκριμένη έρευνα κρατούνται όσοι μετανάστες έχουν εισέλθει παράνομα στην Ελλάδα και συνελήφθησαν από τις αρχές.

Αιτούντες άσυλο είναι οι υπήκοοι κρατών εκτός ΕΕ που εισέρχονται στην Ελλάδα νόμιμα ή παράνομα ζητώντας να αποκτήσουν την ιδιότητα του πρόσφυγα επειδή (όπως ισχυρίζονται)

φοβούνται για τη ζωή τους γιατί διώκονται στην χώρα προέλευσής τους εξαιτίας της φυλετικής τους ταυτότητας ή πολιτικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων.

Πρόσφυγες είναι οι αλλοδαποί που αποκτούν το καθεστώς του πρόσφυγα από το ελληνικό κράτος. Αν και στην έρευνα αυτή δεν έχουμε κάποιον αναγνωρισμένο πρόσφυγα (άλλωστε ο αριθμός τους στην Ελλάδα είναι πάρα πολύ μικρός) αποκαλούμε έτσι όσους από αυτούς που κρατούνται στο Κέντρο έχουν βάσιμους λόγους δίωξης στη χώρα τους άσχετα αν έχουν καταθέσει αίτηση για άσυλο και δεν έχει ληφθεί απόφαση για το καθεστώς τους και συνεπώς δεν αναγνωρίζονται από το ελληνικό κράτος ως πρόσφυγες.

Στη συγκεκριμένη έρευνα υπήρχαν άτομα που ήδη είχαν δηλώσει την επιθυμία και είχαν καταθέσει αίτηση ασύλου και άλλα που απλώς εξέφρασαν αυτήν την επιθυμία. Όμως, επειδή πρώτον η έρευνα στηρίχτηκε κατά ένα μεγάλο μέρος και σε συμμετοχική παρατήρηση και δεύτερον παρατηρήθηκαν αρκετές «παρατυπίες» στην διαδικασία της αίτησης ασύλου οπότε ήταν αδύνατον να γνωρίζουμε με σιγουριά αν είχαν κάνει αίτηση ασύλου αφού δεν είχαν κανένα έγγραφο στα χέρια τους που να το αποδεικνύει, προτιμήθηκε στο κείμενο περισσότερο ο όρος πρόσφυγας από αιτών άσυλο.

Μεγάλη δυσκολία υπήρξε στο να ορίσουμε το χώρο που κρατούνταν αυτοί οι άνθρωποι μια και πλήθος όροι εμφανίζονται και στη βιβλιογραφία αλλά και στην καθομιλουμένη. Από τους φορείς που εμπλέκονται στη διαδικασία κράτησης αναφέρονται όροι όπως καταυλισμός προσφύγων, κέντρο προσωρινής φιλοξενίας ή κέντρο προσωρινής διαμονής και υποδοχής λαθρο- μεταναστών, κέντρο απελάσεως κλπ. Στην βιβλιογραφία εντοπίζονται όροι όπως καταυλισμός, κέντρο κράτησης, στρατόπεδο συγκέντρωσης μεταναστών και προσφύγων κλπ. Λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές συνθήκες κάτω από τις οποίες διαμένουν οι πρόσφυγες και μετανάστες σε αυτό το χώρο τον ονομάζουμε για τους σκοπούς της συγκεκριμένης έρευνας ως Κέντρο Προσωρινής Κράτησης ή απλά Κέντρο Κράτησης. Δεν θα μπορούσαμε σε καμιά περίπτωση να μιλήσουμε για Κέντρο Υποδοχής μια και υποδοχή σημαίνει «κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης, πρόσβαση σε νομική βοήθεια, ελευθερία κυκλοφορίας, πρόσβαση στην εκπαίδευση και στην απασχόληση κλπ» (Υπατη Αρμοστεία, 2000).

Τέλος ως εμπλεκόμενους φορείς εννοώ όλους τους δρώντες που συμμετέχουν στην λειτουργία του Κέντρου. Αυτοί μπορεί να είναι μη κρατικοί θεσμοί π.χ Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και κρατικές αρχές όπως η Αστυνομία, η Νομαρχία και τα αντίστοιχα Υπουργεία κλπ. Στους εμπλεκόμενους φορείς συγκαταλέγω και άτομα όπως ανεξάρτητοι εθελοντές.

7. Μεθοδολογία της έρευνας

Για να διερευνηθεί η κατάσταση στο Κέντρο Κράτησης Μυτιλήνης και οι επιπτώσεις που έχει στο άτομο προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός αυτής της εργασίας υπήρξαν κάποιες αντικειμενικές δυσκολίες.

Πρωταρχική δυσκολία υπήρξε αν θα μου επιτραπεί η είσοδος στο Κέντρο και με ποια ιδιότητα. Αυτή λύθηκε γρήγορα μια και η πρόσβαση στο Κέντρο μου επιτράπη αρχικά με την ιδιότητα της εθελόντριας και στην πορεία και με την ιδιότητα της ερευνήτριας αφού πλέον είχαν πραγματοποιηθεί μια σειρά επισκέψεων είτε μόνη μου είτε με μια ομάδα ανθρώπων αποτελούμενη από γιατρούς και ψυχολόγους. Κατά τη διάρκεια των αρχικών μου επισκέψεων, 2 φορές υπήρξαν αντιρρήσεις από την πλευρά της αστυνομίας για την είσοδο μας γενικά στο Κέντρο και επίσης μια φορά μου απαγορεύτηκε η είσοδος μου στο θάλαμο των γυναικών. Η τελευταία απαγόρευση προκάλεσε και μια επιπλέον δυσκολία ως προς ποιος θα ήταν ο χώρος των ομαδικών συναντήσεων μας με τους πρόσφυγες και μετανάστες μια και ήταν χειμώνας και έτσι λόγω κακών καιρικών συνθηκών ήταν αδύνατο να συναντιόμαστε στον προαύλιο χώρο. Η μόνη εναπομείναντα λύση ήταν οι συναντήσεις να πραγματοποιούνται στο χώρο του ιατρείου (λίγων τετραγωνικών μέτρων) ενώ μετά από αρκετές επισκέψεις μου επιτράπηκε και η είσοδος στο θάλαμο των γυναικών.

Μια άλλη σημαντική δυσκολία προέκυψε από τη φύση του δείγματος, δηλαδή τους πρόσφυγες και μετανάστες. Εξαιτίας της δυσκολίας του θέματος, δηλαδή η πραγματοποίηση έρευνας σε μια ομάδα ανθρώπων που βρίσκονται σε μια εξαιρετικά μειονεκτική θέση, έμπαιναν και δεοντολογικά ζητήματα όπως το να μην προκαλέσει η πραγματοποίηση της έρευνας περισσότερο φόβο και ανησυχία από την ήδη υπάρχουσα. Επιπρόσθετη δυσκολία σχετίζονταν με ζητήματα αντικειμενικότητας αφού τα υποκείμενα της έρευνας ήταν αδύνατον να εμπιστευτούν όποια αληθή προσωπικά δεδομένα σε άτομο που είναι εντελώς άγνωστο για αυτά.

Για να ξεπεραστούν οι παραπάνω δυσκολίες κρίθηκε αναγκαίο να υπάρξει μια προσωπική εμπλοκή στη λειτουργία του Κέντρου για ένα χρονικό διάστημα. Όμως η συμμετοχική παρατήρηση δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο με την παρουσία μου σε αυτόν τον χώρο, αλλά θεώρησα απαραίτητο να συνδυαστεί με μια μικρή παρέμβαση για ψυχο-κοινωνική στήριξη στα πλαίσια των δυνατοτήτων μου και χρονικά αλλά και υλικά. Έτσι αρχικά υπήρξε μια σειρά επισκέψεων με τη μορφή μόνο κάποιας μορφής προσφοράς ανθρωπιστικής βοήθειας όπως ανταπόκριση στο αίτημα τους να μιλήσουν με κάποιους εκτός αστυνομίας, μια ελάχιστη ενημέρωση για την ελληνική πραγματικότητα, τους φορείς που θα μπορούσαν να απευθυνθούν μετά το πέρας του τριμήνου και των εναλλακτικών που διαθέτουν, μια μικρή υλική παροχή σε βιβλία και ρούχα, κάποιες ομαδικές ασκήσεις, λίγα μαθήματα ελληνικών (οι τελευταίες παρεμβάσεις έγιναν μόνο στο θάλαμο των γυναικών), γενικότερα ενθάρρυνση και επαφή. Οι

επισκέψεις αυτού του χαρακτήρα συνεχίστηκαν και μετά την έναρξη των ατομικών συνεντεύξεων αλλά όχι με την ίδια συχνότητα μέχρι το πέρας της διαδικασίας. Αυτού του είδους η συμμετοχή αν και μικρής χρονικής διάρκειας είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης με τα άτομα που κρατούνταν στο Κέντρο αλλά και από την πλευρά της αστυνομίας που τους επιτηρούσε.

Πέρα από την συμμετοχή και την μικρή παρέμβαση κρίθηκε σκόπιμο να γίνει μια σειρά συνεντεύξεων με τους ίδιους τους κρατούμενους, τους πρόσφυγες και τους μετανάστες καθώς και τα άτομα και τους φορείς που εμπλέκονταν με τη λειτουργία του Κέντρου. Με τους πρόσφυγες και μετανάστες υπήρχαν 2 βασικές δυσκολίες που έπρεπε να λυθούν:

- πρώτα ήταν το ζήτημα της επικοινωνίας και της γλώσσας που επιλύθηκε με την συμμετοχή ατόμων που γνώριζαν αγγλικά, παρόλα αυτά υπήρξαν και υποκείμενα που δεν είχαν τόσο καλή κατανόηση αλλά και απόδοση\ έκφραση στην αγγλική ή είχαν δυσνόητη προφορά. Υπήρχε και η δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν διερμηνείς πάλι στην αγγλική μέσα από το ίδιο το Κέντρο αλλά αυτή η εναλλακτική δεν προτιμήθηκε γιατί θα μείωνε τον βαθμό εμπιστοσύνης που είχε επιτευχθεί ώστε να προβούν σε προσωπικές αποκαλύψεις.
- δεύτερον υπήρξε το θέμα της προσέγγισης των υποκειμένων μιας και η πιο στενή επαφή, κατά τη διάρκεια των επισκέψεων μου, υπήρξε με τις γυναίκες ενώ με τους άνδρες ήταν μικρότερη. Αυτό το πρόβλημα λύθηκε με τους παρακάτω τρόπους: είτε προσπαθούσα να τους πείσω τον καθένα προσωπικά να συμμετέχουν (αυτό έγινε κυρίως με τις γυναίκες), είτε ρωτούσα ποιοι γνωρίζουν αγγλικά, τους ανακοίνωνα ομαδικά τι ακριβώς κάνω και μετά ρωτούσα αν θέλουν κάποιοι να συμμετέχουν στην έρευνα, είτε μετά από κάποιο σημείο με την παρέμβαση του αρχηγού κλειδούχου που μου υποδείκνυε ποιοι γνωρίζουν σε ικανοποιητικό επίπεδο αγγλικά και τους έφερνε σε επαφή μαζί μου.

Παράδοξο υπήρξε ότι ενώ στην αρχή αναρωτιόμουν αν θα δεχτούν αρκετά άτομα να μιλήσουν μαζί μου μια και εισέπραξα αρκετές απορρίψεις κυρίως από το γυναικείο πληθυσμό, στην πορεία και αφού έγινε γνωστός ο σκοπός αυτών των διαπροσωπικών συναντήσεων υπήρξαν και περιπτώσεις απόρριψης από τη δική μου πλευρά με βάση το επίπεδο επικοινωνίας στην αγγλική. Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημάνουμε ότι για τις συνεντεύξεις με τους πρόσφυγες και τους μετανάστες χρησιμοποιήθηκε ο χώρος του ιατρείου οπότε ήμασταν σε κοινή θέα από τους υπόλοιπους, πράγμα που προκάλεσε την περιέργεια και το ενδιαφέρον. Στην αρχή υπήρξε μια απόπειρα να δοθούν ερωτηματολόγια σε αυτούς που γνώριζαν πολύ καλά την αγγλική γλώσσα για να τα συμπληρώσουν μόνοι τους. Όμως αυτή η προσπάθεια δεν έδωσε τα αναμενόμενα αποτελέσματα μια και ο φόβος και η καχυποψία των μεταναστών επιτεινόταν όταν κλήθηκαν να απαντήσουν γραπτώς και σε ερωτήματα που αφορούσαν το νομικό τους καθεστώς ή την τυχόν πολιτική τους δραστηριότητα (π.χ. αν είχαν έγγραφα όταν

έφτασαν ή αν συμμετείχαν σε κάποια πολιτική ομάδα). Έτσι προτιμήθηκε η μέθοδος των προσωπικών ημι-δομημένων συνεντεύξεων κατά τη διάρκεια των οποίων μεγάλο ρόλο έπαιξε η σχέση εμπιστοσύνης που είχε αναπτυχθεί ως τότε. Παρόλα αυτά συμπεριλαμβάνω στο δείγμα και τις απαντήσεις των δυο δοκιμαστικών ερωτηματολογίων, τουλάχιστον όσων απαντήσεων υπήρξαν.

Πάντως οι λόγοι συμμετοχής στην έρευνα των προσφύγων και των μεταναστών ήταν ποικίλοι. Υπήρξαν γυναίκες, κυρίως, που δέχτηκαν επειδή με συμπαθούσαν, υπήρξαν άτομα που θεωρούσαν ότι μπορώ να τους βοηθήσω σχετικά με το καθεστώς νομιμότητας τους (ιδιαίτερα όταν μετά από κάποια φάση που ανακάλυψα στο ιατρείο ενημερωτικά φυλλάδια για το άσυλο και για κάποιες ΜΚΟ στην Αθήνα στα αραβικά και στα φαρσί και τους τα έδινα μετά το πέρας της συνέντευξης ώστε να τα διαβάσουν αυτοί αλλά και οι υπόλοιποι από το θάλαμο τους), υπήρξαν άτομα που ήθελαν απλά να βγουν έξω από το θάλαμο, υπήρξαν άτομα που δέχτηκαν επειδή τους υπέδειξε ο αρχηγός και τέλος υπήρξε σε αρκετά σημεία κατά τη διάρκεια των επισκέψεων μου και η παρεξήγηση ότι είμαι γιατρός αφού χρησιμοποιούσα το χώρο του ιατρείου και είχα ξεκινήσει τις επισκέψεις μου μαζί με μια γιατρό εθελόντρια και αυτό μπορεί να συντέλεσε θετικά.

Ως προς τους φορείς, η βασική δυσκολία προέκυψε μόνο από την πλευρά της αστυνομίας. Η νομαρχία και οι εθελοντές δεν έφεραν καμιά αντίρρηση εκτός από κάποιες μικρές καθυστερήσεις ως προς το χρόνο της πραγματοποίησης των συνεντεύξεων λόγω φόρτου εργασίας, ενώ μια συνέντευξη με έναν εθελοντή δεν πραγματοποιήθηκε για αυτό το λόγο. Από τους αστυνομικούς που έκαναν βάρδια στο Κέντρο ένας μόνο δέχτηκε να μου δώσει συνέντευξη. Ένας άλλος αστυνομικός δέχτηκε και μου είπε να έρθω μια συγκεκριμένη μέρα αλλά στη συνέχεια πήρε άδεια και δεν παρευρισκόταν στο Κέντρο όταν πήγα, ένας άλλος μου πρόβαλλε το ζήτημα ότι θα έπρεπε να πάρω άδεια από τον διοικητή της Αστυνομίας αλλά και κατόπιν της άδειας και της παρότρυνσης του από την υπηρεσία του δεν δέχτηκε να συμμετέχει («να μπλεχτεί») και πρόβαλλε και την ανησυχία ότι είμαι δημοσιογράφος. Επίσης στο Γραφείο Αλλοδαπών η γυναίκα υπάλληλος αρνήθηκε κάθετα να συμμετέχει παρόλη την παρότρυνση και του διοικητή.

Στις συνεντεύξεις με τους πρόσφυγες και μετανάστες οι βασικοί θεματικοί άξονες υπήρξαν οι εξής:

- η διαδικασία και οι λόγοι της μετανάστευσης τους
- οι συνθήκες και ο τρόπος που τις βιώνουν στο Κέντρο
- οι παρελθούσες εμπειρίες και η προσωπική τους πορεία
- η τωρινή ψυχολογική και οργανική τους κατάσταση

Στις συνεντεύξεις με τα άτομα που εκπροσωπούσαν κάποιον φορέα ή τους εθελοντές συντάχθηκαν διαφορετικές ερωτήσεις για τον καθένα που κινούνταν όμως μέσα στα πλαίσια των παρακάτω θεματικών αξόνων:

- η εμπλοκή ή αρμοδιότητα του συγκεκριμένου φορέα ή ατόμου με το Κέντρο τώρα ή παλιότερα
- η συνεργασία με άλλους φορείς και άτομα
- η πολιτική που ακολουθείται σε σχέση με τη λειτουργία του Κέντρου
- οι προσωπικές τοποθετήσεις σε σχέση με διάφορα φαινόμενα που προκύπτουν ως αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής

Συνολικά πραγματοποίησα τις εξής συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια:

- 2 δοκιμαστικά ερωτηματολόγια με πρόσφυγες και μετανάστες
- 14 συνεντεύξεις με πρόσφυγες και μετανάστες, από τους οποίους ένας σίγουρα είχε αιτηθεί για άσυλο και οι περισσότεροι από τους υπόλοιπους εξέφρασαν την επιθυμία να αιτηθούν.
- 1 συνέντευξη με τον αρμόδιο υπάλληλο της Νομαρχίας
- 1 συνέντευξη με τον αρμόδιο υπάλληλο του Γραφείου Αλλοδαπών
- 1 συνέντευξη με αστυνομικό
- 1 συνέντευξη με εθελόντρια που προσφέρει ανθρωπιστική βοήθεια στο Κέντρο
- 1 συνέντευξη με εθελοντή δικηγόρο που προσέφερε τις υπηρεσίες του στο Κέντρο παλιότερα
- 1 συνέντευξη με την κοινωνική λειτουργό του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες.

Επίσης υπήρξαν και κάποιες τηλεφωνικές και διαπροσωπικές επαφές με άτομα που είτε εμπλέκονταν παλιότερα είτε εμπλέκονται στο παρόν με την λειτουργία του Κέντρου όπως για παράδειγμα με τα μέλη της Συνύπαρξης και Επικοινωνίας στο Αιγαίο, τον συντηρητή του Κέντρου, κάποιους φοιτητές που υπήρξαν παλιότερα εθελοντές κλπ.

Για την καλύτερη διεξαγωγή της έρευνας και συστηματοποίηση των στοιχείων επιλέχθηκαν οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις, κυρίως αυτών που απευθύνονταν σε πρόσφυγες και μετανάστες όπου υπήρχαν εμπόδια στην επικοινωνία λόγω γλώσσας. Με αυτή τη μέθοδο ήταν εφικτό να γίνουν πολλές κλειστές και συγκεκριμένες ερωτήσεις ώστε να διευκολύνουν το υποκείμενο να εντοπίσει την αλήθεια του. Βέβαια αυτό έγινε περισσότερο για θέματα όπως τα συναισθήματα που βιώνουν, τα σωματικά συμπτώματα που πιθανά να έχουν κλπ. Ουσιαστικά τα υποκείμενα κλήθηκαν να απαντήσουν θετικά ή αρνητικά σε ερωτήματα για την αντίληψη τυχόν συμπτωμάτων που συνδέονται με το άγχος και την κατάθλιψη χωρίς αυτό να σημαίνει ότι σκοπός μου υπήρξε η διάγνωση αυτών των συναισθηματικών διαταραχών μια και για μια τέτοιου είδους διάγνωση απαιτεί περισσότερο εξειδικευμένους και εις μάκρος χρόνου ελέγχους. Το άγχος και η κατάθλιψη δεν με απασχόλησαν ως διαταραχές στα πλαίσια αυτής

της εργασίας αλλά ως συναισθήματα στην πιο ήπια μορφή τους και θα μπορούσα να τα ονομάσω διαφορετικά ανασφάλεια, ανησυχία, νευρικότητα, φόβος, μελαγχολία και θλίψη. Η διερεύνηση και των σωματικών συμπτωμάτων κρίθηκε αναγκαία να γίνει πάλι σε σχέση με τις δύο παραπάνω συναισθηματικές καταστάσεις.

Πιο ανοιχτές ερωτήσεις επιλέχθηκαν για ζητήματα όπως η πορεία τους προς την Ελλάδα, οι γνώσεις και οι πληροφορίες για την Ελλάδα ή άλλες χώρες, οι λόγοι της μετανάστευσης τους, οι συνθήκες και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στο Κέντρο, η συμπεριφορά των αστυνομικών προς αυτούς, οι τυχόν τραυματικές εμπειρίες κ.α. Τέλος επιλέχθηκε να μην μαγνητοφωνηθούν οι συνεντεύξεις με τους πρόσφυγες και τους μετανάστες παρόλο που αυτό ελλοχεύει κινδύνους απώλειας κάποιων πληροφοριών ειδικά για αυτούς που υπήρξαν ιδιαίτερα ομιλητικοί. Οι λόγοι που επιλέχθηκε αυτός ο τρόπος καταγραφής των δεδομένων ήταν: πρώτα η δυσκολία στην επικοινωνία (προφορά κλπ), δεύτερον η μη άρση του υποτυπώδους κλίματος εμπιστοσύνης που είχε επιτευχθεί (ένα κασετόφωνο πάντα δημιουργεί υποψίες), τρίτον η πιο εύκολη συστηματοποίηση των δεδομένων.

Στις συνεντεύξεις με τους φορείς και τα άτομα που εμπλέκονται ή εμπλέκονταν στο παρελθόν με το Κέντρο κράτησης χρησιμοποιήθηκε μαγνητοφώνηση. Όλες οι συνεντεύξεις με τους πρόσφυγες και τους μετανάστες πραγματοποιήθηκαν στο χώρο του ιατρείου ατομικά, δηλαδή μόνο με την παρουσία τη δική μου και του ατόμου, ενώ 2 πραγματοποιήθηκαν ομαδικά μετά από δική τους έκκληση, δηλαδή με την παρουσία τη δική μου και 2 ατόμων συγχρόνως. Η συνέντευξη με τον αστυνομικό που επιτηρούσε στο Κέντρο έγινε επίσης στο χώρο του ιατρείου. Οι υπόλοιπες συνεντεύξεις έγιναν στο χώρο εργασίας τους, δηλαδή στη νομαρχία, στο αστυνομικό τμήμα και στο δικηγορικό γραφείο ενώ η συνέντευξη με την εθελόντρια έγινε στο σπίτι της.

Η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε για τις συνεντεύξεις με τους πρόσφυγες και μετανάστες ήταν η αγγλική ενώ για τους υπόλοιπους, η ελληνική. Όλες οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν αφού είχαν ενημερωθεί τα υποκείμενα για τον σκοπό της έρευνας ύστερα από προσωπική επαφή και εφόσον δέχτηκαν εθελούσια και χωρίς πίεση να συμμετέχουν.

8. Περιορισμοί της έρευνας

Η παρούσα έρευνα διαθέτει πολύ σημαντικούς περιορισμούς όσον αφορά το δείγμα και τις μεθόδους συλλογής των δεδομένων. Συγκεκριμένα σχετικά με το δείγμα των προσφύγων και των μεταναστών δεν μπορούμε να πούμε ότι είναι επαρκές ως προς το μέγεθος του μια και ο αριθμός των συνεντεύξεων μεταφράζεται σε ένα πολύ μικρό ποσοστό των ατόμων που κρατούνταν συνολικά στο Κέντρο. Επίσης δεν μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι είναι

αντιπροσωπευτικό του ερευνώμενου πληθυσμού μια και η επιλογή του δεν ήταν τυχαία αλλά έγινε βάση ενός και μόνου κριτηρίου, της γνώσης σε ικανοποιητικό επίπεδο της αγγλικής ώστε να είναι εφικτή η επικοινωνία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αποκλειστεί από την έρευνα το μεγαλύτερο μέρος των ατόμων που κρατούνταν στο Κέντρο και δεν γνώριζαν την αγγλική. Έτσι δεν μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι τα αποτελέσματα μπορούν να γενικευτούν στον πληθυσμό του Κέντρου μια και τα άτομα που γνώριζαν την αγγλική γλώσσα θα μπορούσαμε να πούμε ότι βίωναν «ελαφρότερα» τις συνθήκες της κράτησης, πολλοί από αυτούς είχαν κάποιες μεγαλύτερες αρμοδιότητες αλλά και ελευθερίες, μεγαλύτερες πιθανότητες για επικοινωνία και ενημέρωση σε θέματα που είναι ιδιαίτερα αγχογόνα για τον συγκεκριμένο πληθυσμό. Η μη αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος επιχειρήθηκε να περιοριστεί με τη συμμετοχική παρατήρηση και την παράθεση παραδειγμάτων που αναφέρονται από τους ανθρώπους κλειδιά που συμμετέχουν στην έρευνα.

Σχετικά με τις μεθόδους συλλογής των δεδομένων, η χρήση των συνεντεύξεων κρύβει πολλούς κινδύνους όσον αφορά την αντικειμενικότητα των στοιχείων. Στις συνεντεύξεις με τους πρόσφυγες και τους μετανάστες λόγω της ιδιαιτερότητας του πληθυσμού όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως είναι αυξημένος ο κίνδυνος για ψευδή στοιχεία, αυτό ισχύει και για τις υπόλοιπες συνεντεύξεις. Ένας επιπλέον κίνδυνος είναι η πολιτική θέση και άποψη των συμμετεχόντων που επηρεάζει τα αποτελέσματα. Αυτοί οι κίνδυνοι επιχειρήθηκαν να περιοριστούν με την συλλογή στοιχείων από πολλές και διαφορετικές πηγές. Βέβαια επειδή η εργασία διερευνά ένα «δύσκολο» θέμα γενικότερα σε καμιά περίπτωση δεν πιστεύουμε ότι παρά τον έλεγχο δεν υπήρξαν πολλές περιπτώσεις απόκρυψης στοιχείων.

Αποτελέσματα

1. Μεταναστευτική πολιτική

Ένα σημαντικό μέρος της έρευνας αφορούσε τη μεταναστευτική πολιτική που σχετίζεται με την ίδρυση και λειτουργία αυτών των Κέντρων. Θεωρούμε ότι η διερεύνηση της πολιτικής που εφαρμόζεται έτσι όπως την αντιλαμβάνονται οι φορείς που εμπλέκονται στη λειτουργία του Κέντρου Κράτησης Μυτιλήνης είναι πολύ σημαντική μια και επηρεάζει τις ζωές των μεταναστών και των (ή δυνητικών) αιτούντων άσυλο του Κέντρου. Εδώ, για την καλύτερη κατανόηση, κατηγοριοποιούμε τα στοιχεία στα υπό- κεφάλαια νομοθετικό πλαίσιο, απελάσεις- επαναπροωθήσεις και διαδικασία ασύλου παρόλο που όλα είναι μέρος του νομοθετικού πλαισίου. Τέλος, εδώ εντάσσουμε και κάποια φαινόμενα, όπως η παράνομη

είσοδο και η ανάπτυξη κυκλωμάτων διακίνησης γιατί η ύπαρξη τους είναι συνέπεια των συγκεκριμένων νόμων ή πολιτικής.

A. Νομοθετικό Πλαίσιο

Όσον αφορά το νομοθετικό πλαίσιο δεν πρόκειται να ανατρέξουμε σε νομοσχέδια και νόμους. Σε αυτήν την εργασία θα μας απασχολήσει μόνο αυτά που γνωρίζουν τα άτομα-αρμόδιοι από τους οποίους πήραμε συνέντευξη.

Η Νομαρχία δηλώνει μέσω του αρμόδιου τμηματάρχη ότι υπάρχουν 2 νόμοι που καθορίζουν το καθεστώς της κράτησης και τις αρμοδιότητες ή ευθύνες της κάθε υπηρεσίας σχετικά με το θέμα, δηλαδή της νομαρχίας και της αστυνομίας. Συγκεκριμένα: οι διαταγές λένε ότι ο λαθρομετανάστης έρχεται και αφού συλληφθεί, η νομαρχία είναι υπεύθυνη να τον κρατήσει για 1 μήνα, μέσα στο μήνα πρέπει να γίνουν οι διαδικασίες και να απελαθεί, να απελευθερωθεί, υπάρχει όμως ένα άλλο νομοσχέδιο που λέει ότι αν υπάρχει μετανάστης οικονομικός ας τον ονομάσουμε ο οποίος δημιουργεί πρόβλημα κρατείται σε ειδικούς χώρους μέχρι 3 μήνες. Εφαρμόζεται ο δεύτερος νόμος και για τους λαθρομετανάστες τους άμεσα με αποτέλεσμα το Υπουργείο Εσωτερικών να λέει εγώ σου δίνω κονδύλιο για να τους ταΐζεις για 1 μήνα και σύμφωνα με τις διαταγές για τους 2 μήνες μετά είναι υπεύθυνη η Αστυνομική Διεύθυνση η οποία Αστυνομική Διεύθυνση δεν έχει ούτε τους χώρους τους ανάλογους ούτε τα μέσα για να τους φιλοξενεί τους υπόλοιπους 2 μήνες μέχρι να τελειώσει η διαδικασία. Αλλά τα έχουν συγχωνεύσει όλα με αποτέλεσμα εμείς να τους ταΐζουμε τον καθένα για 3 μήνες, το Υπουργείο Εσωτερικών να λέει ξεχώρισε μου ποιοι είναι για 1 μήνα και να αναλάβει το Υπουργείο Δημόσιας Τάξεως, τα υπόλοιπα να τα βάλει στον προϋπολογισμό του το Υπουργείο Δημόσιας Τάξεως, αλλά όπως καταλαβαίνεις (..) ούτε καν η Ασφάλεια που τους φυλάει δεν μπορεί να κρατάει στοιχεία πόσοι είναι εντός του μηνός και πόσοι είναι εκτός του μηνός.

Η Αστυνομία επίσης αναφέρει μόνο ένα νόμο που μπαίνει σε εφαρμογή όσον αφορά τα Κέντρα Κράτησης και αναφέρει και τα επιμέρους σημεία του, πρόκειται για τον 2910 της διοικητικής απέλασης, επίσης διευκρινίζει αυτά που ειπώθηκαν από τον αρμόδιο της Νομαρχίας.

Ο νόμος 2910 προβλέπει ότι για τα άτομα που μπαίνουν στην διαδικασία απέλασης και δεν ζητάν άσυλο αυτά η Αστυνομία δικαιούται, έχει τη δυνατότητα να τα κρατήσει μέχρι και 3 μήνες έως ότου κάνει την απέλαση τους αν αδυνατίσει σε αυτούς τους 3 μήνες ή να τους στείλει πίσω Τουρκία με την επαναισδοχή ή στις χώρες τους υποχρεωτικά τους αφήνει, δεν

υπάρχει 1 μήνας απλά η Νομαρχία είχε κάνει κάποια έγγραφα στο Υπουργείο μας με παρακλήσεις αυτό να γίνει 1 μήνας (...).

Ο νόμος λέει μπορείς να τους κρατήσεις μέχρι ένα τρίμηνο δεν υπάρχει λόγος να εξαντλείται αυτό το τρίμηνο σε όλες τις περιπτώσεις και μετά να αφήνονται ελεύθεροι κάλλιστα ανάλογα με την εκτίμηση της περίπτωσης θα μπορούσε αυτός ο άνθρωπος να αιτηθεί άσυλο και την άλλη μέρα να είναι έξω, δεν υπάρχει λόγος να γίνεται αυτό, δεν υπάρχει λόγος να τους κρατάν, δεν υπάρχει λόγος να επιβαρύνεται το ελληνικό δημόσιο με τα έξοδα αυτών των αθλίων εγκαταστάσεων που έχει, και η τοπική κοινωνία και πάει λέγοντας (κοινωνική λειτουργός ΕΣΠ).

Για το νόμο 2910 αναφέρεται ότι το άρθρο 44 λέει ότι για ανθρωπιστικούς λόγους, για λόγους ανωτέρας βίας, όταν υπάρχει πρόβλημα υγείας δεν θα κρατηθεί, (...) αλλά αντί για απέλαση με κράτηση τους κάνουμε απέλαση χωρίς κράτηση, παίρνει το υπηρεσιακό σημείωμα που θα έπαιρνε στο τέλος κατευθείαν (αρμόδιος υπάλληλος Γραφείου Αλλοδαπών).

Τέλος σε σχέση με το νομικό καθεστώς κατά τη διάρκεια διαμονής τους οι μετανάστες και οι αιτούντες άσυλο δεν διώκονται ποινικά για την παράνομη είσοδο τους στη χώρα. Όμως υπάρχει και η διαφορετική αντίληψη. Έτσι ο αρμόδιος της Νομαρχίας αναφέρει ότι το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης τους θεωρεί κρατούμενους εφόσον εκκρεμεί η ποινική δίωξη εναντίον τους για παράνομη είσοδο στη χώρα.

Ο δικηγόρος με τον οποίο μίλησα αναφέρει επίσης ότι:

σε περίπτωση που δραπετεύσουν τότε κανονικά διώκονται ποινικά ενώ παρόλο που θεωρείται ποινικό αδίκημα και η λαθραία είσοδο στη χώρα δεν διώκονται μετά από απόφαση του δικαστηρίου.

Ο υπεύθυνος του Τμήματος Αλλοδαπών και ο ένας αστυνομικός, με τον οποίο μίλησα, διευκρινίζουν ότι δεν είναι κρατούμενοι αλλά φυλασσόμενοι κι έτσι δεν «υπάρχει ποινική ευθύνη» ή «δεν υπάρχουν ποινικές και υπηρεσιακές συνέπειες για την Αστυνομία». Οι φυλασσόμενοι δεν διώκονται ποινικά ούτε για τη «λάθρα είσοδο στη χώρα» ούτε για τυχόν αποδράσεις, σύμφωνα με μια γνωμοδότηση του Εισαγγελέα Πρωτοδικών στη Μυτιλήνη.

Στη διαδικασία της διοικητικής απέλασης το δικαστήριο δεν εμπλέκεται, δεν είναι κάτι ποινικό, ο νόμος 2910 δεν αναφέρει μέσα καθόλου ευθύνη του Εισαγγελέα, είναι στην διακριτική ευχέρεια της Αστυνομίας αν σκεφτεί ότι αυτό το άτομο είναι επικίνδυνο για την δημόσια τάξη και ασφάλεια να προτείνει την απέλαση του δεν μπορεί να παρέμβει ο Εισαγγελέας (αρμόδιος υπάλληλος Γραφείου Αλλοδαπών).

B. Απελάσεις- Επαναπροωθήσεις

Όλοι οι παράνομα εισελθόντες ή μετανάστες χωρίς χαρτιά υπάγονται στο νόμο 2910, αυτόν της διοικητικής απέλασης.

Οι υπήκοοι χωρών όπως της Αλβανίας που δεν πρόκειται να κρατηθούν τρίμηνο κρατούνται στην αστυνομία για 2-3 μέρες μέχρι να επιτευχθεί η απέλαση τους. Αν και ο νόμος είναι ο ίδιος για όλους για τους μεν (π.χ Αλβανούς) είναι εφικτή η απέλαση, ενώ για υπηκόους από χώρες όπως το Ιράκ, Ιράν, Σουδάν, Σομαλία, Αφγανιστάν, Σρι-Λάνκα, Αλγερία δεν είναι εφικτή για αυτό και στέλνονται στο Κέντρο (αρμόδιος υπάλληλος Γραφείου Αλλοδαπών).

Σύμφωνα με τον αρμόδιο υπάλληλο του Γραφείου Αλλοδαπών απελάσεις γίνονται σε χώρες που υπάρχει οργανωμένο κράτος ότι μπορεί να σημαίνει αυτό, όπως Τουρκία, Αίγυπτος. Χαρακτηριστικά τα λόγια του για τις απελάσεις ήταν: «στο Αφγανιστάν δεν έχουμε απελάσει άνθρωπο, στον Ιράκ δεν έχει απελαθεί, στο Ιράν νομίζω δεν έχει απελαθεί κανένας». Επίσης αναφέρει ότι απελάσεις δεν γίνονται και για τον πρόσθετο λόγο ότι «πρέπει να βολεύουν και οι αεροπορικές εταιρείες, δηλαδή είναι ανέφικτο να απελάσεις αλγερινούς αφού δεν υπάρχει πτήση για Αλγερία, πρέπει να υπογραφούν συμφωνίες μεταξύ κρατών, αν υπάρχει χώρα που μεσολαβεί, να πηγαίνει δηλαδή ένα αεροπλάνο στην Αίγυπτο και από την Αίγυπτο να φεύγει άλλο αεροπλάνο να πηγαίνει Αλγερία, αλλά και αυτό δύσκολα»

Σχετικά με την επαναπροώθηση ή επαναισδοχή ο αρμόδιος υπάλληλος του Γραφείου Αλλοδαπών εξηγεί ότι σύμφωνα με το νόμο «όλοι οι υπόλοιποι που δεν έχουν κάνει αίτηση ασύλου πρέπει να σταλθούν πίσω στην Τουρκία⁵, αλλά η χώρα μας δεν μπορεί να κάνει απελάσεις γιατί ναι μεν η Τουρκία είχε υπογράψει στο Ελσίνκι την υποχρέωση της ότι τους μετανάστες θα τους δέχεται πίσω όταν αποδεικνύεται ότι έρχονται από εκεί αλλά πρακτικά δεν συμβαίνει».

Όσον αφορά την απέλαση αλλά και την επαναπροώθηση ή επαναισδοχή, ο αρμόδιος υπάλληλος του γραφείου Αλλοδαπών αναφέρει ότι δεν γίνονται πλέον, ενώ παραπονιέται ότι διάφορα μέλη της τοπικής κοινωνίας τους κατηγορούν για απελάσεις ενώ δεν γίνονται.

Ο αρμόδιος υπάλληλος αναφέρει ότι συνολικά στα 1500 άτομα υπολογίζει ότι απελάθηκαν περίπου 10 κι αν, ενώ η τελευταία απέλαση έγινε το 2003. Από το 2004, οι μόνοι που στάλθηκαν πίσω στην Τουρκία, ήταν Τούρκοι υπήκοοι που είναι κυρίως μεταφορείς λαθρομεταναστών και οι οποίοι θέλουν γυρίσουν.

Σε άλλο σημείο αναφέρει ότι «από τα 3.500 άτομα που έχουν περάσει από το Κέντρο, στις κατά προσέγγιση 3.200 αποφάσεις απέλασης που βγήκαν, από αυτές πραγματοποιήθηκαν ελάχιστες, σε ποσοστό στα χίλια άτομα ζήτημα να απελάθηκαν τα 40, τα 50 και αυτά τα

---

⁵ Η Ελλάδα έχει υπογράψει με τη Τουρκία, Πρωτόκολλο Συνεργασίας στο Ελσίνκι.

περισσότερα ήταν με την επαναεισδοχή που δεν ξαναγύρισαν στη χώρα τους πήγαν απλά στην Τουρκία και η Τουρκία δεν ξέρουμε αν τους γύρισε στη χώρα τους ή τους ξαναέστειλε».

Η επαναεισδοχή δεν γίνεται απευθείας από το Γραφείο Αλλοδαπών ή την Ασφάλεια Μυτιλήνης. Συγκεκριμένα, «η επαναεισδοχή γίνεται από συγκεκριμένες επίσημες πύλες εισόδου στη Ρόδο και στην Αλεξανδρούπολη, δηλαδή από την Μυτιλήνη στέλνονται στην Αθήνα και από εκεί τους στέλνουνε στον Έβρο ή θα τους στείλει η Αστυνομία Μυτιλήνης απευθείας στον Έβρο και από εκεί θα τους πάρει η αστυνομία του Έβρου για τα περαιτέρω». Η κεντρική διοίκηση του Υπουργείου υποβάλλει το αίτημα επαναεισδοχής στην τουρκική πλευρά και αυτή με τη σειρά της ή το δέχεται ή το απορρίπτει.

Η Νομαρχία δηλώνει ότι δεν γνωρίζει αν γίνονται επαναπροωθήσεις μια και δεν είναι στη δικαιοδοσία της αλλά αρμοδιότητα της ασφάλειας. Ο αστυνομικός δηλώνει ότι δεν γίνονται πλέον απελάσεις- επαναπροωθήσεις και, αν και δεν θυμάται καλά, όπως δήλωσε στην συνέντευξη, αναφέρει ότι σταμάτησαν «πριν από 2 χρόνια περίπου μπορεί και παραπάνω μετά τα παράπονα πολιτών». Επίσης η εθελόντρια αναφέρει ότι δεν γίνονται πλέον επαναπροωθήσεις αλλά την εποχή που ήταν το κέντρο στις παλιές φυλακές πραγματοποιούνταν (αυτό ήταν το πνεύμα της πολιτικής τότε, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει) και ότι αυτό εξαρτάται από τις εντολές δίνει το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης. Πάντως αναφέρει ότι υπάρχει ένας καταυλισμός επαναπροώθησης, κάπου στην Αθήνα (Αμυγδαλές), και ότι τους έστελναν εκεί αλλά από εκεί ποτέ δεν τους προωθούσαν. Ένας πρόσφυγας αναφέρει ότι απελάσεις γίνονται και την τελευταία φορά που άκουσε για απελάσεις ήταν πριν 2-3 μήνες για έναν Ιρανό που είχε έρθει και παλιότερα στην Ελλάδα και είχε πάλι απελαθεί.

Μέλος της φοιτητικής ομάδας περιγράφει τι συνέβη σε μια επαναπροώθηση που προσπάθησαν να σταματήσουν παλιότερα. Διηγείται ότι η ίδια σε μια από τις καθημερινές επισκέψεις στο Κέντρο άκουσε έναν αστυνομικό να ζητάει κάποια συγκεκριμένα άτομα (10 Ιρανούς και 1 Ιρακινό), στη συνέχεια, ενώ η Αστυνομία τους μετέφερε στο λιμάνι, μια ομάδα κυρίως φοιτητών προσπάθησαν να τους εμποδίσουν στο λιμάνι (δρομολόγιο προς Αλεξανδρούπολη). Επειδή ο ένας Ιρακινός είχε κάνει αίτηση ασύλου μέσω δικηγόρου, η δικηγόρος ήταν στην παρέμβαση στο λιμάνι. Και όταν ρώτησε την αστυνομία για την αίτηση ασύλου, της απάντησαν ότι η αίτηση «παράπεσε». Στη συνέχεια κατέθεσαν αιτήσεις και για τους Ιρανούς οι οποίες «παραπέσανε» και αυτές και μετά 2 μέρες οι Ιρανοί επαναπροωθηθήκαν χωρίς να το αντιληφθεί κανένας από την ομάδα. Ένας πρόσφυγας αναφέρει ότι η Διεθνής Αμνηστία προσπάθησε δύο φορές να εμποδίσει επαναπροωθήσεις ή απελάσεις. Η μια αφορούσε 11 άτομα από το Ιράκ και η άλλη 3 Ιρανούς που διώκονταν γιατί ήταν χριστιανοί. Ακόμα επισημαίνει ότι την ίδια περίοδο οι εθνικότητες που απελαύνονταν ήταν Ιρακινοί και Ιρανοί.

Γ. Διαδικασία Ασύλου

«Το πολιτικό άσυλο ζητείται αυτοπροσώπως κατά αρχήν με την φυσική παρουσία του ενδιαφερομένου και αρκεί μόνο η προφορική του δήλωση». Η πρώτη ερώτηση του υπεύθυνου του Γραφείου Αλλοδαπών είναι γιατί εγκατέλειψαν την χώρα τους. Αν ο αιτών άσυλο απαντήσει ότι εγκατέλειψε την πατρίδα του λόγω φόβου δίωξης κοινωνικής θέσης ή πολιτικών πεποιθήσεων, θρησκευτικών, ή ομοφυλοφιλίας ή άλλα και για αυτό ήρθαν στην Ελλάδα, κατευθείαν εντάσσονται αυτοί στη διαδικασία του πολιτικού ασύλου». Όπως διευκρινίζει ο αρμόδιος υπάλληλος δεν χρειάζεται να αναφερθεί η λέξη άσυλο. Στη συνέχεια ο αρμόδιος συμπληρώνει τις αιτήσεις, γίνεται συνέντευξη παρουσία διερμηνέα (ο οποίος αμείβεται από την αστυνομία) στη γλώσσα που καταλαβαίνει ο πρόσφυγας, του δίνουν ένα φυλλάδιο όπου εξηγείται στη γλώσσα του τα δικαιώματα του αφού κινηθεί η διαδικασία του ασύλου και τις υποχρεώσεις του». Κανονικά, δηλαδή «αν ζητήσει άσυλο την πρώτη μέρα, πριν ξεκινήσει η διαδικασία απέλασης, δεν υπάρχει καθόλου κράτηση, γίνεται συνέντευξη, δηλώνει και μια διεύθυνση (η διεύθυνση χρειάζεται για όταν βγει η απόφαση από το υπουργείο), παίρνει την ροζ κάρτα και φεύγει κατευθείαν».

Αν όμως έχει ζητήσει εκ των υστέρων άσυλο, όπως πολλοί ζητάνε ένα μήνα μετά, τότε δεν ακυρώνεται η διαδικασία του νόμου 2910 που είναι της διοικητικής απέλασης απλά εξετάζονται παράλληλα, δηλαδή είναι κρατούμενοι 3 μήνες κι όταν συμπληρώσει τρίμηνο παίρνει το ροζ δελτίο του αιτούντα άσυλο και φεύγει από το Κέντρο, όταν κριθεί το άσυλο και είναι απορριπτική η απόφαση τότε επιστρέφουμε στη διαδικασία για να γίνει απέλαση. Σε αυτήν την περίπτωση οι αιτούντες άσυλο προμηθεύονται την ροζ κάρτα όχι με την κατάθεση της αίτησης τους αλλά με το πέρας του τριμήνου της κράτησης, ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα εκμετάλλευσης και πλαστογράφησης από άλλους μετανάστες. Η ροζ ή κόκκινη κάρτα, η οποία βεβαιώνει ότι έχει κάνει αίτηση ασύλου και ότι εξετάζεται το αίτημα του, έχει εξάμηνη ισχύ και ανανεώνεται όσο καιρό εξετάζεται το αίτημα του.

Επίσης ο αρμόδιος υπάλληλος του Γραφείου Αλλοδαπών αναφέρει ότι τα περισσότερα αιτήματα για άσυλο έγιναν απευθείας στον ίδιο ενώ «κάποια έγιναν μέσω δικηγόρου, δηλαδή είχαν πληρεξούσιο δικηγόρο ο οποίος τους ενημέρωσε ότι υπάρχουν στον καταυλισμό κάποια άτομα τα οποία επιθυμούν άσυλο».

Μετά την κατάθεση του αιτήματος στο Γραφείο Αλλοδαπών, οι αρμόδιοι υπάλληλοι υποβάλλουν τα δικαιολογητικά στην προϊστάμενη υπηρεσία που είναι η Αστυνομική Διεύθυνση και αυτή με τη σειρά της τα υποβάλλει στο Αρχηγείο της Αστυνομίας. Στο Αρχηγείο υπάρχουν δύο διαδικασίες εξέτασης του αιτήματος: η μια χαρακτηρίζεται ως

ταχύρρυθμη διαδικασία που διαρκεί περίπου 20 μέρες για να έρθει πρωτοβάθμια απάντηση, ενώ η άλλη χαρακτηρίζεται ως κανονική διαδικασία και διαρκεί πολλούς μήνες.

Δ. Φαινόμενα που συνδέονται με τη μεταναστευτική πολιτική

Σε αυτό το υπο- κεφάλαιο αναφερόμαστε σε δύο συγκεκριμένα φαινόμενα: την παράνομη είσοδο και τα κυκλώματα διακίνησης ή δικηγόρων που παρατηρούνται εντός και εκτός των συνόρων της Ελλάδας. Θεωρούμε ότι και τα δύο φαινόμενα σχετίζονται άμεσα με την πολιτική παρεμπόδισης της πρόσβασης σε ευρωπαϊκό έδαφος που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση.

I. Παράνομη είσοδο

Όσοι κρατούνται στο Κέντρο είναι γιατί έχουν εισέλθει παράνομα στη χώρα και έχουν συλληφθεί. Ο κανόνας είναι να μην έχουν μαζί τους κανένα έγγραφο.

Από τα υποκείμενα της έρευνας κανένας δεν είχε μαζί του οποιαδήποτε ταυτότητα, ταξιδιωτικά έγγραφα ή διαβατήριο. 3 άτομα δήλωσαν ότι τα έγγραφα που είχαν έπεσαν στη θάλασσα καθώς ερχόταν στο νησί. Επίσης κανείς δεν κατείχε έγγραφο από την Ύπατη Αρμοστεία από άλλη χώρα κατά την πορεία του προς τα εδώ. Πέρα από το δείγμα είχα δοκιμαστικά δώσει ερωτηματολόγια να τα συμπληρώσουν μόνοι τους 2 άτομα, ο ένας δήλωσε ότι είχε έγγραφο από την Ύπατη Αρμοστεία (πιθανά είτε υπήρξε παρανόηση είτε είναι ψευδή η απάντηση αυτή).

Μετά την παράνομη είσοδο και σύλληψη τους η υπηρεσία που τους πιάνει, η Αστυνομία ή το Λιμενικό Σώμα κανονικά τους παίρνει συνέντευξη για στοιχεία όπως το όνομα τους, την χώρα προέλευσης, τον τρόπο που ήρθαν, από πού και πότε κλπ

II. Κυκλώματα- Διακίνηση

Όλοι όσοι φτάνουν στις ακτές της Λέσβου (και γενικότερα στα σύνορα της Ελλάδας) αναγκάζονται να πληρώσουν μεγάλα ποσά σε ανθρώπους που αναλαμβάνουν να τους μεταφέρουν, αυτούς τους ονομάζουμε διακινητές. Ένας Ιρανός αναφέρει ότι πλήρωσε στον διακινητή 1.200 δολάρια, για πλαστό διαβατήριο που του έδωσε ο διακινητής για να περάσει τα σύνορα Ιράν -Τουρκίας και ότι χρειάστηκε να μείνει στο σπίτι του στη Σμύρνη. Ένας Αφγανός αναφέρει ότι στους διακινητές στην Τουρκία πλήρωσε 1200 δολάρια (για ξενοδοχείο, βάρκα). Ένας άλλος Αφγανός λέει ότι την τελευταία φορά έδωσε 500 δολάρια (συνελήφθη αρκετές φορές από τις τουρκικές αρχές) ενώ συνολικά του στοίχισε 3.100 δολάρια

Ένας αστυνομικός εξέφρασε την άποψη ότι κάποια άτομα ίσως και μέσω κάποιου επίσημου φορέα πληροφορούν τους ανθρώπους στις χώρες και τους λένε να έρθουν εδώ, και ότι γνώριζε

για μια κοπελιά που έκανε αυτή τη δουλειά. Επίσης αναφέρει ότι οι περισσότεροι πείθονται να έρθουν εδώ και στην πορεία μετανιώνουν.

Η αστυνομία αναφέρει 2 περιπτώσεις σύλληψης:

- η μια πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβρη και επρόκειτο για τη σύλληψη ενός ατόμου από το Μπαγκλαντές, ο οποίος είχε έρθει μάλιστα την πρώτη φορά με μια δικηγόρο από την Αθήνα σαν διερμηνέας, ήρθαν εδώ κάνανε ότι δουλειές είχαν να κάνουν και επιστρέψανε στην Αθήνα, την δεύτερη φορά μετά από 10 μέρες ήρθε αυτός μόνος του για να δει κάποιους που ενδεχομένως είχαν αποδράσει να τους διευκολύνει να πάνε στην Αθήνα.
- Μια ακόμη σύλληψη 2 διακινητών στις 11 Σεπτεμβρίου του 2002, συνολικά 11 άτομα επιχειρήσαν να ταξιδέψουν με πτήση τσάρτερ απευθείας για Γερμανία και συνελήφθησαν στο αεροδρόμιο, από τα 11 άτομα (Πακιστανοί) οι 2 ήταν διακινητές, όλοι με πλαστές ιταλικές άδειες παραμονής, οι υπόλοιποι δήλωσαν ότι σε αυτούς τους 2 έδωσαν χρήματα για τη μεταφορά από Αθήνα- Γερμανία, ήρθαν από Αθήνα- Μυτιλήνη με το πλοίο επειδή σκεφτήκανε ότι στο αεροδρόμιο Αθηνών τα μέτρα είναι πιο αυστηρά ενώ από Μυτιλήνη θα είναι πιο εύκολα.

Αυτές τις συλλήψεις αναφέρει ο αρμόδιος υπάλληλος και διευκρινίζει ότι αυτές έγιναν από την Αστυνομία και ότι το Λιμενικό Σώμα πραγματοποιεί πάρα πολλές συλλήψεις, κατά μέσο όρο 2 με 3 διακινητές το μήνα. Επίσης αναφέρει κάποια σύλληψη διακινητών σε συνεργασία με το Λιμενικό Σώμα.

Σχετικά με κυκλώματα δικηγόρων ο αρμόδιος υπάλληλος αναφέρει ότι «έχει ακούσει για την Αθήνα (είτε ότι σε κυκλώματα διακίνησης υπάρχουν και δικηγόροι είτε ότι εκμεταλλεύονται τους πρόσφυγες με την υπόσχεση αίτησης ασύλου) ενώ εδώ δεν γνωρίζει». Επίσης ο εθελοντής δικηγόρος αναφέρεται μόνο στις καταγγελίες που έχουν έρθει στο φως της δημοσιότητας, για άλλα μέρη όπου είναι μαζικές οι αιτήσεις (Εβρος). Για τη Μυτιλήνη δε νομίζει ότι έχει υπάρξει τέτοιο φαινόμενο τουλάχιστον σε μεγάλη έκταση, αν μεμονωμένα έγινε σε ορισμένες περιπτώσεις, δεν ξέρει προσωπικά να το βεβαιώσει. Τέλος αναφέρει ότι είχαν εμφανιστεί σε λίγες περιπτώσεις κάποιοι δικηγόροι από Αθήνα που είχαν υποβάλλει κάποια αιτήματα μαζικά, για 10-15 άτομα ή 20 άτομα, αλλά δεν γνωρίζει περισσότερα. «Πάντως σε γενικές γραμμές πιστεύει ότι μπορεί να πει με σχετική βεβαιότητα ότι δεν υπήρξαν τέτοιου είδους σοβαρά προβλήματα δεδομένου ότι είναι αρκετά μικρός ο αριθμός σε σχέση με αλλού, αρκετά μικρή η κοινωνία, είναι αρκετές οι οργανώσεις που ασχολούνται κατά καιρούς με το Κέντρο κι αν υπήρχαν τέτοια κρούσματα εύκολα θα βγαίνανε στη δημοσιότητα» (εθελοντής δικηγόρος).

2. Κέντρο Κράτησης Μυτιλήνης

Επίκεντρο αυτής της ερευνητικής εργασίας υπήρξε η λειτουργία του Κέντρου Κράτησης Μυτιλήνης και η επίδραση της στα άτομα που κρατούνται στο συγκεκριμένο Κέντρο. Η διερεύνηση αυτών των θεμάτων θα ήταν ελλιπής αν παραλείπαμε την ιστορική εξέλιξη του, την περιγραφή του χώρου όπου στεγάζεται και της εσωτερικής του δομής σήμερα.

A. Ιστορία του Κέντρου

Το πρώτο Κέντρο Κράτησης Μυτιλήνης ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2001. Ως τότε ο νόμος δεν όριζε τρίμηνη κράτηση για τους παράνομα εισελθόντες και όσοι συλλαμβάνονταν έφευγαν κατευθείαν στην Αθήνα, ενώ όσοι αλλοδαποί χρειάστηκε να φιλοξενηθούν για λίγο καιρό έμεναν στα κρατητήρια. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, όταν έρχονταν με καράβι στη Μυτιλήνη και συλλαμβάνονταν τους πήγαιναν σε εκκλησίες ή μοναστήρια στην Αγιάσο.

Το χειμώνα του 2001-2002 ξεκινά για πρώτη φορά η λειτουργία του Κέντρου και χωροθετείται σε ανοιχτές κατασκηνώσεις του ΠΚΠΑ προς το αεροδρόμιο της Μυτιλήνης, δηλαδή νότια της πόλης, όπου θα λειτουργήσει για 1,5 χρόνο περίπου (αρμόδιος υπάλληλος Γραφείου Αλλοδαπών).

Σε αυτό το χώρο, οι πρόσφυγες και μετανάστες θα μείνουν σε σκηνές. Στη συνέχεια θα μεταφερθεί το Κέντρο στις παλιές φυλακές μέσα στην πόλη που βρίσκονται στη Λαγκάδα. Αν και το κτήριο των παλιών φυλακών δεν ήταν σε πολύ καλή κατάσταση, η μεταφορά του Κέντρου εκεί «θεωρήθηκε μεγάλη βελτίωση»(εθελοντής δικηγόρος) σε σχέση με τις σκηνές. Σε αυτόν τον χώρο θα λειτουργήσει για ένα ακόμα χρόνο περίπου (παράρτημα 1: εικόνες 1). Πριν τη μεταφορά του στο κτήριο που βρίσκεται σήμερα, «υπήρξε μια μεταβατική κατάσταση για μικρό διάστημα σε ένα οικόπεδο το οποίο ουσιαστικά ήταν ανοιχτό για ένα καλοκαίρι»(εθελοντής δικηγόρος) πάλι με σκηνές στο χώρο του ΚΤΕΟ.

Το σημερινό Κέντρο που βρίσκεται στην Παγανή, έξω από την πόλη στα βορειοδυτικά λειτουργεί από το 2003 (αρμόδιος υπάλληλος Γραφείου Αλλοδαπών). Όσον αφορά την ιστορία της χωροθέτησης του, οι περισσότεροι συμφωνούν με τα παραπάνω. Ο υπεύθυνος της Νομαρχίας αναφέρει ότι δε γνωρίζει πολλές λεπτομέρειες σχετικά με την ιστορία του Κέντρου γιατί έχει αναλάβει από τον Αύγουστο του 2004. Από τις παλιές φυλακές, σύμφωνα με τον αρμόδιο της Νομαρχίας, άλλαξε χώρο για δύο λόγους. Πρώτον γιατί οι συνθήκες ήταν άθλιες και δεύτερον γιατί υπήρχε αντίδραση από τη γειτονιά, για «τοπική κοινωνική αντίδραση» μιλούν κι άλλοι τρεις από τους φορείς. Επίσης ο υπεύθυνος της Νομαρχίας λέει ότι το κτήριο επιλέχτηκε από την προηγούμενη διοίκηση της Νομαρχίας και έγινε βάσει δύο κριτηρίων.

Πρώτον γιατί βρίσκεται μακριά από κατοικημένη περιοχή και δεύτερον γιατί ότι είναι μεγάλης χωρητικότητας (υπάλληλος Νομαρχίας). Η εθελόντρια αναφέρει ότι η επιλογή του συγκεκριμένου κτηρίου έγινε για δύο λόγους. Πρώτον οι ιδιοκτήτες δεν ήταν διαθέσιμοι να νοικιάσουν τα κτήρια τους για αυτόν τον σκοπό και δεύτερον υπήρχε αντίδραση της τοπικής κοινωνίας για ένα κτήριο που είχε βρεθεί. Η αντίδραση των κατοίκων στις νέες προτάσεις χωροθέτησης του Κέντρου τονίζονται και από άλλα άτομα.

Οι περισσότερες πληροφορίες δόθηκαν για το Κέντρο όταν ήταν στις παλιές φυλακές ενώ κανείς δεν αναφέρει για τις συνθήκες στους δύο άλλους χώρους, αυτό συμβαίνει γιατί όταν το Κέντρο ήταν στις παλιές φυλακές υπήρχαν πολλά άτομα που είχαν πρόσβαση και βοηθούσαν εθελοντικά στο Κέντρο οπότε και γνώριζαν τις συνθήκες που επικρατούσαν αντίθετα με τους υπόλοιπους χώρους όπου δεν υπήρχε πρόσβαση εθελοντών. Για τις παλιές φυλακές η εθελόντρια αναφέρει ότι αν και «ήταν πανάθλιες, οι κρατούμενοι ή οι μετανάστες ήταν όλη μέρα έξω, δεν ήταν φυλακή, ο αυλόγυρος ήταν περιφραγμένος, η αστυνομία ήταν απ' έξω, δεν την βλέπανε, και εκεί μέσα εκείνοι είχαν δωματιάκια, δωματιάκια που κοιμόντουσαν, όχι όλοι ένα (δηλαδή σε ένα μεγάλο θάλαμο), και είχαν κίνηση (δηλαδή ελευθερία κινήσεως στην αυλή και τους υπόλοιπους χώρους)». Επίσης ήταν καλύτερα από άποψη υγιεινής γιατί υπήρχαν πολλές βρύσες αλλά σίγουρα πολύ μικρότερης χωρητικότητας. Άλλη μαρτυρία συμφωνεί με την εθελόντρια λέγοντας ότι στις παλιές φυλακές, οι πρόσφυγες και μετανάστες είχαν ελευθερία, μπορούσαν να κάνουν βόλτα, να παίζουν βόλεϊ και ποδόσφαιρο και διοργάνωναν αγώνες για να περάσει η μέρα.

Πάντως ως βασικά προβλήματα του Κέντρου όταν στεγαζόταν στις παλιές φυλακές αναφέρονται η υγιεινή (προϊόντα καθαρισμού και υγιεινής 1-2 φορές το μήνα, έλλειψη νερού όταν αυξήθηκε ο αριθμός τους), η έλλειψη γιατρών (στη συνέχεια ο Νομάρχης έστειλε δύο φορές την εβδομάδα γιατρούς), μεγάλες καθυστερήσεις όταν έπρεπε να πάνε στο νοσοκομείο κλπ.

Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του στις παλιές φυλακές, η δομή του Κέντρου υπήρξε πιο «ανοιχτή» θα λέγαμε αφού σε πολλούς εθελοντές επιτρέπονταν ελεύθερα η είσοδος. Σύμφωνα με τις πληροφορίες από εθελοντή, κάποιες φορές η αστυνομία τους άφηνε ενώ άλλες τους ζητούσε έγγραφα ως μέλη ομάδων ή άδειες εισόδου. Εκείνη την περίοδο την οργάνωση του Κέντρου είχε αναλάβει ουσιαστικά μια ομάδα εθελοντών από την Διεθνή Αμνηστία με υπεύθυνη μια γυναίκα. Παράλληλα όμως υπήρχαν και πολλοί άλλοι εθελοντές όπως γιατροί, φοιτητές και απλοί πολίτες. Ουσιαστικά τα καθήκοντα των αστυνομικών περιορίζονταν στο να μεταφέρουν στους αρμόδιους υπάλληλους είτε της Νομαρχίας είτε του Γραφείου Αλλοδαπών τα αιτήματα των μεταναστών και προσφύγων για τα οποία τους έχουν

πληροφορήσει οι εθελοντές και να μετρήσουν τα άτομα, να βρύνε όσους προορίζονται για απελάσεις κλπ.

Πολύ σημαντικό ρόλο πέρα από τους εθελοντές έπαιζε τότε και κάποια αυτό-οργάνωση των προσφύγων και μεταναστών. Και τότε όπως και σήμερα, ίσχυε το σύστημα του αρχηγού-μεταφραστή αλλά τα άτομα επιλέγονταν από τους ίδιους με βάση και την ικανότητα στις γλώσσες αλλά και από άλλα στοιχεία, γεγονός το οποίο οδηγούσε στην ευρύτερη αποδοχή τους. Επίσης ο αρχηγός αναλάμβανε ένα κομμάτι της γραφειοκρατίας, έψαχνε το άτομο που έπρεπε να βάλει υπογραφή. Όμως όταν αυξήθηκε ο αριθμός των ατόμων, και έφτασαν τα 700, άρχισαν να υπάρχουν προβλήματα και καβγάδες μεταξύ τους γιατί υπήρξαν αδικίες (π.χ οι Αφγανοί ζούσαν σε σκηνές έξω από το κτήριο, δεν υπήρχε αρκετό νερό κλπ). Σε εκείνη τη φάση υπήρξε κάποια μεγάλη συμπλοκή («ήρθαν μέχρι και τα ματ να μπούνε μέσα»). Φυσικά σχετικά με την συμπλοκή υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις, η εθελόντρια ως αιτία αναφέρει ότι δημιουργήθηκαν φατρίες εξαιτίας κακοδιαχείρισης από την Διεθνή Αμνηστία, οι εφημερίδες γράψανε ότι έγινε «για τα μάτια μιας μετανάστριας» ενώ άλλη άποψη αναφέρει ότι ο ουσιαστικός λόγος ήταν ο συνωστισμός και το αίτημα τους για αλλαγή κτηρίου. Ιδιαίτερα μετά από αυτά τα συμβάντα εκδηλώθηκε η μεγαλύτερη αντίδραση των κατοίκων για να μεταφερθεί το Κέντρο σε άλλο χώρο. Αυτή την εποχή, προσωρινά βρίσκεται ο χώρος σε οικόπεδο κοντά στο ΚΤΕΟ μέχρι να ολοκληρωθεί η αναζήτηση του νέου κτηρίου.

Χώροι:	Περιοχή:	Θετικά:	Αρνητικά:
Παλιές κατασκηνώσεις ΠΙΚΠΑ	Περι-αστική αγροτική περιοχή	-	Διαμονή σε σκηνές.
Παλιές φυλακές Λαγκάδας	Αστική περιοχή	Ελευθερία εντός χώρου. Δωμάτια.	Μικρής χωρητικότητας
Χώρος του ΚΤΕΟ	Περι-αστική αγροτική περιοχή	-	Διαμονή σε σκηνές. Έλλειψη υδρο-ηλεκτρικής κάλυψης
Παγανή	Βιομηχανική ζώνη	Μεγάλη χωρητικότητα.	Έλλειψη δωματίων, επαρκών χώρων υγιεινής

B. Περιγραφή του χώρου

Ο χώρος του Κέντρου Προσωρινής Κράτησης σήμερα, βρίσκεται στην περιοχή που ονομάζεται Παγανή. Η περιοχή δεν είναι κατοικημένη αλλά αποτελεί βιομηχανική ζώνη. Η περιοχή του Κέντρου Κράτησης βρίσκεται περίπου 2-4 χιλιόμετρα από τα όρια της πόλης στα βορειοδυτικά. Τα κτήρια είναι αποθήκες, κατασκευασμένες σχετικά πρόσφατα. Το κτίριο είναι διώροφο αλλά επειδή είναι χτισμένο σε ύψωμα, οι είσοδοι των θαλάμων του επάνω ορόφου είναι ουσιαστικά ισόγειοι (παράρτημα 1: εικόνες 2 & 3). Ο επάνω όροφος μπορεί να απομονωθεί με τον κάτω, με εσωτερική περίφραξη που διαχωρίζει τους επάνω από τους κάτω θαλάμους. Υπάρχουν 5 πολύ μεγάλες αίθουσες- θάλαμοι, ενώ μια επιπλέον χρησιμοποιούνται από τότε που το μίσθωσε η Νομαρχία για αποθήκη (όργανα γυμναστικής, ρούχα, προϊόντα υγιεινής και καθαριότητας κλπ). Οι θάλαμοι είναι ψηλοτάβανοι και κάθε μία έχει μια μόνο τουαλέτα με νιπτήρα (παράρτημα 1: εικόνες 4, 5 & 6). Υπάρχουν και τουαλέτες στον προαύλιο χώρο, οι οποίες ήταν ανοιχτές και σε άθλια κατάσταση. Στην πορεία τοποθετήθηκαν και βιολογικές τουαλέτες και ντουζιέρες στον προαύλιο χώρο του επάνω ορόφου. Στον προαύλιο χώρο του κάτω ορόφου υπήρχαν 2 container το ένα για την Αστυνομία που είναι επιπρόσθετα περιφραγμένο και ένας για τους ιατρούς (με τουαλέτες μέσα). Όλο το Κέντρο είναι περιφραγμένο με συρματοπλέγμα 2-3 μέτρων ύψος και αγκυλωτό σύρμα.

Γ. Εσωτερική Δομή

Θεωρητικά η δομή του Κέντρου συνεχίζει να είναι ανοιχτή όπως παλιότερα για συγκεκριμένους φορείς και άτομα: το Μάιο του 2003 είχε βγει ειδική εγκύκλιος που προέβλεπε ποιοι μπορούν να επισκέπτονται το Κέντρο και μέσα σε αυτούς είναι και οι ΜΚΟ και οι εκπρόσωποι τους αρκεί να έχουν ταυτότητα ότι είναι μέλη (αρμόδιος υπάλληλος Γραφείου Αλλοδαπών).

Για να εισέλθουν ανεξάρτητοι εθελοντές ακολουθείται η παρακάτω διαδικασία: καταθέτουν μια αίτηση στη Διεύθυνση της Αστυνομίας για ποιο λόγο θέλουν να επισκέπτονται το χώρο κλπ, εξετάζεται από τη Διεύθυνση το αίτημα τους και ανάλογα τους επιτρέπεται η είσοδος ή όχι. Αυτή είναι απόφαση του διοικητή (αρμόδιος υπάλληλος Γραφείου Αλλοδαπών). Επίσης, ο εθελοντής δικηγόρος αναφέρει ότι δεν υπήρξε ποτέ πρόβλημα στην πρόσβαση του στο Κέντρο, παρά το γεγονός ότι η άδεια του ήταν κυρίως άτυπη, δηλαδή δεν υπήρξε ανάγκη για κάποιο έγγραφο πρόσβασης από τη Νομαρχία ή την Αστυνομία, και το ίδιο συνέβη με τα μέλη του ΕΣΠ και άλλων ΜΚΟ και ατόμων όπως γιατροί κλπ.

Μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι ουσιαστικά η δομή του Κέντρου είναι κλειστή αν συγκρίνουμε τον αριθμό των εθελοντών που επισκέπτονται το σημερινό κέντρο σε σχέση με το παλιότερο. Οι μόνοι που προσφέρουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους κατά το διάστημα των

επισκέψεων μου, δηλαδή από 12-2004 ως 2-2005, είναι 2 άτομα. Παράδειγμα η φοιτητική ομάδα ζήτησε άδεια εισόδου από την αστυνομία αλλά δεν της δόθηκε ενώ η Νομαρχία δεν είχε αντίρρηση. Ως προϋπόθεση για την είσοδο των μελών της ομάδας, η Αστυνομία ζητούσε καταστατικό ώστε να γνωρίζει την ταυτότητα της ομάδας «μήπως και αποδειχτούν φασίστες και μετά κατηγορηθούν αυτοί επειδή τους επέτρεψαν την είσοδο». Η δική μου εμπειρία ήταν ότι υπήρξαν κάποιες αντιρρήσεις στην είσοδο μου στο Κέντρο από τους αστυνομικούς-φύλακες στην αρχή των επισκέψεων μου, γιατί δεν με γνώριζαν και δεν είχαν κάποια σχετική ενημέρωση από το αστυνομικό τμήμα, ενώ μετά δεν αντιμετώπιζα κανένα περιορισμό.

Η δομή του Κέντρου είναι στην ουσία ιεραρχική, υπάρχουν οι 2-3 αστυνόμοι που έχουν βάρδια και κάποιοι πρόσφυγες ή μετανάστες που έχουν τον ρόλο του αρχηγού-κλειδούχου και βοηθάνε σε διάφορες δουλειές. Αυτοί βρίσκονται εκτός των θαλάμων, οι υπόλοιποι είναι κλειδωμένοι στα δωμάτια τους. Οι αρχηγοί κλειδούχοι ορίζονται από την Αστυνομία με βάση τη γνώση των αγγλικών και άλλα στοιχεία που δεν γνωρίζω και όσο διάστημα πραγματοποιούσα την έρευνα όλοι (2) ήταν Αφρικανικής καταγωγής και άνδρες. Οι αρχηγοί κλειδούχοι έχουν το δικαίωμα να είναι συνεχώς έξω από τους θαλάμους τους. Οι αρμοδιότητες τους είναι να ανοίγουν τις εξωτερικές πόρτες όταν έρχεται το φαγητό της διανομής φαγητού, οι αστυνομικοί για την αλλαγή βάρδιας, οι εθελοντές κα, να ανοίγουν τις πόρτες των θαλάμων αν κάποιος ζητά να δει το γιατρό, να πάει στο νοσοκομείο και να φύγει από το Κέντρο επειδή τέλειωσε το τρίμηνο, όταν είναι η ώρα του προαυλισμού κλπ. Φυσικά καλούνται να διατηρήσουν κάποιες ισορροπίες και να βρουν τρόπους για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη κάλυψη των αναγκών (π.χ να κρίνουν ποιοι πραγματικά χρειάζονται γιατρό). Επίσης ήταν οι μόνοι από τους άνδρες οι οποίοι μαζί με τους φίλους τους επισκέπτονταν συχνά και περνούσαν χρόνο μέσα στο θάλαμο των γυναικών. Ανάλογα με το άτομο καθώς και των αριθμό των κρατουμένων, οι αρχηγοί μπορεί να είχαν μεγάλο φόρτο εργασίας. Παράδειγμα ένας Σουδανός, που ήταν ιδιαίτερα φιλότιμος αλλά και έτυχε εποχή που το Κέντρο είχε τον μεγαλύτερο αριθμό ατόμων, αναφέρει ότι ήταν ιδιαίτερα εξουθενωμένος από τα καθήκοντα του και ότι ευτυχώς που σε 3 μέρες έφευγε οπότε «θα έφευγε αυτό το βάρος από το κεφάλι του». Κάποιοι μπορεί να επωφελούνταν από τη θέση που κατέχουν. Παράδειγμα αποτελούν τα παράπονα για τον άλλο αρχηγό «ότι κάθε μέρα φοράει διαφορετικό μπουφάν».

Υπάρχουν και οι αρχηγοί-διερμηνείς σε κάθε θάλαμο, σε κάποιους παραπάνω από ένα, οι οποίοι είναι γλωσσομαθείς και αναλαμβάνουν επιμέρους εργασίες όπως η μετάφραση και συνοδεία στους γιατρούς και το νοσοκομείο. Αυτοί μπορεί να βοηθούν στη διανομή του φαγητού ή σε άλλες δουλειές αλλά δεν διαθέτουν το δικαίωμα να είναι συνεχώς εκτός του θαλάμου τους. Συνήθως είναι εκτός μόνο τα πρωινά που υπάρχουν κάποιες δουλειές και το απόγευμα κλειδώνονται και αυτοί στους θαλάμους εκτός απρόοπτου. Υπήρχαν και 3-5 άτομα

που ήταν συνεχώς εκτός των θαλάμων και τριγυρνούσαν στο προαύλιο, οι οποίοι πιθανά ήταν ή φίλοι ή συμπαθείς στους αρχηγούς ή στους αστυνομικούς. Οι υπόλοιποι ήταν κλειδωμένοι μέσα εκτός από την ώρα του προαυλισμού. Συνήθως έβγαιναν στο προαύλιο ανά εθνοτικές ομάδες όπως έμεναν και στους θαλάμους τους, δηλαδή υπήρχε θάλαμος για τους Αφγανούς αλλά υπήρχε και μεικτός θάλαμος με Αφρικανούς, Αφγανούς κλπ.

Όταν ξεκίνησα τις επισκέψεις μου στο Κέντρο, οι γυναίκες είχαν χωριστεί πρόσφατα από τους άνδρες και διέμεναν σε ξεχωριστό θάλαμο. Συγκεκριμένα, οι περισσότερες γυναίκες ήταν στο θάλαμο τους από την ημέρα της άφιξης τους. Υπήρχαν και αρκετές οι οποίες επειδή δήλωναν ότι είναι παντρεμένες, έμεναν μαζί με τους άνδρες τους σε μεικτούς θαλάμους. Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων μου χωρίστηκαν και τα ανήλικα αγόρια, όλα ήταν από το Αφγανιστάν και έμεναν σε μεικτό (από άποψη ηλικίας) θάλαμο με τους συμπατριώτες τους ενήλικες. Μετά από αυτούς τους διαχωρισμούς, στους δύο θαλάμους του επάνω ορόφου τοποθετήθηκαν στον ένα θάλαμο οι γυναίκες και στον άλλο τα ανήλικα, που προαυλίζονται ξεχωριστά από τους κάτω θαλάμους

3. Εμπλεκόμενοι Φορείς

Για τη διερεύνηση της λειτουργίας του Κέντρου Κράτησης Μυτιλήνης κρίνεται απαραίτητη η αποκάλυψη του τρόπου με τον οποίο διάφοροι φορείς και άτομα εμπλέκονται στην διοίκηση και οργάνωση του συγκεκριμένου Κέντρου. Ουσιαστικά οι βασικοί δημόσιοι φορείς που έχουν αναλάβει τη διοίκηση του είναι η Νομαρχία Λέσβου και Λήμνου και η Αστυνομία της Μυτιλήνης. Πέρα από αυτούς εμπλέκονται και άλλοι δημόσιοι φορείς, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και μεμονωμένα άτομα. Τέλος, σημαντική είναι η επίδραση της τοπικής κοινωνίας.

A. Νομαρχία Λέσβου και Λήμνου

Ιεραρχικά στην κορυφή της πυραμίδας για την λειτουργία αυτών των Κέντρων γενικά βρίσκεται το Υπουργείο Εσωτερικών. Αυτό έχει ορίσει αρμόδιες τις Νομαρχίες για την λειτουργία των κατά τύπους κέντρων. Ουσιαστικά το Υπουργείο Εσωτερικών με την αρμόδια Επιτροπή ή Γραφείο για αυτά τα θέματα αναλαμβάνει την χρηματοδότηση της Νομαρχίας Λέσβου όσον αφορά όλα τα έξοδα και τις δαπάνες που γίνονται για το κέντρο. Σχετικά με την χρηματοδότηση, ο υπεύθυνος αναφέρει ότι δεν γνωρίζει αν υπάρχει κάποια εξασφάλιση κονδυλίων από την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά υποθέτει ότι αυτό πρέπει να γίνεται μια και όπως

λέει «σε ό,τι έχει ζητήσει η Νομαρχία για θέματα λαθρομεταναστών για το οποίο υπάρχει ειδικός κωδικός που μπαίνουν οι πιστώσεις και δεν έχει γίνει καμιά περικοπή ούτε ένα ευρώ».

Για χρηματοδότηση του Κέντρου από την Ε.Ε αναφέρουν και τρεις αστυνομικοί που κάνουν βάρδιες στο Κέντρο. Οι δυο από τους τρεις μιλούν για διαφθορά και σημειώνουν ότι ενώ υπάρχουν υψηλά κονδύλια, αυτά δεν διατίθενται για τη βελτίωση της λειτουργίας των Κέντρων. Ο τρίτος πιστεύει ότι πρόκειται για «χαμηλά κονδύλια από την Ευρωπαϊκή Ένωση». Επίσης ο εθελοντής δικηγόρος πιστεύει ότι το Υπουργείο Εσωτερικών δεν αναλαμβάνει εξ ολοκλήρου τα έξοδα του Κέντρου, συγκεκριμένα λέει «η Νομαρχία με κάποιους πόρους από το Υπουργείο Εσωτερικών αλλά και με δικούς της πόρους προσπαθεί να βελτιώσει τις συνθήκες». «Ουσιαστικά την ευθύνη για τη διοίκηση και λειτουργία του Κέντρου την έχει η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αλλά την ασκεί μέσω της Νομαρχίας». Συγκεκριμένα, η Νομαρχία Λέσβου αναλαμβάνει «τη διάθεση και συντήρηση των κτιριακών εγκαταστάσεων, τη σίτιση, την παροχή ή διαχείριση από χορηγίες ειδών πρώτης ανάγκης (κρεβάτια, στρώματα, κουβέρτες, ρουχισμό, είδη υγιεινής κλπ), την παροχή φαρμακευτικής περίθαλψης ενώ η ιατρική περίθαλψη παρέχεται μέσω του Νοσοκομείου και κατ' επέκταση μέσω του ΠΕΣΥΠ». Επίσης η νομαρχία ανέλαβε τις «επεμβάσεις στο χώρο για τουαλέτες, μπάνια, γενικά κοινόχρηστους χώρους» (υπάλληλος Νομαρχίας) κατά την μετεγκατάσταση του κέντρου

Στη Νομαρχία έχει συσταθεί μια Επιτροπή που ασχολείται ειδικά με αυτό το θέμα, δηλαδή με τη διοίκηση του Κέντρου. Πήραμε συνέντευξη από τον Πρόεδρο ή Τμηματάρχη της Επιτροπής, ο οποίος έχει διοριστεί από τον σημερινό Νομάρχη. Αυτή η Επιτροπή λειτουργούσε και πριν την εκλογή του συγκεκριμένου νομάρχη, δηλαδή ο Τμηματάρχης «παρέλαβε το Τμήμα με την συγκεκριμένη αρμοδιότητα από τον προκάτοχο του». Πέρα από τον τμηματάρχη, το αρμόδιο τμήμα της Νομαρχίας περιλαμβάνει άλλα τρία άτομα προσωπικό: «ο ένας είναι αρμόδιος για τα θέματα συντήρησης, ο δεύτερος ασχολείται με τα θέματα φαγητού, φαρμάκων και μια τρίτη υπάλληλος που είναι υπεύθυνη για τη συλλογή και καταγραφή στοιχείων του καθενός ατόμου που μένει στο κέντρο σε σχέση με το φύλο και την ηλικία (άνδρες, γυναίκες και αν υπάρχουν και κάτω των 18), η οποία είναι με σύμβαση». Οι 2 υπάλληλοι του συγκεκριμένου τμήματος της Νομαρχίας είναι κάθε μέρα τις εργάσιμες ώρες στο Κέντρο (εκτός αργιών) και αν απαιτηθεί (π.χ έρθει μια «παρτίδα» το απόγευμα) πάνε και απόγευμα.

Όσον αφορά τη συνεργασία με άλλους φορείς, οι σχέσεις της Νομαρχίας με τις ΜΚΟ «είναι άριστες και η Νομαρχία επιζητά τις υποδείξεις τους πολλές φορές για να βελτιώνει τις συνθήκες». Συγκεκριμένα ο υπεύθυνος της Νομαρχίας αναφέρει ότι έχουν συνεργασία με το Συνήγορο του Πολίτη, τη Διεθνής Αμνηστία, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και οι Γιατροί χωρίς σύνορα.

Δεν υπάρχει καμιά απευθείας συνεργασία της Νομαρχίας με φορείς όπως το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ή το Λιμενικό, ενώ δεν διευκρινίζεται αν υπάρχει συνεργασία και σε ποια συχνότητα με την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αι το Δήμο Μυτιλήνης. Επίσης ο υπεύθυνος της Νομαρχίας δήλωσε ότι αν και γνωρίζει λίγες πληροφορίες για κάποια αντίστοιχα Κέντρα (Σάμο\ μικρή χωρητικότητα, Εύβοια\ για ανήλικα) δεν υπάρχει και δεν χρειάζεται κάποια συνεργασία μεταξύ τους.

Ο υπεύθυνος της Νομαρχίας αναφέρει ότι η μόνη εκστρατεία ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας για τη λειτουργία του Κέντρου είναι κάποιες ανακοινώσεις κατά καιρούς από το Νομάρχη και από τον τοπικό τύπο.

B. Αστυνομία Μυτιλήνης

Η Αστυνομία και το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης επίσης εμπλέκεται με τη δομή και λειτουργία του Κέντρου αναλαμβάνοντας ουσιαστικά την φύλαξη και το άσυλο. Ιεραρχικά η ανώτερη αρχή είναι το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, το οποίο δίνει τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την πολιτική που πρέπει να εφαρμοστεί μέσα στα πλαίσια του νόμου. Αμέσως μετά είναι το Αρχηγείο και η Αστυνομική Διεύθυνση⁶ η οποία επικοινωνεί με το Υπουργείο όταν χρειαστεί. Υφιστάμενη υπηρεσία της Αστυνομικής Διεύθυνσης είναι το Τμήμα Αλλοδαπών το οποίο και ασχολείται με τα διαδικαστικά ζητήματα που αφορούν τους παρανόμως εισελθόντες και τους αιτούντες άσυλο. Ο υπεύθυνος του Τμήματος δεν γνωρίζει αν υπάρχει συνεργασία με τη Ευροπολ κι αν υπάρχει δεν γίνεται απευθείας μέσω του Τμήματος Αλλοδαπών αλλά μέσω του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Ο αστυνομικός που πήρα συνέντευξη πιστεύει ότι «τα στοιχεία, τα χαρακτηριστικά τους, τα δακτυλικά αποτυπώματα των μεταναστών και προσφύγων τα παίρνει η αστυνομία και τα δίνει στο Κέντρο Στοιχείων, στη Eurodac όπου τα επεξεργάζονται για να διαπιστώσουν αν είναι καταχωρημένο το συγκεκριμένο άτομο, για κάποια εγκληματική πράξη, αν έχει εισέλθει σε άλλη χώρα για να κάνει κάποια άλλη αίτηση και έχει απορριφθεί».

Γραφείο Αλλοδαπών: Ιστορικά το Γραφείο Αλλοδαπών λειτουργεί «από τότε που λειτούργησε η Αστυνομία δηλαδή υπάρχουν φάκελοι από την δεκαετία του 50 αλλά ως ειδικό Γραφείο Αλλοδαπών λειτουργεί τα τελευταία 10 με 15 χρόνια». Το Γραφείο Αλλοδαπών Μυτιλήνης, του οποίου η δικαιοδοσία είναι εντός των ορίων της πόλης της Μυτιλήνης, εξυπηρετεί:

- τους αλλοδαπούς που αιτούνται άσυλο

---

⁶ Δεν αναφέρεται ποιας περιοχής.

- τους παράνομους εισελθόντες αλλοδαπούς που υπάγονται στο νόμο 2910 της διοικητικής απέλασης
- τους υπηκόους Ευρωπαϊκής Ένωσης που ζητούν άδειες παραμονής στη χώρα,
- τους ομογενείς από Κύπρο, Αυστραλία, Αμερική κλπ και τους ομογενείς στην Ευρωπαϊκή ένωση και στην Αλβανία που ζητούν ειδικά δελτία ομογενών,
- τους αλλοδαπούς που κατοικούν και εργάζονται στην πόλη της Μυτιλήνης.

Το προσωπικό του Γραφείου αποτελείται από δύο άτομα, μια γυναίκα και ένας άνδρας. Περιστασιακά, απασχολείται και ένας τρίτος αστυνομικός «αν υπάρχει ευχέρεια από την υπηρεσία, δηλαδή δεν υπάρχουν άδειες ή δεν υπάρχουν άλλες ανάγκες οι οποίες είναι σοβαρότερες όπως κρίνει η διοίκηση». Ο άνδρας αστυνομικός έχει εκπαιδευτεί σε θέματα προσφύγων (σεμινάριο στην Αθήνα από ΕΣΠ, σεμινάριο από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, ημερίδα από Ύπατη Αρμοστεία, προσωπικό διάβασμα). Για τη γυναίκα αστυνομικό δεν γνωρίζουμε αν είχε κάποια σχετική εκπαίδευση άλλωστε ισχυρίστηκε ότι ασχολείται με «άλλες κατηγορίες αλλοδαπών και όχι με το άσυλο» και για αυτό δεν δέχτηκε να μιλήσει για το θέμα.

Φύλακες: Η αρμοδιότητα των αστυνομικών στο Κέντρο είναι ουσιαστικά μόνο η επιτήρηση των προσφύγων και μεταναστών. Βέβαια έχουν και άλλα καθήκοντα όπως τη μεταφορά των προσφύγων και μεταναστών στο νοσοκομείο, την βοήθεια σε κάποια άτομα που έρχονται για να εκτελέσουν κάποιο έργο (π.χ το βυτιοφόρο του βόθρου, η διανομή του φαγητού, υδραυλικούς κλπ), τηλεφωνική ενημέρωση της τροφοδοσίας για την αυξομείωση των ατόμων στο Κέντρο, την καταμέτρηση των ατόμων, την απελευθέρωση αυτών που τελειώνουν το τρίμηνο, την παραλαβή των νέο-εισερχομένων, την επικοινωνία με το Γραφείο Αλλοδαπών αν προκύψει κάτι κλπ. Οι φρουροί του Κέντρου έχουν και άλλες αρμοδιότητες όπως όλοι οι άλλοι αστυνομικοί όταν δεν κάνουν βάρδια στο Κέντρο και είναι υπόλογοι στον Διοικητή της Αστυνομίας. Όσο διάστημα πραγματοποιούσα την έρευνα κατά τις επισκέψεις στο Κέντρο συνάντησα μια και μοναδική φορά ελάχιστους αστυνομικούς, οι περισσότεροι έκαναν σταθερά βάρδιες τους στο Κέντρο.

Συνεργασία με άλλους φορείς: Το Γραφείο Αλλοδαπών συνεργάζεται στενά, όπως είναι φυσικό, με την προϊστάμενη υπηρεσία που είναι το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο αρμόδιος υπάλληλος, η συνεργασία είναι καλή: «για ό,τι απορίες υπάρχουν σε διάφορα νομικά θέματα υπάρχει διαρκής τηλεφωνική επικοινωνία, έχουν τη διάθεση για βοήθεια και καθοδήγηση».

Επίσης αναφέρεται ότι «άψογη» είναι η συνεργασία της υπηρεσίας με τη Νομαρχία, η οποία μάλιστα «έχει βοηθήσει την υπηρεσία υλικό-τεχνικά (γραφικά, εκτυπωτές για το κομπιούτερ) αν και ο Νομάρχης δεν είναι υποχρεωμένος».

Ως πολύ καλή χαρακτηρίζεται και η συνεργασία με την Περιφέρεια αν και ουσιαστικά περιλαμβάνει μόνο θέματα εγγράφων. Επίσης ο αρμόδιος υπάλληλος αναφέρει ότι οι σχέσεις δεν είναι τόσο τυπικές «αλλά λόγω κλειστής κοινωνίας υπάρχουν προσωπικές σχέσεις με τους υπαλλήλους της Περιφέρειας». Κάτι ανάλογο αναφέρεται και για το Λιμενικό Σώμα (προσωπικές σχέσεις) αν και «πάντα υπάρχει χώρος για βελτίωση». Η συνεργασία με το Λιμενικό είναι περισσότερο σε επίπεδο επιχειρήσεων για την σύλληψη διακινητών καθώς και στην μετακίνηση των παράνομα εισελθόντων από την αστυνομία στο Κέντρο.

Για τη συνεργασία με τις ΜΚΟ, ο αρμόδιος υπάλληλος του Γραφείου Αλλοδαπών αναφέρει ότι η καλύτερη συνεργασία της αστυνομίας και ειδικά του Γραφείου Αλλοδαπών είναι με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, επειδή έχουν κάνει τις περισσότερες επισκέψεις στο Κέντρο, έχουν στείλει ενημερωτικό υλικό (φυλλάδια με πληροφορίες για καθεστώτα που επικρατούν σε άλλες χώρες όπως π.χ στο Μπαγκλαντές) και διοργανώνει σεμινάρια. Με τις υπόλοιπες οργανώσεις η αστυνομία «έχει καλή συνεργασία αλλά είναι περισσότερο καταγγελτικές, με την έννοια ότι επισκέπτονται το Κέντρο, διαπιστώνουν κάποια πράγματα που γίνονται παράνομα ή παράτυπα και κάνουν κάποιο έγγραφο στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, ή στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, ρωτάνε την αστυνομία οι προϊστάμενες υπηρεσίες τι έχει συμβεί και η Αστυνομία απαντά». Αυτές οι ΜΚΟ είναι η Διεθνής Αμνηστία, πρόσφατα είχε έρθει ο Συνήγορος του Πολίτη, που δεν είναι ΜΚΟ.

Πολύ καλή συνεργασία υπάρχει και με τη μια μεμονωμένη εθελόντρια, «μια εκπρόσωπο του Ερυθρού Σταυρού» που επισκέπτεται το Κέντρο και βοηθά πολύ και με τα αιτήματα ασύλου. Στη συνεργασία με τους δικηγόρους, ο αρμόδιος υπάλληλος αναφέρει ότι μόνο με τους 1-2 δικηγόρους που ασχολούνται με το χώρο για τους λαθρομετανάστες υπάρχει συνεργασία στα πλαίσια των νομικών διατάξεων (πληροφορίες, αιτήσεις) αλλά δηλώνει ότι η Αστυνομία πρέπει να είναι τυπική και προσεκτική, ότι πρέπει να υπάρχουν κάποια τυπικά γνωρίσματα στην επαφή τους «γιατί ανά πάσα στιγμή μπορεί να κατηγορηθεί ότι συνεργάζεται με δικηγόρους», ότι εμπλέκεται σε κυκλώματα. Ο εθελοντής δικηγόρος βέβαια αναφέρει ότι «υπήρξε κάποια περίοδο που είχε ασχοληθεί αρκετά ενεργά, αλλά μετά από κάποια φάση είχε απογοητευτεί με την αντιμετώπιση της διοίκησης, υπήρχαν κάποιες τριβές δηλαδή». Επίσης το Γραφείο Αλλοδαπών διατηρεί κάποια συνεργασία με τον Τούρκο πρόξενο στη Ρόδο, τον οποίο ενημερώνουν για τα ονόματα των υπηκόων Τουρκίας ώστε αυτός να ελέγξει αν οι οικογένειες τους ψάχνουν. Ο αστυνομικός κατά τη διάρκεια της συνέντευξης δήλωσε ότι δεν γνωρίζει αν υπάρχει κάποια συνεργασία με τις τουρκικές αρχές αλλά θεωρεί ότι η μόνη ανάμειξη της Τουρκίας στο θέμα της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα είναι η αδιαφορία.

Γ. Άλλοι Δημόσιοι Φορείς

Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης : η μοναδική εμπλοκή του συγκεκριμένου Υπουργείου είναι η βοήθεια που παρέχει μέσω του ΠΕΣΥΠ, δηλαδή οι γιατροί που επισκέπτονται το Κέντρο 3 φορές την εβδομάδα. Επίσης η Νομαρχία κάποια στιγμή «ζήτησε και παρέλαβε από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κλινοσκεπάσματα και άλλο εξοπλισμό για να εξοικονομήσει χρήματα.

Εισαγγελία Μυτιλήνης: Η Εισαγγελία εμπλέκεται με το Κέντρο όσον αφορά την ευθύνη των ανηλίκων. Ο εισαγγελέας παρεμβαίνει στις περιπτώσεις των ανηλίκων που αιτούνται άσυλο καθώς ορίζεται Επίτροπος, προστάτης, δηλαδή, των ανηλίκων.

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου: Η αρμοδιότητα για τη λειτουργία του Κέντρου ανήκει στην Περιφέρεια αλλά την ασκεί μέσω της Νομαρχίας (υπάλληλος Νομαρχίας). Ο Περιφερειάρχης εκδίδει τις αποφάσεις για την προσωρινή άδεια του ενός μηνός μετά την συμπλήρωση τριμήνου ώστε να παραμείνουν νόμιμα στην Ελλάδα μέχρι να εγκαταλείψουν τη χώρα. Επίσης υπάρχει και το Αστυνομικό Τμήμα Περιφέρειας που συλλαμβάνει τους παράνομα εισελθόντες που βγαίνουν στα βόρεια της πόλης (από το εργοστάσιο της ΔΕΗ προς την Παναγιούδα).

Δήμος Μυτιλήνης: «Η μόνη συνδρομή του Δήμου στο Κέντρο είναι η αποκομιδή των απορριμμάτων και η βοήθεια που παρέχει σε θέματα αποχετεύσεων». Επίσης η υδροδότηση είναι υπηρεσία που προσφέρει ο Δήμος και στο Κέντρο επ' αμοιβή.

Λιμενικό Σώμα: Το Λιμενικό Σώμα είναι η αρμόδια υπηρεσία για τη σύλληψη των μεταναστών και προσφύγων καθώς και των διακινητών τους κατά την προσπάθεια τους να φτάσουν στις ακτές του νησιού μια και στη δικαιοδοσία του είναι η θάλασσα και κατόπιν τους παραδίδει στο Κέντρο.

Συνήγορος του Πολίτη: Γενικά σε μόνιμη βάση δε φαίνεται να υπάρχει συνεργασία με το Συνήγορο. Ο Τμηματάρχης της Νομαρχίας αναφέρει ότι ο ΣτΠ πραγματοποίησε κάποιες επισκέψεις στο Κέντρο «και πήρε συνεντεύξεις από λαθρομετανάστες» χωρίς άλλες λεπτομέρειες.

Δ. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

Σε αυτό το κεφάλαιο ασχολούμαστε με τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και τους ανεξάρτητους εθελοντές που συμμετείχαν παλιότερα ή τώρα στη λειτουργία του Κέντρου. Για αυτό το λόγο διαχωρίζουμε αυτές τις ΜΚΟ που είχαν ενεργή δράση και συχνή παρουσία στο Κέντρο για κάποιο χρονικό διάστημα με αυτές που απλά αναφέρονται σε κάποιες από τις συνεντεύξεις χωρίς όμως να είναι σημαντική η ανάμειξη τους.

I. Ενεργά αναμειγμένες

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες: Το ΕΣΠ αναφέρεται από όλους τους συνεντευξιαζόμενους και έχει την καλύτερη και πιο συχνή συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς, δηλαδή με τη Νομαρχία, το Γραφείο Αλλοδαπών, την εθελόντρια, τον δικηγόρο κλπ. Η εθελόντρια αναφέρει ότι τους συμβουλευεται για τα προβλήματα που ανακύπτουν και ότι έχει συχνή τηλεφωνική επικοινωνία τόσο με την κοινωνική υπηρεσία αλλά και τη νομική. Μάλιστα γνωρίζει και τα ονόματα των κοινωνικών λειτουργών και των δικηγόρων που εργάζονται στο ΕΣΠ και με τους οποίους συνεργάζεται στενά.

Επίσης πολύ καλή υπήρξε η συνεργασία του εθελοντή δικηγόρου με το ΕΣΠ. Ο δικηγόρος αναφέρει ότι το 2002, είχε ξεκινήσει μια συνεργασία με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες ως μέλος του Δικτύου Εθελοντών Δικηγόρων που υπάρχει πανελλαδικά και με αυτήν την ιδιότητα επισκεπτόταν το Κέντρο. Επίσης όταν μετά από προστριβές σταμάτησε να ασχολείται πολύ ενεργά με το θέμα, συνέχισε να ασχολείται περιστασιακά μόνο «κατά τις επισκέψεις του Ελληνικού Συμβουλίου ή όταν υπήρχε κάποιο αίτημα ή όταν του ζητούσαν να γίνει κάποια συγκεκριμένη παρέμβαση». Τέλος, το μέλος της φοιτητικής ομάδας αναφέρει ότι το ΕΣΠ «είναι η μόνη οργάνωση που βοηθά πρακτικά για το άσυλο ενώ οι υπόλοιπες όπως το Εθνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι και η Ύπατη Αρμοστεία είναι περισσότερο θεωρητικές και καταγγελτικές». Επίσης αναφέρει ότι γνωμοδοτεί θετικά σε «όλες» τις ενστάσεις ασύλου ως μέλος της γνωμοδοτικής επιτροπής στο Υπουργείο και ότι καταφέρνει να μην έχει τεταμένες σχέσεις με τις αρχές.

Κάποιοι πρόσφυγες αναφέρουν ότι το ΕΣΠ δεν βοηθά αφού τα άτομα που επιχειρήσαν να επισκεφτούν την οργάνωση στα γραφεία της στην Αθήνα δεν τους επιτράπηκε ούτε καν η είσοδος. Κάποια άτομα που επιχειρήσαν επαφή με τους δικηγόρους του ΕΣΠ κατά τη διάρκεια των επισκέψεων τους στο Κέντρο επίσης δεν τα κατάφεραν. Ακόμη αναφέρονται πολλά παραδείγματα ατόμων που ενώ τους υποσχέθηκαν οι δικηγόροι του ΕΣΠ ότι θα επικοινωνήσουν μαζί τους και δεν το έχουν κάνει. Σύμφωνα με τους ίδιους στο μόνον που βοηθά το ΕΣΠ είναι στην πληροφόρηση για θέματα ασύλου με κάποια ενημερωτικά φυλλάδια.

Διεθνής Αμνηστία: Η συμμετοχή αυτής της οργάνωσης ήταν κυρίως όταν το Κέντρο βρισκόταν στις παλιές φυλακές. Οι απόψεις για την συμμετοχή της Διεθνούς Αμνηστίας στην παροχή εθελοντικής βοήθειας στο κέντρο υπήρξαν αντιφατικές. Η παρουσία της ήταν έντονα αισθητή αφού αναφέρεται από όλους τους συνεντευξιαζόμενους κυρίως οι αναφορές εστιάζουν στη δράση μιας γυναίκας, της οποίας αργότερα αμφισβητείται η επίσημη συμμετοχή της στην Οργάνωση. Ο εθελοντής δικηγόρος θεωρεί ότι η ομάδα της Διεθνούς Αμνηστίας προσπαθούσε να βοηθήσει σε μια πιο δύσκολη εποχή για το Κέντρο. Η ομάδα της Διεθνούς Αμνηστίας είχε

αρχικά αναλάβει την όλη εσωτερική οργάνωση του Κέντρου ενώ μεγάλη υπήρξε η συμβολή της στο θέμα των αιτήσεων ασύλου (χαρακτηριστικό είναι ότι ο αρμόδιος υπάλληλος του Γραφείου Αλλοδαπών ανέφερε ότι το 2002, που το κέντρο ήταν στις παλιές φυλακές έγιναν οι περισσότερες αιτήσεις ασύλου). Αργότερα εξαιτίας προστριβών με τις αστυνομικές αρχές οι αρμοδιότητες της περιορίστηκαν και στη συνέχεια της απαγορεύτηκε η πρόσβαση στο Κέντρο. Η οργάνωση είχε εμπλακεί στην παρεμπόδιση δύο επαναπροώθησεων, μιας 11 Ιρακινών και μιας 3 Ιρανών.

Ελληνική Ομάδα Διάσωσης: Ο αρμόδιος υπάλληλος της Νομαρχίας αναφέρει ότι το παράρτημα του Βόλου έστειλε μέσω Θεσπώνικης με το πλοίο 2 φορτία με ρούχα και φάρμακα. Επίσης από τον εθελοντή δικηγόρο αναφέρεται ότι παλιότερα η Ομάδα Διάσωσης με την κυρία Λ που είχε οργανώσει κυρίως αυτή μια ομάδα εθελοντών είχαν βοηθήσει σημαντικά και στην παροχή πρώτων βοηθειών, και κάποιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και γενικά σε όλες τις ανάγκες που υπήρχαν τότε στο Κέντρο. Η εν λόγω κυρία αναφέρεται και από την εθελόντρια.

Ανεξάρτητοι εθελοντές: Ουσιαστικά, η εθελόντρια με την οποία μίλησα είναι ανεξάρτητη εθελόντρια η οποία όμως είναι μέλος του Ερυθρού Σταυρού εδώ και 1 χρόνο (ενώ ξεκίνησε να πηγαίνει στο κέντρο περίπου 3,5 χρόνια πριν) και έχει επαφές και με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και την Συνύπαρξη και Επικοινωνία στο Αιγαίο. Σε κάποιο σημείο αναφέρεται ότι της ζήτησε να αναλάβει το Κέντρο ο Νομάρχης. Η βασική βοήθεια που προσφέρει η εθελόντρια αυτόν τον καιρό στο Κέντρο είναι σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Συγκεκριμένα αναλαμβάνει την παροχή αιτήσεων, βοήθεια για τη συμπλήρωση και παράδοση στην Αστυνομία, παροχή ενημερωτικών εντύπων στα αραβικά και στα Φαρσί για τα δικαιώματα των προσφύγων και για ΜΚΟ που μπορούν να τους βοηθήσουν όταν βρεθούν στην Αθήνα, μεταφορά για φωτογραφίες (που χρειάζεται για την ροζ κάρτα). Επίσης αναλαμβάνει την μεταφορά και συνοδεία ατόμων στο νοσοκομείο, μεταφορά ρούχων και φαρμάκων αν νοσηλευτούν, αγορά και μεταφορά φαρμάκων στο κέντρο που δεν υπάρχουν στο ιατρείο. Παλιότερα είχε και άλλες αρμοδιότητες όπως να τους κάνει συνάλλαγμα ή να παραλαμβάνει εμβάσματα, τις οποίες διέκοψε.

Η παρέμβαση της είναι ουσιαστική και αρκετές φορές υπήρξε καταλυτική, όπως αναφέρει η ίδια, σε περιστατικά όπου η Αστυνομία δεν μπορούσε να κάνει τίποτα. Αναφέρει περιστατικά όπως τη μεγάλη συμπλοκή μεταξύ των προσφύγων και μεταναστών του κέντρου όταν ήταν στις παλιές φυλακές, τον χωρισμό και την μεταφορά των γυναικών και των ανηλίκων σε διαφορετικούς θαλάμους κλπ. Γενικά η αναφορά του ονόματος της γίνεται από όλους και συχνά, και από πρόσφυγες και μετανάστες και από τους αρμόδιους των εμπλεκόμενων φορέων, γεγονός που δηλώνει τη σημασία της συμβολής της στη λειτουργία του Κέντρου.

Το διάστημα που επισκεπτόμουν το Κέντρο ο μόνος άλλος εθελοντής και αυτός ανεξάρτητος ήταν ένας παπάς με τον οποίο ενώ υπήρξε ορισμός συνάντησης με τηλεφωνική επικοινωνία για να μου δώσει συνέντευξη, τελικά δεν εμφανίστηκε.

Επίσης όπως ο εθελοντής δικηγόρος αναφέρει κατά καιρούς ιδιαίτερα όταν το Κέντρο ήταν στις παλιές φυλακές βοηθούσανε και αρκετά άτομα και ομάδες φοιτητών και κάποια μέλη της τοπικής κοινωνίας που δεν ανήκουν απαραίτητα σε κάποια οργάνωση από απλή ευαισθησία και όταν αποδεδειγμένα μπορεί να βοηθήσει (εθελοντής δικηγόρος), δηλαδή να έχει κάποια ιδιότητα όπως γιατρός, δικηγόρος κλπ.

Σχετικά με τους φοιτητές μια ομάδα ενεπλάκη με τη λειτουργία του Κέντρου. Αρχικά λεγόταν Πρωτοβουλία για τους Πρόσφυγες, στην πορεία μετονομάστηκε σε Αντιρατσιστική Ομάδα του Πανεπιστημίου Αιγαίου, επειδή της ζητήθηκε από την Αστυνομία να γίνει κάποιο καταστατικό ώστε να πετύχει την είσοδο της στο σημερινό Κέντρο. Αρχικά η δράση της ομάδας υπήρξε και πρακτική, μέλη της έμπαιναν μέσα στο Κέντρο όταν ήταν στις φυλακές και η βασική βοήθεια που προσέφεραν ήταν σχετικά με την κάλυψη βασικών αναγκών (προϊόντα υγιεινής και καθαριότητας, κουβέρτες), την ενημέρωση γύρω από το άσυλο. Επίσης υπήρξε μια προσπάθεια καταγραφής του αριθμού των μεταναστών και προσφύγων που έμεναν στο Κέντρο, του αριθμού των αιτούντων άσυλο και της ημερομηνίας άφιξης γιατί «είχαν παρατηρηθεί κάποια 5μηνα και 6μηνα», καταγραφή στοιχείων όπως πώς φύγανε από τη χώρα τους, για ποιο λόγο, εθνικότητα, ηλικία, αν θέλουν να μείνουν στην Ελλάδα κλπ. Η ομάδα κινητοποιήθηκε για να εμποδίσει μια επαναπροώθηση 11 ατόμων τον Αύγουστο του 2003, ο ένας από τους οποίους μάλιστα υπήρξε αιτών άσυλο.

II. Άλλες οργανώσεις

Ερυθρός Σταυρός: Η μόνη συμμετοχή του Ερυθρού Σταυρού είναι μέσω του μέλους και εθελόντριας του από την οποία πήρα συνέντευξη. Η εθελόντρια δηλώνει ότι όταν ξεκίνησε να ασχολείται με το Κέντρο δεν ήταν μέλος καμιάς οργάνωσης. Σε κάποια άλλα σημεία αναφέρει ότι δουλεύει ανεξάρτητα ή ότι «πηγαίνει στο κέντρο ως ο εαυτός της». Σε ένα μόνο σημείο γίνεται αναφορά για οδηγίες από την συγκεκριμένη οργάνωση. Παρόλα αυτά, ο αρμόδιος υπάλληλος από το Γραφείο Αλλοδαπών την αναφέρει ως μέλος του Ερυθρού Σταυρού. Πουθενά αλλού δεν γίνεται αναφορά στον Ερυθρό Σταυρό, δηλαδή είτε από την ίδια είτε από άλλους φορείς.

Συνύπαρξη και Επικοινωνία στο Αιγαίο: Ο εθελοντής δικηγόρος αναφέρει ότι μια συνεχής επαφή έχει η Συνύπαρξη και Επικοινωνία στο Αιγαίο, κυρίως μέσω κάποιων μελών του που έχουν ασχοληθεί πολύ ενεργά. Πιστεύει ότι ακόμα συνεχίζεται αυτή η παροχή βοήθειας από

κάποια μέλη όχι τόσο θεσμικά, αλλά σε επίπεδο προσωπικό επίπεδο. Αν και ο εθελοντής δικηγόρος δεν διευκρινίζει τα μέλη της οργάνωσης που έχουν ασχοληθεί ενεργά πιστεύω ότι αναφέρεται στη μόνη εθελόντρια του Κέντρου από την οποία πήρα συνέντευξη και η οποία έχει κάποιες επαφές (προσωπικές) με τα μέλη της Συνύπαρξης. Μέλος της φοιτητικής ομάδας αναφέρει ότι στην αρχή η συγκεκριμένη εθελόντρια για να αναλάβει τη βασική αρμοδιότητα στο Κέντρο όταν ήταν στις παλιές φυλακές δήλωσε ότι είναι μέλος της Συνύπαρξης και Επικοινωνίας στο Αιγαίο πράγμα που προκάλεσε κάποια αντίδραση από μέρους της ομάδας μια και δεν τους είχε ενημερώσει. Η ίδια αργότερα θα δηλώσει μέλος του Ερυθρού Σταυρού και αργότερα θα μπαίνει στο Κέντρο ως επόπτρια από τη Νομαρχία.. Επίσης όταν εγώ επισκέφτηκα τα γραφεία της Οργάνωσης κάποιο μέλος μου είπε ότι η ομάδα αναλαμβάνει να «ενοχλεί αρμόδιους και αναρμόδιους ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες στο Κέντρο» και με παρέπεμψαν να μιλήσω με την εθελόντρια που ήδη είχα πάρει συνέντευξη. Ένας πρόσφυγας αναφέρει ότι η οργάνωση πρακτικά δεν βοηθά και χαρακτήρισε την ύπαρξη της ως «συμβολική», δηλαδή ότι ενδιαφέρονται για «ιδέες χωρίς πρακτική». Ενώ όσο επισκεπτόμουν το Κέντρο η οργάνωση είχε ανακοινώσει μέσω του τοπικού τύπου την συγκέντρωση ρουχισμού και τροφίμων για το Κέντρο.

Άλλες οργανώσεις που αναφέρονται από ένα μόνο από τους φορείς και από τον τοπικό τύπο κυρίως εξαιτίας κάποιων επισκέψεων τους στο Κέντρο είναι οι Γιατροί χωρίς Σύνορα (από τον αρμόδιο υπάλληλο της Νομαρχίας) και οι Γιατροί του κόσμου (από τον τοπικό τύπο).

E. Προβλήματα που σχετίζονται με τους εμπλεκόμενους φορείς

Σε αυτό το κεφάλαιο αναφέρονται τα προβλήματα που εντοπίζονται στην οργάνωση και λειτουργία των αρμόδιων υπηρεσιών, οι συνέπειες των οποίων επιδρούν αρνητικά στη λειτουργία του Κέντρου και στην εφαρμογή της μεταναστευτικής πολιτικής. Τα βασικότερα είναι η έλλειψη υποδομών και προσωπικού, η γραφειοκρατία, η μη πρόσβαση στο άσυλο, η έλλειψη εκπαίδευσης και άλλα που αναφέρονται κυρίως ανά υπηρεσία ή φορέα. Τέλος αναφέρονται και κάποιες προτάσεις επίλυσης αυτών των προβλημάτων.

Γραφείο Αλλοδαπών: Από τον αρμόδιο υπάλληλο τα βασικά προβλήματα της υπηρεσίας που αναφέρονται είναι η έλλειψη προσωπικού, η γραφειοκρατία και η απουσία τεχνολογικών μέσων. Θεωρητικά το προσωπικό του Γραφείου τα τελευταία 2,5 χρόνια αποτελείται από 2 άτομα αλλά πρακτικά αυτό δεν ισχύει γιατί: πρώτον «μέσα στο χρόνο από τους 12 μήνες, τους 3 μήνες είναι 1 άτομο λόγω αδειών» και δεύτερον χρησιμοποιούνται και «για άλλες δουλειές που υπάρχουν όπως υπηρεσία στο αεροδρόμιο, στα δικαστήρια και διάφορα άλλα πράγματα».

Ουσιαστικά το ένα άτομο που ασχολείται με το άσυλο (η άλλη υπάλληλος ασχολείται με τις άλλες κατηγορίες αλλοδαπών) πρέπει «να εξετάσει 1500 άτομα, ποια από αυτά θέλουν άσυλο, να τους ενημερώσει, να εκδώσει αποφάσεις, να τους δώσει πληροφοριακά δελτία με τα δικαιώματά τους, να δει αν υπάρχουν άλλα άτομα με ανάγκες ώστε να τους βάλει σε άλλη διαδικασία να μην κρατηθούν τρίμηνο για ανθρωπιστικούς λόγους». Επίσης πρέπει να ετοιμάσει την αλληλογραφία, να πραγματοποιήσει τις συνεντεύξεις για τον κάθε ένα από αυτούς.

Η αλληλογραφία περιλαμβάνει 5 έντυπα με μέσο χρόνο συμπλήρωσης 2 ώρες, το έντυπο της αίτησης, της δήλωσης άφιξης, της συνέντευξης, της προφορικής εξέτασης, επίσης ο αιτών πρέπει να φωτογραφηθεί και να εξετασθεί στο νοσοκομείο αν πάσχει από κάποια μολυσματική ασθένεια κλπ. Αυτό το τεράστιο πρόβλημα της γραφειοκρατίας ενισχύεται από το γεγονός ότι η υπηρεσία δεν διαθέτει τα μέσα, «δεν έχει κομπιούτερ, δεν έχει εκτυπωτή, όλα γίνονται στο χέρι, και με ότι προβλήματα ανακύπτουν όπως π.χ αν τελειώσει το χαρτί στο φωτοτυπικό κλπ». Όπως δήλωσε ο ίδιος αναγκάζεται «να φέρνει το δικό του κομπιούτερ από το σπίτι». «Έτσι ενώ κάθε χρόνο ο αριθμός των προσφύγων και μεταναστών στο κέντρο σχεδόν διπλασιάζεται ο αριθμός των υπαλλήλων παραμένει ο ίδιος με όλο και περισσότερες αρμοδιότητες να του φορτώνονται» (αρμόδιος υπάλληλος Γραφείου Αλλοδαπών).

Μη πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου: Σχετικά με τη διαδικασία ασύλου, ο εθελοντής δικηγόρος αναφέρει ότι «την εποχή που πήγαινε συστηματικά στο κέντρο υπήρξαν κάποια προβλήματα με το Γραφείο Αλλοδαπών όταν γινόντουσαν μαζικά αιτήματα ασύλου. Τα προβλήματα υπήρξαν και κατά την παραλαβή των αιτημάτων αλλά και γενικά στις επαφές με το Αστυνομικό Τμήμα. Χαρακτηριστικά αναφέρει ότι ειδικά εκείνη την περίοδο (2003) δεν υπήρξαν ιδιαίτερα δεκτικοί» όσον αφορά τις αιτήσεις ασύλου.

Κατά την ίδια περίοδο, μπορούμε να αναφέρουμε μερικά παραδείγματα τα οποία επιβεβαιώνουν τα παραπάνω και συνάγονται από τα στοιχεία της έρευνας.

Παράδειγμα αποτελεί αιτήσεις ασύλου Ιρανών και Ιρακινών που «παραπέσανε» ώστε να απελαθούν, όπως με πληροφόρησε μέλος της φοιτητικής ομάδας. Άλλο παράδειγμα είναι όταν κατά τη διάρκεια των επισκέψεων μου η εθελόντρια υπόσχεται σε μια Αφρικανή να πει στην αστυνομία να της δώσει ροζ κάρτα λόγω καλής διαγωγής. Επίσης η ίδια αναφέρει ότι ένας Ιρανόσ (ο οποίος ήταν αιτών άσυλο) εξαιτίας προστριβών του με τους φρουρούς του Κέντρου απειλήθηκε με επιπλέον κράτηση (2 μηνών). Γενικά εκφοβισμοί και απειλές σε σχέση με την μη παροχή ροζ κάρτα ή την περαιτέρω κράτηση αναφέρονται συχνά προκειμένου να επιτευχθούν κάποιες ισορροπίες (π.χ για την μεταφορά των ανηλίκων σε άλλο θάλαμο, για αποφυγή άλλων εκτρώσεων). Σχετικά με την κράτηση παλιότερα αναφέρεται από εθελοντή ότι είχαν παρατηρηθεί κάποια 5μηνα και 6μηνα. Τέλος κάποιοι Παλαιστίνιοι και κάποιοι Ιρανοί

δεν στάλθηκαν κατευθείαν στο Κέντρο αλλά κρατήθηκαν πρώτα στο αστυνομικό τμήμα (οι πρώτοι για 3 εβδομάδες και οι δεύτεροι για 55 μέρες), άγνωστο για ποιους λόγους.

Φρούρηση του Κέντρου: Τα βασικά προβλήματα με την αστυνομία και ιδιαίτερα με τη φρουρά στο Κέντρο είναι η έλλειψη εκπαίδευσης σε θέματα ασύλου και διαχείρισης ανθρώπινων ομάδων. Κανείς δεν γνωρίζει και δεν έχει ενημερωθεί για κάποια βασικά πράγματα σε σχέση με το άσυλο οπότε είναι στην διακριτική ευχέρεια των προσώπων αν θα ενδιαφερθούν να ρωτήσουν ώστε να ενημερώσουν και τους πρόσφυγες ή μετανάστες που τους ρωτάνε διαρκώς καθώς δεν υπάρχει κάποιος άλλος αρμόδιος. Επίσης λόγω της δομής του Κέντρου, οι αστυνομικοί αναγκάζονται να έρθουν σε επαφή με τους πρόσφυγες και μετανάστες και να αναλάβουν και καθήκοντα πέρα της απλής φύλαξης. Παράδειγμα καλούνται να παρέμβουν σε περιπτώσεις συμπλοκών ή προστριβών μεταξύ των προσφύγων και μεταναστών του Κέντρου, να ανταποκριθούν σε περιπτώσεις ασθένειας ή άλλων αιτημάτων κλπ. Το γεγονός αυτό αντιμετωπίζεται διαφορετικά από τον κάθε αστυνομικό. Υπάρχουν αυτοί που αντιδρούν και παραπονιούνται έντονα για τις επιπλέον δραστηριότητες, αυτοί που αδιαφορούν και αφήνουν τους αρχηγούς- κλειδούχους να κάνουν ό,τι θέλουν και αυτοί που προσπαθούν να βοηθήσουν σε ό,τι μπορούν.

Νοσοκομείο: Σύμφωνα με τον υπάλληλο του Γραφείου Αλλοδαπών υπάρχει το σχέδιο Ποσειδώνιο που προβλέπει ότι η υπηρεσία που συλλαμβάνει τους μετανάστες και πρόσφυγες, δηλαδή το Λιμενικό κυρίως, πριν τους στείλει στο κέντρο οφείλει να τους στείλει να εξεταστούν στο Νοσοκομείο. Αλλά το νοσοκομείο αδυνατεί να εξετάσει τόσα πολλά άτομα και επίσης «η ευθύνη και η αρμοδιότητα γίνεται από τον ένα στον άλλο».

ΜΚΟ: Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων με τη κοινωνική λειτουργό του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες καθώς και την ανεξάρτητη εθελόντρια του Κέντρου, επισημάνθηκε ότι δεν γίνεται να υπάρξει ουσιαστική βοήθεια από τις ΜΚΟ γιατί είναι «πολύς ο κόσμος» και δεν επαρκούν ούτε το προσωπικό ούτε οι υποδομές, οι δυνατότητες τους είναι πολύ περιορισμένες. Για έλλειψη κρατικών υποδομών γενικότερα μιλά και ο αρμόδιος υπάλληλος του Γραφείου Αλλοδαπών.

Επίσης σημαντικό είναι το θέμα της συνεργασίας μεταξύ ΜΚΟ και εθελοντών, μια και υπήρξαν περιπτώσεις όπου η συνεργασία δεν υπήρξε αποδοτική.

Τέλος ένα μεγάλο ζήτημα που ανακύπτει ήταν με τις ΜΚΟ που είχαν πολύ ενεργή δράση εντός και εκτός του Κέντρου. Αναφερόμαστε στις ΜΚΟ που εντός του Κέντρου συμβάλλανε σημαντικά σε θέματα αιτήσεων ασύλου και που εκτός του Κέντρου επιχειρήσαν να παρεμπόδισουν επαναπροωθήσεις ή μεσολαβούσαν στην συχνή δημοσίευση του θέματος των συνθηκών του Κέντρου στα τοπικά ΜΜΕ. Αυτές οι οργανώσεις επειδή παρεμπόδιζαν κατά

κάποιο τρόπο το έργο των αρχών «εκδιώχθηκαν» από το Κέντρο καταλήγοντας σε μια αποκλειστικά καταγγελτική σχέση με την Αστυνομία.

Προτάσεις βελτίωσης: Για επιμέρους πολιτικές ο αρμόδιος υπάλληλος του Γραφείου Αλλοδαπών αναφέρει ότι παρόλο που ο νόμος 2910 έλυσε πάρα πολλά προβλήματα και κάπως έβαλε τα πράγματα σε μια σειρά επιδέχεται και άλλες βελτιώσεις, όσον αφορά τις χρονοβόρες διαδικασίες και την γραφειοκρατία. Επίσης προβληματικό θεωρεί το ότι δεν μπορούν να γίνουν απελάσεις αλλά και από την άλλη δεν μπορούν να γίνουν νομιμοποιήσεις. Τέλος, αναφέρει ότι θα έπρεπε να υπήρχε κάποιο όριο στον αριθμό των ατόμων που θα εισέρχονται στη χώρα ώστε να υπάρχουν και καλύτερες συνθήκες και υπηρεσίες για αυτούς π.χ στο νοσοκομείο.

Επίσης αναφέρει ότι γνωρίζει ότι σε άλλα κράτη σε θέματα μετανάστευσης (και ασύλου) δεν αναμειγνύεται το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης αλλά το Υπουργείο Εσωτερικών και θεωρεί ότι επειδή αποδεδειγμένα οι συνεργασίες μεταξύ Υπουργείων αποτυγχάνουν θα έπρεπε να υπήρχε κάποιος φορέας που να ασχολούνταν ειδικά με την «λαθρομετανάστευση» και το άσυλο μαζί. Αυτός ο φορέας θα έπρεπε να είχε άτομα εκπαιδευμένα σε αυτά τα θέματα από διάφορους φορείς (π.χ Αστυνομία, Υπουργείο κλπ) τα οποία θα ασχολούνταν μόνο με το Κέντρο «Υποδοχής» και μόνο με την διαδικασία και την στατιστική καταγραφή. Έτσι ώστε πρώτον να μην είναι κάτι που να φαινόταν σαν έργο Αστυνομίας και δεύτερον επειδή η Αστυνομία έχει χίλιες δυο άλλες αρμοδιότητες. Ο αστυνομικός (φρουρός) που πήρα συνέντευξη θεωρεί ότι το μέτρο της κράτησης θα μπορούσε να είναι πιο αποτελεσματικό αν υπήρχε καλύτερη θεσμική οργάνωση με όλα τα Υπουργεία, π.χ. από το Υπουργείο Εργασίας ώστε να απορροφούνται άμεσα και να μην αυξηθεί η εγκληματικότητα.

ΣΤ. Τοπική κοινωνία

Πρωτοβουλίες: Όλες οι πρωτοβουλίες της τοπικής κοινωνίας αφορούσαν και αφορούν την υλική υποστήριξη του Κέντρου με ρούχα και με τρόφιμα. Μεγάλη είναι η συμμετοχή των κατοίκων της Μυτιλήνης στην προσφορά ρούχων και τροφίμων είτε ως πρωτοβουλίες ατόμων (τα μεταφέρουν κατευθείαν στο κέντρο) είτε ανταποκρινόμενοι στα καλέσματα (μέσω του τύπου) είτε της Αντιρατσιστικής Ομάδας του Πανεπιστημίου είτε της Συνύπαρξης και Επικοινωνίας στο Αιγαίο. Ο υπεύθυνος της Νομαρχίας αναφέρει ότι πολλά από τα σούπερ μάρκετ χορηγούν τρόφιμα π.χ κιβώτια με κρουασάν. Επίσης υπήρξε μια πρωτοβουλία από τους καθηγητές της ολυμπιακής παιδείας σε όλα τα σχολεία του νησιού για τρόφιμα και ρούχα και ανέλαβαν μάλιστα οι τοπικοί δήμοι να μεταφέρουν ότι είχαν μαζέψει. Ανάλογα συμπεριφέρονται δηλαδή με φιλανθρωπία και όσοι μπαίνουν μέσα στο Κέντρο Κράτησης για

διάφορες δουλειές π.χ αποκομιδή σκουπιδιών. Επίσης μέλη της τοπικής κοινωνίας μπορεί να διευκολύνουν και το έργο της Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος ως προς τη σύλληψη των μεταναστών και προσφύγων κατά την είσοδο τους όπως κάποιος που αναφέρει ότι τους έπιασε κάποιος ψαράς που πήρε τηλέφωνο στο Λιμενικό να τους παραλάβει.

Αντιδράσεις: Η μεγαλύτερη αντίδραση από την τοπική κοινότητα υπήρξε όταν το Κέντρο χωροθετούνταν στις παλιές φυλακές και για το λόγο αυτό αναζητήθηκε άλλος χώρος σύμφωνα με τον αρμόδιο της Νομαρχίας, τον αστυνομικό και την εθελόντρια. Η αντίδραση της τοπικής κοινότητας επηρέασε και την επιλογή του σημερινού Κέντρου μια και «κανείς δεν έδινε το κτήριο του, και δεύτερον υπήρχε πρόβλημα με τις γειτονίες αφού είχε βρεθεί ένα πάρα πολύ ωραίο κτήριο στον κόλπο της Γέρας αλλά ξεσηκώθηκε όλη η Μυτιλήνη και πήγε στο Νομάρχη με ξύλα και τέτοια και χαλούσαν τον κόσμο» ώστε τελικά να ακυρωθεί η εκεί χωροθέτηση του.

Από τον αρμόδιο υπάλληλο της Νομαρχίας αναφέρεται ότι έτσι και εκεί που λειτουργεί το Κέντρο πλέον δεν υπάρχουν αντιδράσεις. Το μόνο πρόβλημα που υπάρχει είναι κάποια Δευτέρα αν αργήσει ο Δήμος να πάει να πάρει τα σκουπίδια και λόγω του Σαββατοκύριακου (γιατί οι συσκευασίες φαγητού που είναι φενιζόλ και νάιλον σκορπίζουν με τον αέρα) έχουν ορισμένα παράπονα. Θεωρεί ότι ο λόγος που δεν υπάρχει άλλη αντίδραση είναι ότι δεν είναι κατοικημένη περιοχή από οικογένειες κλπ εκεί υπάρχουν μόνο βιοτεχνίες, βιομηχανίες.

Όπως σημειώνει ένας αιτών άσυλο ο οποίος έφυγε από το Κέντρο και ενώ βρισκόταν ακόμη στη Μυτιλήνη είναι ότι «έφαγε ξύλο στο δρόμο» από κατοίκους της Μυτιλήνης και όχι νεαρούς. Κάποιος άλλος αναφέρει ότι οι κάτοικοι της Μυτιλήνης είναι ζεστοί άνθρωποι αλλά φοβούνται ακόμη πολύ τους πρόσφυγες γιατί πιστεύουν ότι είναι εγκληματίες και κλέφτες. Η εθελόντρια αναφέρει ότι τους στέλνουν όλους στην Αθήνα γιατί είναι παραμεθόριος. Τέλος η κοινωνική λειτουργός του ΕΣΠ μιλά για έλλειψη ευαισθητοποίησης και παιδείας σχετικά με τη συνύπαρξη με αλλοεθνείς και όχι τόσο για ρατσιστική αλλά απαξιώτικη συμπεριφορά όπως το αντιλαμβάνονται και αναφέρουν στο ΕΣΠ οι ίδιοι οι πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο.

4. Συνθήκες κράτησης

Προκειμένου να εξετάσουμε την επίδραση της κράτησης στο συγκεκριμένο Κέντρο ίσως το πιο σημαντικό ζήτημα ήταν η διερεύνηση των συνθηκών κάτω από τις οποίες κρατούνται οι μετανάστες και οι (ή δυνητικοί) αιτούντες άσυλο. Έτσι θεωρήθηκε κρίσιμο να αναλυθούν η συμπεριφορά των αστυνομικών φρουρών του Κέντρου, τα παλιότερα προβλήματα που στην

πορεία επιλύθηκαν, τα κτηριακά προβλήματα και ο τρόπος που αντιλαμβάνονται τον χώρο οι ίδιοι οι πρόσφυγες και μετανάστες που κρατούνται.

A. Συμπεριφορά αστυνομικών φρουρών

Σε αυτό το κεφάλαιο δεν μας απασχολεί η συμπεριφορά των αστυνομικών γενικά αλλά μέσα στο Κέντρο μια και αυτή επηρεάζει άμεσα και σε μεγάλο βαθμό τη διαβίωση των κρατουμένων. Παρακάτω αναφέρονται όλα τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στην έρευνα για το συγκεκριμένο θέμα. Ένας πρόσφυγας αναφέρει ότι όταν το Κέντρο ήταν στις παλιές φυλακές οι αστυνομικοί απέφευγαν να μπούνε μέσα και να έρθουν σε επαφή με τους πρόσφυγες και μετανάστες. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι έβαζαν ένα πανί στο στόμα όταν τους μιλούσαν για να μην αρρωστήσουν, τους μιλούσαν από 1-1,5 μέτρο μακριά και δεν έδιναν ποτέ χειραψία.

Για τη σημερινή κατάσταση ο ίδιος αναφέρει ότι σε κάποιους που έκαναν παράπονα στην αστυνομία για το φαγητό και την ιατρό-φαρμακευτική περίθαλψη κάποιος αστυνομικός απάντησε «εμείς δεν σας στείλαμε πρόσκληση για να έρθετε στην Ελλάδα και με αυτά που σας δίνουμε να είστε ευχαριστημένοι». Κάποιος άλλος πρόσφυγας όταν χρειάστηκε να πάει στο αστυνομικό τμήμα δήλωσε ότι εκεί μέσα «δεν ένιωσε ως ανθρώπινη ύπαρξη αλλά ως πρόσφυγας χωρίς καμιά αξία». Μέλος της φοιτητικής ομάδας αναφέρει εκβιασμό των προσφύγων κι μεταναστών σε σχέση με την ροζ κάρτα όταν χρειάστηκε να πάνε στο δικαστήριο ως μάρτυρες ενάντια σε καταγγελία περί κακομεταχείρισης από την Αστυνομία. Άλλος λέει ότι και το Υπουργείο αλλά και η Αστυνομία μια από τις ερωτήσεις που κάνανε κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων είναι αν διατηρεί σχέσεις με ΜΚΟ και αν συμμετέχει σε εκδηλώσεις υπέρ των δικαιωμάτων των προσφύγων.

Σε αυτό το σημείο παραθέτω την συμπεριφορά των αστυνομικών έτσι όπως μου την κατέθεσαν οι ίδιοι οι πρόσφυγες και μετανάστες του Κέντρου. Οι περισσότεροι, τουλάχιστον τρεις γυναίκες και έξι άνδρες απαντάνε ότι η συμπεριφορά των αστυνομικών είναι από απλά καλή ως φιλική και ευγενική. Δύο άνδρες διακρίνουν 2-3 αστυνομικούς ως πολύ καλούς ενώ ένας λέει ότι υπάρχουν πολλοί καλοί αστυνομικοί στο Κέντρο εκτός από 1-2. Αυτούς τους αστυνομικούς που διακρίνουν ως πολύ καλούς είναι μια γυναίκα (η μοναδική που συνάντησα να κάνει βάρδιες στο κέντρο) και 2 άντρες. Μάλιστα κάποιος χαρακτηριστικά αναφέρει ότι νιώθει ανακούφιση όταν με κάποιους από αυτούς που γνωρίζουν αγγλικά μπορεί να συνεννοηθεί ενώ άλλος ότι συζητά μαζί τους όταν βγαίνουν στο προαύλιο, του δίνουν πληροφορίες για την Μυτιλήνη, την Αθήνα και τους ρωτά για τα έγγραφα (ροζ κάρτα),

κάποιος άλλος αναφέρει ότι πριν 2 εβδομάδες από την συνέντευξη κάποιος αστυνομικός πήγε στο δωμάτιο τους και ρωτούσε τι θέλουν και τι προβλήματα έχουν στο Κέντρο.

Κατά τις επισκέψεις μου ήταν ξεκάθαρο ότι οι επαφές των μεταναστών και προσφύγων με τη γυναίκα αστυνομικό ήταν ιδιαίτερα φιλικές (χιούμορ, αστεία). Μάλιστα σε κάποια άλλη επίσκεψη την ώρα που έφευγα είχε μοιραστεί το φαγητό και ο ένας από τους δύο αστυνομικούς έτρωγε οπότε μου άνοιξε την πόρτα η γυναίκα αστυνομικός, στην ερώτηση μου γιατί δεν τρώγει κι αυτή μου απάντησε ότι δεν την εμπνέει όχι τόσο το φαγητό αλλά το περιβάλλον στο Κέντρο. Από τους άνδρες αστυνομικούς πιο αγαπητός ήταν αυτός που στην πρώτη μου επίσκεψη διαμαρτυρόταν με ένταση για τις άθλιες συνθήκες του Κέντρου, για τον ίδιο αναφέρεται ότι μαθαίνει και κάποια αραβικά, επίσης γενικά αν και ήταν «φωνακλάς» μαζί του οι πρόσφυγες και μετανάστες αντιδρούσαν με χαμόγελο και φιλικά, αυτός αρχικά δέχτηκε με προθυμία να του πάρω συνέντευξη αλλά στη συνέχεια πήρε άδεια. Υπήρξαν και 2 άλλοι που ήταν φιλικοί και γνώριζαν αγγλικά, ένας νεαρός από τον οποίο πήρα και συνέντευξη (αυτόν μέλος της Συνύπαρξης και Επικοινωνίας στο Αιγαίο τον χαρακτηρίζει ως αρνητικά διατεθειμένο απέναντι στους πρόσφυγες και μετανάστες του Κέντρου) και ένας άλλος που μου είπε ότι έχει συναντήσει τυχαία άτομα που ήταν στο Κέντρο στην Αθήνα. Πιθανά σε αυτούς, ιδιαίτερα τους 2 πρώτους, οι μετανάστες και πρόσφυγες ξεχωρίζουν ως πολύ καλοί.

Υπάρχουν και 2 άνδρες που αναφέρουν ότι δεν έχουν άμεση επαφή με την αστυνομία, ο ένας γιατί συνεχώς φωνάζουν, αυτό το αναφέρει και μια γυναίκα (αν κάποια φορά θέλουν να πάνε στο νοσοκομείο) ενώ μια άλλη γυναίκα είπε ότι αν δεν πας κοντά στην Αστυνομία κι αν δεν κάνεις κάτι δεν έχεις πρόβλημα, εξήγησε τις φωνές των αστυνομικών ως απόρροια το ότι οι υπόλοιποι δεν τους ακούνε. Και άλλος δικαιολογεί τον θυμό των αστυνομικών «γιατί είναι τόσα πολλά άτομα που δεν μπορούν να κάνουν κάτι για την ασφάλεια». Ένας άλλος σχολιάζει τις διαφορές της Αστυνομίας των δυτικών χωρών με τη δικιά τους, ότι δεν αγγίζουν το σώμα σου, δεν χτυπάνε, δεν φωνάζουν μόνο κάνουν ερωτήσεις.

Ουσιαστικά 5 άνδρες και 2 γυναίκες είναι αυτοί που αναφέρουν άμεσα ή έμμεσα άσχημες συμπεριφορές από την αστυνομία όπως φωνές, βρισιές, τιμωρίες και εκνευρισμό. Ένας άνδρας παρόλο που αναγνωρίζει ότι υπάρχουν και καλοί αστυνομικοί διαμαρτύρεται έντονα για την συμπεριφορά των αστυνομικών. Υπογραμμίζει ότι ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της κράτησης του στο τμήμα για 55 μέρες, όπου όπως και στο Κέντρο, οι αστυνομικοί δεν απαντούσαν στις ερωτήσεις του, δεν τον άκουγαν ενώ διαπίστωσε ότι δεν τους αρέσει να μιλούν και να τους κάνουν ερωτήσεις που δεν καταλαβαίνουν. Διηγείται ότι στο τμήμα ήταν 4 άτομα για 2 εβδομάδες με μόνο 2 κουβέρτες, χωρίς σαμπουάν και ότι εκεί επιτέθηκαν σε ένα φίλο του ενώ τους βρίζανε επειδή διαμαρτυρόταν. Επίσης αναφέρει ότι γνωρίζει ότι η δουλειά των αστυνομικών εδώ είναι μόνο για φύλαξη και ότι δεν φοβάται να μιλήσει. Αργότερα η

εθελόντρια θα αναφέρει ότι ο συγκεκριμένος Ιρανός μάλωσε με κάποιον αστυνομικό και για αυτό μπορεί να τον κρατήσουν περισσότερο διάστημα στο Κέντρο. Το ίδιο πρόβλημα εξέφρασε και ένας άλλος μετανάστης ο οποίος έχει συμπληρώσει το τρίμηνο (94 μέρες) και με ρωτούσε γιατί δεν φεύγει. Την ίδια ερώτηση έκαναν και άλλοι από τον ίδιο θάλαμο, όταν τους ρώτησα γιατί δεν ρωτάνε τον αστυνομικό, απάντησαν ότι οι αστυνομικοί δεν γνωρίζουν καμιά άλλη γλώσσα πέρα από ελληνικά και ότι οι αστυνομικοί δεν παίρνουν τηλέφωνο να μάθουν τι γίνεται με τις περιπτώσεις τους. Σε μια άλλη επίσκεψη, κάποιος ανέφερε ότι οι αστυνομικοί είναι «κακοί άνθρωποι». Κάποιος άλλος διαμαρτυρόταν γιατί η Αστυνομία τους τιμώρησε για κάποιες αποδράσεις που έγιναν με απαγόρευση προαυλισμού για 1 εβδομάδα.

Από τις συνεντεύξεις με τους κρατούμενους μπορούμε να σημειώσουμε ότι η σχέση τους με την Αστυνομία είναι δύσκολη και οι περισσότεροι φοβούνται τις αντιδράσεις των αστυνομικών στα αιτήματά τους για κάλυψη βασικών αναγκών τους ή σε περιπτώσεις ανάγκης. Αυτός ο φόβος προέρχεται, όπως επισημαίνουν οι ίδιοι, από γεγονότα που έχουν συμβεί. Αναφέρουν ότι κάποιος αρρώστησε κατά τη διάρκεια της νύχτας και ζήτησαν ασθενοφόρο. Η αντίδραση των αστυνομικών ήταν να εκνευριστούν και τελικά δεν κάλεσαν ασθενοφόρο.

Τέλος οι αστυνομικοί εκφράζουν κάποιες αντιλήψεις ως προς τις εθνικότητες που κρατούνται στο Κέντρο. Παράδειγμα ένας αστυνομικός σε μια επίσκεψη μου ανέφερε ότι οι Αφγανοί είναι αυτοί που προκαλούν τις περισσότερες φασαρίες και «ότι έχουν καταντήσει η χειρότερη ράτσα».

B. Προβλήματα που επιλύθηκαν

Διερευνώντας την σύντομη ιστορία του Κέντρου Κράτησης Μυτιλήνης παρατηρήσαμε ότι υπήρξαν πολύ σημαντικά προβλήματα στην λειτουργία του Κέντρου που στην πορεία επιλύθηκαν ή βρέθηκε ένας τρόπος που θεωρήθηκε ο καλύτερος για την αντιμετώπιση τους στη δεδομένη κατάσταση. Αναλύουμε σε αυτό το κεφάλαιο τα παλιότερα προβλήματα ώστε να κατανοήσουμε την ιστορική εξέλιξη της λειτουργίας του Κέντρου.

Πιθανοί βιασμοί και εκτρώσεις: Περίπου ως το Νοέμβριο 2004, δεν υπήρχε ξεχωριστός θάλαμος γυναικών αλλά πολλές γυναίκες έμεναν και στους θαλάμους των ανδρών μαζί με τους συζύγους τους ή τους υποτιθέμενους συζύγους τους. Τους αναφέρω ως υποτιθέμενους γιατί η εθελόντρια πιστεύει ότι από αυτές που δηλώνουν παντρεμένες οι περισσότερες δεν είναι απλά γίνονται ζευγάρια στο δρόμο, ίσως γιατί τις υπόσχονται προστασία.

Το γεγονός της μεικτής (γυναίκες- άνδρες) συμβίωσης στους θαλάμους είχε ως αποτέλεσμα πολύ συχνά να αναφερθούν ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες και να χρειαστεί να γίνουν διακοπές

κυήσεως στο νοσοκομείο, ύστερα από αίτημα των ίδιων των ενδιαφερομένων. Η εθελόντρια υπολογίζει χονδρικά 10 εκτρώσεις το διάστημα που βοηθά στο κέντρο (3,5 χρόνια). Μάλιστα υπήρξαν 2 περιπτώσεις που αναφέρονται ως πολύ επικίνδυνες για τη ζωή και υγεία των γυναικών μια και η κύηση βρισκόταν σε προχωρημένο στάδιο. Υπήρξαν πολλές προσπάθειες από την εθελόντρια να τους πείσει να χρησιμοποιούν προφυλακτικά, μια και χάπια δεν το επιτρέπανε οι γιατροί, αλλά δεν τα θέλανε. Τελικά η εθελόντρια με την βοήθεια της αστυνομίας ανάγκασε τις γυναίκες που μένανε στους θαλάμους των ανδρών (κυρίως οι Αφρικανές) να μετακινηθούν στο θάλαμο των γυναικών. Επίσης η εθελόντρια λέει ότι δεν αναφέρθηκαν βιασμοί ευθέως αλλά συγκαλυμμένα εξαιτίας του φόβου να το αποκαλύψουν στην εθελόντρια. Χαρακτηριστικά αναφέρει «πως μετά το βράδυ θα κλειδωθεί μέσα στο θάλαμο και θα το έχει πει και ότι πέφτει και ξύλο». Πάντως είναι σίγουρη ότι «σεξουαλική, με το ζόρι, κατάσταση υπήρχε».

Ανήλικα: Παρόμοιο πρόβλημα υπήρχε με τα ανήλικα, τα οποία στεγάζονταν στους θαλάμους των ενηλίκων και υπάρχει πιθανότητα για σεξουαλική παρενόχληση. Στη συνέχεια, χωριστήκανε σε ξεχωριστό θάλαμο, ο οποίος βρίσκεται πλάι στον θάλαμο των γυναικών στον πάνω όροφο. Για τον χωρισμό των ανηλίκων επίσης υπήρξε δυσκολία όχι από τα ίδια αλλά από τους πρόσφυγες και μετανάστες (Ιρανούς) που έμεναν σε αυτόν τον θάλαμο. Τελικά με την παρέμβαση της εθελόντριας μετακινήθηκαν στους κάτω θαλάμους. Κάποια ανήλικα έμειναν στους θαλάμους με τους ενήλικες, αλλά ήταν αυτά που επέλεξαν να μην μετακινηθούν γιατί ήταν μαζί με συγγενείς τους.

Χρήματα: Μέχρι κάποιο διάστημα, η εθελόντρια μεσολαβούσε σε θέματα σχετικά με τα χρήματα των μεταναστών και των προσφύγων, δηλαδή χαλούσε μεγάλα χαρτονομίσματα, έκανε συνάλλαγμα, παραλάμβανε εμβάσματα από την τράπεζα και τα μετέφερε στους πρόσφυγες και μετανάστες στο κέντρο. Μετά από ένα περιστατικό με πλαστό χαρτονόμισμα, η εθελόντρια σε συνεννόηση με την Αστυνομία αποφάσισαν να σταματήσουν αυτού του είδους η διευκόλυνση. Συγκεκριμένα ο Διοικητής Ασφαλείας αποφάσισε ότι οι πρόσφυγες και μετανάστες θα μπορούν να παίρνουν τα χρήματα τους αφού φύγουν από το Κέντρο για τον επιπλέον λόγο ότι γίνονται και πολλές κλοπές μέσα στο Κέντρο. Έτσι τα χρήματα τα οποία είχε παραλάβει η εθελόντρια, κατατέθηκαν στην Western Union Bank, από όπου με τα έγγραφα που παίρνουν όταν βγουν από το Κέντρο, και χρησιμοποιείται ως ταυτότητα, μπορούν να τα παραλάβουν⁷.

Γ. Λειτουργικά προβλήματα του Κέντρου Κράτησης

---

⁷ Δεν αναφέρεται ποιος έχει τα τραπεζικά βιβλιάρια κατάθεσης.

1. Ακαταλληλότητα του κτιρίου: Το βασικό πρόβλημα είναι η ακαταλληλότητα του κτηρίου.«Το Κέντρο αυτό δεν είναι κατασκευασμένο για να είναι καταυλισμός ανθρώπων, αυτό είναι μια αποθήκη, δεν έχει παράθυρα, δεν έχει τίποτα, μέσα έχει μόνο μια τουαλέτα και δεν έχει καθόλου μπάνιο μόνο νιπτήρα» (εθελόντρια). Ορισμένοι παραπονιούνται για την έλλειψη δωματίων.
2. Θέρμανση: Κατά τη διάρκεια του χειμώνα οι χώροι που διέμεναν οι πρόσφυγες και μετανάστες είχαν σημαντικό πρόβλημα έλλειψης επαρκούς θέρμανσης (ψηλοτάβανοι, μεγάλοι χώροι, 2-3 σόμπες αλογόνου σε κάθε θάλαμο, σπασμένα παράθυρα σε κάποιους θαλάμους). Σε κάποια άτυπη συζήτηση, ο αρμόδιος υπάλληλος της Νομαρχίας αναφέρει χαρακτηριστικά ότι η θέρμανση είναι αρκετή στο Κέντρο γιατί «τόσες ανάσες τόσα άτομα ζεσταίνονται» και επιρρίπτει την ευθύνη στους πρόσφυγες και μετανάστες (αγόρασαν τόσες σόμπες αλογόνου και τις χαλάνε, τα τζάμια τα αλλάζουν αλλά τα σπάνε). Τέλος περίπου 3 άτομα αναφέρουν ως πρόβλημα το κρύο ενώ κατά τη διάρκεια των επισκέψεων μου στις άτυπες κουβέντες μαζί τους το αναφέρουν πολλοί άλλοι.
3. Υδροδότηση: Το πρόβλημα με την παροχή νερού εντοπίζεται από όλους, αστυνομικούς, πρόσφυγες και μετανάστες, ιδιαίτερα μέχρι τις αρχές του 2005 που έγινε και αύξηση της παροχής. Ο υδραυλικός που συντηρεί τις εγκαταστάσεις του κέντρου διευκρινίζει ότι μετά την αύξηση της παροχής νερό υπάρχει από τις 7 το πρωί ως τις 7 το απόγευμα. Τουλάχιστον 6 άτομα διαμαρτύρονται για την ανεπαρκή ποσότητα παροχής νερού και για την έλλειψη ζεστού νερού. Βέβαια 3 άτομα αναφέρουν ότι οι συνθήκες βελτιώθηκαν από τότε που η παροχή αυξήθηκε. Επίσης 2 άτομα αναφέρουν ότι δεν υπάρχει τρόπος για ζεστό νερό για να φτιάξουν τσάι. Στις άτυπες κουβέντες μαζί τους πολλές φορές με αγανάκτηση διατυπώθηκε αυτό το πρόβλημα.
4. Υγιεινή: Πρόσφυγες και μετανάστες, εθελοντές και αστυνομικοί αναφέρουν ως το πιο σημαντικό πρόβλημα την έλλειψη αρκετών χώρων υγιεινής. Η εθελόντρια θεωρεί ότι τα προβλήματα αρρώστιας (π.χ. μολύνσεις, ψώρα) οφείλονται στον εξασθενημένο οργανισμό των προσφύγων και μεταναστών σε συνδυασμό με την έλλειψη στοιχειωδών συνθηκών υγιεινής στο Κέντρο. Χαρακτηριστικά ένας αστυνομικός σχολιάζοντας τις εξωτερικές τουαλέτες είπε ότι δεν τολμά ο ίδιος να περάσει από κοντά και ότι πηγαίνοντας σπίτι βγάζει τα ρούχα του από πριν φοβούμενος για τυχόν ασθένειες. Τα 10 από τα 14 υποκείμενα ανέφεραν ως κύριο πρόβλημα την ύπαρξη μόνο ενός μπάνιου σε κάθε δωμάτιο για τόσα πολλά άτομα και την έλλειψη υγιεινής- καθαριότητας. Δύο άτομα αναφέρουν ότι οι συνθήκες βελτιώθηκαν πολύ από τότε που έγιναν οι νέες τουαλέτες. Επίσης ένας αναφέρει την έλλειψη προϊόντων υγιεινής και καθαριότητας (σαμπουάν, σαπούνι κλπ), ενώ 2 άτομα λένε ότι τα στρώματα έχουν κοριούς- ψείρες.

5. **Ανήλικα:** Πολλά προβλήματα συνδέονται με την κράτηση ή παραμονή των ανηλίκων στο Κέντρο. Κάτω από άλλες συνθήκες πολιτικής ασύλου οι ανήλικοι δεν θα έπρεπε να μένουν καθόλου στο Κέντρο αλλά επειδή δεν υπάρχουν χώροι υποδοχής για τους ανήλικους (το μοναδικό κέντρο στην Κρήτη είναι μικρής χωρητικότητας) κρατούνται στους ίδιους χώρους και υπό τις ίδιες συνθήκες με τους ενήλικους μετανάστες. Επίσης τα ανήλικα, τα οποία έχουν αιτηθεί άσυλο περνάνε στην αρμοδιότητα του Εισαγγελέα αλλά ο Εισαγγελέας με την Αστυνομία ζητάει από τη Νομαρχία αφού τους έχουν απελευθερώσει με την διαδικασία του ασύλου να παραμείνουν στο Κέντρο μέχρι να τελειώσει η διαδικασία, χαρακτηριστικά αναφέρει ο αρμόδιος υπάλληλος της Νομαρχίας να το κάνουμε σε στυλ ξενοδοχείου, να μπαίνουν να βγαίνουν οπότε θέλουνε, να τρώνε κλπ.
6. **Χώρος επισκέψεων:** Η Ασφάλεια Μυτιλήνης έχει ζητήσει από τη Νομαρχία να δημιουργηθεί ένας χώρος επισκεπτηρίου για τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις εκτός περιφράξεως του κέντρου. Οπότε αν οι ΜΚΟ θέλουν κάποιον για συνέντευξη να βγαίνει έξω από το Κέντρο και να μην χρειάζεται να μπαίνουν μέσα. Ο αρμόδιος της Νομαρχίας αναφέρει ότι το έχουν ήδη δρομολογήσει να εγκατασταθεί έξω από την πύλη ένας προκάτ οικίσκος. Αυτό εμφανίστηκε ως πρόβλημα και κατά τη διάρκεια των δικών μου επισκέψεων αφού ο χώρος του ιατρείου ήταν πολύ μικρός για ομαδικές συναντήσεις και στην αρχή δεν μου επιτράπηκε η είσοδος στον θάλαμο των γυναικών.
7. **Εξειδικευμένο προσωπικό:** Σε σχέση με εξειδικευμένο προσωπικό 2 ελλείψεις εντοπίζονται: εξειδίκευση ως προς την οργάνωση και στήριξη ομάδων και ως προς την ενημέρωση γύρω από το άσυλο. Σε μια επίσκεψη μου στο Κέντρο, ο αστυνομικός που είχε βάρδια έκανε παράπονα ότι η Αστυνομία χρησιμοποιείται για όλες τις δουλειές ενώ ο ρόλος τους είναι μόνο η φύλαξη. Ένας επίσης διαμαρτύρεται γιατί οι αστυνομικοί δεν γνωρίζουν για το άσυλο. Ο εθελοντής δικηγόρος αναφέρει την ανάγκη για κοινωνικούς λειτουργούς και άλλους ειδικούς που να αναλάβουν την οργάνωση του Κέντρου. Ένα άτομο από την ομάδα μελέτης διαμαρτύρεται για την κακή οργάνωση του Κέντρου και την ανάληψη αρμοδιοτήτων από 1-2 μετανάστες ως αρχηγοί όλων. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι οι αστυνομικοί αναθέτουν τις δικές τους αρμοδιότητες τους στους αρχηγούς (π.χ. είσοδος και έξοδος από τους θαλάμους ή το Κέντρο) με αποτέλεσμα οι μετανάστες να διαπληκτίζονται με τον αρχηγό. Ο ίδιος αναφέρει ότι ο αρχηγός έχει προνόμια, κάνει ότι θέλει και φέρεται άδικα στους άλλους κλπ και συμπληρώνει ότι δεν είναι καλός ρόλος και ότι θα έπρεπε το κράτος να φροντίσει για την οργάνωση του Κέντρου. Επίσης εδώ προστίθεται και η έλλειψη προσωπικού που θα αναλάβει να ενημερώσει γύρω από ζητήματα ασύλου «γιατί δεν έχει τον τρόπο η Αστυνομία δεν έχει τους δικούς της μεταφραστές, τους δικούς της ανθρώπους που μπορεί να τους χρησιμοποιήσει για αυτή τη δουλειά» (κοινωνική λειτουργός ΕΣΠ).

8. Ασφάλεια: Ο αστυνομικός αναφέρει ότι το Κέντρο δεν έχει αρκετή ασφάλεια εξαιτίας της χαμηλής και κακής περιφράξης. Σε κάποιες επισκέψεις μου είχαν προηγηθεί αποδράσεις, μάλιστα αναφέρθηκε ότι αυτός ήταν ο λόγος που κάποιος αστυνομικός μετρούσε τους πρόσφυγες και μετανάστες ενός θαλάμου στον προαύλιο χώρο. Σε κάποιες επισκέψεις μου έμπαινα στο θάλαμο των γυναικών και ώσπου να φύγω παρέμενε «ξεκλειδωτος». Μετά την απόδραση μιας γυναίκας από την Παλαιστίνη όπως αναφέρθηκε, ακολουθήθηκε η τακτική να με «κλειδώνουν» και μένα μέσα στο θάλαμο.
9. Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη: Ένας αστυνομικός σε κάποια από τις επισκέψεις μου είπε ότι ένα ασθενοφόρο χρειάζεται να είναι μόνιμα στο Κέντρο μια και συνεχώς προκύπτει ανάγκη να σταλθεί κάποιος στο νοσοκομείο. Επίσης σοβαρό πρόβλημα είναι η ανεπάρκεια της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, των γιατρών και των φαρμάκων όπως αναφέρουν τα άτομα: Ένας αναφέρει ότι τα φάρμακα από τις συνταγές των γιατρών δεν δίνονται έγκαιρα, πρέπει να περιμένουν την εθελόντρια να έρθει ίσως 2-3 μέρες. Κάποιος άλλος λέει ότι οι γιατροί που έρχονται στο Κέντρο είναι φοιτητές, όχι εξειδικευμένοι και έτσι δεν γνωρίζουν το πρόβλημα του ατόμου (κυρίως το λέει γιατί φάρμακα που έδωσαν στον ίδιο δεν του έφεραν βελτίωση). Ενώ άλλος λέει ότι οι γιατροί δεν δίνουν τα σωστά φάρμακα. Σύμφωνα με την κοινωνική λειτουργό του ΕΣΠ στην επαφή των προσφύγων με τους γιατρούς υπάρχουν προβλήματα γλώσσας, συνεννόησης και προβλήματα κουλτούρας που δημιουργούν ολόκληρο τοίχος κατανόησης σε αυτά που μπορεί να θέλει ο γιατρός να διαμεσολαβήσει στον εξυπηρετούμενο. Πέντε άτομα αναφέρουν ότι διαμαρτύρονται και μιλάνε για τα προβλήματα του Κέντρου είτε με στους αρχηγούς είτε με τους αστυνομικούς, ένας άλλος λέει ότι το συζητάνε μεταξύ τους κυρίως. Συνήθως αυτοί που συζητάνε τα προβλήματα του Κέντρου είτε με τους αστυνομικούς, τους υπαλλήλους της Νομαρχίας ή την εθελόντρια είναι αυτοί που γνωρίζουν αγγλικά.

Δ. Τρόπος αντίληψης του χώρου από τους μετανάστες

Φυλακή και περιορισμός: Ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα αν μπορούμε να το ορίσουμε έτσι που αναφέρεται από τους ίδιους τους πρόσφυγες και μετανάστες είναι ότι το Κέντρο είναι φυλακή, στερούνται δηλαδή ακόμη και υποτυπώδη ελευθερία κινήσεων. Αυτό λέγεται τουλάχιστον από 4 άτομα του δείγματος της έρευνας, τα οποία επιπλέον παραπονιούνται για μη προαυλισμό κάποιες φορές, και από αρκετούς άλλους κατά τη διάρκεια των επισκέψεων μου. Ένας αναφέρει ως πρόβλημα ότι δεν μπορεί να συναντήσει τη γυναίκα του μόνο από το παράθυρο του δωματίου και αυτό για λίγο. Σχετικά με τον εγκλεισμό χαρακτηριστικά μια νεαρή γυναίκα θα γράψει με σπρέι μπροστά στην πόρτα “open the door please police” (κατά την δραστηριότητα ζωγραφικής). Υπάρχει όμως και η αντίθετη άποψη

από έναν κρατούμενο. Επίσης από τις αρχές που το ονομάζουν Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας (π.χ. Νομαρχία, αστυνομία).

Συνωστισμός: Οι πρόσφυγες και μετανάστες του Κέντρου, οι εθελοντές, οι αστυνομικοί και οι υπάλληλοι της Νομαρχίας αναφέρουν ως πολύ σημαντικό πρόβλημα τον μεγάλο αριθμό των φιλοξενούμενων σε κάθε δωμάτιο. Το Κέντρο στην αρχή των επισκέψεων μου στέγαζε περίπου 700 άτομα στους 5 θαλάμους του. Τουλάχιστον 6 άτομα στις συνεντεύξεις αναφέρουν τον συνωστισμό: οι 2 λένε ότι όταν έφτασαν στο δωμάτιο τους ήταν 110 και υπήρχαν πολλά προβλήματα με το μπάνιο και την τουαλέτα, ενώ άλλοι 2 λένε ότι πριν 1 μήνα ήταν 200-220 άτομα μες στο δωμάτιο, ένας Σομαλός λέει ότι δεν υπάρχει χώρος να ηρεμήσει το μυαλό του και το σώμα του, ενώ μια γυναίκα αναφέρει ότι οι συνθήκες είναι καλύτερες για τις γυναίκες επειδή είναι λίγες. Ο συνωστισμός φυσικά προκαλεί πολλά προβλήματα όπως τους καβγάδες που αναφέρουν 2 άτομα.

Καθημερινότητα: Ένα βασικό ζήτημα της έρευνας αφορούσε την περιγραφή της καθημερινότητας των κρατουμένων. Πολλοί εξέφρασαν την διαμαρτυρία τους για την έλλειψη δραστηριοτήτων στο Κέντρο. Μια γυναίκα χαρακτηρίζει το Κέντρο πολύ βαρετό για 3 μήνες. Κάποιος άλλος λέει ότι θα έπρεπε να γίνει ένα εργοστάσιο στο Κέντρο που θα αξιοποιεί τις τέχνες που γνωρίζουν κάποιοι (ξυλουργοί, σιδηρουργοί). Ένας τρίτος μιλά για την έλλειψη μαθημάτων για εκμάθηση ελληνικής γλώσσας και ότι είναι πάρα πολύ δύσκολο να περάσει ο χρόνος, και μάλιστα 3 μήνες. Ένας τέταρτος λέει ότι δεν κάνουν τίποτα πέρα από να τρώνε και να κοιμούνται και παραπονιέται ότι δεν υπάρχει σχολείο ή τουλάχιστον 1 ώρα την ημέρα μαθήματα ελληνικών. Τέλος κάποιος άλλος επίσης παραπονιέται γιατί δεν υπάρχουν μαθήματα γλώσσας όπως σε άλλες χώρες, χώρος για άθληση κλπ. Το πρόβλημα αυτό εντόπισε και ο αστυνομικός που πήρα συνέντευξη που θεωρεί απαραίτητη την ύπαρξη χώρου για αθλοπαιδιές, για γυμναστική, για περπάτημα.(αστυνομικός).

Γενικά, όπως επεσήμαναν οι ίδιοι είχαν πολύ χρόνο στη διάθεση τους και οι συνήθειες ασχολίες τους ήταν: να παίζουν χαρτιά, να μιλούν για τη ζωή, να σκέφτονται το μέλλον, να περπατούν, να κάνουν ασκήσεις, να παίζουν μπάλα ποδόσφαιρο, να πλένουν τα ρούχα τους, ή ασχολούνται με την καθαριότητα του δωματίου τους, ότι διαβάζουν κάποιο βιβλίο ή περιοδικό, επιδιορθώνουν τα ρούχα τους ή ασχολούνται με το ράψιμο, ασχολούνται με την κομμωτική, μαθαίνουν ελληνικά ή αγγλικά, κάνουν μαθήματα αγγλικών σε άλλους, βλέπουν τηλεόραση. Ακόμη ένας Αφγανός αναφέρει ότι για τους Μουσουλμάνους αυτός ο μήνας είναι Moharan οπότε κάθε βράδυ για μια ώρα 10:00-11:00 προσεύχονται και θρηνούν ενώ ο 12 λέει ότι συμμετέχει στις θρησκευτικές συνάξεις που κάνουν.

Χαρακτηριστικό είναι ότι ασχολίες όπως το ράψιμο, το πλύσιμο των ρούχων, η καθαριότητα και η κομμωτική αναφέρθηκαν μόνο από γυναίκες. Γενικά, οι πιο συχνές απαντήσεις ήταν είτε

σε σχέση με το ράψιμο και την επιδιόρθωση ρούχων από τις γυναίκες είτε σε σχέση με την κίνηση (ασκήσεις, περπάτημα, μπάλα) από γυναίκες και άνδρες. Άτομα που γνωρίζουν πολλές γλώσσες (2 και πάνω) ή άτομα που εξέφρασαν την επιθυμία να σπουδάσουν ή να συνεχίσουν τις σπουδές τους αναφέρουν ότι προσπαθούν να μάθουν ελληνικά ή αγγλικά, ή παραδίδουν μαθήματα σε άλλους.

Όσοι επιλέγονταν από την Αστυνομία λόγω της δυνατότητας επικοινωνίας στα αγγλικά να εκτελούν χρέη διερμηνέα, είχαν περισσότερες υποχρεώσεις αλλά και προνόμια Αυτοί (4 άτομα τουλάχιστον από τα υποκείμενα των συνεντεύξεων) αναλαμβάνουν αρμοδιότητες όπως: διανομή πρωινού\ μεσημεριανού, των προϊόντων υγιεινής και καθαριότητας, διερμηνεία συνοδεία στο νοσοκομείο και στους γιατρούς που έρχονται μέσα στο Κέντρο κλπ. Τα προνόμια ήταν ότι είχαν τις ευκαιρίες να βγαίνουν πιο συχνά έξω από το θάλαμο τους και έξω από το Κέντρο

5. Δημογραφικά στοιχεία

Σε αυτό το κεφάλαιο συγκεντρώνουμε όλα τα στοιχεία σε σχέση με τον αριθμό, την εθνικότητα, την οικογενειακή κατάσταση, το εκπαιδευτικό επίπεδο και άλλα που προέκυψαν από όλη την έρευνα, δηλαδή από τις συνεντεύξεις με τους ίδιους τους πρόσφυγες και μετανάστες, τις συνεντεύξεις των αρμόδιων υπαλλήλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και άλλων ατόμων, των στοιχείων που δόθηκαν από τη Νομαρχία Λέσβου και Λήμνου.

A. Στατιστικά Στοιχεία

Παράνομα εισελθόντες για το 2004 ήταν περίπου 1500 άτομα μόνο στη Μυτιλήνη οπότε εφόσον τα σημεία που μπαίνουν είναι Ρόδος, Χίος, Σάμος και επάνω Έβρος λογικά πρέπει να είναι 8.000 άτομα το χρόνο περίπου, όπως εκτιμά ο αρμόδιος υπάλληλος του Γραφείου Αλλοδαπών. Επίσης μόνο για τη Μυτιλήνη το 2002 έμειναν στο κέντρο περίπου 700 άτομα, το 2003 1000 και το 2004 1500. Σε άλλο σημείο ο ίδιος αναφέρει 3.500 άτομα τα τελευταία 3 χρόνια.

Τα παρακάτω στοιχεία είναι έτσι όπως δόθηκαν από τη Νομαρχία. Βέβαια ο αριθμός των ανηλίκων δεν είναι σωστός, πιθανά πρόκειται για τα παιδιά που υπήρχαν στο Κέντρο και όχι για τους έφηβους, στην 1η μου επίσκεψη στις αρχές του Δεκέμβρη στον κέντρο υπήρχαν δύο οικογένειες με πέντε συνολικά μικρά παιδιά (από 12 χρονών και κάτω). Οι εκτιμήσεις του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες εκείνη την εποχή ήταν ότι πιθανά στο Κέντρο υπήρχαν γύρω στα 160 ανήλικα ηλικίας 13 με 16, ενώ στις 19-1-2005 εκτιμάται ότι

κρατούνται 186 ανήλικα (Μπαλάσκας, 19/1/2005). Η μέτρηση του συνόλου των ατόμων γινόταν καθημερινά για λόγους τροφοδοσίας.

Ατομα στο Κέντρο από τον Σεπτέμβρη ως τον Φεβρουάριο:

Ημερομηνία:	Άνδρες:	Γυναίκες:	Ανήλικα:	Σύνολο:
1 ^η Σεπτεμβρίου 2004	211	9	2	222
1 ^η Οκτωβρίου 2004	353	39	7	399
1 ^η Νοεμβρίου 2004	538	49	2	589
1 ^η Δεκεμβρίου 2004	618	55	2	667
29 ^η Δεκεμβρίου 2004	594	52	2	647
10 ^η Ιανουαρίου 2005	557	33	0	590
1 ^η Φεβρουαρίου 2005	372	27	38	437
25 ^η Φεβρουαρίου 2005	275	15	19	309

Τα αιτήματα ασύλου για το 2004 ήταν γύρω στα 50-60. Συνολικά στην Μυτιλήνη έχουν ζητήσει άσυλο γύρω στα 400 άτομα ως το 2004, γιατί είχαν ζητήσει πάρα πολλοί το 2002, πρέπει να ήταν περίπου 150 με 200 αιτήματα και το 2003 και 2004 περίπου από 70-80. Αναγνωρισμένοι πρόσφυγες δεν υπάρχουν στη Μυτιλήνη γιατί δεν παραμένουν στην πόλη όταν θα φύγουν από το Κέντρο, οπότε και ο φάκελος τους φεύγει από το συγκεκριμένο γραφείο Αλλοδαπών και πάει στο γραφείο της περιοχής τους(αρμόδιος υπάλληλος Γραφείου Αλλοδαπών.

Από τα 3.500 άτομα περίπου που έχουν περάσει από το Κέντρο τα τελευταία 3 χρόνια, στη Μυτιλήνη έχουν παραμείνει μόνιμοι κάτοικοι και αιτούντες άσυλο γύρω στα 5 άτομα. Σχετικά με τα ποσοστά μεταναστών στην πόλη της Μυτιλήνης ο αρμόδιος υπάλληλος αναφέρει το 2003-2004 είναι 800-900 άτομα ενώ σε όλο το νησί έχει περίπου 1500. Συνολικά για όλη την Ελλάδα ο αρμόδιος υπάλληλος του Γραφείου Αλλοδαπών εκτιμά ότι υπάρχουν 2.000.000 αλλοδαποί.

B. Εθνικότητες

Οι χώρες καταγωγής των υποκειμένων είναι η Παλαιστίνη, το Σουδάν, η Σομαλία, το Ιράν και το Αφγανιστάν. Συγκεκριμένα στο σύνολο των 16 ατόμων (μαζί με τα δοκιμαστικά):

- οι 2 είναι Παλαιστίνιοι,
- οι 3 από το Σουδάν,
- οι 4 από την Σομαλία (ουσιαστικά η μια από την Αιθιοπία αλλά Σομαλικής καταγωγής),

- ένας από το Ιράν,
- οι 6 από το Αφγανιστάν.

Η εθελόντρια αναφέρει ότι κατά καιρούς έχουν μείνει στο Κέντρο άτομα από τη Λιβερία, την Ακτή του Ελεφαντοστού, το Μαρόκο, την Τυνησία, την Αίγυπτο, την Ερυθραία, την Αιθιοπία, το Λίβανο, πέρα από αυτές που αναφέραμε ήδη.

Οι Κούρδοι από διάφορες χώρες είναι επίσης μια εθνότητα που έχει βρεθεί στο Κέντρο, οι Κούρδοι του Ιράκ, οι Κούρδοι της Τουρκίας, οι Κούρδοι του Ιράν. Από το Ιράν η εθελόντρια πιστεύει ότι υπάρχουν και Κούρδοι αλλά και Ιρανοί. Επίσης εγώ στις επισκέψεις μου αναφέρθηκαν και χώρες όπως η Σρι-Λάνκα, η Αλγερία, το Πολιζάριο (Νότιο Μαρόκο) κλπ

Γ. Συνεντεύξεις κρατούμενων του Κέντρου

Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 14 συνεντεύξεις με κρατούμενους, από τις 28-1-2005 ως τις 21-2-2005 κατά τη διάρκεια ενός μήνα περίπου.

A	Φ	H	Οικογ. κατάσταση	Εκπαίδευση	Εθνικότητα
1.	A	34	Παντρεμένος	Λύκειο	Παλαιστίνη
2.	Γ	32	Παντρεμένη	Λύκειο	Παλαιστίνη
3.	Γ	25	Παντρεμένη	Τεχνικό Λύκειο	Σουδάν
4.	Γ	38	Παντρεμένη 1 παιδ	Λύκειο	Σομαλία
5.	Γ	22	Παντρεμένη	Λύκειο	Σουδάν
6.	Γ	23	Ανύπαντρη	Πρωτοβάθμια	Σομαλία
7.	A	23	Ανύπαντρος	Σχολείο για γλώσσες	Αφγανιστάν
8.	A	31	Ανύπαντρος	Λύκειο (4 γλώσσες)	Ιράν (Νότιο)
9.	A	18	Ανύπαντρος (1983)	Γλώσσες	Αφγανιστάν
10.	A	30	Ανύπαντρος	Πρώτα έτη πανεπιστημίου	Σομαλία
11.	A	16	Ανύπαντρος	Γυμνάσιο	Αφγανιστάν
12.	A	20	Ανύπαντρος	Πρώτα έτη πανεπιστημίου (4γλώσσες)	Αφγανιστάν
13.	A	24	Ανύπαντρος	Γυμνάσιο	Αφγανιστάν
14.	A	20	Ανύπαντρος	Πρώτα έτη πανεπιστημίου	Αφγανιστάν

Ένας Αφγανός αν και μου είπε ότι είναι 18 χρονών, είπε ότι γεννήθηκε το 1983, ενώ ένας άλλος Αφγανός λέει ότι κανείς δεν ξέρει πόσο χρονών ακριβώς είναι γιατί δεν υπάρχουν ταυτότητες στο Αφγανιστάν, οι δικοί του γονείς απλώς σημειώνανε πότε γεννιόντουσαν.

Επίσης στις 24-1-2005 έδωσε δοκιμαστικά δύο ερωτηματολόγια σε μετανάστες που γνώριζαν καλά αγγλικά να τα συμπληρώσουν μόνοι τους, τα ερωτηματολόγια είχαν σοβαρές ελλείψεις και για αυτό δεν τα έχω συμπεριλάβει στο δείγμα μου, παρόλα αυτά θεωρώ ότι είναι καλό να αναφερθούν όσες απαντήσεις μου δόθηκαν.

Φ	Ηλ.	Εθνικότητα	Εκπαίδευση	Οικ. κατάσταση	Διαμονή οικογένειας
A	-	Σομαλία	Πανεπιστήμιο	Αρραβωνιασμένος	Σουδάν
A	33	Σουδάν	-	Αρραβωνιασμένος	Noba (περιοχή ή πόλη του Σουδάν)

Όσον αφορά την επικοινωνία με την οικογένεια τους οι περισσότεροι έχουν χάσει την επαφή ή έχουν να επικοινωνήσουν τουλάχιστον ένα χρόνο. Αυτό γίνεται ιδιαίτερα εμφανές για τα άτομα που προέρχονται από το Αφγανιστάν, αντίθετα με τα άτομα από χώρες όπως το Ιράν, την Παλαιστίνη, τη Σομαλία κλπ. Κάποιος Αφγανός εξηγεί ότι δεν έχει επικοινωνήσει με τους δικούς του γιατί δεν υπάρχουν καθόλου ευκολίες όπως τηλέφωνο στην περιοχή τους αλλά και δεν έχει χρήματα για τηλεκάρτα ώστε να πάρει σε κάποιους που έχουν τηλέφωνο. Ένας Ιρανός λέει ότι δεν επικοινωνεί με το σπίτι του γιατί φοβάται ότι παρακολουθείται, επικοινωνήσει μόνο με έναν θείο του.

6. Μετανάστευση προς την Ελλάδα

Η μετανάστευση αποτελεί ένα σύνθετο φαινόμενο και επομένως η διερεύνηση του πρέπει να επιχειρεί την ανάλυση όλων των παραγόντων που συμβάλλουν σε αυτό, όπως των αρχικών αιτιών που την προκαλούν αλλά και των μεταγενέστερων γεγονότων που την διαμορφώνουν.

A. Αιτίες μετανάστευσης

Αυτό το κεφάλαιο αφορά όλα τα στοιχεία της έρευνας που σχετίζονται με τους λόγους που οθούν τα άτομα στο να μεταναστεύσουν (σύμφωνα με τις αντιλήψεις των ίδιων αλλά και των φορέων). Αυτό το κεφάλαιο είναι ιδιαίτερα σημαντικό αφού μας δίνει πληροφορίες και για τα ίδια τα άτομα αλλά και για την πολιτική κατάσταση των χωρών που προέρχονται ή που διαμένουν (για λίγο ή πολύ) πριν φτάσουν στην Ελλάδα.

I. Κρατούμενοι στο Κέντρο

Οι περισσότεροι στον πληθυσμό μελέτης απαντάνε περιγραφικά στο για ποιο λόγο μεταναστεύσανε. Οι πρόσφυγες και μετανάστες αδυνατούν να ξεχωρίσουν τις αιτίες ή τις αφορμές που τους οδήγησαν σταδιακά σε αυτήν την απόφαση. Έτσι προτιμούν να περιγράψουν επιμέρους περιστατικά ή παραδείγματα των βαθύτερων αιτιών. Ακόμη και αν

αναφερθούμε σε ένα άτομο, οι αιτίες της μετανάστευσης του δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν μόνο σε μια κατηγορία.

Πάντως γενικά βασικοί λόγοι υπήρξαν η βελτίωση των συνθηκών ζωής τους είτε μέσω της εργασίας είτε μέσω των σπουδών και η ασφάλεια. Παρακάτω τοποθετούμε τις αιτίες που αναφέρονται σε οικονομικούς, εκπαιδευτικούς, πολιτικούς λόγους, πόλεμο και εθνοτικές διακρίσεις σε άλλες χώρες.

Οικονομικοί λόγοι: Ένας άνδρας από την Παλαιστίνη που τα τελευταία 10 χρόνια διέμενε στο Λίβανο αναφέρει ότι δεν υπήρχε δουλειά στο Λίβανο. Μια Σομαλή κι ένας Σομαλός αναφέρουν ότι έφυγαν για οικονομικούς λόγους, είτε να υποστηρίξουν οικονομικά την οικογένεια τους ή απλά να βγάλουν χρήματα. Τους ίδιους λόγους αναφέρουν μια Σουδανή, που θα γράψει με σπρέι στο χαρτί κατά τη διάρκεια ζωγραφικής “we need job”. Μια γυναίκα λέει ότι η ζωή στη χώρα της (Σομαλή στην καταγωγή αλλά έρχεται από Αιθιοπία) είναι άθλια (miserable), «δεν μπορείς να δουλέψεις, να κάνεις κάτι και για αυτό έφυγε». Ένας Αφγανός αναφέρει ότι έφυγαν από τη χώρα τους γιατί ο πατέρας του ήταν πολύ φτωχός χωρίς δουλειά και σπίτι και δεν μπορούσε να θρέψει την οικογένεια του, έτσι πήγαν στο Πακιστάν για δουλειά.

Εκπαιδευτικοί λόγοι: Ένας Σομαλός λέει ότι αποφάσισε να πάει στο εξωτερικό για να συνεχίσει τις σπουδές του. Ένας ανήλικος Αφγανός δηλώνει ότι του αρέσει πολύ το σχολείο και για αυτό έφυγε από Αφγανιστάν, για να μπορέσει να σπουδάσει και να πάει πανεπιστήμιο. Ένας Αφγανός αναφέρει ότι πολλοί Αφγανοί φύγανε στο Πακιστάν για σπουδές\σχολείο. Ο ίδιος αναφέρει ότι θέλει να σπουδάσει (πανεπιστήμιο). Ένας άλλος Αφγανός λέει ότι αρχικά έφυγε από το Αφγανιστάν στο Πακιστάν με κάποιους συγχωριανούς του για να σπουδάσει, γιατί στο Αφγανιστάν για να πάει κάποιος σχολείο ή πρέπει «να είναι πλούσιος για να δώσει κάποια λεφτά για τους καθηγητές που του κρατάνε το παιδί του ή να έχει όπλα ή να έχει δύναμη».

Πολιτικοί λόγοι: Συμμετοχή σε πολιτικό κόμμα και φυλάκιση στη χώρα του αναφέρει ένας Ιρανός. Στην πρώτη μου επίσκεψη συζητώντας με κάποιες γυναίκες υπήρξε κάποια από το Ιράν που ανέφερε σε σπαστά αγγλικά ότι η οικογένεια της διωκόταν από τη χώρα για πολιτικούς λόγους. Κατά τη διάρκεια ζωγραφικής 3 Ιρανές, οι δύο από αυτές ήταν μητέρα και κόρη, προτίμησαν να ζωγραφίσουν κάτι από την πολιτική κατάσταση που επικρατεί στη χώρα τους και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους για αυτή. Χαρακτηριστικό είναι ότι τοποθετούν τον πρόεδρο του Ιράν, Χομεϊνί, μέσα σε φλόγες να καίγεται ενώ μια άλλη ανθρώπινη μορφή βρίσκεται πίσω από τις σιδεριές της φυλακής. Όση ώρα κράτησε η ενασχόληση τους με το σχέδιο αυτό οι γυναίκες μιλούσαν έντονα και μου έδειχναν με χαρά ότι «έκαψαν» τον Χομεϊνί στις φλόγες (παράρτημα 2: εικόνες 1 & 2).

Ως πολιτική ασταθή και άναρχη («δεν υπάρχει κυβέρνηση») περιγράφει μια Σομαλή την κατάσταση στη χώρα της. Με τα ίδια μελανά χρώματα περιγράφει κι ένας άλλος Σομαλός την πολιτική κατάσταση στη χώρα του και προσθέτει περιγραφές για τη συμπεριφορά της Σομαλικής Αστυνομίας («δεν δείχνει κανένα σεβασμό, τους χτυπά, τους βάζει φυλακή κλπ»). Μια γυναίκα από το Σουδάν λέει ότι έφυγε εξαιτίας των πολιτικής αστάθειας στη χώρα της. Ένας άνδρας από το Σουδάν απαντά ότι έφυγε από την πατρίδα του για πολιτικούς λόγους και ότι άνηκε στο πολιτικό σχηματισμό Unity Sudanos.

Παρόμοια περιγράφεται και η πολιτική κατάσταση στο Αφγανιστάν: «δεν υπάρχει κυβέρνηση και νόμος, δεν υπάρχει δικαιοσύνη». Ένας άλλος Αφγανός σχολιάζει την πολιτική κατάσταση στο Αφγανιστάν ως ασταθή και ανασφαλής στο μεγαλύτερο μέρος -πέρα από κάποιες πόλεις όπου δεν υπάρχουν διαμάχες-, χαρακτηριστικά διατυπώνεται ότι στους Αφγανούς δίνουν όπλα και γίνονται εχθροί. Ο ίδιος χαρακτηρίζει την κυβέρνηση ως ανίσχυρη και διορισμένη από την Αμερική. Χαρακτηριστικά αναφέρει ότι ο πρωθυπουργός της σημερινής κυβέρνησης είναι «όχι πολύ μορφωμένος και όχι πολύ σοβαρός», μάλιστα ο αδερφός του έχει δικό του κόμμα που εμπορεύεται χασίς και ηρωίνη. Ο ίδιος αναφέρει την πολιτική δολοφονία του πατέρα του εξαιτίας της συμμετοχής του στην Κυβέρνηση των Ταλιμπάν, ως αξιωματικός (officer)- αρχηγός 10-12 ατόμων. Προσθέτει ότι το όνομα του πολιτικού κόμματος που συμμετείχε ο πατέρας του και αυτός ήταν Hizb-E-Eslamy (μου το έγραψε ο ίδιος). Άλλοι δύο Αφγανοί μιλούν για ενεργή συμμετοχή δική τους ή του πατέρα τους σε πολιτικά κόμματα στο Αφγανιστάν χωρίς όμως να ξεκαθαρίζουν αν υπήρχαν διώξεις για αυτό το λόγο.

Εθνοτικές διακρίσεις σε άλλες χώρες: Κάποιος λέει ότι δεν έχει δικαίωμα ούτε να μείνει στην Παλαιστίνη ούτε στο Λίβανο αφού στο Λίβανο έχει καταυλισμούς για τους Παλαιστίνιους (Παλαιστίνιος). Επίσης αναφέρεται ότι οι Ιρανοί δεν δέχονται πρόσφυγες, μισούν και βρίζουν τους Αφγανούς και τους απελαύνουν (Αφγανός). Ένας Ιρανός αναφέρθηκε ρατσιστικά για τους Αφγανούς, ότι όλο με αυτούς ασχολούνται και ότι στη χώρα τους δεν έχουν πια πόλεμο ενώ στο Ιράν η κατάσταση είναι χάλια. Ένας Αφγανός περιγράφει επιθέσεις τα τελευταία όμως 2-3 χρόνια στο Πακιστάν από τους Πατάνς (αν κατάλαβα καλά) εναντίον Αφγανών μιας συγκεκριμένης εθνοτικής ή θρησκευτικής ομάδας. Συγκεκριμένα περιγράφει πολύνεκρες επιθέσεις σε συναγωγές- εκκλησίες όπου συμμετέχουν Αφγανοί (η θρησκεία τους ονομάζεται secta sia ή κάτι τέτοιο) και αναφέρει ότι σκοτώνουν πολλά άτομα δημοφιλή της θρησκείας τους όπως τους γιατρούς, τους δασκάλους κλπ. Ο ίδιος λέει ότι οι Αφγανοί εκεί αποτελούν μειονότητα.

Πόλεμος: Ένας άνδρας από την Παλαιστίνη αναφέρει ότι εξαιτίας του πολέμου δεν πήγαιναν πίσω στην Παλαιστίνη. Τον πόλεμο αναφέρει και μια γυναίκα από την Παλαιστίνη.

Ένας Ιρανός αναφέρει διαμάχες μεταξύ ομάδων. Μια Σομαλή αναφέρει ότι «δεν υπάρχει ειρήνη» ενώ ένας Σομαλός εμφύλιο. Ένας Σουδανός λέει ότι διάλεξε την Ελλάδα γιατί θα βρει ειρήνη εδώ (get peace). Μια γυναίκα από το Σουδάν θα γράψει με σπρί στο πάτωμα κατά τη διάρκεια ζωγραφικής “we need peace”.

Όλοι από το Αφγανιστάν μιλούν για πόλεμο και διαμάχες: «27 χρόνια εμφυλίου πολέμου», γιατί «δεν υπάρχει ένας έθνος, αλλά 4 έθνη». Μάλιστα περιγράφουν περιστατικά όπου υπήρξαν παρόντες. Κάποιος περιγράφει τη συμπλοκή 2 ομάδων, μια από τις οποίες την ονομάζει Μουλους και τους παρομοιάζει με τους Ταλιμπάν στα θρησκευτικά τους πιστεύω. Τρεις τουλάχιστον Αφγανοί αναφέρουν ότι είναι Χαζάρα «που είναι η πιο μικρή εθνική ομάδα στο Αφγανιστάν και αντιμετωπίζεται διαφορετικά από τις άλλες ομάδες». Πριν από 35 χρόνια οι Χαζάρα απαγορευόταν μέχρι και να πάνε στο σχολείο οπότε περίπου το 85% είναι αναλφάβητοι. Το κράτος τους κρατούσε έτσι για να εργάζονται στις χαμηλόμισθες και σκληρές εργασίες, όπως μας πληροφορεί ο ίδιος Αφγανός.

Ένας Αφγανός αναφέρει ότι «τον έπιασαν και δραπέτευσε προς το Ιράν» ενώ ένας άλλος ότι «το έσκασε για να μην τον πιάσουν και πήγε σε άλλη πόλη».

Τουλάχιστον 4 Αφγανοί είχαν μέλη της οικογένειας τους που σκοτώθηκαν σε αυτές τις συγκρούσεις, ένας Αφγανός έχει συγγενή του στη φυλακή. Επίσης όλοι έχουν χάσει τις οικογενειακές τους περιουσίες ή έχουν καταστραφεί τα σπίτια τους. Σε όλες τις περιπτώσεις τέτοια γεγονότα πυροδοτούσαν την αρχική μετανάστευση σε άλλη πόλη ή γειτονική χώρα, όπως στο Πακιστάν.

II. Εμπλεκόμενοι φορείς

Ο αρμόδιος υπάλληλος του γραφείου Αλλοδαπών θεωρεί η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει γίνει πόλος έλξης μαζικών κινημάτων και λόγω της γεωγραφικής θέσης και λόγω των προβλημάτων που υπάρχουν στις χώρες, των κοινωνικών ανισοτήτων στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ, οι πόλεμοι κλπ. Επίσης θεωρεί ότι τα μαζικά κινήματα ξεκινάν τη δεκαετία του 90 με τους Αλβανούς ενώ από τις ασιατικές χώρες παρατηρείται την τελευταία πενταετία. Πιστεύει λοιπόν ότι οι περισσότεροι από αυτούς έρχονται γιατί έχουν πραγματικά οικονομικό πρόβλημα ενώ οι λιγότεροι από αυτούς φεύγουν από τη χώρα τους γιατί έχουν πολιτικό πρόβλημα ή κοινωνικό. Επίσης πιστεύει ότι ελάχιστοι ή πολύ λίγοι από αυτούς έρχονται στην Ελλάδα θέλοντας να προωθηθούν στις ευρωπαϊκές χώρες γιατί είναι μέλη κάποιων τρομοκρατικών οργανώσεων.

Ο αστυνομικός που πήρα συνέντευξη εκφράζει την άποψη ότι από χώρες όπως Παλαιστίνη, Ιράν, Ιράκ, Αφγανιστάν όπου μαίνεται πόλεμος, έφυγαν γιατί «υπήρχαν πάρα πολύ άσχημες συνθήκες διαβίωσης, κινδύνευε η ζωή τους οπότε προτίμησαν μια καλύτερη ζωή».

Η εθελόντρια αναφέρει πολλές περιπτώσεις ατόμων που κινδύνευε η ζωή τους στη χώρα τους όπως π.χ στο Αφγανιστάν ενώ ενημερώνεται για την πολιτική κατάσταση σε άλλες χώρες π.χ ντοκιμαντέρ για τον εμφύλιο στη Σομαλία. Επίσης για κάποιες από τις γυναίκες μετανάστριες εκφράζει την άποψη ότι είναι θύματα σωματεμπορίας: «οι περισσότερες η γνώμη μου είναι ότι έφυγαν από σπίτια της Βηρυτού και από σπίτια της Κωνσταντινούπολης και καταλήγουν στα σπίτια της Αθήνας».

Επίσης η εθελόντρια εκφράζει την άποψη ότι άτομα από την Παλαιστίνη δεν έχουν έρθει ποτέ στο Κέντρο, κατά τη γνώμη της είναι ή από Αίγυπτο ή η καταγωγή τους είναι από Παλαιστίνη και ζούνε στο Λίβανο, γιατί πιστεύει ότι κανένας Παλαιστίνιος δεν φεύγει από τη χώρα του μια και τίθεται εθνικό θέμα να μην εγκαταλείψουν την γη τους. Κάτι ανάλογο πιστεύει και για τους πρόσφυγες που δηλώνουν ότι κατάγονται από το Ιράκ ότι: «Ιρακινός πραγματικός δε νομίζω ότι υπάρχει».

B. Μεταναστευτική πορεία

Σε αυτό το κεφάλαιο συγκεντρώνουμε όλα τα στοιχεία που σχετίζονται με την πορεία των ανθρώπων που κρατούνται στο Κέντρο προς την Ελλάδα. Αυτό το κεφάλαιο μας βοηθά να εντοπίσουμε κάποιους ακόμη παράγοντες που συνθέτουν το μεταναστευτικό φαινόμενο προς την Ευρώπη και πως αυτοί επιδρούν στην ψυχο- οργανική τους υγεία.

I. Διαμονή σε άλλες χώρες

Οι περισσότεροι (εκτός από 3) δεν είναι η πρώτη φορά που μεταναστεύουν σε άλλη χώρα πέρα από την χώρα καταγωγής τους. Αλλά για όλους είναι η πρώτη φορά που έρχονται στην Ευρώπη ενώ μόνο ένας έμεινε προσωρινά σε άλλη χώρα του αναπτυγμένου κόσμου (Αυστραλία). Στον παρακάτω πίνακα παραθέτω τις απαντήσεις τους σε σχέση με άλλες χώρες που έχουν μείνει επίσης κάποιες πληροφορίες γιατί έφυγαν από τις χώρες αυτές.

A	Εθνικότητα:	Άλλες χώρες όπου διέμειναν πριν μεταναστεύσουν στην Ελλάδα:
1.	Παλαιστίνη	Ζούσε τα τελευταία 10 χρόνια στο Λίβανο
2.	Παλαιστίνη	Ζούσε τα τελευταία 10 χρόνια στο Λίβανο
3.	Σουδάν	Αναφέρει ότι η οικογένεια της βρίσκεται στην Αιθιοπία και ότι αυτή μαζί με τον άντρα της δούλεψε για 6 μήνες στην Υεμένη.

4.	Σομαλία	-
5.	Σουδάν	-
6.	Σομαλία	Μεγάλωσε στην Αιθιοπία
7.	Αφγανιστάν	1 χρόνο στο Ιράν όπου κρυβόταν
8.	Ιράν (Νότιο)	3 χρόνια ως πρόσφυγας ή αιτών άσυλο στην Αυστραλία, στο Σύδνευ
9.	Αφγανιστάν	το 2003-04 δούλεψε στο Πακιστάν, επιστροφή στο Αφγανιστάν κ μετά εδώ
10	Σομαλία	Πρώτη φορά στο εξωτερικό.
11	Αφγανιστάν	-
12	Αφγανιστάν	Μεγάλωσε στο Πακιστάν όπου πήγε μικρός γύρω στα 6-7 χρονών
13	Αφγανιστάν	3 χρόνια στο Πακιστάν και 3 1/2 χρόνια στο Ιράν
14	Αφγανιστάν	4 χρόνια στο Πακιστάν, 1 χρόνο στο Ιράν, 2 χρόνια στην Τουρκία

II. Το ταξίδι

Κάποιοι δεν δίνουν πολλές λεπτομέρειες για το ταξίδι τους είτε επειδή δεν γνωρίζουν είτε επειδή δεν μπορούν να μιλήσουν (φόβος, δυσκολία στην γλώσσα). Όλοι έφτασαν εδώ μέσω θαλάσσης, με βάρκες κατά ομάδες ή μόνοι τους, μερικοί τις περιέγραψαν ως βάρκες με κουπιά και κανείς δεν ήξερε το όνομα της ακτής όπου ξεβράστηκαν εκτός από έναν. Όπως θα παρατηρήσουμε στον παρακάτω πίνακα βασικά σημεία αναχώρησης για την είσοδο τους στην Ελλάδα είναι είτε η Λιβύη για αυτούς που έρχονται από τις Αφρικανικές χώρες (Σουδάν, Αιθιοπία, Σομαλία) και από το Λίβανο- μάλιστα οι 3 από αυτούς υποτίθεται ότι θα έφταναν στην Ιταλία- είτε η Τουρκία για αυτούς που έρχονται από Αφγανιστάν, Πακιστάν και Ιράν, από την Τουρκία τα λιμάνια –πόλεις που αναφέρονται είναι η Κωνσταντινούπολη, η Σμύρνη, το Αϊβαλί, και το Ιντριμιντ. Παρακάτω παραθέτω πέρα από τη διάρκεια του ταξιδιού και τις διαδρομές που ακολουθήθηκαν και όσες επιπλέον πληροφορίες μου έδωσαν κάποιοι για το ταξίδι τους, για τον καιρό κατά τη διάρκεια του, για άλλες προσπάθειες εισόδου και τις απελάσεις.

A	Διάρκεια:	Λιμάνια και διαδρομές:
1.	7 μέρες	Από Λίβανο-Λιβύη με βάρκα στη θάλασσα
2.	7 μέρες	Από Λίβανο-Λιβύη με βάρκα στη θάλασσα
3.	2 μήνες	Από Σουδάν-(Αιθιοπία)-Λιβύη όπου δούλεψε 15 μέρες
4.	3 εβδομάδες	-

5.	2 εβδομάδες	-
6.	3 μήνες	Από Αιθιοπία- Σουδάν όπου έμεινε 2 μήνες
7.	3 μέρες	Από Αφγανιστάν- Ιράν-Τουρκία όπου έμεινε 2-3 μήνες
8.	2 μήνες	Από Ιντριμίντ. Από Ιράν-Τουρκία.
9.	3 μέρες	Από Σμύρνη. 6-8 μήνες από Αφγανιστάν- Ιράν - Τουρκία
10	1,5 μήνες	Από Σομαλία- Αιθιοπία (συγκοινωνία)- Λιβύη (Bangasi)
11	12 ώρες	Από Αϊβαλί. Από Αφγανιστάν- Ιράν (15 μέρες)- Τουρκία (3 μέρες)
12	35-36 ώρες	Από Κωνσταντινούπολη. Από Πακιστάν- Ιράν (1 εβδομάδα)- Τουρκία (3 μήνες) στην Κωνσταντινούπολη
13	8 ώρες	Από Σμύρνη. Από Πακιστάν- Ιράν- Τουρκία: Κωνσταντινούπολη (35 μέρες) Σμύρνη (2 μέρες)
14	1 μήνα	Από Αϊβαλί. Από Αφγανιστάν, αναφέρει μόνο την Τουρκία.

Κάποιος αναφέρει ότι έμεινε 2 μήνες στην Τουρκία προσπαθώντας να μπει στην Ευρώπη, έκανε 6 προσπάθειες και τις 2 φορές τον έπιασε η αστυνομία, δραπέτευσε από την αστυνομία στη Σμύρνη. Ένας άλλος αναφέρει ότι η προσπάθεια του να μπει στην Ευρώπη κράτησε 6 ή 8 μήνες μέσω Ιράν και Τουρκίας, γιατί 6-7 φορές απελάθηκε πίσω, τις 2 φορές από Κωνσταντινούπολη στο Ιράν, 1 φορά από Ιράν στα σύνορα Τουρκίας- Αφγανιστάν και την τελευταία φορά από Άγκυρα στο Ιράν. Ένας τρίτος χρειάστηκε να μείνει στην Κωνσταντινούπολη για 3 μήνες. Προσπάθησε 3 φορές να μπει στην Βουλγαρία ώστε από εκεί να έρθει Ελλάδα αλλά συνελήφθη από την τουρκική αστυνομία που τον έστειλε πίσω στην Κωνσταντινούπολη, εκεί έπρεπε να περιμένει μέχρι να του στείλουν χρήματα οι δικοί του ώστε να ζήσει και να ξαναπροσπαθήσει να μπει στην Ευρώπη. Δύο Αφγανοί αναφέρουν ότι το ταξίδι τους στη θάλασσα διήρκεσε πολύ εξαιτίας της κακοκαιρίας. Ένας μόνο γνωρίζει το όνομα της ακτής της Λέσβου όπου έφτασε (Μπαλτζίκ- Σκάλα Μυστεγγών).

III. Γνώσεις και πληροφορίες για την Ελλάδα και άλλες πλούσιες χώρες

Σκοπός αυτού του υπο- κεφαλαίου ήταν να εντοπίσουμε την επίδραση των πληροφοριών και γνώσεων γύρω από τη μεταναστευτική πολιτική ή για την οικονομικό- πολιτική κατάσταση σε άλλες χώρες στην απόφαση τους για μετανάστευση.

Οι περισσότεροι γνώριζαν ελάχιστα για την Ελλάδα. Παράδειγμα αναφέρεται ότι είναι πλούσια και ασφαλή χώρα. Κάποιοι είχαν πληροφορίες για τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί όταν είσαι μετανάστης στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα σε σχέση με τον ακριβή τόπο,

οι περισσότεροι δεν γνώριζαν γεωγραφικά το μέρος που βρισκόταν, δηλαδή που ακριβώς στην Ελλάδα, πέρα από το όνομα δηλαδή Μυτιλήνη. Το όνομα της πόλης το άκουσαν να το λένε οι άλλοι, ενώ 5 από τους 14 αναφέρουν ότι είναι νησί. Τρία άτομα νόμιζαν ότι βρίσκονται στην Ιταλία. Μόνο ένας Ιρανός γνωρίζει κάποια περισσότερα για την γεωγραφία του νησιού γιατί έμεινε αρκετές μέρες εκτός του κέντρου πριν τον πιάσει η αστυνομία, μάλιστα έμεινε για 5 μέρες σε ενοικιαζόμενα δωμάτια (New Life Rooms) μαζί με άλλους 3 (κι αυτοί Ιρανοί αιτούντες άσυλο) και γνώριζε ότι το κέντρο κράτησης ήταν μερικά χιλιόμετρα έξω από τη Μυτιλήνη, κάπου στα προάστια όπως αναφέρει. Άλλοι 2 Αφγανοί που γνωρίζουν λίγα πράγματα για την πόλη (ότι είναι μεγάλο νησί, έχει αεροδρόμιο, αστυνομικό τμήμα, νοσοκομείο) είναι επειδή χρειάστηκε να πάνε στο νοσοκομείο είτε για τον εαυτό τους είτε ως μεταφραστές.

Επίσης οι περισσότεροι δεν γνωρίζουν τίποτε ή ελάχιστα για την οικονομικό- πολιτική κατάσταση και την μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας. Οι 4 όσα γνωρίζουν τα πληροφορήθηκαν από φίλους και συγγενείς που είτε μένουν τώρα στην Ελλάδα ή σε κάποια άλλη ευρωπαϊκή χώρα είτε έχουν την εμπειρία (ταξιδιωτική ή μεταναστευτική) κάποιας από αυτές τις χώρες. Άλλοι 3 έχουν πληροφορίες από συνταξιδιώτες τους που είχαν ανάλογες πηγές με τους προηγούμενους. Οι περισσότεροι από αυτούς γνώριζαν προτού φτάσουν στην Ελλάδα πολλά περισσότερα για τις διαδικασίες που είναι αναγκαίο να ακολουθηθούν ως αιτούντες άσυλο και για τις απελάσεις. Άλλοι 3 ό,τι γνώριζαν ήταν είτε μέσω του σχολείου ή του διαδικτύου ενώ οι υπόλοιποι απαντάν αρνητικά σε αυτήν την ερώτηση.

Οι περισσότεροι γνωρίζουν ελάχιστα πράγματα για άλλες ευρωπαϊκές και άλλες πλούσιες χώρες. Λίγοι είναι αυτοί που είναι ουσιαστικά ενήμεροι, ιδιαίτερα για τη μεταναστευτική πολιτική. Παρόλα αυτά πιστεύουν ότι σε άλλες χώρες της Ευρώπης είναι διαφορετική η κατάσταση από ότι στην Ελλάδα ενώ 2 πιστεύουν ότι δεν είναι διαφορετικά. Επίσης 5 απαντούν ότι δεν γνωρίζουν ενώ ένας λέει ότι «ακόμη δεν είδε τίποτα από την Ευρώπη» και συμπληρώνει ότι «οι χώρες της Ευρώπης είναι πιο ασφαλείς από το Αφγανιστάν».

Πάντως οι χώρες που αναφέρονται από αυτούς που έχουν κάποιες πληροφορίες κυρίως για τη μεταναστευτική πολιτική της καθεμιάς (διαδικασία νομιμοποίησης, επιδόματα, καταυλισμοί κλπ) είναι ο Καναδάς, η Αγγλία, η Σουηδία, η Γερμανία, και η Νορβηγία.

IV. Χώρα επιλογής για εγκατάσταση και σχέδια για το μέλλον

Στο παρελθόν η ελληνική πολιτική είχε επίσημα υιοθετήσει την πολιτική του ενδιάμεσου σταθμού πιστεύοντας ότι κανένας πρόσφυγας και μετανάστης δεν ενδιαφέρεται να ζήσει και να εργαστεί στην Ελλάδα. Το κεφάλαιο αυτό αποδεικνύει ότι η μετανάστευση προς μια χώρα

δεν είναι τόσο οργανωμένη και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το τυχαίο και την γεωγραφική εγγύτητα.

Οι μισοί περίπου δεν επιθυμούν να εγκατασταθούν στην Ελλάδα απλώς είτε βρέθηκαν τυχαία είτε θεωρούν την Ελλάδα ως το μόνο δρόμο προς την Ευρώπη αν και δεν δηλώνουν ιδιαίτερη προτίμηση για κάποια χώρα. Συγκεκριμένα 3 άτομα αναφέρουν ότι δεν σκόπευαν να έρθουν στην Ελλάδα αλλά θέλουν να πάνε στην Ιταλία, δύο Παλαιστίνιοι λόγω συγγενών και ένας Σομαλός λόγω εγγύτητας στην Βόρεια Αφρική. Μία γυναίκα σκέφτεται να πάει στον Καναδά, αν δεν υπάρχει η δυνατότητα να μείνει εδώ. Άλλοι 2 αναφέρουν την Αγγλία λόγω συγγενών και φίλων και άλλοι 3 τον Καναδά ο ένας γιατί εκεί υπάρχει μεγάλη ιρανική κοινότητα, ο δεύτερος για τη μεταναστευτική πολιτική της χώρας. Κάποιος άλλος αναφέρει τις ΗΠΑ.

Ένας Αφγανός χαρακτηρίζει την Ελλάδα «ως το μόνο δρόμο για την Ευρώπη» και λέει ότι αν δεν τον δεχτούν εδώ θα προσπαθήσει να πάει στην Ιταλία, μέσω Πάτρας. Άλλα 2 άτομα απαντάν ότι απλά ήθελαν να έρθουν στην Ευρώπη ή σε κάποια χώρα που να δέχεται πρόσφυγες. Άλλα 4 άτομα αναφέρουν ότι δεν σκέφτονται να πάνε σε άλλη χώρα γιατί πιστεύουν ότι δεν υπάρχουν διαφορές με τις άλλες χώρες, ο ένας αναφέρει ότι είναι τυχαία η επιλογή της Ελλάδας, απλά προσπαθούσε να σώσει τη ζωή του και πιστεύει ότι και εδώ είναι πολύ καλά «αφού υπάρχει ελευθερία και δεν υπάρχουν εχθροί».

Επίσης σε μια επίσκεψη μου ένας νεαρός Παλαιστίνιος ανέφερε ότι ήθελε να πάει στην Ιταλία όπου ήταν εκεί οι γονείς του κάποια χρόνια, στην ερώτηση μου πως και δεν είχε πάει μαζί τους πιο πριν απάντησε ότι έμενε στην Παλαιστίνη με την υπόλοιπη οικογένεια, την γιαγιά του. Σε μια άλλη επίσκεψη γνώρισα ένα κωφάλαλο Παλαιστίνιο σύμφωνα με έναν Ιρανό που με βοηθούσε στην επικοινωνία μαζί του, μου είπε ότι ήρθε μαζί με άλλους (δεν ξέρω αν είναι κωφάλαλοι και οι άλλοι) και ότι θέλει να πάει στη Γαλλία όπου είναι οι γονείς του.

Η κοινωνική λειτουργός του ΕΣΠ αναφέρει ότι από τους εξυπηρετούμενους της ΜΚΟ οι περισσότεροι πέρα από Αυστραλία και Αμερική αναφέρουν την Αγγλία, τη Γερμανία και την Ιταλία.

Συμπερασματικά αν και αρκετοί αναφέρουν άλλες χώρες που επιθυμούν να πάνε πρακτικά είναι λίγοι αυτοί που σχεδιάζουν άμεσα το ταξίδι τους και την εγκατάστασή τους σε αυτές, πρόκειται ουσιαστικά για αυτούς που έχουν άμεσους συγγενείς όπως γονείς σε Ιταλία και Γαλλία. Ο λόγος που οι περισσότεροι επιθυμούν την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα είναι γιατί δεν εντοπίζουν ή δεν πιστεύουν ότι υπάρχουν μεγάλες διαφορές στο επίπεδο ζωής ή στην μεταναστευτική πολιτική με τις υπόλοιπες πλούσιες χώρες.

Ένα σημαντικό ζήτημα είναι τι σχεδιάζουν για το μέλλον τους στην Ελλάδα, μόλις τελειώσει το τρίμηνο της κράτησης τους, ώστε να εξετάσουμε πόσο ρεαλιστικά ή όχι αντιμετωπίζουν την πραγματικότητα ή με ποιο τρόπο σχεδιάζουν. Σε αυτήν την ερώτηση κάποιοι απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν ενώ οι απαντήσεις των υπολοίπων αναφέρονται παρακάτω.

Οι περισσότεροι πρόκειται να πάνε στην Αθήνα να ψάξουν για δουλειά ή για τα έγγραφα τους γιατί όπως αναφέρει κάποιος έτσι τους είπε η αστυνομία. Αντίθετα μια γυναίκα δεν είναι σίγουρη για την Αθήνα ενώ ένας άλλος πιστεύει ότι θα βρει δουλειά στην επαρχία σε αγροτικές εργασίες. Οι περισσότεροι βάζουν προτεραιότητα στο να βρουν δουλειά για να ζήσουν και να στείλουν πίσω στους δικούς τους χρήματα. Αντίθετα 3 τουλάχιστον βάζουν ως προτεραιότητα τις σπουδές, αυτοί είναι όλοι από Αφγανιστάν και είναι νεαροί. Επίσης άλλοι 3 θέλουν να συνεχίσουν τις σπουδές αλλά βάζουν ως πρωτεύον την επιβίωση. Μια γυναίκα αναφέρει ότι θέλει να εργαστεί 5-6 χρόνια και μετά να επιστρέψει στην πατρίδα της. Επίσης άλλοι 2 αναφέρουν ότι θέλουν να τελειώσουν τις σπουδές τους και να επιστρέψουν και να προσφέρουν στην πατρίδα τους, χαρακτηριστικά ο ένας λέει «όχι άλλο καταστροφή»(no more destroy).

7. Υγεία των κρατουμένων μέσα στο Κέντρο

Η διερεύνηση της υγείας των κρατουμένων μέσα στο Κέντρο εμπερικλείει την ανάλυση της ψυχικής και σωματικής τους υγείας. Τα στοιχεία που συνθέτουν την συνολική εικόνα της υγείας των προσφύγων και μεταναστών του Κέντρου εκδηλώνονται σε διάφορους τομείς όπως στις σχέσεις τους με τους άλλους, στα συναισθήματα που βιώνουν, στον ύπνο και στα όνειρα που έχουν, στις παρελθοντικές τραυματικές τους εμπειρίες και στα οργανικά συμπτώματα ή ασθένειες που αναπτύσσουν κατά τη διάρκεια της κράτησης τους.

A. Σχέσεις με τους άλλους

Ο τρόπος κράτησης πολλών ατόμων σε μεγάλους θαλάμους επιβάλλει στους κρατουμένους να αναπτύσσουν σχέσεις με τους υπόλοιπους, που μπορεί να είναι συνεργασίας ή σύγκρουσης.

Όλοι συμφωνούν ότι οι σχέσεις με τους υπόλοιπους είναι καλές, πολύ καλές, πολύ ευγενικές, φυσιολογικές ή όχι άσχημες όπως αναφέρει ένας μόνο. Επίσης όλοι συζητάνε και συμμετέχουν στις κουβέντες με τους υπόλοιπους στο δωμάτιο ή στο κέντρο, εκτός από έναν που ήταν ο αρχηγός- κλειδούχος. Οι 10 από αυτούς, αναφέρουν ότι επικοινωνούν στα Αραβικά, οι 6 στα Αγγλικά, οι 3 στα Περσικά ή τα Φαρσί, άλλοι 2 στα Αφγανικά και ένας στα Πακιστανικά (Ουρντού).

Ορισμένοι αναφέρθηκαν πιο εκτεταμένα στις σχέσεις τους με τους άλλους. Όλοι εκφράζουν αλληλεγγύη και συμπάθεια και κανένας δεν εκφράζει ρατσιστικές ή εθνικιστικές διαφορές. Χαρακτηριστικά ένας αναφέρει ότι δεν ενδιαφέρεται για εθνικότητες και θρησκείες, όλοι είναι ανθρώπινες υπάρξεις και αλληλοβοηθούνται ενώ ένας άλλος αναφέρει ότι όλοι είναι φίλοι γιατί «κάθε άτομο είναι σαν κι αυτόν». Μόνο ένας Ιρανός κατά τη διάρκεια των επισκέψεων μου είχε εκφραστεί αρνητικά για τους Αφγανούς κι αυτό ήταν σε σχέση με την μεταχείριση στο Κέντρο.

Παρόλο όμως που αναφέρουν ότι οι σχέσεις μεταξύ τους είναι πολύ καλές 5 άτομα παραδέχονται ότι κάποιες φορές μαλώνουν ενώ οι υπόλοιποι αναφέρουν απλά τους λόγους που μαλώνουν οι άλλοι (όχι οι ίδιοι). Από αυτούς που παραδέχονται ότι οι ίδιοι μαλώνουν οι περισσότεροι είναι αρχηγοί- διερμηνείς στα δωμάτια τους και οι αφορμές ανακύπτουν από αυτόν τους το ρόλο, όπως π.χ κατά τη διανομή ρούχων ή όταν έρχεται η εθελόντρια και θέλουν να της μιλήσουν. Σε γενικές γραμμές οι λόγοι που μαλώνουν είναι ασήμαντα θέματα όπως το μπάνιο, το νερό και τα ρούχα (διανομή), ενώ λιγότερο οι κουβέρτες, τα κρεβάτια, το φαγητό κ.α. Παραδείγματα είναι ότι μαλώνουν για το ποιος πρόκειται να καθαρίσει το μπάνιο, ότι κάποιος κάθισε στο μέρος του άλλου, ότι κάποιος μιλά και γελά και δεν αρέσει σε κάποιον άλλο κλπ. Χαρακτηριστικά ένας Αφγανός αναφέρει ότι κάνουν σαν παιδιά ενώ ένας Σομαλός λέει ότι δεν υπάρχουν πολιτικές διαμάχες.

Κάποιοι δίνουν βαθύτερες εξηγήσεις για τις προστριβές που δημιουργούνται μεταξύ τους από απλά να αναφέρουν τις αφορμές, π.χ κάποιος αναφέρει ότι μαλώνουν λόγω συνωστισμού. Κάποιος Αφγανός αναφέρει ότι μερικές φορές μαλώνει γιατί έχει πρόβλημα με τα νεύρα του, κυρίως όταν σκέφτεται τον εαυτό του, την οικογένεια του, τις συνθήκες ζωής του και το μέλλον του. Επίσης αναφέρει κι άλλοι, περίπου 50 άτομα στο Κέντρο, δεν μπορούν να ελέγξουν τον εαυτό τους και τα νεύρα τους. Μάλιστα σε κάποιο θάλαμο πάρθηκαν δραστικά μέτρα ώστε να σταματήσουν οι καβγάδες. Συγκεκριμένα ένας από τους αρχηγούς- διερμηνείς του θαλάμου αναφέρει ότι έχουν καθιερώσει έναν ιδιαίτερο κανόνα στο θάλαμο τους: όποιος μαλώνει δεν παίρνει πρωινό ή βραδινό κι αν ξαναμαλώσει του αλλάζουν δωμάτιο, αυτός ο κανόνας δεν ξέρει αν ισχύει και σε άλλα δωμάτια.. Αν και γενικά δεν είναι καυγάδες μεγάλης έκτασης, υπήρξαν και κάποιοι που πήραν μεγάλες διαστάσεις. Συγκεκριμένα κάποιος λέει ότι φοβάται τους καυγάδες γιατί στο Κέντρο υπήρξε κάποια στιγμή ένας μεγάλος καυγάς. Τέλος, σε αυτό το θέμα δεν φαίνεται να υπάρχουν διαφορές φύλου μια και οι άνδρες και οι γυναίκες μαλώνουν μεταξύ τους απλά οι γυναίκες έτσι κι αλλιώς είναι λιγότερες στο κέντρο οπότε τους δίνονται και λιγότερες αφορμές.

B. Συναισθήματα

Ένα σημαντικό ζήτημα που θα μας βοηθήσει να διερευνήσουμε την ψυχική υγεία των μεταναστών και προσφύγων του Κέντρου είναι ο εντοπισμός των συναισθημάτων που βιώνουν στην καθημερινότητά τους. Οι κατηγορίες που αναφέρονται παρακάτω προσπαθούν να αποδώσουν όλη την κλίμακα των συναισθημάτων που βιώνουν τα άτομα χωρίς να σημαίνει ότι τα όρια τους είναι απόλυτα. Πέρα από τους ίδιους υπήρξαν και κάποια στοιχεία για τη συναισθηματική κατάσταση των προσφύγων και αιτούντων άσυλο από την κοινωνική λειτουργός του ΕΣΠ. Αυτή αναφέρει ως βασικά συναισθήματα που εκφράζονται από τους εξυπηρετούμενους της οργάνωσης στην προσπάθεια διαχείρισης των προβλημάτων τους τον θυμό και την χειριστικότητα στις σχέσεις, την παραίτηση, τα αρνητικά συναισθήματα, την παθητικότητα και τις αυτοκαταστροφικές τάσεις. Επίσης μιλά για έλλειψη εμπιστοσύνης μια και οι πρόσφυγες τείνουν να ανοίγονται για θέματα που τους απασχολούν όπως φοβίες, ενδοοικογενειακή βία κλπ μετά από 2-3 μήνες. Τέλος, η κοινωνική λειτουργός του ΕΣΠ αναφέρει ότι η νοσταλγία δεν είναι κάτι που εκφράζεται, ότι είναι τρομερά σπάνιο.

Θυμός: Ο θυμός είναι ένα από τα βασικά συναισθήματα που βιώνουν τα άτομα στο Κέντρο και εκφράζεται με ποικίλους τρόπους και προς διάφορες κατευθύνσεις. Ο θυμός αντανακλάται στους καβγάδες μεταξύ τους. Ο θυμός μπορεί να στραφεί και προς τους εθελοντές, παράδειγμα όταν μια εθελόντρια-γιατρός απέρριψε το αίτημα ενός κρατούμενου να τον εξετάσει αυτός αμφισβήτησε θυμωμένα την πρόθεση της για βοήθεια.

Οι μισοί τουλάχιστον από τα υποκείμενα της έρευνας απαντάν ότι θυμώνουν κάποιες φορές, μόνο δύο άνδρες λένε ότι δεν θυμώνουν εύκολα. Ως τρόποι αντιμετώπισης του θυμού τους από 2 αναφέρθηκαν οι φωνές, από έναν ο ύπνος («πολύ καλό φάρμακο»), από έναν το διάβασμα και από έναν άλλο η προσευχή. Μια γυναίκα λέει ότι αντιμετωπίζει το θυμό της μένοντας ήσυχη χωρίς να λέει τίποτα γιατί δεν γνωρίζει τους υπόλοιπους, αλλά παρατήρησε ότι το πρόσωπο της κοκκινίζει.

Άγχος: Ίσως το πιο εμφανές συναίσθημα ως απόρροια της κατάστασης τους για όλους τους πρόσφυγες και μετανάστες που κρατούνται στο κέντρο είναι το άγχος, η αβεβαιότητα, η ανησυχία και ο φόβος για το μέλλον που εκφράζεται με διάφορους τρόπους είτε λεκτικά είτε σωματικά. Οι ίδιοι αναφέρουν ότι βασικοί λόγοι άγχους είναι τα χρήματα, η εύρεση εργασίας, η εύρεση στέγης, το εισιτήριο για την Αθήνα, τα έγγραφα και η νομιμότητα τους και από έναν ακόμα και η εκπαίδευση του κλπ. Δύο άτομα αναφέρουν ότι το άγχος τους σχετίζεται με την απορριπτική απόφαση για την αίτηση ασύλου τους. Ένας άλλος τον απασχολεί πως θα βρει χρήματα να ξεπληρώσει αυτούς που τα δανείστηκε προκειμένου να έρθει στην Ελλάδα.

Σχετικά με το άγχος για το μέλλον, κάποιος ανέφερε «νέα χώρα, νέα κατάσταση» Επίσης ορισμένοι ανησυχούν για την οικογένεια τους ή για κάποια μέλη της. Οι λόγοι είναι γιατί δεν γνωρίζουν τι απέγιναν, δεν έχουν νέα τους, γιατί υπάρχουν άρρωστα μέλη ή γιατί φοβούνται

μην τους συμβεί κάτι κακό όπως ένας που ανησυχεί κυρίως για τον μικρό του αδερφό που πηγαίνει συχνά σε θρησκευτικές συνάξεις στο Πακιστάν όπου έχουν γίνει πολύνεκρες επιθέσεις.

Γενικά, το άγχος υπήρξε το βασικό εύρημα όσον αφορά τα συναισθήματα, ήταν αυτό που απασχολούσε όλους όσους μίλησα είτε εντός είτε εκτός συνεντεύξεων. Ακόμη ήταν πολύ πιο έντονο στην αρχή της κράτησης των μεταναστών και προσφύγων του Κέντρου, ενώ μειωνόταν ή έπαιρνε διαφορετική μορφή μετά από ένα διάστημα κράτησης.

Θλίψη: Εδώ παραθέτουμε κάποιες αναφορές των κρατουμένων που μπορεί να κρύβουν καταθλιπτικά συναισθήματα. Παράδειγμα κάποιος αναφέρει ότι προσπαθεί «να μην δίνει στον εαυτό του χρόνο να σκέφτεται γιατί αν σκέφτεται ίσως να πεθάνει». Μια γυναίκα διατυπώνει τη φράση: «ίσως να είναι καλύτερα νεκρή». Δύο γυναίκες αναφέρουν ότι δεν είναι ευτυχισμένες, η μια προσπαθεί να ελέγξει αυτό το συναίσθημα ενώ η άλλη να δείχνει χαρούμενη συνεχώς, και όταν δεν μπορεί είτε προσεύχεται είτε κλαίει. Ένας Αφγανός λέει ότι λυπάται για την χώρα του και για τον πατέρα του, ενώ ένας άλλος λυπάται για την μελλοντική του ζωή και αναφέρει ότι σε άλλες χώρες τα αγόρια και τα κορίτσια σαν αυτόν εκπαιδεύονται και ζούνε κοντά στην οικογένεια τους, δεν έχουν προβλήματα, ενώ αυτός βρίσκεται στον κόσμο παρανόμως. Το συναίσθημα της θλίψης λόγω του αποχωρισμού θα επιλέξει να αποδώσει στο χαρτί και μια γυναίκα κατά τη διάρκεια ζωγραφικής, βροχή, δάκρυ και ένα καράβι που φεύγει (παράρτημα 2: εικόνα 3).

Νοσταλγία: Η νοσταλγία για την πατρίδα (και ότι συνεπάγεται π.χ. μουσική) και την οικογένεια επίσης είναι πολύ έντονη. Η εθελόντρια αναφέρει ότι αυτό που κυρίως τους απασχολεί είναι τι άφησαν πίσω τους. Κατά τη δραστηριότητα ζωγραφικής κάποια γυναίκα ζωγράφισε στον τοίχο πάνω από το κρεβάτι της μια καρδιά όπου μέσα έγραφε “I miss my father”, το ίδιο είχε ζωγραφίσει και στο χαρτί (παράρτημα 2: εικόνα 4). Σε κάποια από τις επισκέψεις μου κάποιοι Παλαιστίνιοι μου ζήτησαν να ακούσουν αραβική μουσική.

Τέσσερα από τα υποκείμενα δηλώνουν πιο ξεκάθαρα τα συναισθήματα νοσταλγίας για τους δικούς τους, όπως μια γυναίκα που λέει ότι σκέφτεται συνεχώς την οικογένεια της, αν είναι ζωντανοί και τότε ή κλαίει ή κοιμάται. Μόνο μια γυναίκα δηλώνει ότι δε νιώθει καμιά νοσταλγία και δεν θέλει να γυρίσει πίσω στην πατρίδα της (ορφανή). Πέρα από αυτήν ένας Αφγανός χαρακτηριστικά λέει ότι οι Αφγανοί μπορούν να ζήσουν καλά μόνο στη χώρα τους, σε καμιά άλλη χώρα δεν υπάρχει πιθανότητα για καλή ζωή αφού δεν γνωρίζουν την γλώσσα, δεν μπορούν να δουλέψουν κλπ. Γενικά τα στοιχεία της ταυτότητας τους όπως ο γεωγραφικός χάρτης της πατρίδας τους, η σημαία, το σπίτι τους, οι ναοί κλπ είναι κάποια από τα σχέδια των γυναικών όταν τους έθεσα ως θέμα κατά τη διάρκεια ζωγραφικής να φτιάξουν κάτι από την πατρίδα τους (παράρτημα 2: εικόνες 5, 6, 7 & 8).

Φόβοι: Εδώ συμπεριλαμβάνω φόβους που εκφράζονται είτε ως δυσπιστία ή καχυποψία προς εμένα είτε ως φοβίες. Επίσης τον φόβο της απέλασης μια και είναι πολύ έντονος σε αρκετούς από τους κρατούμενους. Γενικά, οι κρατούμενοι είναι ιδιαίτερα φοβισμένοι και δεν εμπιστεύονται εύκολα τους άλλους. Πιο έντονο είναι αυτό στις γυναίκες, π.χ δύο γυναίκες για την συνέντευξη επιλέξαν να είναι μαζί. Έντονη δυσπιστία η καχυποψία ως προς τους λόγους της έρευνας μου εκφράζονται κυρίως από δύο άτομα. Χαρακτηριστικά κάποιος αναφέρει κατά τη συνέντευξη τη φράση «είναι όλα για το πανεπιστήμιο, περίεργο, τόσες πολλές ερωτήσεις». Ένας άλλος χαρακτήρισε το ερωτηματολόγιο που του έδωσα να συμπληρώσει ως “scary” και τόνισε τη διαφορά μεταξύ “afraid” και “scared”. Πολλοί αναφέρουν τον φόβο της απέλασης. Χαρακτηριστικά ο ένας αναφέρει «επειδή του πήραν δακτυλικά αποτυπώματα» και ο άλλος ότι έχει ακούσει για επαναπροωθήσεις στην Τουρκία. Επίσης ο αστυνομικός αναφέρει ότι αυτοί που δραπετεύουν είναι αυτοί που φοβούνται την απέλαση. Ο έντονος φόβος που βιώνουν οι κρατούμενοι αποδεικνύεται πιο εμφανώς στις φοβίες που αναφέρουν. Μια γυναίκα που σε κάποια επίσκεψη ήρθε με το αίτημα να της δώσω κάποιο φάρμακο για την αϋπνία δήλωσε ότι ιδιαίτερα το βράδυ φοβάται πολύ έντονα το σκοτάδι και είναι συνεχώς σε επιφυλακή για θορύβους που έρχονται από έξω από το θάλαμο τους μια και φοβάται μήπως κάποιος έρθει ή μπει μέσα στο θάλαμο. Ένας Αφγανός αναφέρει ότι φοβάται το βράδυ το σκοτάδι στο δωμάτιο.

Ενοχή: Οι περισσότεροι εκφράζουν κάποια ενοχή ως προς τους γονείς ή την οικογένεια τους κυρίως εξαιτίας της αδυναμίας τους να εκπληρώσουν τις υποσχέσεις που έδωσαν, που είναι άλλωστε και ο σκοπός της μετανάστευσης τους. Ένας αναφέρει ότι νιώθει ενοχή που έχει απογοητεύσει τη μητέρα του και τις αδερφές του. Μια γυναίκα αναφέρει ότι πριν έρθει στο Κέντρο είχε πει τη μητέρα της ότι θα της στείλει χρήματα, ανησυχεί που δεν μπορεί ενώ το υποσχέθηκε. Ένας άνδρας είναι πολύ αναστατωμένος με την πιθανότητα αν τον απελάσουν πως θα αντικρίσει την οικογένεια του, ξόδεψαν τόσα πολλά χρήματα για να έρθει, πολλά χρέη, ο πατέρας του πολύ γέρος και αυτός πρέπει να φροντίσει να κερδίσει χρήματα ώστε να τους εξασφαλίσει μια καλή ζωή, μάλιστα «σκέφτεται την αυτοκτονία για το πώς θα ξεπληρώσει τα χρήματα πίσω αλλά τότε σκέφτεται και την οικογένεια του». Η σειρά προτεραιότητας που βάζει είναι πρώτα να ξεπληρώσει τα χρέη, μετά να στείλει στους δικούς του και μετά για αυτόν. Ένας άλλος νιώθει δέσμευση ως προς τη μητέρα του και τα αδέρφια του αφού πρέπει να αναλάβει την οικονομική ενίσχυση τους. Ένας Αφγανός λέει ότι κάποιες φορές θέλει να τιμωρήσει τον εαυτό του που ήρθε εδώ αλλά τότε σκέφτεται ότι θα βγάλει χρήματα για να βοηθήσει την οικογένεια του και να γυρίσει πίσω στο Αφγανιστάν. Τέλος ένας ακόμη αισθάνεται άσχημα που κάποιοι συγγενείς του έχουν καλές δουλειές, αναφέρει «όχι όπως εγώ».

Θετικά συναισθήματα: Υπήρξαν άτομα που δηλώσαν και πολύ θετικά συναισθήματα όπως μια γυναίκα που μοιάζει πολύ αισιόδοξη: «εύχεται στον εαυτό της καλή τύχη, να τον βοηθήσει όσο μπορεί και να μην σκέφτεται άλλο πια θλιβερά». Η ίδια γυναίκα σε κάποια από τις επισκέψεις με ρωτούσε επίμονα για εργασία και επέμενε ότι εγώ μπορώ να της βρω δουλειά επειδή «είναι πολύ τυχερή και είναι σίγουρη ότι μέχρι να τελειώσει από εκεί θα της έχω βρει κάτι». Μια άλλη γυναίκα δηλώνει πίστη στον Θεό και έτσι είναι προετοιμασμένη για ότι συμβεί στο μέλλον. Δύο άνδρες δηλώνουν ότι είναι ευτυχισμένοι εδώ, ο ένας λέει επειδή βρίσκεται σε ευρωπαϊκή χώρα. Ένας Σομαλός δηλώνει ανακουφισμένος και ασφαλής γιατί όταν ήταν στη χώρα του φοβόταν καθημερινά για το αύριο, μόλις βγήκε από τη χώρα τα ξέχασε όλα. Ένας Αφγανός δηλώνει ανακούφιση όταν επικοινωνεί με άτομα πέρα από τους μετανάστες (π.χ αστυνομικούς), έκπληξη και ευχαρίστηση όταν οι Έλληνες του φέρονται φιλικά και «όχι σαν ξένο» (π.χ η εθελόντρια, το άτομο που φέρνει φαγητό, η αστυνομία κλπ). Άλλοι δύο άνδρες δηλώνουν την ευγνωμοσύνη τους προς την ελληνική κυβέρνηση και τους Έλληνες που τους παρέχουν τροφή, στέγη κλπ. Τέλος ένας Αφγανός αναφέρει ότι «αν φύγουμε από αυτόν τον κόσμο μπορούμε να ξεκουραστούμε αλλά εφόσον είμαστε εδώ πρέπει να κάνουμε κάτι καλό ώστε να αλλάξει η κατάσταση όπως και να μας έρθουν τα πράγματα, καλώς ή κακώς».

Άλλα συναισθήματα: Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων αναφερθήκαμε όχι μόνο σε συναισθήματα αλλά και σε πολύ συγκεκριμένες γνωστικές επιπτώσεις ή απλά ενδείξεις άγχους ή κατάθλιψης για να κατανοήσουμε το βαθμό και τον τρόπο με τον οποίο το άγχος και η κατάθλιψη βιώνονται από τους πρόσφυγες και μετανάστες του Κέντρου. Μας ενδιέφερε να διαπιστώσουμε αν ξεχνούν εύκολα, αν έχουν δυσκολία στο να συγκεντρωθούν, αν αισθάνονται άσχημα για τον εαυτό τους ή ότι έχουν απογοητεύσει την οικογένεια τους, αν νιώθουν πανικό ή νευρικότητα και αν κλαίνει.

Οι μισοί απάντησαν ότι ξεχνούν πράγματα εύκολα. Μία γυναίκα λέει ότι είναι συνεχώς αφηρημένη και ξεχνά που βάζει τα πράγματα της, πράγμα που δεν της συνέβαινε πριν. Ένας άνδρας λέει ότι γίνεται αφηρημένος όταν σκέφτεται για το μέλλον. Ένας νεαρός λέει ότι ξεχνά όταν του δίνουν χρήματα και παραγγελίες για να φέρει απέξω ξεχνά ποιος του τα έδωσε ενώ ένας άλλος ότι ξεχνά τι έφαγε το προηγούμενο βράδυ. Ένας Αφγανός αναφέρει ότι έχει ξεχάσει ότι έχει κάνει τον τελευταίο χρόνο, που δούλευε κλπ, συγκεκριμένα αναφέρει «κάτι ιδιαίτερο συνέβη στο μυαλό μου».

Λιγότερους από τους μισούς απάντησαν ότι έχουν δυσκολία στο να συγκεντρωθούν όταν κάνουν κάτι. Μια γυναίκα λέει ότι αδυνατεί να συγκεντρωθεί σε κάτι, πράγμα που πιστεύει ότι συμβαίνει σε πολλές γυναίκες. Ένας άνδρας αναφέρει ότι μερικές φορές δεν μπορεί να συγκεντρωθεί όταν διαβάζει ένα βιβλίο.

Επίσης οι μισοί από τα υποκείμενα αναφέρουν ότι αισθάνονται άσχημα για τον εαυτό τους ή ότι νιώθουν ότι έχουν απογοητεύσει την οικογένεια τους. Μία γυναίκα, ενώ κλαίει, λέει ότι νιώθει λυπημένη για την οικογένεια της μια και δεν ξέρει αν τρέφονται. Ένας άνδρας αναφέρει ότι αισθάνεται απογοητευμένος όταν σκέφτεται την πιθανότητα απέλασης του.

Λίγοι είναι αυτοί που νιώθουν πανικό ή νευρικότητα (σε αυτό το σημείο δεν υπήρχε πολύ καλή κατανόηση). Ένας νεαρός λέει ότι νιώθει νευρικός όταν σβήνει το φως και κοιμούνται όλοι. Ένας Αφγανός αναφέρει ότι αισθάνεται νευρικός όταν οι άλλοι μιλούν στο τηλέφωνο με τους δικούς τους (ενώ αυτός δεν επικοινωνεί). Ένας άλλος Αφγανός αναφέρει ότι κάποιες φορές ξαφνιάζεται πολύ εύκολα (παράδειγμα όταν κοιμάται και κάποιος τον ξυπνήσει τρέμει).

Οι περισσότεροι, 8 άτομα, απάντησαν ότι κλαίει κάποιες φορές από τότε που ήρθαν στο Κέντρο. Μια γυναίκα αναφέρει ότι κλαίει κάθε φορά που θυμάται την οικογένεια της, ενώ μια άλλη ότι κλαίει συχνά. Μια Σομαλή λέει ότι κλαίει κάθε βράδυ (δύο από αυτές τις γυναίκες έκλαιγαν και κατά τη διάρκεια της συνέντευξης). Ένας άνδρας αναφέρει ότι κλαίει ίσως μια φορά την εβδομάδα όταν σκέφτεται την μητέρα του και την οικογένεια του. Ένας Ιρανός αναφέρει ότι το προηγούμενο βράδυ έκλαιγε για την μητέρα του, επίσης όταν μου περιέγραφε το όνειρο που είδε με την μητέρα του συγκινήθηκε και έκλαψε. Ο ίδιος λέει ότι όταν κρατούνταν στο αστυνομικό τμήμα έκλαιγε κάθε μέρα γιατί ζητούσε πράγματα που δεν του έδιναν, στο κέντρο του συμβαίνει σπάνια. Ένας Αφγανός λέει ότι δεν κλαίει από τότε που είναι εδώ αλλά έκλαιγε όταν βρισκόταν στα βουνά της Τουρκίας. Ένας Σομαλός αναφέρει ότι μερικές φορές του έτυχε να γελά και να κλαίει μαζί. Ένας άλλος Αφγανός λέει ότι κλαίει συχνά ιδιαίτερα όταν σκέφτεται τους γονείς του, το γιατί ήρθε εδώ και ότι αν τους είχε δεν θα ερχόταν εδώ. Ένας άλλος λέει ότι δεν κλαίει εκτός από μια φορά που πήγαινε κάποιον στο νοσοκομείο που ήταν πολύ άρρωστος κι έτσι όπως μιλούσε του θύμισε τον μικρό του αδερφό που ήθελε να του κρατά το χέρι όταν ήταν άρρωστος για να μην πεθάνει. Τέλος ένας άλλος Αφγανός αναφέρει ότι κλαίει τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα και για να μην τον δουν κρύβεται κάτω από την κουβέρτα του.

Γ. Ύπνος και όνειρα

Ο εγκλεισμός και οι συνθήκες που βιώνουν στο Κέντρο αλλά και οι παρελθοντικές εμπειρίες και η μετανάστευση φάνηκαν να έχουν αντίκτυπο στον ύπνο και στα όνειρα τους. Ορισμένοι δεν αναφέρουν καθόλου προβλήματα με τον ύπνο τους, μόνο ότι αναγκάζονται να κοιμούνται αργά. Μάλιστα ένας αναφέρει ότι κοιμάται πιο άνετα ή ήσυχα (comfortable) εδώ.

Όμως οι περισσότεροι απαντάνε ότι έχουν προβλήματα με τον ύπνο τους, παράδειγμα ότι ξυπνούν κατά τη διάρκεια της νύχτας. Χαρακτηριστικά ένας λέει ότι ξυπνά κατά τη διάρκεια

της νύχτας όταν κάποιος τον χρειαστεί για να τον πάει στο νοσοκομείο αλλά πολλές φορές συμβαίνει και χωρίς κανέναν να τον φωνάζει. Ορισμένοι απαντούν ότι κοιμούνται περισσότερο από ότι συνήθιζαν ενώ οι περισσότεροι αναφέρουν ότι κοιμούνται λιγότερο ή πολύ αργά το βράδυ ή τα ξημερώματα ή ότι κοιμούνται την ημέρα. Τουλάχιστον 3 άτομα λένε ότι κοιμούνται άσχημα, οι 2 λένε επειδή έχει θόρυβο. Ένας Αφγανός αναφέρει ότι περίπου 30 άτομα στο κέντρο δεν κοιμούνται τη νύχτα αλλά περπατάνε τριγύρω και κοιμούνται κατά τη διάρκεια της μέρας.

Επίσης οι μισοί απαντούν ότι όταν ξυπνούν το πρωί αισθάνονται κουρασμένοι ή ότι δεν έχουν ενέργεια. Μια γυναίκα αναφέρει ότι ξυπνούσε με πονοκέφαλο πριν 1 μήνα. Ενώ άλλη μια με ταχυπαλμία. Ένας Σομαλός λέει ότι νιώθει έτσι όταν δεν βγαίνουν έξω στο προαύλιο και δεν ασκούνται, όταν σκέφτεται τι θα κάνει ξυπνάει κουρασμένος. Ένας Αφγανός αναφέρει ότι κάθε πρωί νιώθει κουρασμένος, τον πονάν η πλάτη και τα κόκαλα πιθανά επειδή κοιμάται όλη την ώρα.

Όταν ζήτησα να μου περιγράψουν κάποιο όνειρο τους που είδαν κατά τη διάρκεια παραμονής στο κέντρο οι 3 από τους 14 μόνο δεν το έκαναν είτε γιατί δεν θυμόντουσαν κάποιο είτε γιατί ισχυρίστηκαν ότι δεν βλέπουν όνειρα. Από τα υπόλοιπα όνειρα που μου περιέγραψαν τα 5 τουλάχιστον είχαν μέσα πρόσωπα από το οικογενειακό περιβάλλον. Συγκεκριμένα ένας άνδρας αναφέρει ότι έχει ονειρευτεί 2 φορές τον πατέρα του, να ανησυχεί για αυτόν και να είναι θυμωμένος μαζί του γιατί άφησε μόνες τους την μητέρα του και τις αδερφές του. Ένας άλλος άνδρας λέει ότι ονειρεύτηκε τη μητέρα του να του λέει γιατί δεν παντρεύτηκε ώστε να προλάβει να δει το γλέντι του γάμου και εγγόνια. Ένας Αφγανός ονειρεύτηκε ότι ήταν με τον πατέρα του στο Αφγανιστάν και παρόλο που ήταν ευτυχισμένος μαζί του αναρωτιόταν πως ήρθε στον κόσμο αφού ήταν νεκρός. Ένας άλλος αναφέρει 2 όνειρα, στο ένα είδε ότι η οικογένεια του ήρθε εδώ, κάπου κοντά στο κέντρο, και στο άλλο ότι αυτός πήγε σπίτι του να δει την οικογένεια του, έλειπαν όμως 3 μέλη της, ρώτησε την μητέρα του που ήταν αλλά δεν απάντησε κι αυτός άρχισε να κλαίει γιατί νόμιζε ότι πέθαναν, τότε του είπε ότι γύρισαν πίσω στο Αφγανιστάν.

Άλλα δύο άτομα αναφέρουν όνειρα που σχετίζονταν περισσότερο με το ταξίδι τους προς την Ελλάδα. Παράδειγμα ένας περιγράφει ένα όνειρο ως εξής: ήταν σε ένα πολύ ψηλό βουνό, πολύ πεινασμένος και διψασμένος αλλά δεν υπήρχε νερό, στην κορφή όμως του βουνού βρήκε νερό να πει και να πλυθεί, δέντρα με μήλα, αφού πλύθηκε και έφαγε έπεσε για ύπνο δίπλα στο δέντρο αλλά ήταν πολύ σκοτεινά, ήταν μόνος και φοβόταν, ξαφνικά τον χτύπησε με το χέρι του ο φίλος του που κοιμόταν κι αυτός, τρόμαξε και ξύπνησε, σκέφτηκε τότε «τώρα βρίσκομαι στην Ελλάδα όχι στο Αφγανιστάν»(πιθανά το ξύπνημα ήταν πραγματικό).

Αλλα 4 άτομα περιγράφουν όνειρα που θα μπορούσαμε να πούμε ότι σχετίζονται περισσότερο με την κατάσταση (της παρανομίας ή της έλλειψης χρημάτων) όπου βρίσκονται τώρα. Μια γυναίκα αναφέρει ότι ονειρεύτηκε έναν άνδρα να της δίνει χρήματα και εξηγεί ότι αυτό που σκέφτεται ονειρεύεται. Ένας άνδρας λέει ότι βλέπει συνέχεια ο ίδιο όνειρο του δίνουν νόμιμα έγγραφα και δουλειά (περιμένει την ροζ κάρτα).

Επίσης 4 άτομα απαντάν ότι έχουν εφιάλτες και ορισμένοι μου τους περιέγραψαν. Παράδειγμα κάποιος αναφέρει ότι όταν ήταν στην Τουρκία είδε στον ύπνο του ένα φάντασμα, αυτό το όνειρο το είδε 2 φορές μέσα σε ένα χρόνο. Μια γυναίκα αναφέρει ότι είδε ένα εφιάλτη στον οποίο «πολλοί άνθρωποι μαζί έκοβαν το κεφάλι κάποιου», επίσης 3 φορές περίπου μες σε 2 εβδομάδες είχε ονειρευτεί την μητέρα της καθώς και «τον αδερφό της όταν πέθανε». Μια άλλη γυναίκα αναφέρει ότι ονειρεύτηκε τον άντρα της να πεθαίνει στο κέντρο και αυτήν να φωνάζει και να κλαίει.

Δ. Τραυματικές εμπειρίες

Η πορεία των μεταναστών και προσφύγων προς τα εδώ είτε ξεκινά εξαιτίας είτε συμπεριλαμβάνει κάποια τραυματικά γεγονότα που επιδρούν πολύ σοβαρά στον ψυχισμό των ατόμων στο Κέντρο. Τα περισσότερα άτομα που ρωτήθηκαν για τέτοιου είδους εμπειρίες ήταν δεκτικοί να μιλήσουν εκτός από μια γυναίκα που αρνήθηκε να το κάνει (συναισθηματικά ήταν ταραγμένη μια και έκλαιγε κατά το μεγαλύτερο μέρος της συνέντευξης). Σε πολλές περιπτώσεις αναφορές σε τραυματικές εμπειρίες γίνονταν κατά την αφήγηση των λόγων που εγκατέλειψαν τη χώρα τους ή του ταξιδιού τους προς τα εδώ. Πολλές φορές κατεύθυνα την απάντηση σε ποιο συγκεκριμένες κατηγορίες όταν δεν μπορούσαν να κατανοήσουν την ερώτηση λέγοντας αν τους έτυχε να μείνουν χωρίς νερό και φαγητό για μέρες, αν φυλακίστηκαν ή βασανίστηκαν, αν υπήρξε κάποιος θάνατος στην οικογένεια οπότε πολλές φορές απαντούν για πολύ παλιές εμπειρίες (όπως η 3 που αναφέρει το θάνατο του πατέρα της σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα πριν 10 χρόνια) ή γενικά και αόριστα (π.χ ο 8 περιγράφει τα βασανιστήρια που κάνουν στις φυλακές του Ιράν στους πρόσφυγες χωρίς να λέει ότι αν τα υπέστη ο ίδιος).

Οι περισσότεροι αναφέρουν έλλειψη νερού κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους, είτε στην Τουρκία είτε στη θάλασσα είτε με την άφιξη τους στην Ελλάδα, συνήθως για 2-3 μέρες. Μόνο ένας αναφέρει ότι κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην Τουρκία έμεινε για 1-2 εβδομάδες χωρίς φαγητό και ελάχιστο νερό, 1 ποτήρι την ημέρα. Ο ίδιος περιγράφει ότι όταν ήταν στα σύνορα Τουρκίας- Ιράν τους βάλανε να μείνουν για 1 εβδομάδα σε ένα στάβλο για

αγελάδες πάρα πολύ μικρό (10 επί 3 μέτρα, 120 άτομα). Τέλος μια Σομαλή αναφέρει ότι βρέθηκε αρκετές φορές στη χώρα της χωρίς νερό και φαγητό.

Πέντε τουλάχιστον άτομα αναφέρουν θανάτους από άμεσα συγγενικά πρόσωπα όπως γονείς ή αδέρφια εξαιτίας των εμπόλεμων συγκρούσεων. Άλλοι δύο αναφέρουν θανάτους γυναικών ή ανδρών φίλων. Χαρακτηριστικά ένας Σομαλός διηγείται το θάνατο της φίλης του, σε ένα βομβαρδισμό χτύπησαν το σπίτι της και την είδε νεκρή με το κορμί της σε πολύ κακή κατάσταση, λέει ότι καθημερινά σκέφτεται αναμνήσεις από πράγματα που πέρασαν μαζί αλλά και την στιγμή που πέθανε, κυρίως όμως την θυμάται όταν βλέπει ρομαντικές ταινίες ενώ ένας Αφγανός την παρουσία του σε βομβιστικές επιθέσεις σε θρησκευτικές συναγωγές στο Πακιστάν. Επίσης δύο άτομα δεν γνωρίζουν τι έχουν απογίνει ο ένας ή και οι δύο γονείς τους, αν ζουν ή έχουν πεθάνει ή που βρίσκονται. Μια γυναίκα αναφέρει το θάνατο ενός ξάδερφου της επειδή δεν υπήρχε νοσοκομείο Ένας Αφγανός περιγράφει ότι κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του προς την Τουρκία, (ταξίδευαν νύχτα) στα σύνορα Ιράν- Τουρκίας πέσανε πάνω σε 2 νάρκες (16 άτομα) και 4 από αυτούς τραυματίστηκαν σοβαρά, έχασαν τα πόδια τους και επέστρεψαν πίσω στο Ιράν (οι τραυματίες). Τρία άτομα αναφέρουν ως τρομακτικό το ταξίδι τους στη θάλασσα προς την Ελλάδα, οι δύο είχαν ένα ατύχημα με την βάρκα, βούλιαξε και βρέθηκαν στο νερό. Ένα μόνο άτομο αναφέρει ότι φυλακίστηκε στη χώρα του. Ένας Αφγανός περιγράφει ότι βασανίστηκε αυτός και η μητέρα του από στρατιώτες στο Αφγανιστάν όταν βρισκόταν σε ηλικία 10 ή 15 χρονών.

Αρκετά άτομα αναφέρουν ότι σκέφτονται αυτά τα γεγονότα καθημερινά ή προσπαθούν να τα ξεχάσουν. Χαρακτηριστικά ένας άνδρας αναφέρει ότι προσπαθεί να μην τα σκέφτεται γιατί του προκαλούν κατάθλιψη (stressed).

Πέρα από τα στοιχεία των συνεντεύξεων υπήρχαν και οι παρατηρήσεις οι δικές μου και των άλλων ατόμων που μίλησα. Σχετικά με τις προηγούμενες εμπειρίες η εθελόντρια θεωρεί τουλάχιστον για τα ανήλικα ότι ακόμη και να μην έχουν παρενοχληθεί σεξουαλικά από τότε που είναι στο Κέντρο σίγουρα υπήρξε κάποια κακοποίηση τους κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους προς τα εδώ, επίσης πέρα από σεξουαλική έχουν υποστεί διάφορες ταλαιπωρίες ιδιαίτερα στο Πακιστάν και το Ιράν.

Σε κάποια από τις επισκέψεις μου ένας Παλαιστίνιος μου είπε ότι κρατήθηκε 2 χρόνια στις φυλακές του Ισραήλ, όπου τον βασάνισε η Ισραηλινή αστυνομία και μου έδειξε τα σημάδια που είχε στα χέρια, στο λαιμό και στο θώρακα και όταν ρώτησα με τι έγιναν αυτά μου απάντησαν όπως κατάλαβα με νοήματα ότι έγιναν με μαστίγιο, άλλωστε πράγματι τα σημάδια έδειχναν παρόμοια με μαστίγωμα.

E. Οργανικά συμπτώματα

Η ψυχική κατάσταση του ατόμου μπορεί να επηρεαστεί ή να επηρεάσει και την φυσική. Για αυτό το λόγο κρίθηκε αναγκαίο να διερευνησουμε και διάφορα σωματικά συμπτώματα που παρουσιάζουν οι πρόσφυγες και μετανάστες του Κέντρου. Παρακάτω παραθέτω τον πίνακα με τις απαντήσεις που μου δόθηκαν σε πολύ συγκεκριμένες ερωτήσεις. Προκειμένου να διαβάσει κανείς τον πίνακα πρέπει να ξέρει ότι: όπου Α ο αριθμός της συνέντευξης, όπου Φ το φύλο του ατόμου (Α για άνδρα και Γ για γυναίκα), όπου Η ή ηλικία του ατόμου, όπου Π οι πονοκέφαλοι και οι ζαλάδες, όπου Σ προβλήματα με το στομάχι, όπου Ω οι πόνοι στην πλάτη, στον αυχένα και στους ώμους, όπου Τ ο πόνος στο στήθος και η ταχυπαλμία, όπου Δ η δυσκολία στην αναπνοή, όπου Ε η εφίδρωση στα χέρια, όπου Γ ο αριθμός των επισκέψεων στους γιατρούς από τη στιγμή που ήρθε στο κέντρο, όπου - η αρνητική απάντηση του ατόμου, όπου Ν η θετική απάντηση του ατόμου.

A	Φ	H	Π	Σ	Ω	T	Δ	E	Γ	Λόγος επισκεψ.	Άλλα προβλήμ.
1.	A	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Γ	32	N	-	N	N	-	N	1	κρύωμα	δόντια
3.	Γ	25	-	-	-	-	-	-	2	Μόλυνση τουαλ	-
4.	Γ	38	-	-	-	-	-	N	3-4	μάτια	Αλλεργία-μύτη, μέση κ γόνατο
5.	Γ	22	-	-	-	N	N	-	3	-	δόντια
6.	Γ	23	N	-	-	N	-	-	1	βήχας	Δερματοπάθεια πρόσωπο
7.	A	23	-	-	-	N	-	-	-	-	Πόνος -θώρακα
8.	A	31	-	-	N	N	-	-	1	κρύωμα	Νεφρική κρίση
9.	A	18	N	-	-	-	-	-	1	φάρυγγας	-
10	A	30	N	-	N	-	-	-	1	Κρύωμα-φάρυγ	-
11	A	16	N	-	-	-	-	-	3	φάρυγγας	-
12	A	20	-	-	-	-	-	-	1	-	δόντια
13	A	24	N	-	-	N	N	-	2	Κρύωμ, πυρετός πονοκέφαλος	-
14	A	20	N	N	N	N	-	-	2	Στομάχι, φάρυγ βήχας, αυτί	-
	A	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
	A	33	N	-	-	-	-	-	2	-	-

Οι περισσότεροι είτε πονούν καθημερινά ως μια φορά την εβδομάδα και το μήνα. Δύο γυναίκες εξηγούν τους πόνους στην πλάτη και το κεφάλι της ως αποτέλεσμα κρυωμάτων. Ένας άνδρας αποδίδει τον πόνο στο στήθος στο κάπνισμα ενώ ένας άλλος τον πόνο στη μέση στις πολλές ώρες ύπνου. Ένας Σομαλός αναφέρει ότι έχει πονοκέφαλο όταν σκέφτεται την φίλη του που σκοτώθηκε. Επίσης 2 άτομα αναφέρουν ότι χρειάστηκε να πάνε στο νοσοκομείο, ένα ότι για το λόγο που επισκέφτηκε τους γιατρούς τελικά αποδείχτηκε ότι δεν υπήρχε πρόβλημα, άλλο ένα ότι δεν χρησιμοποίησε το φάρμακο που του χορηγήθηκε ενώ ένας ότι δεν είδε βελτίωση από το φάρμακο. Άλλα 2 άτομα αναφέρουν ότι πριν φτάσουν στην Ελλάδα είχαν επισκεφτεί γιατρό για το ίδιο πρόβλημα. Τέλος 2 αναφέρουν ότι δεν έχουν επισκεφτεί καθόλου τον γιατρό παρόλο που ο ένας παρουσιάζει κάποια σωματικά προβλήματα.

Ένα σημαντικό ζήτημα για την διερεύνηση της φυσικής τους κατάστασης είναι η όρεξη τους για φαγητό, αν τρών περισσότερο ή έχουν χάσει κιλά από τότε που ήρθαν. Από τους 16 μόνο 3 απάντησαν ότι τρών περισσότερο. Χαρακτηριστικά ένας άνδρας λέει ότι έχει βάλει περίπου 5 κιλά. Αντίθετα τουλάχιστον οι μισοί αναφέρουν ότι έχουν χάσει κιλά (παρόλο που λιγότεροι είπαν ότι δεν τους αρέσει το φαγητό). Συγκεκριμένα μια γυναίκα λέει ότι ίσως έχει χάσει κιλά γιατί όταν σκέφτεται δεν μπορεί να φάει, ένας άνδρας αναφέρει ότι δεν του αρέσει το φαγητό και ότι είναι 13 κιλά λιγότερο γιατί ζυγίστηκε στο νοσοκομείο, ενώ ένας άλλος αναφέρει ότι έχασε κιλά λόγω της αλλαγής κλίματος, από το τροπικό κλίμα στο κρύο.

ΣΤ. Άλλα προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας

Πέρα από τις συνεντεύξεις των μεταναστών και προσφύγων του Κέντρου υπήρξαν στοιχεία για την ψυχολογική και σωματική υγεία τους και μέσα από τις άτυπες συζητήσεις μαζί τους καθώς και από τις συνεντεύξεις με τα άτομα που εμπλέκονται με τη λειτουργία του Κέντρου.

Σε κάποια από τις επισκέψεις μου υπήρξε επίσης περίπτωση νεφρικής κρίσης, ένας άνδρας ήταν «διπλωμένος στα δύο» έξω από το χώρο των αστυνομικών και περιμένανε ασθενοφόρο. Σε μια άλλη ένας Ιρανός διαμαρτυρόταν έντονα γιατί δύο άτομα στο δωμάτιο του είχαν πολύ σοβαρό πρόβλημα υγείας, ο ένας είχε διαβήτη και ο άλλος κάποιο πρόβλημα ή τραύμα στο πόδι και θα έπρεπε να βρίσκονται στο νοσοκομείο. Επίσης σε 2 από τις επισκέψεις μου που πήγα μαζί με μια γιατρό, οι περισσότεροι έρχονταν στο ιατρείο για πόνους κυρίως στην πλάτη, στο στομάχι, στο κεφάλι ή για κρυώματα και βήχα. Σε μία από τις επισκέψεις ένας από τους αρχηγούς- κλειδούχους ανέφερε για κάποιο άτομο το οποίο παρουσίαζε συμπτώματα αδράνειας, απομόνωσης από τους υπολοίπους, δεν έβγαινε έξω κλπ που μάλιστα επιχείρησαν να τον πάνε στο νοσοκομείο αλλά δεν ήθελε, το έσκασε.

Σε μια άλλη επίσκεψη κάποια γυναίκα από αυτές που γνώριζαν αγγλικά μου ζήτησε να της διαβάσω τις οδηγίες χρήσεως ενός φαρμάκου που είχε χορηγηθεί σε άλλη ασθενής που δεν γνώριζε αγγλικά, το φάρμακο ήταν Lexotanil (ισχυρό ηρεμιστικό- αγχολυτικό) σε δοσολογία μισό χαπάκι τη μέρα. Σε άλλη επίσκεψη μαζί με μια γιατρό μία ανέφερε κατά τη διάρκεια εξέτασης για βήχα ότι έχει υπερβολικό άγχος και καπνίζει πάρα πολύ επειδή δεν είναι ο φίλος της εδώ και δεν υπάρχει καμιά ψυχαγωγία («ντίσκο») οπότε το μυαλό της σκέφτεται συνεχώς ακόμη και όταν πέφτει για ύπνο.

Σε επίσκεψη, στις 28\1\2005, ήρθε μια γυναίκα να μου μιλήσει γιατί είχε πρόβλημα αϋπνίας εδώ και 2 μήνες περίπου. Βασικός λόγος όπως είπε η ίδια είναι ότι δεν μπορεί να σταματήσει να σκέφτεται για διάφορα πράγματα και ανθρώπους. Επίσης είπε ότι ιδιαίτερα το βράδυ φοβάται πολύ έντονα το σκοτάδι και είναι συνεχώς σε επιφυλακή για θορύβους που έρχονται από έξω από το θάλαμο τους μια και φοβάται μήπως κάποιος έρθει ή μπει μέσα στο θάλαμο. Η ίδια γυναίκα στη δραστηριότητα ζωγραφικής θα προτιμήσει να αναφερθεί στο πρόβλημα της (παράρτημα 2: εικόνα 9).

Από τον αστυνομικό αναφέρονται κάποιες περιπτώσεις ηπατίτιδας, μια περίπτωση καρκίνου, και έναν που είχε τρομερό πρόβλημα στα νεφρά του από την εθελόντρια. Η εθελόντρια αναφέρει έναν Παλαιστίνιο τοξικομανή. Αυτός επειδή λόγω του συνδρόμου στέρησης «κοπανιέται, του έχουν δώσει κάτι, ένα ήπιο το οποίο το κάνει έτσι (σκόνη) και το σνιφάρει». Αυτό το επιβεβαίωσε κι ένας από τους αρχηγούς διερμηνείς ο οποίος μες την κουβέντα είπε ότι υπήρχαν κάποιοι που έκανα χρήση ηρωίνης στην πατρίδα τους αλλά σταμάτησαν όταν ήρθαν εδώ, μάλιστα ο ένας ήταν άσχημα τον πρώτο καιρό, σαν τρελός, ξυνόταν συνεχώς και ήταν επιθετικός αλλά μετά το ξεπέρασε. Ο αστυνομικός αναφέρεται σε άτομα που «χάνονται για λίγο και κοιτούν στο κενό».

Για το παρελθόν η εθελόντρια αναφέρει μια περίπτωση γυναίκας («ξεχώριζε από όλους») από το Μαρόκο που μετά την άφιξη της στο Κέντρο (στις παλιές φυλακές) αδυνάτισε υπερβολικά «δεν έτρωγε, έκανε εμετό». Μετά την παρέμβαση της εθελόντριας υπήρξε κάποια ψυχιατρική παρακολούθηση στο νοσοκομείο γιατί σύμφωνα με το γιατρό δεν υπήρχε κάποιο οργανικό πρόβλημα αλλά το πρόβλημα της «ήταν καθαρά ψυχολογικό». Σταδιακά με την βοήθεια του ψυχιάτρου και της εθελόντριας η κοπέλα συνήλθε. Επίσης αναφέρει κάποιον που είχε πολύ σοβαρό πρόβλημα και χρειάστηκε νοσηλεία και έτσι συνήλθε, «είχε φτάσει σε κατάσταση ούτε γνώριζε, ούτε τίποτα δεν έκανε, 10 μέρες νοσηλεύτηκε κι είχε φύγει μετά με συνοδεία».

Συμπεράσματα

Το Κέντρο Κράτησης Μυτιλήνης

Η σύντομη ιστορία του Κέντρου Κράτησης Μυτιλήνης υποδεικνύει τα στάδια που πέρασε προκειμένου να πάρει αυτή τη μορφή, να λειτουργεί δηλαδή με το συγκεκριμένο τρόπο έτσι ώστε να ακολουθείται η δεδομένη πολιτική της «Ευρώπης φρούριο» με τις όσο το δυνατόν μικρότερες αντιδράσεις της τοπικής κοινότητας και των ακτιβιστών στο χώρο αυτό. Αυτό κυρίως που ενοχλεί τις αρχές της ΕΕ είναι ο αυξανόμενος αριθμός των προσφύγων οι οποίοι δεν αναγνωρίζονται μεν, αλλά δεν είναι δυνατόν και να απελαθούν εν ψυχρώ στη χώρα προέλευσής τους εξαιτίας της κατάστασης που επικρατεί εκεί. Με τη δημιουργία των στρατοπέδων ή κέντρων κράτησης στα εξωτερικά σύνορα επιδιώκεται να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός που θα διαχωρίζει τους «χρήσιμους» μετανάστες από εκείνους που πρέπει να απελαύνονται ή έστω να παραμένουν φυλακισμένοι μέχρι να γίνει δυνατή η απέλασή τους.

Η κατασκευή των στρατοπέδων (Κέντρων Κράτησης), ο εξοπλισμός των νέων εξωτερικών συνόρων και η μετατόπιση στρατευμάτων ή αστυνομικών δυνάμεων προς τα σύνορα για να παίζουν το ρόλο συνοριοφύλακα, χρηματοδοτήθηκε γενναία από την ΕΕ (Ιός, 11/7/2004) Η χρηματοδότηση των Κέντρων Κράτησης των συνόρων της Ελλάδας γίνεται σε εθνικό επίπεδο μέσω του Υπουργείου Εσωτερικών. Παρατηρούμε ότι η κύρια αρμοδιότητα για την υλική στήριξη της λειτουργίας του κέντρου κράτησης Μυτιλήνης είναι της Νομαρχίας παρόλο «που ο νόμος 2910/2001 μεταφέρει την ευθύνη των χώρων κράτησης υπό διοικητική απέλαση αλλοδαπών στις Περιφέρειες» (Σιταρόπουλος, 2002) και επομένως του Υπουργείου Εσωτερικών ενώ η φύλαξη και εφαρμογή της δεδομένης μεταναστευτικής πολιτικής περνά στα χέρια της Αστυνομίας και επομένως του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

Έτσι ο υφιστάμενος διαχωρισμός για τη μετανάστευση και το άσυλο παραμένει και προκαλεί σύγχυση ως προς ποια πολιτική εφαρμόζεται τελικά παρόλο που ουσιαστικά δεν υπάρχει καμιά διάκριση ως προς την στάση των αρχών απέναντι σε δυνητικούς αιτούντες άσυλο και οικονομικούς μετανάστες («υπάρχει μπέρδεμα μεγάλο και στα μέσα και στις αρχές, είναι όλα ένας αχταρμάς, όλοι ξένοι»: κοινωνική λειτουργός ΕΣΠ).

Επιπλέον, σύγχυση και καθυστερήσεις δημιουργούνται λόγω της έλλειψης συνεργασίας και συντονισμένων ενεργειών από τα δύο Υπουργεία που εμπλέκονται στην οργάνωση και λειτουργία του Κέντρου Κράτησης. Αν και σε τοπικό επίπεδο επιχειρείται μια μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών αυτό επιτυγχάνεται εξαιτίας κυρίως της ύπαρξης τοπικών κοινωνικών δικτύων των υπαλλήλων τους.

Τα χαρακτηριστικά της λειτουργίας των φορέων του κρατικού τομέα που δυσχεραίνουν τη δημιουργία τέτοιων συνεργασιών είναι ο συγκεντρωτισμός και ο έντονος ιεραρχικός χαρακτήρας, η κυριαρχία γραφειοκρατικών κανόνων, με έμφαση στο νομικισμό και τη

φορμαλιστική προσέγγιση προβλημάτων, καθώς και το ανεπαρκές και ακατάλληλο στελεχιακό δυναμικό (Καβουνίδη 1996, στο Γεωργούλας, 2001, σελ. 220). Επίσης, η Αστυνομία καλείται να εξετάσει και να παραλάβει τα αιτήματα ασύλου ήδη στα σύνορα παρόλο που «δεν είναι οι κατάλληλοι υπάλληλοι για να κρίνουν τη βασιμότητα ενός αιτήματος ασύλου» (Ιός, 11/7/2004).

Κυρίως τα βασικά ζητήματα που με αυτήν την έρευνα εντοπίζουμε ότι έπρεπε να επιλυθούν στο συγκεκριμένο Κέντρο ώστε να γίνει πιο ομαλά η εφαρμογή της πολιτικής ήταν τα εξής:

- Μια σχετική βελτίωση των συνθηκών κράτησης ώστε να μην τίθεται τόσο έντονα θέμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εξευτελισμού της ανθρώπινης ζωής.
- Η απομάκρυνση του Κέντρου από κατοικημένες περιοχές ώστε να μη δημιουργεί αντιδράσεις στην γειτνιάζουσα περιοχή.
- Η απομάκρυνση με διάφορους τρόπους ατόμων και ομάδων που εμποδίζουν το «έργο» της Αστυνομίας ως προς την εφαρμογή της δεδομένης πολιτικής.

Έτσι παρόλο τον ισχυρισμό ότι το Κέντρο έχει κατά κάποιο τρόπο εύκολα προσβάσιμη μορφή η συγκεκριμένη ιστορική εξέλιξη δείχνει ότι μεταλλάσσεται από ένα σχετικά «ανοιχτό» σε ένα «κλειστό» Κέντρο με επιλεκτικά πρόσβαση σε αυτό. Άλλωστε η μεταβίβαση περισσότερων εξουσιών στις αρχές συρρικνώνει τη διαπραγματευτική ικανότητα όσων ζητούν πολιτικό άσυλο, καθώς η αναγνώριση αυτής της ιδιότητας παύει να απαιτεί προσωπική επαφή με τους αρμόδιους και οι αιτούντες χάνουν την ευχέρεια να υπερασπιστούν προσωπικά το αίτημα τους (Πετρονώτη, 1998, σελ. 69). Εξαιτίας αυτού του γεγονότος μεταλλάσσεται και ο ρόλος της Αστυνομίας σε αυτό που από απλώς φύλακες καλούνται να διαχειριστούν κατά κάποιο τρόπο τις συγκρούσεις που προκύπτουν στην καθημερινότητα του Κέντρου.

Ουσιαστικά, στο σημερινό Κέντρο Κράτησης παρατηρείται η ακόλουθη δομή ως προς τα πρόσωπα που αναλαμβάνουν κάποιες ευθύνες:

- Αστυνομικοί- φρουροί: βασικές αρμοδιότητες τους είναι να επιτηρούν το χώρο και να διευκολύνουν το έργο των διάφορων ατόμων όπως πχ συντηρητών, γεύματα κλπ. Επειδή όμως βρίσκονται μέσα στο Κέντρο και έρχονται σε επαφή με τους κρατούμενους αφήνεται στη διάθεση του καθενός αν βοηθήσει στην κάλυψη και άλλων αναγκών π.χ αν θα δραστηριοποιηθεί γρήγορα σε περίπτωση επείγοντος περιστατικού για το νοσοκομείο, αν θα παρέμβει για επίλυση διαφορών μεταξύ των κρατουμένων κλπ
- Γραφείο Αλλοδαπών: τυπικά οι υπάλληλοι αυτού του γραφείου αναλαμβάνουν το κομμάτι της ενημέρωσης και των αιτήσεων, γενικά των εγγράφων και της γραφειοκρατίας. Δεν έχουν μεγάλη εμπλοκή με ζητήματα που ανακύπτουν από την καθημερινότητα.

- Νομαρχία: οι υπάλληλοι της νομαρχίας αναλαμβάνουν θέματα όπως διανομή ρούχων και κουβερτών, προϊόντων υγιεινής και καθαριότητας κλπ. Επίσης δεν έχουν άλλη εμπλοκή με την καθημερινότητα πέρα από το να γνωρίζουν ότι αφορά τα υλικά αγαθά που παρέχουν (δέχονται δηλαδή και απορρίπτουν αιτήματα κατά την κρίση τους).
- Αρχηγοί-κλειδούχοι: ένα ή δύο άτομα από το Κέντρο αναλαμβάνουν να διευκολύνουν την αστυνομία (τους ονομάζω κλειδούχους γιατί αυτοί αναλαμβάνουν κλειδώματα και ξεκλειδώματα της κεντρικής εισόδου, των θαλάμων κλπ) ως προς την τήρηση του προγράμματος και την επαφή με τους πρόσφυγες και μετανάστες. Είναι αυτοί που είναι συνεχώς εκτός του θαλάμου τους, εντοπίζουν τυχόν προβλήματα, αποφασίζουν για τυχόν ανάγκες π.χ ποιοι πρέπει πραγματικά να πάνε στο γιατρό, αναλαμβάνουν τη διαμεσολάβηση με τους αστυνομικούς και τους εθελοντές κλπ. Διαχειρίζονται κατά κάποιο τρόπο πιο σημαντικά ζητήματα που ανακύπτουν από την συμβίωση και εξαρτάται από την προσωπικότητα του ατόμου πόσο καλά θα διαχειριστεί σχέσεις και συγκρούσεις μεταξύ των αστυνομικών και των προσφύγων και μεταναστών, μεταξύ των ίδιων των κρατουμένων.
- Αρχηγοί- Διερμηνείς: ο ρόλος τους είναι πιο περιορισμένος αλλά επίσης πολύ σημαντικός γιατί αναλαμβάνουν την διαχείριση της ομάδας εντός των θαλάμων. Είναι αυτοί που δέχονται όλα τα αιτήματα του θαλάμου τους ή ενός μέρους και κρίνουν για την σοβαρότητα τους, διαμεσολαβούν είτε με τον αρχηγό- κλειδούχο είτε με τους αστυνομικούς και εθελοντές, συνοδεύουν ως διερμηνείς τα άτομα στο νοσοκομείο, στους γιατρούς, στους δικηγόρους. Ανάλογα με την δυσκολία ή ευκολία της ομάδας και εδώ ο ρόλος αποδεικνύεται σημαντικός. Γενικά οι ρόλοι του αρχηγού- κλειδούχου και αρχηγού- διερμηνέα που είναι παραπλήσιοι είναι ζωτικής σημασίας για τη διαδικασία επίλυσης των προβλημάτων των μεταναστών και προσφύγων του Κέντρου. Και οι δυο κατηγορίες διερμηνέων γεφυρώνουν το χάσμα που δημιουργείται από τις πολιτισμικές, εθνοτικές, γλωσσολογικές και φυλετικές διαφορές και επιβάλλεται να είναι αποδεκτοί από το σύνολο των ατόμων ως πρόσωπο ουδέτερο και ικανό μετάδοσης πληροφοριών κατά τρόπο χρήσιμο και αμερόληπτο (Υπατη Αρμοστεία, 1998).

Στη δομή θα πρέπει να προσθέσουμε και τους εθελοντές και ΜΚΟ αλλά αυτό γίνεται παρακάτω σε ξεχωριστό υπο- κεφάλαιο. Με αυτή τη δομή, το σημερινό Κέντρο καλείται να «φιλοξενήσει» τα διπλάσια άτομα από ότι παλιότερα (που υπήρχε μεγάλος αριθμός εθελοντών) και να ανταποκριθεί στις ανάγκες των μεταναστών και προσφύγων. Εννοείται ότι υπάρχουν τεράστιες ελλείψεις όσον αφορά το ανθρώπινο δυναμικό και καλύπτονται στο ελάχιστο οι ανάγκες των κρατουμένων. Σκόπιμο είναι πέρα από την περιγραφή του τρόπου λειτουργίας του κέντρου κράτησης Μυτιλήνης να αναλύσουμε τον ρόλο των ΜΚΟ και των

εθελοντών στη λειτουργία του καθώς και το ρόλο της συγκεκριμένης κοινότητας για την ιστορική του εξέλιξη.

Ο ρόλος των ΜΚΟ και των εθελοντών

Ο ρόλος των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων είναι ποικίλος τουλάχιστον όσον αφορά την παρέμβαση τους στο συγκεκριμένο Κέντρο Κράτησης. Πολύ ενεργή και ουσιαστική υπήρξε η παρουσία εθελοντών και ΜΚΟ όταν το Κέντρο χωροθετούνταν μέσα στα όρια της πόλης, δηλαδή στις παλιές φυλακές. Στο σημερινό Κέντρο (το διάστημα δηλαδή της έρευνας) η πιο σημαντική και ίσως η μόνη εμπλοκή στη λειτουργία του είναι από 1-2 μεμονωμένους εθελοντές. Τουλάχιστον ως προς τις δικές μου παρατηρήσεις υπήρξε μια εθελόντρια με πολύ σημαντική δράση στο Κέντρο Κράτησης (ένας ακόμη παπάς που επισκεπτόταν το Κέντρο δεν υπήρξε ούτε σύμπτωση επισκέψεων ούτε συμμετοχή στην έρευνα, γενικά πιο περιορισμένη παρουσία). Αυτή ουσιαστικά καλούνταν να καλύψει τις πιο σημαντικές ανθρώπινες ανάγκες των μεταναστών και προσφύγων π.χ νοσοκομεία και φάρμακα αλλά και ένα μέρος της ενημέρωσης και της διαδικασίας του άσυλου. Ο ρόλος της είναι διαμεσολαβητικός ως προς όλους τους φορείς αφού έχει επαφές με όλους όσους αναλαμβάνουν κάποιο κομμάτι για τη λειτουργία του Κέντρου από Αστυνομία και Νομαρχία ως γιατρούς και ΜΚΟ μέσα σε κλίμα συνεργασίας αποφεύγοντας να δημιουργηθούν παντός τύπου προστριβές με οποιονδήποτε από αυτούς τους φορείς. Από ΜΚΟ το διάστημα της έρευνας την πιο ενεργή παρουσία παρουσιάζει το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες. Η βασική συμβολή του ΕΣΠ είναι η ενημέρωση για το άσυλο που πραγματοποιείται μέσα από τις επισκέψεις των δικηγόρων της οργάνωσης και σε ειδικές περιπτώσεις επισκέψεις της Κοινωνικής Υπηρεσίας.

Γενικά παρατηρούμε ότι ο ρόλος των εθελοντών και των ΜΚΟ έχει μετασηματιστεί μέσα στην ιστορική πορεία του συγκεκριμένου Κέντρου. Έτσι ενώ υπήρξε μια περίοδος μεγάλης δραστηριότητας και ουσιαστικής ανθρωπιστικής βοήθειας από ομάδες και άτομα, αυτού του είδους η λειτουργία δεν «διευκόλυνε» τις αρχές στην άσκηση της δεδομένης πολιτικής οπότε περιορίστηκε σε τόσο σοβαρό βαθμό ώστε να μην δημιουργούνται τέτοιου είδους εμπόδια. Σε αυτό το σημείο, λοιπόν, μπορούμε να συμφωνήσουμε με την άποψη της Πετρονότη ότι η συνεργασία των κρατικών αρχών, που εφαρμόζουν μια πολιτική απόρριψης και ανοχής, με ΜΚΟ, οι οποίες συμπαρίστανται δραστήρια στους προσφυγικούς πληθυσμούς, είναι φαινομενικά μόνο αντιφατική. Η χορηγούμενη υποστήριξη δεν κλονίζει την υπάρχουσα ιδεολογία και τους θεσμούς. Όχι μόνο επειδή οι οργανώσεις αυτές δεν παίρνουν μέρος στο σχεδιασμό προγραμμάτων «υποδοχής», αλλά και διότι η λειτουργία τους προϋποθέτει μια, άδηλη έστω, εξάρτηση από τις κυβερνητικές ρυθμίσεις. Ενώ παρουσιάζονται ως διακινητές

προοδευτικών ιδεών ανακουφίζουν αποσπασματικά και βραχυπρόθεσμα τις δυσχέρειες των μεταναστών και προσφύγων και υλοποιούν χωρίς κόστος όσα απαγορεύει η ισχύουσα πολιτική. Η αντιμετώπιση των προσφύγων συντελείται κατά τρόπο που μεταθέτει το κέντρο βάρους από ανεπαρκείς διατάξεις στα ανθρωπιστικά ιδεώδη των ΜΚΟ. Η πολιτεία «παραχωρεί» χωρίς να χάνει τον έλεγχο, προβάλλει ένα πρόσωπο για δημόσια κατανάλωση και ένα άλλο για ιδιωτική χρήση (1998, σελ. 68). Αν και ο ρόλος των ΜΚΟ δεν είναι να «υποκαταστήσουν τις αρχές» (εθελοντής δικηγόρος) αυτό γίνεται ως ένα σημείο εφόσον όμως η πίεση που ασκείται δεν υπερβαίνει δεδομένα όρια, δηλαδή αφήνει ανέπαφη την ισχύουσα νομοθεσία. Άλλωστε για τις περισσότερες ΜΚΟ «που ασχολούνται με το ζήτημα περιφερειακά και όχι αποκλειστικά υπάρχει μεγάλο μπέρδεμα ως προς το άσυλο» (κοινωνική λειτουργός ΕΣΠ), γεγονός που δεν ενισχύει μια ουσιαστική πολιτική παρέμβαση.

Τέλος παρόλο που αυτοί οι πόροι δεν θεωρούνται επαρκείς να ανταποκριθούν στις ανάγκες των προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, υποδεικνύουν μια αυξανόμενη τάση για ανάπτυξη ενός πιο ευνοϊκού δικτύου παροχών υγείας και κοινωνικής φροντίδας σε μια χώρα που οι πόροι για κοινωνικές παροχές είναι έτσι κι αλλιώς περιορισμένοι (Lyons & Stathopoulos, 2001).

Ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας

Ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας αποβαίνει κι αυτός ποικίλος και αρκετά σημαντικός για την ιστορική πορεία και λειτουργία του Κέντρου. Η ξеноφοβία ή η ξеноφιλία (και κάθε ενδιάμεση στάση) προσδιορίζουν τόσο την πολιτική όσο και τις καθημερινές πρακτικές και ταυτοχρόνως ενισχύονται τόσο από την πολιτική όσο και από τις καθημερινές πρακτικές (Μουσούρου, 1993, σελ. 67). Η δημοσιότητα στα τοπικά ΜΜΕ που έχει λάβει το θέμα τα τελευταία χρόνια από την ύπαρξη του αλλά και η ομοιογένεια και απειρία που έχει ο ντόπιος πληθυσμός στην συμβίωση με άτομα από διαφορετικές πολιτισμικές καταγωγές προκαλούν αντιφατικές αντιδράσεις. Έτσι από τη μια παρατηρούμε μια ενεργοποίηση σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο από την κοινότητα ως προς την προσφορά βοήθειας παρακινούμενη από συναισθήματα οίκτου και φιλανθρωπίας ενώ από την άλλη μια βίαιη αντίδραση για την απομάκρυνση τους από περιοχές γειτνίασης μαζί τους. Η τοπική κοινωνία παράλληλα με ολόκληρη την Ελλάδα βιώνει μια πολιτισμική μεταβολή από μια φιλόξενη διάθεση και μια παράδοση στην υποδοχή των ξένων, σε ένα έθνος χαρακτηρισμένο από τον ρατσισμό και τις διακριτικές στάσεις απέναντι στον «άλλο» (Lazaridis & Koumandraki, 2001 στο O'Brien, 2003). Αν και σε διαπροσωπικό επίπεδο δεν εκφράζονται τα φαινόμενα ρατσισμού και ξеноφοβίας στην Ελλάδα είναι σχετικά πρόσφατα όπως πρόσφατη είναι και η μεταστροφή της

χώρας από χώρα αποστολής σε χώρα υποδοχής προσφύγων και μεταναστών. Το γεγονός αυτό γίνεται ιδιαίτερα εμφανές από την σχετικά πρόσφατη αύξηση του ποσοστού υποστηρικτών ενός ακρο- δεξιού κόμματος που χρησιμοποιεί αυτά τα πολιτικά ιδεολογήματα εναντίον των μεταναστών στις πολιτικές του διακηρύξεις.

Οι αιτούντες άσυλο και οι μετανάστες δεν είναι ευπρόσδεκτοι από τον ντόπιο πληθυσμό επειδή θεωρούνται ανταγωνιστές σε αυτό που γίνεται αντιληπτό ως περιορισμένοι πόροι. Η παρουσία τους θεωρείται από κάποιους απειλή στη συνεχιζόμενη οικονομική ευημερία των ατόμων και ένα μη ευπρόσδεκτο φορτίο στο σύστημα κοινωνικής προστασίας των ενδιαφερόμενων κρατών. (Okitikri & Aymer, 2003) Οι ντόπιοι θεωρούν τον μετανάστη ως απειλή για την ομάδα, ως εισβολέα που θα τους στερήσει το δικαίωμα τους να απολαύσουν τους καρπούς της εργασίας τους (Grinberg & Grinberg, 1989, σελ. 83). Η απειλή και επομένως η ανάπτυξη κοινωνικών κινημάτων εμφανίζεται όταν πρόκειται για τα δικαιώματα των ντόπιων όπως το δικαίωμα ιδιοκτησίας και χρήσης της γης. Η τοπική κοινωνία προβαίνει σε κινητοποιήσεις μόνο στην περίπτωση πιθανής γειννίασης με το κέντρο κράτησης ενώ συμβολικά αποδέχεται τους μετανάστες και πρόσφυγες με την παροχή υλικών αγαθών όταν κάποιο από τα δικαιώματα τους δεν απειλείται άμεσα. Βέβαια οι αντιδράσεις στη χωροθέτηση αυτών των Κέντρων δεν είναι μόνο ελληνικό φαινόμενο (Ιός, 11/7/2004, για αντίδραση κατοίκων περιοχής της Ουγγαρίας).

Μεμονωμένες είναι και οι περιπτώσεις εκδήλωσης ανοιχτής βίας απέναντι στους μετανάστες και πρόσφυγες του Κέντρου όπως κάποιος ξυλοδαρμός που αναφέρθηκε. Γενικά το ζήτημα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας είναι τεράστιο που θα χρειαζόταν ολόκληρη εργασία για αυτό. Σχετικά πάντως με τις συνθήκες που ευνοούν την εκδήλωση αυτών των συμπεριφορών μπορούμε να συμμαρτυρήσουμε κάποια από τα συμπεράσματα μιας ανασκόπησης βιβλιογραφίας αυτού του θέματος. Συγκεκριμένα:

1. Υπάρχουν αυξανόμενα αποδεικτικά στοιχεία στην βιβλιογραφία που υποστηρίζουν την άποψη ότι η επαφή μεταξύ μελών διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων τείνουν να παράγουν μεταβολές στις στάσεις μεταξύ αυτών των ομάδων
2. Η κατεύθυνση αυτής της αλλαγής εξαρτάται σημαντικά από τις συνθήκες κάτω από τις οποίες η επαφή έλαβε χώρα, «ευνοϊκές» συνθήκες τείνουν να μειώνουν την προκατάληψη, «μη ευνοϊκές» τείνουν να αυξάνουν την προκατάληψη και την ενδο- ομαδική ένταση
3. Κάποιες από τις «ευνοϊκές» συνθήκες είναι α) όταν υπάρχει επαφή μεταξύ των ομάδων από ισότιμη θέση, β) όταν η επαφή είναι ανάμεσα σε μέλη της πλειοψηφικής ομάδας με υψηλότερη κοινωνική θέση και μέλη της μειονοτικής ομάδας, γ) όταν οι αρχές ή η κοινωνική ατμόσφαιρα προωθούν την επαφή μεταξύ των ομάδων, δ) όταν η επαφή είναι φιλική παρά περιστασιακή, ε) όταν η μειονεκτούσα ομάδα είναι ευχάριστη και επιβραβευτική, στ) όταν τα μέλη και των δύο

ομάδων στη συγκεκριμένη περίπτωση επαφής αλληλεπιδρούν λειτουργικά σε σημαντικές δραστηριότητες ή αναπτύσσουν κοινούς σκοπούς

4. Κάποιες από τις «μη ευνοϊκές» συνθήκες είναι α) όταν η κατάσταση επαφής παράγει ανταγωνισμό, β) όταν η επαφή είναι δυσάρεστη, αθέλητη και φορτωμένη ένταση, γ) όταν το γόητρο ή η κοινωνική θέση της μιας ομάδας ως σύνολο είναι σε κατάσταση απογοήτευσης (ανεπαρκής προσωπικότητα, πρόσφατη αποτυχία, οικονομική ύφεση), εδώ η επαφή με την ομάδα μπορεί να οδηγήσει στην εδραίωση εξιλαστήριων θυμάτων, δ) όταν η ομάδα σε επαφή έχει ηθικά και πολιτισμικά πρότυπα που είναι ενοχλητικά στους άλλους (Amir, 1969 στο Bagley & Verma, 1979, σελ. 129-130).

Στη συγκεκριμένη έρευνα δε μπορούμε να μιλήσουμε για ευνοϊκές συνθήκες επαφής μεταξύ της τοπικής κοινωνίας και των προσφύγων και μεταναστών του κέντρου κράτησης αλλά για μη ευνοϊκές και αρκετά συχνά ανύπαρκτες περιστάσεις, για αποκλεισμό τους από τον κοινωνικό χώρο της τοπικής κοινωνίας και εξορισμό τους σε μη κατοικημένη περιοχή. Η εχθρότητα μπορεί να εκφραστεί με διάφορους τρόπους όπως με αδιαφορία, αποκλεισμό και απαξίωση (Grinberg & Grinberg, 1989, σελ. 84). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να γίνει και αποδεκτή από το σύνολο της τοπικής κοινωνίας η ύπαρξη του Κέντρου Κράτησης και των προσφύγων και μεταναστών που μένουν εκεί χωρίς να υπάρχουν μαζικές κινητοποιήσεις ως προς την ίδια την ύπαρξη του. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο γίνεται αποδεκτή η ύπαρξη των Κέντρων αυτών και από το σύνολο των πολιτών της Ευρώπης άλλωστε «το προσόν των στρατοπέδων αυτών είναι ότι βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση από την κοινή γνώμη της Δυτικής Ευρώπης και δεν κινδυνεύουν να διαταράξουν την ήσυχη συνείδηση των ευαίσθητων Ευρωπαίων» (Ιός, 11/7/2004).

Η ψυχική υγεία των μεταναστών και προσφύγων

Στο Κέντρο Κράτησης Μυτιλήνης καταφτάνουν μεγάλος αριθμών προσφύγων και μεταναστών από τις χώρες κυρίως της Μέσης Ανατολής και της αφρικανικής ηπείρου. Η συναισθηματική και ψυχολογική κατάσταση τους κατά τη διάρκεια της κράτησης είναι ιδιαίτερα ευάλωτη. Τα σημαντικότερα συναισθήματα που εντοπίζουμε είναι το άγχος, η κατάθλιψη, ο φόβος, ο θυμός, η νοσταλγία, η ενοχή κ.α, τα οποία εκφράζονται μέσα από διάφορα «κανάλια», όπως με ψυχο-σωματικά συμπτώματα, μέσω των ονείρων, με κλάματα, με ανορεξία ή απλά λεκτικά και έχουν τις ρίζες τους σε ένα πλήθος παραγόντων. Προσπαθώντας να εντάξουμε αυτούς τους παράγοντες σε κατηγορίες συναντούμε μια βασική δυσκολία. Τα όρια προσδιορισμού τους δεν μπορούν να είναι ευκρινώς διαχωρισμένα ως αιτίες

συγκεκριμένων συναισθημάτων και προβλημάτων μια και είτε στο σύνολο τους επιδρούν στην ψυχολογία των ατόμων που κρατούνται στο Κέντρο είτε λειτουργούν ως αλυσίδα που ο κάθε κρίκος της συμβάλλει σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό στην ψυχική υγεία των ατόμων.

Παρόλα αυτά θα προσπαθήσω να εντάξω αυτούς τους παράγοντες σε διαφορετικές κατηγορίες ώστε να γίνει εφικτή η κατά το δυνατόν καλύτερη ανάλυση τους. Συγκεκριμένα για το σκοπό αυτής της εργασίας θεωρούμε ότι μπορούμε να ξεχωρίσουμε 4 ομάδες παραγόντων:

1. Παράγοντες που σχετίζονται πιο άμεσα με την μεταναστευτική πολιτική
2. Παράγοντες που αφορούν γεγονότα και εμπειρίες πριν την άφιξη των προσφύγων και μεταναστών στο Κέντρο
3. Παράγοντες που αφορούν την κράτηση στο συγκεκριμένο Κέντρο
4. Άλλους παράγοντες όπως η ηλικία, το φύλο, η εκπαίδευση, η εθνικότητα και η προσωπικότητα.

Η τελευταία ομάδα παραγόντων αφορά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους κάθε ατόμου που κρατείται στο Κέντρο. Στοιχεία όπως η ηλικία, το φύλο, η εκπαίδευση, η εθνικότητα και κυρίως η προσωπικότητα του κάθε ατόμου παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο. Αυτά τα στοιχεία καθορίζουν ως ένα βαθμό το πόσο επώδυνα ή «ανώδυνα» ή τις ψυχικές στρατηγικές και άμυνες που το άτομο θα αναπτύξει προκειμένου να ανταπεξέλθει στις συνέπειες των συγκεκριμένων βιωμάτων και εμπειριών. Ακόμη με βάση αυτά τα χαρακτηριστικά, το άτομο μπορεί να τύχει διαφορετικής αντιμετώπισης από τους εμπλεκόμενους φορείς κατά τη διάρκεια της κράτησης του στο Κέντρο. Εν κατακλείδι, αν και σε αυτήν την έρευνα ήταν αδύνατη μια πιο εκτενή ανάλυση όλων των χαρακτηριστικών που συνθέτουν την διαφορετικότητα του κάθε ατόμου, θεωρούμε ότι το κάθε άτομο είναι διαφορετικό και βιώνει διαφορετικά τις εμπειρίες του παρελθόντος και του παρόντος του.

Επιδράσεις της μεταναστευτικής πολιτικής

Ένα από τα βασικά ζητήματα που επηρεάζει τις ζωές των ανθρώπων που φτάνουν στα σύνορα της Ελλάδας και της Ευρώπης είναι η πολιτική που ακολουθείται παγκοσμίως και ορίζει τα δικαιώματα αυτών των ανθρώπων. Το παγκόσμιο σύστημα στηρίζεται στην έννοια της εδαφικής κυριαρχίας των εθνικών κρατών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο τα εθνικά κράτη ορίζουν ποιοι είναι αυτοί που έχουν δικαιώματα ή ποιοι είναι αυτοί που κινούνται στα όρια της νομιμότητας. Τα δικαιώματα των ατόμων που αναγνωρίζονται από τα εθνικά κράτη δίνονται στη βάση της ιδιότητας του πολίτη ή αλλιώς της υπηκοότητας. Η πολιτική κάθε κράτους για την αναγνώριση της υπηκοότητας στους κατοίκους της επικράτειας τους είναι διαφορετική, άλλες χώρες αναγνωρίζουν το δικαίωμα σε όλους τους γηγενείς ενώ άλλες χώρες βάζουν

κριτήρια εθνικής καταγωγής. Βέβαια αυτό ισχύει κυρίως στα εθνικά κράτη που διαθέτουν ένα πιο δομημένο σύστημα ή απλά στις αναπτυγμένες ή εκβιομηχανισμένες χώρες. Η ιδιότητα του πολίτη ή υπηκοότητα επηρεάζει την μετανάστευση ως διαδικασία και επηρεάζεται από αυτή. Η μετανάστευση είναι το μόνο φαινόμενο που θέτει υπό αμφισβήτηση αυτήν την έννοια προκαλώντας πλήθος συζητήσεις και διαφωνίες. Στη βάση της ιδιότητας αυτής οι αναπτυγμένες χώρες επικαλούνται τον χαρακτηρισμό των μεταναστών και προσφύγων ως παρανόμων ή απλά αιτούντων άσυλο. Επίσης εφεύρουν πρακτικές αναχαίτισης του μεταναστευτικού φαινομένου.

Μια από τις πάγιες πρακτικές που αποτελεί και αιτία αυτής της εργασίας είναι η λεγόμενη διοικητική απέλαση στην οποία υπάγονται όλοι οι άνθρωποι που διαμένουν στο Κέντρο Κράτησης που μελετούμε. Οι άνθρωποι αυτοί φερόμενοι με τις ονομασίες «παρανόμως εισελθόντες», μετανάστες χωρίς χαρτιά και λαθρομετανάστες κρατούνται στα Κέντρα Προσωρινής Κράτησης που βρίσκονται διάσπαρτα κυρίως στα ανατολικά σύνορα της Ελλάδας με σκοπό να απελαθούν εντός 3 μηνών. Τα Κέντρα αυτά είναι ουσιαστικά κέντρα απέλασης. Η σύγχρονη διοικητική απέλαση ως επικρατούσα πλέον πρακτική όσον αφορά τη μετανάστευση προσφέρει τη δυνατότητα στα κράτη για την καλύτερη αστυνόμευση της εδαφικής κυριαρχίας τους και του πληθυσμού τους εντός των συνόρων τους. Αλλά η σύγχρονη απέλαση λειτουργεί πέρα από το εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο υπερεθνικό ως μια μορφή διεθνούς αστυνόμευσης και ελέγχου του πληθυσμού της γης αφού χρησιμεύει ώστε να επανατοποθετήσει τους πολίτες στα κράτη που ανήκουν και έτσι να διατηρηθεί το παγκόσμιο καθεστώς διακυβέρνησης ή απλά η παγκόσμια τάξη (Walters, 2002). Κεντρικό λοιπόν γνώρισμα ή ταυτότητα ώστε να επιτευχθεί αυτή η επανατοποθέτηση και έτσι η διατήρηση της τάξης αποτελεί η ιδιότητα του πολίτη ή η υπηκοότητα. Η σύγχρονη απέλαση δείχνει ότι η έννοια της ιδιότητας του πολίτη δεν ορίζεται μόνο από τις διαστάσεις της ζωής μέσα σε ένα κράτος αλλά χρησιμοποιείται και ως σημάδι αναγνώρισης που συμβουλεύει τους κρατικούς και μη κρατικούς φορείς για το κράτος στο οποίο κάποιο άτομο ανήκει (Walters, 2002). Ουσιαστικά η πρακτική της διοικητικής απέλασης δίνει τη δυνατότητα στα κράτη να «ξεφορτώνονται» τους παρείσακτους και κοινωνικά ανεπιθύμητους από το έδαφος τους. Αποτελεί και αυτή μια μορφή κοινωνικού αποκλεισμού όχι πλέον εντός των συνόρων αλλά εκτός των συνόρων τους. Αυτή η πρακτική όμως δημιουργεί μια τάξη ανθρώπων που δεν έχουν γεωγραφικό χώρο στη γη. Είναι σα να «αιωρούνται» σε ανύπαρκτο χώρο μεταξύ των χωρών καταγωγής τους και των χωρών μη υποδοχής τους. Στην περίπτωση δε των προσφύγων αυτή η ανυπαρξία χώρου είναι ακόμη πιο εμφανής μια και είναι αδύνατη η επιστροφή στη χώρα τους.

Ο Nyers ονομάζει αυτούς τους ανθρώπους ως εξαθλιωμένους κοσμοπολίτες (abject cosmopolitans) όπου ως ταπείνωση ή εξαθλίωση (abjection) ορίζει το θέμα των ενεργειών, των

πρακτικών, των εργασιών διαχωρισμού που επιδρούν επάνω στα άτομα και τις συλλογικότητες έτσι ώστε κάποιες μορφές ύπαρξης να αποβάλλονται σε μια ζώνη ντροπής, ατίμωσης ή υποτίμησης, αποδιδόμενες πέρα από τα όρια του βιώσιμου, αρνούμενες τις εγγυήσεις του υποφερτού, χορηγούμενες μια καθαρά αρνητική αξία (Nyers, 2003). Πολλά είναι τα παραδείγματα των ανθρώπων, και στο δείγμα μελέτης μου, που τριγυρίζουν απόβλητοι από χώρα σε χώρα υποφέροντας αλληπάλληλες απελάσεις. Για αυτούς τους ανθρώπους που χαρακτηρίζονται παράνομοι κύριο άγχος και άχθος αποτελεί το καθεστώς νομιμότητας τους, η αναγνώριση του δικαιώματος τους στην ύπαρξη, στην εργασία κλπ. Χαρακτηριστικά ένας Αφγανός λέει ότι λυπάται για την μελλοντική του ζωή και αναφέρει ότι σε άλλες χώρες τα αγόρια και τα κορίτσια σαν αυτόν εκπαιδεύονται και ζούνε κοντά στην οικογένεια τους, δεν έχουν προβλήματα, ενώ αυτός βρίσκεται στον κόσμο παρανόμως. Πρόκειται δηλαδή για μια ανθρώπινη ζωή καθ' ολοκληρίαν πολιτική (εφόσον οι λόγοι μετανάστευσης γεννώνται από την οικονομικό –πολιτική κατάσταση των χωρών καταγωγής και υποδοχής) και ωστόσο μη ενταγμένη στη μορφή των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη (Agamben, 2002-2003, σελ. 35). Αυτή τη χωρίς δικαιώματα ύπαρξη, που καθορίζει ο ανώτατος άρχων, ο Agamben την ονομάζει γυμνή ζωή.

Ο αντίλογος στις πρακτικές υποβιβασμού της ανθρώπινης ζωής έρχεται από κάποια κοινωνικά κινήματα που έχουν αναπτυχθεί στις αναπτυγμένες χώρες προσπαθώντας να υπερασπιστούν τα δικαιώματα των μεταναστών. Αυτά τα κινήματα αν και ανίσχυρα μπρος στη δύναμη του «ανώτατου άρχοντα» έφεραν στο προσκήνιο την αμφισβήτηση των δεδομένων πολιτικών πρακτικών. Βασικό εγχείρημα είναι η επαναδιαπραγμάτευση εννοιών όπως τα σύνορα και η ισχύ τους σε μια εποχή παγκοσμιοποίησης.

Η πρακτική της διοικητικής απέλασης και της ιδιότητας του πολίτη δημιουργεί δύο ειδών αντιφάσεις. Η πρώτη αφορά την αντίφαση μεταξύ δυο διαφορετικών δυναμικών, δηλαδή «της ανάγκης άρσης από την μια πλευρά των συνοριακών ελέγχων επί των ροών κεφαλαίου, πληροφοριών και υπηρεσιών, της δημιουργίας οικονομικών χώρων πάνω και πέρα από τα σύνορα και της άσκησης από την άλλη του κυριαρχικού δικαιώματος των κρατών να ελέγχουν τα σύνορα τους, της εντατικοποίησης των συνοριακών ελέγχων προκειμένου να αποφευχθεί η είσοδος των μεταναστών και προσφύγων» (Σάσσην, 2001, σελ. 161)

Σε μια εποχή παγκοσμιοποίησης όλο και περισσότερο αναγνωρίζεται η ανομοιογένεια στο εσωτερικό των εθνικών κρατών και η διαφορετικότητα των πολιτισμικών καταγωγών ώστε να αποδυναμώνεται το ζήτημα της εθνικότητας και εθνικής καθαρότητας ή ομοιογένειας, μάλιστα σε πολλά κράτη της δυτικής Ευρώπης υπάρχει μακρά παράδοση στην πολυπολιτισμικότητα. Συγχρόνως η παγκοσμιοποιούμενη οικονομική πολιτική δημιουργεί την ανάγκη να αναπτυχθούν υπερεθνικές ενώσεις όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση που άρουν την αρχή της

εδαφικότητας. Όμως η αντιφάσκουσα ασκούμενη πολιτική προκαλεί από την άλλη κοινωνικά κινήματα όπως εθνικιστικές και θρησκευτικές εξάρσεις ευτυχώς σε μικρά μεγέθη.

Η δεύτερη αντίφαση αφορά από τη μια τα δικαιώματα του πολίτη και από την άλλη τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αν και δεν αποτελεί διεθνή σύμβαση με ισχύ νομικών κανόνων τείνει να εφαρμοστεί σε παγκόσμια κλίμακα με την μορφή ενός εθιμικού διεθνούς δικαίου μια και διάφοροι νόμοι την επικαλούνται. «Τα ανθρώπινα δικαιώματα που δεν σχετίζονται με μια συγκεκριμένη εθνικότητα, αρχίζουν να πλήττουν τόσο την αρχή της υπηκοότητας, που βασίζεται στο έθνος, όσο και την έννοια των συνόρων του έθνους» (Σάσσην, 2001, σελ. 165).

Παρατηρούμε ότι στις αναπτυγμένες χώρες και κυρίως στην Ευρώπη η κατοχή της ιδιότητας του πολίτη που συνδέεται με το έθνος έχει μικρή σημασία και ουσιαστικά αφορά μόνο στην άσκηση των πολιτικών δικαιωμάτων ενώ όλο και μεγαλύτερη σημασία αποκτά η έννοια της νομιμότητας που δεν συνδέεται με την εθνική καταγωγή αλλά με τον τόπο διαμονής. Η νομιμότητα είναι που εξασφαλίζει την πρόσβαση στις κοινωνικές υπηρεσίες όπως η εκπαίδευση, η ιατρο-φαρμακευτική περίθαλψη, η πρόνοια, η συνταξιοδότηση κλπ. Αν αναλογιστούμε κιάλας την όλο και μικρότερη ποσοστιαία άσκηση των πολιτικών δικαιωμάτων στις αναπτυγμένες χώρες, τις νοθείες, την παρακμή των συνδικαλιστικών φορέων κλπ τότε η έννοια της ιδιότητας του πολίτη αυτό- αναιρείται και τη θέση της παίρνει η έννοια της νομιμότητας.

Το άγχος της νομιμότητας κυριαρχεί και στο μυαλό των μεταναστών και προσφύγων που διαμένουν στο Κέντρο, πως δηλαδή θα εξασφαλίσουν την απαραίτητη νομιμότητα ώστε να μπορέσουν να εργαστούν στην Ευρώπη ή να έχουν πρόσβαση σε κάποιες κοινωνικές υπηρεσίες. Είναι το μόνο θέμα που αναφέρεται από όλους όχι μονό στις συνεντεύξεις αλλά και στις άτυπες συζητήσεις μαζί τους και για μερικούς επανέρχεται συχνά και στα όνειρα τους αφού τους απασχολεί μέρα- νύχτα. Ο μόνος δρόμος που απομένει, όπως διατυπώνει και ο Koser, για αυτήν τη νομιμότητα είναι η αίτηση ασύλου (Koser, 2001). Οι περισσότεροι γνωρίζουν για την ύπαρξη κάποιας ροζ ή κόκκινης κάρτας (όταν έχει κάνει κάποιος αίτηση) που εξασφαλίζει αυτή τη νομιμότητα. Αν και λίγοι δηλώνουν ότι γνωρίζουν την έννοια του ασύλου, οι περισσότεροι ενημερώθηκαν για την ύπαρξη αυτής της διόδου νομιμότητας αφού έφτασαν στο Κέντρο Κράτησης και κυρίως μεταξύ τους. Παρόλα αυτά ορισμένοι γνωρίζουν κάποια περισσότερα στοιχεία για τις διαδικασίες σε σχέση με τους πρόσφυγες και μετανάστες που ισχύουν στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από μεταναστευτικά κυρίως δίκτυα σε άλλες χώρες. Ενώ οι πιο ενημερωμένοι σχετικά με το άσυλο είναι αυτοί που είχαν εξ ιδίαν επαφή με τη διαδικασία πριν φτάσουν στην Ελλάδα είτε μέσω της Ύπατης Αρμοστείας είτε ως πρόσφυγες σε άλλες χώρες.

Τα άτομα του Κέντρου αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως ανύπαρκτους στα οργανωμένα δυτικά κράτη εφόσον δεν διαθέτουν ίχνος εγγράφων, ταυτότητας και επομένως δικαιωμάτων, δεν έχουν καμιά απόδειξη της φυσικής τους ύπαρξης «εφόσον αυτή διαχωρίζεται από τη δικαιοσύνη τους υπόσταση»(Agamben, 2002-2003, σελ. 42). Αυτή η κατάσταση τους υποδεικνύει πολλές φορές να προβούν σε απαξίωση της ίδιας της ταυτότητας τους δηλώνοντας ψευδή στοιχεία όπως άλλη εθνικότητα. Οι επαγγελματίες που εργάζονται με το θέμα των αιτούντων άσυλο αναφέρονται στα μεγάλα ποσοστά των αιτούντων άσυλο που ονομάζονται ψευδείς (bogus) (Okitikri & Aymer, 2003). Η καχυποψία ή η δυσπιστία όμως είναι αμοιβαία: από τη μια πλευρά οι πρόσφυγες και οι μετανάστες που νιώθουν τρομοκρατημένοι μπρος σε οποιοδήποτε άτομο με κάποια ιδιότητα και δύσπιστοι ως προς την προσφορά βοήθειας. Από την άλλη πλευρά, οι επαγγελματίες που προσπαθούν να εξιχνιάσουν την πραγματική κατάσταση μέσα από τις λέξεις, κάνει πιο δύσκολη οποιαδήποτε σχέση εμπιστοσύνης ή και υποστήριξης. Ιδιαίτερα οι πρόσφυγες και μετανάστες σε κατάσταση κράτησης κατατάσσουν οποιοδήποτε άτομο που έχει τη δυνατότητα πρόσβασης στο Κέντρο σε εκπρόσωπο των αρχών ή της εξουσίας ώστε να του αποδίδουν και τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που αποδίδουν και στους δεσμώτες τους.

Ο Goffman αναφέρει ότι στα ολοκληρωτικά ιδρύματα, όπως οι φυλακές και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, δημιουργείται ένας βασικός διαχωρισμός, η ομάδα των κρατούμενων και η ομάδα του προσωπικού. Κάθε ομάδα τείνει να αντιλαμβάνεται τον άλλο με όρους στενών εχθρικών στερεοτύπων, το προσωπικό συνήθως βλέπει τους έγκλειστους ως μυστικοπαθείς και αναξιόπιστους ενώ οι έγκλειστοί συχνά βλέπουν το προσωπικό ως αυταρχικό και μοχθηρό (Goffman, 1980, σελ. 18). Εξαιτίας της κατάστασης παρανομίας ο φόβος των αρχών ενσταλάζει τόσο βαθιά στην ψυχή των μεταναστών και προσφύγων και λόγω των προηγούμενων εμπειριών και λόγω της κατάστασης που καλούνται να αντιμετωπίσουν με την είσοδο τους στις ασφαλείς χώρες ώστε να γίνεται στοιχείο της ζωής τους για μεγάλο χρονικό διάστημα. Μια έρευνα σε παιδιά πρόσφυγες αναφέρει ότι διατηρούσαν αυτόν τον φόβο και μετά την αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας (Griffiths, 2000).

Πέρα όμως από τη δυσπιστία που δημιουργεί η ίδια δομή του Κέντρου υπάρχει και βάσιμος λόγος για αυτό το συναίσθημα μια και η πρόσβαση στην διαδικασία ασύλου δεν φαίνεται να τηρείται όπως θεμελιώνεται με βάση τις Διεθνείς Συμβάσεις. Οι αρχές μέσω κυρίως του Γραφείου Αλλοδαπών ακολουθώντας την πολιτική της μη πρόσβασης προσπαθούν να εκμηδενίσουν κι αυτή την πρακτική εναλλακτική λύση αφού πέρα από τα μηδενικά ποσοστά αναγνώρισης δεν διευκολύνουν το έργο της συγκεκριμένης υπηρεσίας παρά τον συνεχώς αυξανόμενο αριθμό των ανθρώπων που κρατούνται στο Κέντρο. Επίσης παρατηρούνται κάποιες συμπεριφορές που δεν αρμόζουν με το νόημα του ασύλου δηλαδή την προστασία.

Συχνές είναι οι παρατυπίες στην διαδικασία όπως «ότι η αίτηση παράπεσε» ώστε ο πρόσφυγας να απελαθεί, ότι εκφοβίζουν τους πρόσφυγες με την απειλή ότι δεν θα τους δοθεί ή δεν θα τους ανανεωθεί η ροζ κάρτα, ότι ως ένδειξη καλής συμπεριφοράς υπόσχονται την ροζ κάρτα ανεξαρτήτως κριτηρίων προστασίας . Αποδεικνύεται ότι ακόμη και η αίτηση ασύλου δεν εξασφαλίζει την μη απέλαση ή επαναπροώθηση του αιτούντα αφού παλιότερες απελάσεις που αναφέρονται από οργανώσεις και ομάδες που δραστηριοποιούνται στο θέμα έγιναν παρά το γεγονός ότι τα συγκεκριμένα άτομα ήταν αιτούντες άσυλο. Χαρακτηριστικό επίσης είναι το γεγονός ότι παλιότεροι εθελοντές που εκδιώχθηκαν από την αστυνομία είχαν συντελέσει σημαντικά στο γεγονός να γίνουν οι περισσότερες αιτήσεις ασύλου για εκείνη τη χρονιά. Με λίγα λόγια, δεν γνωρίζουμε κατά πόσο εξετάζονται, όπως θα έπρεπε όλα τα άτομα σε σχέση με το άσυλο, αν υπάγονται δηλαδή στην κατηγορία του αιτούντα άσυλο μια και οι μόνες αξιόλογες προσπάθειες που γίνονται από το ΕΣΠ και μια εθελόντρια δεν επαρκούν. Πρόκειται για ένα μέτρο που περιορίζει ασφυκτικά τη δυνατότητα των προσφύγων να διεκδικήσουν νόμιμα άσυλο και να ακολουθήσουν τους διεθνείς κανόνες στη χώρα εισόδου (Ιός, 11/7/2004).

Θεωρητικά όλοι οι κρατούμενοι του Κέντρου ως δυνητικοί αιτούντες άσυλο έχουν δικαίωμα στην πρόσβαση για ενημέρωση και νομική στήριξη γύρω από την διαδικασία ασύλου, πρακτικά, όμως, αυτό το δικαίωμα δεν υφίσταται. Αναφέρουμε το έναν εθελοντή δικηγόρο που ασχολούνταν ενεργά αλλά τα παράτησε λόγω προστριβών με τις αρχές. Ο ίδιος αναφέρει ότι «σε κάποια φάση υπήρξαν σημαντικά προβλήματα στην εφαρμογή του δικαίου όπως υπήρξαν και πολύ πρόσφατα όπου συχνά καταστρατηγούνταν και από τη διοίκηση και από τις αρμόδιες αρχές και κυρίως από την Αστυνομία όχι μόνο σε τοπικό επίπεδο αλλά και σε πανελλήνιο επίπεδο με βάση τις πολιτικές και τις αποφάσεις του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης». Συνεπώς φαίνεται ότι η μετατροπή της δομής του σημερινού Κέντρου σε κλειστό ίδρυμα έγινε ώστε να επιτευχθεί η μη πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου όπως προτείνει η βασική γραμμή της ελληνικής και ευρωπαϊκής πολιτικής για το άσυλο.

Το άγχος για την κατάσταση νομιμότητας ενισχύεται και από άλλους παράγοντες όπως οι πρακτικές των απελάσεων και επαναπροωθήσεων. Για τις απελάσεις ή επαναπροωθήσεις δεν μπορούμε να πούμε με σιγουριά αν όντως έχουν σταματήσει όπως δηλώνουν οι αρχές ή αν πραγματοποιούνται μυστικά λόγω των παλιότερων αντιδράσεων που υπήρξαν σε σχέση με αυτές από φορείς και άτομα που εμπλέκονταν κατά κάποιο τρόπο με το Κέντρο.

Η σημερινή δομή του Κέντρου είναι τόσο κλειστή που δεν επιτρέπει οποιοδήποτε έλεγχο από την κοινότητα. Επίσης είναι χαρακτηριστικό ότι ο αρμόδιος υπάλληλος του Γραφείου Αλλοδαπών αρνήθηκε οποιαδήποτε απέλαση Ιρακινού ή Ιρανού ενώ παλιότερες απελάσεις που εμποδίστηκαν τον Αύγουστο του 2003 περιλάμβαναν ακριβώς αυτές τις 2 εθνικότητες. Χαρακτηριστικά είναι τα ακριβή λεγόμενα του συνεντευξιαζόμενου ότι

«στο Αφγανιστάν δεν έχουμε απελάσει άνθρωπο, στον Ιράκ δεν έχει απελαθεί, στο Ιράν νομίζω δεν έχει απελαθεί κανένας».

Επίσης ένδειξη αποτελεί το γεγονός ότι ακριβώς αυτοί που αντέδρασαν στις απελάσεις παλιότερα, είτε εκδιώχτηκαν είτε δεν τους επιτράπηκε ξανά η είσοδο τους στο κέντρο από την Αστυνομία ισχυριζόμενη διάφορες προφάσεις. Επίσης η μόνη εθελόντρια που έχει ελεύθερη πρόσβαση στο Κέντρο δηλώνει ότι δεν εμπλέκεται στη δουλειά της Αστυνομίας όσον αφορά τις απελάσεις- επαναπροωθήσεις.

Ο φόβος της απέλασης καταλαμβάνει ένα μεγάλο κομμάτι της αγωνίας και ανασφάλειας που αισθάνονται για το μέλλον οι πρόσφυγες και μετανάστες του Κέντρου. Αυτό ισχύει σε μεγαλύτερο βαθμό για αυτούς που έχουν ήδη βιώσει απελάσεις στο Ιράν και την Τουρκία, μάλιστα από κάποιον αναφέρεται ότι εφόσον πήραν δακτυλικά αποτυπώματα θεωρεί σίγουρη την απέλαση, ενώ γενικά στο κέντρο πυροδοτεί αποδράσεις. Ο φόβος της απέλασης κάνει πιο επιτακτική την ανάγκη της νομιμοποίησης ιδιαίτερα όταν έχουν καταβληθεί τεράστια ποσά προκειμένου να επιτευχθεί η είσοδος σε ευρωπαϊκό έδαφος. Σε αυτό το σημείο παρατηρούμε ότι η πρακτική της απέλασης δεν έχει αναπτυχθεί μόνο στα πλούσια κράτη, αλλά είναι επίσης όλο και περισσότερο κοινή και σε φτωχότερα μέρη του κόσμου (Koser, 2001).

Αποτέλεσμα αυτής της σταδιακής εφαρμογής αυτής της πρακτικής είναι η δημιουργία μιας τάξης ανθρώπων που βρίσκονται σε διαρκή διωγμό, επανερχόμεστε στον όρο που εισήγαγε ο Nyers για τους εξαθλιωμένους κοσμοπολίτες (2003). Η αντίφαση που ενυπάρχει εδώ είναι κατά πόσο η κατάσταση της φυγής είναι πολιτική ή όχι. Από τη μια πλευρά, η κράτηση επιβεβαιώνει τον αποκλεισμό από τα δικαιώματα του πολίτη, δηλαδή προσδίδει στον κρατούμενο μια α-πολιτική φύση και από την άλλη πλευρά, η διοικητική απέλαση πραγματοποιείται στον ξένο πολίτη επαναφέροντας την πολιτική υπόσταση. Όπως υποστηρίζει ο Αγκάμπεν (2002- 2003, σελ. 44) πρόκειται για μια κρίση της ιδιότητας του πολίτη αφού όποιος διαφεύγει, όποιος δραπετεύει, όποιος μεταναστεύει, στην πραγματικότητα καθώς απεδαφικοποιείται, αμφισβητεί την δικαιική δομή της ιδιότητας του πολίτη και το κάνει ως γυμνή ζωή, δηλαδή απλά ως βιολογική ύπαρξη. Η απόγνωση για τους πρόσφυγες και μετανάστες του Κέντρου μπρος σε μια τέτοια προοπτική απέλασης είναι μεγάλη μια και επιμηκύνει το ήδη μεγάλο χρονικό διάστημα που θέτουν σε κίνδυνο την ίδια τους την βιολογική ύπαρξη.

Τέλος, η συγκεκριμένη ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική επιδρά στους μετανάστες και πρόσφυγες προκαλώντας και ενισχύοντας την εμφάνιση παράνομων παρεπόμενων φαινομένων όπως είναι τα κυκλώματα διακίνησης. Η ανάπτυξη των κυκλωμάτων διακίνησης μπορεί απευθείας να συσχετιστεί με τις όλο και περισσότερο περιοριστικές πολιτικές ασύλου, μια και χωρίς την βοήθεια τους είναι αδύνατη η πρόσβαση (Koser K., 2001). Οι μετανάστες

και πρόσφυγες προκειμένου να φτάσουν στα σύνορα της Ευρώπης εξαιτίας των αυστηρότερων συνοριακών ελέγχων αναγκάζονται να γίνονται θύματα εκμετάλλευσης πληρώνοντας τεράστια ποσά για «υπηρεσίες» που δεν πρόκειται να τους εξασφαλίσουν ένα σίγουρο αποτέλεσμα. Μάλιστα πολλές φορές βρίσκονται εκτεθειμένοι σε κίνδυνο και ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες παρά τα μεγάλα ποσά που πληρώνουν. Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε όσους χρησιμοποίησαν μικρές βάρκες με κουπιά για να φτάσουν στις ακτές της Λέσβου εν μέσω κακοκαιρίας. Πολλές φορές ο ρόλος των διακινητών δεν είναι μόνο η εξασφάλιση των μέσων για την είσοδο αλλά λαμβάνει και ένα «συμβουλευτικό» χαρακτήρα. Χαρακτηριστικό είναι ότι αυτοί κατευθύνουν τους πρόσφυγες και μετανάστες ως προς την επιλογή χώρας ή δίνουν τις κατευθυντήριες γραμμές ως προς την εθνικότητα και άλλες πληροφορίες που θα έδιναν στους πρόσφυγες και μετανάστες μεγαλύτερες πιθανότητες νομιμοποίησης π.χ ένας Τυνησίος αναφέρει ότι «αυτοί που μας έφεραν στα σύνορα μας ορμήνεψαν να πούμε ότι είμαστε Ιρακινοί ή Παλαιστίνιοι για να μη μας στείλουν αμέσως πίσω» (Βαγενά, 16/4/2005).

Από την άλλη πλευρά, η ευρωπαϊκή πολιτική ενισχύει κατά κάποιο τρόπο την ανάπτυξη τέτοιων κυκλωμάτων αφού δεν επιφέρει σοβαρές κυρώσεις για τους διακινητές ή όπως ο Koser αναφέρει η διακίνηση συχνά είναι σχετικά απαλλαγμένη από ρίσκο (2001). Ο αρμόδιος υπάλληλος του Γραφείου Αλλοδαπών αναφέρει ότι όλοι οι Τούρκοι υπήκοοι, που είναι συνήθως διακινητές και θέλουν να επιστρέψουν στην Τουρκία στέλνονται πίσω χωρίς καμιά άλλη κύρωση.

Επίσης, η εκμετάλλευση των προσφύγων και μεταναστών με τεράστια χρηματικά ποσά δημιουργεί φαύλους κύκλους και δεν φαίνεται να αποθαρρύνει μια ακόμη προσπάθεια εισόδου μπρος σε μια επικείμενη απέλαση τους αφού το βάρος των χρεών προκειμένου να πληρώσουν έναν διακινητή αρχικά δεν τους αφήνει περιθώρια από να τον πληρώσουν πάλι ώστε να ξαναπροσπαθήσουν την είσοδο τους. Υπήρξε άτομο στην παρούσα έρευνα, το οποίο δήλωσε ότι χρειάστηκε 3 μήνες με 6-7 απελάσεις συνολικά προκειμένου να επιτύχει την πρόσβαση του στην Ευρώπη στοιχίζοντας του συνολικά 3.100 δολάρια. Ενώ κάποιος άλλος λέει ότι προτιμά να αυτοκτονήσει από το να επιστρέψει πίσω χωρίς να ξεπληρώσει τα χρέη. Αλλά και στην Ελλάδα η πολιτική της εκμετάλλευσης συνεχίζεται, κατά καιρούς ακούμε για κυκλώματα είτε δικηγόρων είτε με την συμμετοχή και δικηγόρων που ζητάν τεράστια ή μικρότερα χρηματικά ποσά με την «υπόσχεση να τους βγάλουν από το Κέντρο Κράτησης και δεν πράττουν ούτε τα δέοντα».

Όλοι αυτοί οι παράγοντες που γεννώνται μέσα από την πολιτική συρρίκνωσης του ασύλου και αντιμετώπισης των μεταναστών ενισχύουν τα αισθήματα θυμού και αδυναμίας ελέγχου της

ζωής των προσφύγων και μεταναστών, την δυσπιστία και καχυποψία και τέλος τα αισθήματα υποχρέωσης και δέσμευσης απέναντι στο οικογενειακό τους περιβάλλον.

Επιδράσεις γεγονότων πριν την άφιξη στην Ελλάδα

Όπως παρατηρούμε από τα αποτελέσματα τα άτομα που κρατούνται στο Κέντρο είναι ιδιαίτερα ευάλωτα και ψυχολογικά αδύναμα να αντιμετωπίσουν προβλήματα μεγάλα σε αριθμό και ένταση. Οι άνθρωποι που κρατούνται στο Κέντρο έχουν ήδη βιώσει εκτοπισμό, απώλεια και συχνά έκθεση σε βία και πόλεμο είτε στις χώρες από τις οποίες κατάγονται είτε σε άλλες χώρες. Έτσι είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι, απελπισμένοι και φτωχοί με ελάχιστα υλικά ή ψυχολογικά αποθέματα για να αντιμετωπίσουν τη νέα κατάσταση.

Οι επιδράσεις τέτοιου είδους εμπειριών είναι ποικίλες και έχουν διαφορετικά ονόματα ανάλογα από την οπτική γωνία που το προσεγγίζει κάποιος. Όσον αφορά την ψυχική υγεία, οι περισσότερες έρευνες εξετάζουν όχι τόσο τους μετανάστες που επιθυμούν να μετοικήσουν σε μια άλλη χώρα για οικονομικούς, κοινωνικούς, εκπαιδευτικούς και άλλους λόγους αλλά τους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο μια και η δική τους μετακίνηση αποτελεί μια ιδιαίτερα αγχωτική μορφή μετανάστευσης εξαιτίας της μεγαλύτερης αβεβαιότητας, του φόβου κλπ, παράλο που και οι δυο μετακινήσεις ιδιαίτερα για πληθυσμούς όπως του κέντρου μας έχουν τόσα πολλά κοινά που είναι δύσκολο η χάραξη μιας διαχωριστικής γραμμής.

Γενικά στη βιβλιογραφία ανακαλύπτουμε δύο κυρίαρχες προσεγγίσεις της υγείας των προσφύγων. Μια αφορά τον υποβιβασμό της υγείας των προσφύγων σε ασθένεια ή παθολογία, η άλλη αφορά την αντικειμενοποίηση των προσφύγων ως πολιτική τάξη πλεοναζόντων ανθρώπων (Griffiths, 2000). Η πρώτη προσέγγιση (Halcon et al, 2004, Bischoff et al, 2003, Nicholl & Thompson, 2004 κ.α) μπορούμε να θεωρήσουμε ότι ακολουθεί πιο στενά ένα βιοιατρικό μοντέλο όπου η διάγνωση παίζει κυρίαρχο ρόλο προκειμένου να ακολουθηθεί από την ανάλογη θεραπεία. Έτσι αυτή η προσέγγιση κατακλύζεται από ψυχιάτρους και άλλους επαγγελματίες ψυχικής υγείας. Αυτή η προσέγγιση επικεντρώνεται στα συμπτώματα που θα συνθέσουν την εικόνα ενός συνδρόμου, στην μέτρηση τους και προσπαθεί να ερμηνεύσει την δεδομένη ψυχολογική κατάσταση του πρόσφυγα και μετανάστη με βάση την κυρίαρχη ιδέα της αιτίας και του αποτελέσματος μέσα σε στενά ψυχολογικά όρια. Στην πρώτη προσέγγιση πολλές είναι οι έρευνες για την ψυχική υγεία των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο που αποδεικνύουν υψηλά ποσοστά Αγχώδους Διαταραχής, Διαταραχής Μετατραυματικού Άγχους, Κατάθλιψης, διαταραχών ύπνου και άλλα προβλήματα που επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα ζωής, παράλο που μπαίνουν ερωτήματα καταλληλότητας τους ως διαγνώσεις λόγω πολιτισμικών διαφορών (Nicholl & Thompson, 2004).

Η δεύτερη προσέγγιση (Cavounidis, 1998, Droukas, 1998, Σιταρόπουλος, 2002 κ.α) ενδιαφέρεται περισσότερο για τις οικονομικό- πολιτικές διαστάσεις της άφιξης των μεταναστών και προσφύγων στη χώρα υποδοχής. Αυτή κατακλύζεται από επιστήμονες των οικονομικών και πολιτικών επιστημών. Ζητήματα όπως η μεταναστευτική πολιτική, η πολιτική του ασύλου, οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις στις χώρες υποδοχής κ.α μπαίνουν στο επίκεντρο της χωρίς να λαμβάνεται τόσο υπόψη οι επιπτώσεις στο άτομο δηλαδή στον πρόσφυγα ή μετανάστη.

Πιστεύουμε όμως ότι υπάρχουν και προσεγγίσεις (Πετρονώτη, 1998, Πετράκου & άλλοι, 2005 κ.α) που αντιμετωπίζουν το θέμα πιο σφαιρικά ανταποκρινόμενες ή πλησιάζοντας στην ιδέα ότι η παγκόσμια οικονομική πολιτική και το άτομο αποτελούν δύο από τα μέρη ενός συστήματος που αλληλεπιδρούν συνεχώς μεταξύ τους, δηλαδή σε μια συστημική προσέγγιση. Προκειμένου να κατανοήσει τη συμπεριφορά η συστημική προσέγγιση εστιάζει στις αλληλεπιδράσεις των ατόμων δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην αμφίδρομη αιτιότητα σύμφωνα με την οποία άνθρωποι και γεγονότα ενισχύουν και διαιωνίζουν αμοιβαία το χαρακτήρα των αλληλεπιδράσεων τους (Ζαφείρης, Ζαφείρη & Μουζακίτης, 1999, σελ. 72). Μπορεί η παγκόσμια οικονομική πολιτική να εμπερικλείει το άτομο και ουσιαστικά να προκαλεί την μετανάστευση αλλά από την άλλη η μετανάστευση του συγκεκριμένου ατόμου ή ευρύτερων ομάδων ατόμων δημιουργεί την ανάγκη στις προηγμένες χώρες να επαναδιαπραγματευτούν ή να εισάγουν εκ νέου πολιτικές ώστε να αντιμετωπίσουν τα φαινόμενα που γεννιούνται με τον ερχομό των μεταναστών. Ο μετανάστης και πρόσφυγας δεν αποτελεί μόνο οικονομικός δρών αλλά η παρουσία τους σε μια χώρα παραπέμπει και σε ζητήματα κοινωνικά, εθνικιστικά, ρατσιστικά, ανθρωπίνων δικαιωμάτων κλπ. Επίσης η απόφαση για την μετανάστευση δεν αποτελεί αποκλειστικά απόφαση των συγκεκριμένων ατόμων αλλά είναι και αυτή μέρος ενός μεγαλύτερου συστήματος όπως προανέφερα. Η μετανάστευση μπορεί λοιπόν να γίνει αντιληπτή περισσότερο ολιστικά παρά αθροιστικά. Η έννοια της ολότητας υποδηλώνει ότι δεν μπορούμε να κατανοήσουμε ένα σύστημα χωρίζοντας το σε μικρότερα τμήματα και μελετώντας το κάθε τμήμα χωριστά. Ούτε μπορούμε να μελετήσουμε μια ξεχωριστή δραστηριότητα που αναπτύσσεται μέσα στο σύστημα χωρίς να κατανοούμε τον τρόπο με τον οποίο αυτή συσχετίζεται με το σύνολο των συναλλαγών του συστήματος (Ζαφείρης, Ζαφείρη & Μουζακίτης, 1999, σελ. 72)

Έτσι δεν θα μπορούσαμε να διαχωρίσουμε την εμπειρία της μετανάστευσης με την εμπειρία του τραύματος, των ταλαιπωριών και άλλων «δυσμενών» συνθηκών που καλούνται να αντέξουν ώσπου να φτάσουν εδώ αλλά και τις συνθήκες που έρχονται αντιμέτωποι με το που φτάνουν.

Θεωρούμε ότι η ψυχική τους υγεία επηρεάζεται επιπροσθέτως-ακολουθώντας τον διαχωρισμό που προτείνει η Keyes- από 2 ομάδες παραγόντων: «τα προ- μεταναστευτικά γεγονότα όπως τα τραύματα, τα βασανιστήρια, οι απώλειες των αγαπημένων προσώπων κλπ και τα μετά- μεταναστευτικά γεγονότα όπου η άμεση απειλή και ο κίνδυνος έχει μετατοπιστεί αλλά νέα προβλήματα σχετικά με την προσαρμογή στο νέο περιβάλλον ανακύπτουν» (Keyes, 2000). Σχηματικά αυτές οι ομαδοποιήσεις παραγόντων που επηρεάζουν την ψυχική υγεία των μεταναστών και προσφύγων δίνονται στο σχεδιάγραμμα 1 του παραρτήματος 3 (Beiser, 1991, σελ. 55).

Όσον αφορά τις παρελθούσες εμπειρίες οι περισσότεροι από τα υποκείμενα των συνεντεύξεων αλλά και από αυτούς που κρατούνταν γενικά στο Κέντρο φτάνοντας είναι ήδη εξαιρετικά ταλαιπωρημένοι από τις κακουχίες είτε στη χώρα καταγωγής τους είτε κατά την πορεία τους προς τα εδώ. Ονομάζουμε τραυματικές εμπειρίες ή τραύματα τις περιστάσεις όπου η ίδια τους η ζωή απειλούνταν άμεσα ή έμμεσα. Η πιο επώδυνη κατηγορία τραυματικών εμπειριών είναι αναμφισβήτητα η εμπειρία του βασανισμού συνήθως κατά τη διάρκεια φυλάκισης του ατόμου. Από τις χώρες που προέρχονται οι πρόσφυγες και μετανάστες ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελευθερίες του ατόμου είναι ένα αμφισβητούμενο ζήτημα. Σύμφωνα με την Διεθνή Αμνηστία πάνω από 150 χώρες αναγνωρίστηκαν ότι εφαρμόζουν βασανιστήρια ή κακομεταχείριση από κρατικούς φορείς, με πάνω από 70 χώρες να έχουν εξαπλωμένη εφαρμογή βασανιστηρίων (Huggins, Haritos-Fatouros & Zimbardo, 2002, σελ. 265). Χαρακτηριστικό είναι ότι για κάποιους η ύπαρξη βασανιστηρίων θεωρείται κάτι «φυσικό στη χώρα τους» ενώ για κάποιους άλλους προκαλεί εντύπωση η συμπεριφοράς της Ελληνικής Αστυνομίας «που δεν αγγίζει το σώμα τους». Έμμεσες και άμεσες αναφορές σε βασανιστήρια ουσιαστικά γίνονται για 4 χώρες, συγκεκριμένα για το Αφγανιστάν, το Ιράν, την Παλαιστίνη και την Σομαλία ενώ για τις υπόλοιπες χώρες που άτομα τους συμμετείχαν στην έρευνα απλώς δεν αναφέρθηκε κάτι σχετικό χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν μπορεί να ισχύουν ανάλογες συνθήκες. Κατά τη διάρκεια αυτής της έρευνας αναφέρθηκαν μόνο 3 μέθοδοι βασανιστηρίων με πιο κοινό τον ξυλοδαρμό από άτομα από το Αφγανιστάν και την Σομαλία ενώ πιο «ειδικές» μέθοδοι όπως το βγάλσιμο των νυχιών αναφέρεται από άτομο από το Ιράν ενώ το μαστίγωμα με εμφανή τα σημάδια από άτομο από την Παλαιστίνη. Πέρα από τα βασανιστήρια εξίσου τραυματικό είναι το γεγονός της έκθεσης του ατόμου σε βία και πόλεμο που απευθύνεται είτε προς τους ίδιους είτε προς μεγαλύτερες ομάδες ατόμων. Πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα συλλογικής βίας προέκυψαν από δύο Αφγανούς που υπήρξαν παρόντες σε βομβιστικές επιθέσεις σε θρησκευτικές συνάξεις στο Πακιστάν και από έναν Σομαλό που υπήρξε παρών στο βομβαρδισμό του σπιτιού της φίλης του. Γενικά τα περισσότερα άτομα του δείγματος

δηλώνουν ότι εκτέθηκαν σε βία και πόλεμο στις χώρες τους. Τέλος ως τραύματα συγκαταλέγονται και οι απώλειες αγαπημένων προσώπων λόγω θανάτου ή αποχωρισμού. Τέτοιου είδους απώλειες ισχύουν για όλους όσους συμμετείχαν στην έρευνα.

Παρόλο που εδώ αναφερόμαστε σε κατηγορίες τραυματικών εμπειριών δεν θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε την επίδραση τους ξέχωρα η μια από την άλλη. Το ψυχολογικό τραύμα, που ορίζεται ως ένα οξύ και σύντομο φαινόμενο που παράγει ψυχολογική κατάρρευση, μπορεί να προκληθεί από ένα μεμονωμένο σημαντικό γεγονός ή από την συσσώρευση αρκετών επιμέρους τραυματικών γεγονότων, τα τραύματα δεν μπορούν να θεωρηθούν σε απομόνωση γιατί συνήθως συμβαίνουν σε σειρά, π.χ μετά από τον θάνατο του πατέρα έπεται η δραστική αλλαγή του τρόπου διαβίωσης κλπ (Grinberg & Grinberg , 1989, σελ. 10).

Η εμπειρία της μετανάστευσης κυρίως έτσι όπως πραγματοποιείται από τις χώρες διαμορφώνεται συσσωρεύοντας όλα αυτά τα επιμέρους στοιχεία ή μικρά και μεγάλα τραυματικά γεγονότα ώστε να μπορεί να χαρακτηριστεί ως τραυματική διαδικασία από μόνη της. Για τους πρόσφυγες και μετανάστες που καταφέρνουν να φτάσουν στα σύνορα της Ευρώπης επιμηκύνεται αυτή η κατάσταση από τις ταλαιπωρίες και κινδύνους που ενυπάρχουν στο ταξίδι τους. Αρκετοί είναι αυτοί που ανέφεραν ως τραυματικό το ταξίδι στη θάλασσα προκειμένου να φτάσουν στις ακτές της Λέσβου ή η πορεία τους στην Τουρκία ερχόμενοι προς τα εδώ. Άλλωστε αυτοί ήταν οι «τυχεροί», αν αναλογιστούμε το πλήθος των νεκρών στη θάλασσα εξαιτίας κακοκαιρίας, σε φορτηγά- ψυγεία ή ναρκοπέδια. Έτσι όπως υποστηρίξαμε στην αρχή του κεφαλαίου για την συγκεκριμένη ομάδα μεταναστών και προσφύγων δεν μπορώ να διαχωρίσω την εμπειρία της μετανάστευσης από την εμπειρία του ψυχολογικού τραύματος παρόλο που υπάρχουν περιπτώσεις ατόμων σαφώς πιο επιβαρυνμένα από άλλους, αυτή ίσως να είναι και η διαχωριστική γραμμή των πραγματικών προσφύγων από τους ψευδείς αιτούντες άσυλο.

Όλα αυτά τα τραύματα, ακολουθώντας ένα πιο ψυχολογικοποιημένο λόγο, ή οι απειλητικές για την ύπαρξη εμπειρίες επιδρούν αρνητικά στον ψυχισμό του ατόμου κάνοντας ακόμη πιο δύσκολη και επώδυνη την προσαρμογή του στο νέο περιβάλλον, μια προσαρμογή που από μόνη της απαιτεί ψυχικός σθένος και ψυχικά αποθέματα. Πως όμως επιδρούν οι παρελθούσες εμπειρίες στην ψυχική υγεία αυτών των ατόμων;

Η εμπειρία των βασανιστηρίων σίγουρα αποτελεί μια ακραία έκφραση τραυματικών εμπειριών με πιο σοβαρές επιπτώσεις στην ψυχική υγεία του ατόμου. Σε αυτήν την εργασία, αν και υπήρξαν κάποιες περιορισμένες αναφορές σε βασανιστήρια και τις μεθόδους τους, δεν υπήρξαν ευρήματα τα οποία θα μπορούσαμε να τα συσχετίσουμε έντονα με αυτά τα βιώματα.

Σε κάποια έρευνα περιγράφονται ως συνέπειες του βασανισμού ο θυμός, η εχθρότητα, τα έντονα συναισθήματα μίσους και εκδικητικότητας και γενικά η ανοιχτή επιθετική

συμπεριφορά που συνεισφέρει σε φτωχές στρατηγικές αντιμετώπισης (Ekbal, Prochazka & Roth, 2002). Τέτοιου είδους επιθετικότητα και όσον αφορά το συναίσθημα αλλά και την συμπεριφορά είναι καθημερινό φαινόμενο στο Κέντρο Κράτησης χωρίς όμως να εντοπίζουμε τις αιτίες αποκλειστικά στα θύματα βασανιστηρίων και στις εμπειρίες βασανισμού τους. Συναίσθημα μίσους και εκδικητικότητας εκφράστηκαν κυρίως από έναν από το δείγμα μου που αφορούσαν την δολοφονία του πατέρα του, η συνολική του εικόνα γενικά ήταν η πιο επιβαρυνμένη από όλους τους υπόλοιπους. Πέρα από τις περιπτώσεις βασανισμού εμπειρίες, όπως βιασμοί δεν αναφέρονται λόγω της ιδιαίτερης φύσης τους μιας και αποτελεί θέμα ταμπού για το οποίο θεωρείται ότι ο κίνδυνος στιγματισμού είναι πολύ μεγαλύτερος αντίθετα με τα βασανιστήρια που σε κάποιες περιπτώσεις προσδίδουν στο άτομο και στοιχεία ηρωισμού.

Εκτός από τέτοιου είδους εμπειρίες, το πιο κοινό υπήρξε η απώλεια τουλάχιστον ενός αγαπημένου προσώπου με την έννοια είτε του θανάτου είτε του αποχωρισμού πολύ πριν την απόφαση για μετανάστευση. Όντως σε αυτές τις περιπτώσεις οι απώλειες συνοδεύτηκαν από μια περίοδο με πολύ σημαντικές ανακατατάξεις στον τρόπο ακόμα και στον τόπο ζωής, πολλές από αυτές σηματοδοτούν την πρώτη απόφαση για μετανάστευση σε γειτονική συνήθως χώρα (από Αφγανιστάν στο Πακιστάν, από Παλαιστίνη στο Λίβανο). Επίσης στην περίπτωση θανάτου του πατέρα σήμαινε την ανάληψη της ευθύνης της οικογένειας από τα μεγαλύτερα αρσενικά τέκνα.

Παρατηρούμε ότι στις περισσότερες περιπτώσεις δεν αναφέρονται πρόσφατες απώλειες, πράγμα που σημαίνει ότι μεσολάβησε μια περίοδος πένθους για τα εκλιπόντα πρόσωπα. Βέβαια η περίοδος πένθους υπήρξε παράλληλα με τις αλλαγές ζωής που αναφέραμε πρωτύτερα, ίσως το γεγονός ότι οι νεκροί «ζωντανεύουν» στα όνειρα κάποιων από τα άτομα του δείγματος μου να αποδεικνύει ότι αυτή η διαδικασία πένθους για πολλούς μένει «ατελείωτη» εξαιτίας του άγχους της επιβίωσης. Σε αρκετές από αυτές τις περιπτώσεις οι νεκροί εμφανίζονται στα όνειρα και ως φορείς της ενοχής που αισθάνονται τα άτομα απέναντι στην πατρική οικογένεια όπως για παράδειγμα σε κάποιον που ο νεκρός του πατέρα τον επιπλήττει γιατί άφησε μόνες πίσω την μητέρα του και αδερφή του. Υπάρχουν και δύο περιπτώσεις που αναφέρουν απώλειες γονιών χωρίς όμως να γνωρίζουν αν ζουν ή πέθαναν, αν και αυτά άτομα σε κάποια σημεία θεωρούν δεδομένη την απώλεια σε άλλα δηλώνουν αγωνία για το που βρίσκονται. Από ότι φαίνεται μια τέτοιου είδους απώλεια προξενεί αμφιταλαντευόμενα συναισθήματα στα υποκείμενα αφού από τη μια εισάγουν το άτομο σε μια διαδικασία πένθους προκειμένου να ξεπεραστεί η απώλεια και από την άλλη διακόπτουν αυτήν την διαδικασία εξαιτίας της ενδόμυχης ελπίδας ότι βρίσκονται εν ζωή ή ακόμη και αμφιβολιών εγκατάλειψης. Πάντως πιο έντονο είναι το συναίσθημα του πένθους και επομένως η αναπόληση των αγαπημένων προσώπων όταν πρόκειται για πιο πρόσφατα γεγονότα και που

συντέλεσαν καθοριστικά στην απόφαση για μετανάστευση προς την Ευρώπη. Πιο χαρακτηριστική είναι η περίπτωση ενός Σομαλού που αποφάσισε να μεταναστεύσει για πρώτη φορά από τη χώρα του μετά τον διαμελισμό της φίλης του σε κάποιον βομβαρδισμό.

Πέρα λοιπόν από τις «ατελείωτες» διαδικασίες πένθους, το βασικό θέμα που απασχολεί την σκέψη των ανθρώπων στο Κέντρο Κράτησης είναι το πρόσφατο παρελθόν και οι τραυματικές εμπειρίες των τελευταίων μηνών ή χρόνων.

Οι απώλειες ή στερήσεις ξεκινούν να βιώνονται από την αρχή του ταξιδιού ή της πορείας τους προς τα εδώ που μπορεί να διαρκέσει και χρόνια. Χαρακτηριστικό είναι ότι αρκετοί από τα υποκείμενα είτε έπρεπε να κρύβονται για πολύ καιρό στο Ιράν, είτε είχαν την εμπειρία αρκετών απελάσεων μέχρι να καταφέρουν την είσοδο τους, χρειάστηκε να μείνουν έξω ή σε στάβλους, στερήθηκαν τροφή και νερό για αρκετές μέρες κλπ Τέτοιου είδους στερήσεις αποτελούν από μόνες τους τραύματα ή απλά απειλητικές για την ζωή τους συνθήκες. Γεγονός που φαίνεται και στα όνειρα τους, αρκετά από τα οποία διαδραματίζονται στο χρόνο του ταξιδιού τους και των καταστάσεων που βίωσαν στην πορεία τους. Υπάρχουν επαναλαμβανόμενα περιοδικά όνειρα όπου το υποκείμενο ξαναζεί το ατύχημα ή έχει την τάση να τοποθετεί τον εαυτό του ξανά στην τραυματική κατάσταση, αυτά τα «καθαρτικά» όνειρα έχουν σκοπό να απομακρύνουν το άγχος και την ενοχή (Grinberg & Grinberg, 1989, σελ. 11).

Το ότι υπήρξε ιδιαίτερα τραυματικό το ταξίδι τους φαίνεται και από το γεγονός ότι κάποιοι μετανάστες και πρόσφυγες αναφέρουν ότι είναι ευτυχισμένοι στο κέντρο ή ότι νιώθουν ανακούφιση. Με την άφιξη τους στην Ελλάδα τα άτομα που βίωσαν αυτές τις εμπειρίες και που απειλούνταν άμεσα η ζωή τους επί σειρά μπορεί και ετών βλέπουν το Κέντρο και την γεωγραφική του θέση (Ελλάδα, Ευρώπη) ως «παράδεισο» ελευθερίας και ασφάλειας. Αυτή η περίοδος της ευφορίας μπορεί να μετασηματιστεί σε ένα στάδιο κατά το οποίο οι απώλειες συνειδητοποιούνται και η ψυχική υγεία μπορεί να επιδεινωθεί (Keyes, 2000).

Σε αυτό το στάδιο των συνειδητοποιήσεων είναι απαραίτητο το ανάλογο υποστηρικτικό περιβάλλον ώστε να αποβεί ομαλά μέσω της ενίσχυσης των προσωπικών αμυνών και στρατηγικών αντιμετώπισης. Τα τραύματα καταστρέφουν τα κοινωνικά συστήματα φροντίδας, προστασίας και νοήματος που στηρίζουν την ανθρώπινη ζωή, ληστεύουν τα άτομα από την αίσθηση δύναμης και ελέγχου πάνω στην ίδια τους τη ζωή (Herman, 1998). Τα άτομα πλέον πρέπει να επαναδιαπραγματευτούν το νόημα ζωής τους, να χτίσουν νέες άμυνες και κοινωνικά υποστηρικτικά δίκτυα μέσα στις δυνατότητες που τους δίνονται στο κέντρο κράτησης. Αυτή η επαναδιοργάνωση μέσα στις δεδομένες συνθήκες δεν είναι εύκολη έτσι καταλήγουμε σε στρατηγικές αντιμετώπισης και άμυνες λιγότερο λειτουργικές.

Κατά τις ψυχοδυναμικές προσεγγίσεις όταν η πραγματικότητα μοιάζει μη διαχειρίσιμη η ψυχολογική άμυνα πρέπει να είναι το ίδιο ακραία.

Ορισμένοι πρόσφυγες και μετανάστες προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τα τραύματα μπλοκάροντας όλη τη μνήμη του καταστροφικού τους παρελθόντος (Alcock, 2003). Χαρακτηριστικό είναι ότι ένας Αφγανός αναφέρει ότι δεν θυμάται τίποτα από αυτά που έκανε τον τελευταίο χρόνο (που δούλευε στο Ιράν κλπ) και εξηγεί ότι «κάτι περίεργο συνέβη στο μυαλό του». Για άτομα με σοβαρά κενά στη μνήμη τους μιλούν και άλλες έρευνες με πρόσφυγες σχετικά με την ανάρρωση από ψυχολογικό τραύμα (Herman, 1998).

Πέρα από αυτήν την απώθηση κατά την ίδια πάντα προσέγγιση η εμπειρία του τραύματος εξασθενεί τις άμυνες και έτσι ξυπνούν πρωτόγονα επιθετικά συναισθήματα και παλιοί φόβοι (Alcock, 2003). Για τα επιθετικά συναισθήματα, όπως αναφέραμε και προηγουμένως, δεν μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οφείλονται αποκλειστικά στα τραύματα παρόλα αυτά μπορούμε να πούμε ότι πιθανά τα αυτό-τιμωρητικά συναισθήματα ή αυτοκτονικές τάσεις που αναφέρονται τουλάχιστον από τέσσερα άτομα θα μπορούσαν να έχουν τις ρίζες τους στην απαξίωση της ζωής που παράγεται μετά από τέτοιου είδους απειλητικές περιστάσεις. Έπειτα για τους φόβους παρατηρούμε έναν τουλάχιστον να φοβάται το σκοτάδι και πέρα του δείγματος μια γυναίκα του Κέντρου να αναφέρει τον ίδιο φόβο. Αν και ο πρώτος είναι ανήλικος, έφηβος ενώ η γυναίκα ενήλικη, τέτοιοι φόβοι εντοπίζονται κυρίως στο στάδιο της παιδικής ηλικίας και μπορεί να σηματοδοτούν αυτό ακριβώς που αναφέρεται πιο πάνω, δηλαδή την εξασθένηση των ψυχολογικών αμυνών και επαναφορά πρωτόγονων συναισθημάτων και φόβων. Γενικά υψηλότερα ποσοστά αναφορών σε τραυματικές εμπειρίες από τα ίδια τα άτομα συσχετίζονται ισχυρά με περισσότερα σωματικά και ψυχολογικά προβλήματα (Halcon et al, 2004).

Πέρα από τις συγκεκριμένες φοβίες και τα ψυχολογικά προβλήματα που αναφέραμε παρατηρούμε ότι οι πρόσφυγες και μετανάστες του Κέντρου Κράτησης, κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, παρουσιάζουν και μια αυξημένη ανάγκη να μιλήσουν για αυτό το τραυματικό τους ταξίδι. Ένας λόγος, λοιπόν, για αυτήν την μεγάλη ανάγκη των αιτούντων άσυλο και προσφύγων να αφηγηθούν το ταξίδι τους με πλούσιες λεπτομέρειες ενώ σε άλλα σημεία υπήρξαν πιο επιγραμματικοί «υποδεικνύει μια επιτακτικότητα να επιβεβαιωθούν από κάποιον εκτός του Κέντρου» (Griffiths, 2000). Αν και η κοινωνική λειτουργός του ΕΣΠ αναφέρει ότι οι πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο μιλάνε σπάνια για τις τραυματικές τους εμπειρίες στην παρούσα έρευνα αποδεικνύεται ότι η ανάγκη τους να επιβεβαιωθούν από κάποιον εκτός του Κέντρου τους ωθεί να μου τις εμπιστευτούν.

Η Griffiths (2000) αναφέρει επίσης ψυχολογικές προσεγγίσεις που έχουν αξιοποιήσει ακριβώς αυτήν την ανάγκη στην ψυχοθεραπεία προσφύγων. Άλλη ερευνήτρια εξετάζει μια παρόμοια ψυχολογική μέθοδο που έχουν αναπτύξει Γερμανοί επαγγελματίες ψυχικής υγείας και την ονομάζουν μέθοδο μαρτυρίας (testimony method), η οποία θεωρεί τους επιζώντες ως

σημαντικούς μάρτυρες ιστορικών γεγονότων και όχι ως ταλαιπωρημένους ασθενείς ή καημένα θύματα (Luebben, 2003). Γενικά παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι πρόσφυγες και μετανάστες νιώθουν την ανάγκη να μιλήσουν για αυτό το τραυματικό ταξίδι και να νιώσουν αποδοχή και συμπόνια ή συμπάθεια για τις ταλαιπωρίες που βίωσαν αλλά και να αποδείξουν τους λόγους που τους έτρεψαν σε φυγή από την πατρίδα τους.

Μια άλλη κατηγορία απωλειών που χαρακτηρίζει όλα τα άτομα που κρατούνται στο Κέντρο είναι αυτή που σχετίζεται με την απώλεια της πατρίδας, του σπιτιού, των οικείων αντικειμένων, προσώπων και εθίμων. Χαρακτηριστικά ένας Αφγανός έφηβος λέει «no nation, no father, no mother». Ο Παπαδόπουλος (Kohli & Mather, 2003) προτείνει ότι η απώλεια του σπιτιού\ πατρίδας (home) και όχι το τραύμα είναι η μόνη συνθήκη που όλοι οι πρόσφυγες μοιράζονται. Αυτός είναι ένας περίπλοκος ισχυρισμός γιατί το σπίτι (home) δεν είναι απλά μια φυσική οντότητα, η μια γεωγραφική τοποθεσία, είναι μια αίσθηση του σπιτιού\ πατρίδας ως ένα ψυχολογικό, πολύ βαθιά ριζωμένο θεμέλιο για την υγεία. Στα πρώτα στάδια της μετανάστευσης, το μυαλό του ατόμου είναι περισσότερο απασχολημένο με τα πρόσωπα και τους τόπους που έχει αφήσει πίσω του παρά με το τι αντιμετωπίζει στο νέο περιβάλλον (Grinberg & Grinberg, 1989, σελ.79). Την ίδια άποψη συμμερίζεται και η εθελόντρια που πήρα συνέντευξη ενώ η κοινωνική λειτουργός του ΕΣΠ αναφέρει ότι η νοσταλγία αναφέρεται σπάνια, διαφωνία που ερμηνεύεται από το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό εξυπηρετούμενων του ΕΣΠ ζούνε εκτός Κέντρων Κράτησης και που σημαίνει ότι τη σκέψη τους απασχολεί η κάλυψη των βασικών καθημερινών αναγκών τους.

Η νοσταλγία για την χαμένη πατρίδα είναι ένα από τα βασικά συναισθήματα που βιώνουν οι μετανάστες και πρόσφυγες στο Κέντρο μια και για τους περισσότερους είναι πολύ πρόσφατη η απώλεια. Πολλοί είναι αυτοί που εκφράζουν αυτήν την ανάγκη να ξαναδούν τους δικούς τους μέσα από τα όνειρα τους. Βέβαια υπάρχουν και άτομα στο Κέντρο που χρειάστηκαν χρόνια για να φτάσουν στην Ευρώπη, σε αυτούς θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτό το συναίσθημα είναι λιγότερο έντονο. Μερικοί ερευνητές πιστεύουν ότι υπάρχουν διαφορετικές κατηγορίες ως προς τους τρόπους που βιώνεται αυτή η απώλεια. Το πένθος για την απώλεια της πατρίδας κάποιου είναι, αφότου υπέφερε διωγμό εκεί, είναι διαφορετικό από το πένθος σε περίπτωση εθελούσιας αναχώρησης. Στην πρώτη περίπτωση τα παρανοϊκά άγχη είναι μεγαλύτερα ενώ στη δεύτερη κυριαρχούν τα καταθλιπτικά συναισθήματα και η ενοχή (Grinberg.& Grinberg,1989, σελ.68). Χαρακτηριστικά κάποιος αναφέρει ότι μερικές φορές σκέφτεται να τιμωρήσει τον εαυτό του που ήρθε εδώ. Γενικά το αίσθημα της απώλειας της πατρίδας πολλές φορές συνδέεται και συγχέεται με τις ενοχές και δεσμεύσεις ως προς την πατρική οικογένεια που τα άτομα κουβαλάν μαζί τους, ιδιαίτερα ως προς την αδυναμία τους να εκπληρώσουν την υπόσχεση τους για οικονομική στήριξη. Επίσης συνδέεται με ένα αίσθημα

απογοήτευσης μια και «η μετανάστευση αντιμετωπίζεται ως προσωπική αποτυχία στην χώρα καταγωγής» (Αναστασιάδου, 1988), χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα ενός Αφγανού που συγκρίνει τον εαυτό του με τους συγγενείς του που έχουν «καλές δουλειές» κλπ.

Η απώλεια του σπιτιού και της πατρίδας ενισχύεται από μια αίσθηση απώλειας της ταυτότητας του ατόμου. Το νόημα της ζωής μπορεί να φαίνεται ότι χάνεται με την απώλεια του σπιτιού, της κουλτούρας, της οικογένειας και της κοινωνικής θέσης. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια αίσθηση σύγχυσης και έλλειψης νοήματος, βαθιά αισθήματα κενού, αποπροσανατολισμού και απουσίας, η ίδια η ταυτότητα να απειλείται. Επίσης κάποιοι αναφέρονται σε συναισθήματα ενοχής ιδιαίτερα στους πρόσφυγες για αυτούς που έχει αφήσει πίσω ενώ αυτός έχει σωθεί, και αποκαλούν αυτήν την ψυχολογική κατάσταση ως «σύνδρομο του επιβιώσαντα» (Γιωτσίδα, 2000).

Η επιβίωση απαιτεί ότι η αγάπη για τα χαμένα αντικείμενα πρέπει κατά κάποιο τρόπο να διατηρηθεί (Alcock, 2003). Τα άτομα που κρατούνται στο Κέντρο προσπαθούν να ξεπεράσουν το κενό που δημιουργείται μέσα την διατήρηση των θρησκευτικών τους τελετών και εθίμων (π.χ. μουσουλμανικές γιορτές), ενώ επίσης μου ζητήθηκε να τους δοθεί η ευκαιρία να ακούσουν μουσική από την πατρίδα τους. Όμως, για κάποιους αυτή η απώλεια της ταυτότητας βιώνεται πιο έντονα μέσα από πόνο και απογοητεύσεις ως αίσθηση ανωνυμίας. Σχετικά με την ταυτότητα των μεταναστών κάποιες έρευνες σε μετανάστες νεαρής ηλικίας μιλάνε για το «συναίσθημα της ταυτότητας του παρείσακτου» και την αναζήτηση για «κοινωνικό-πολιτισμικό ανήκειν» (Hermansson et al, 2003). Η εμπειρία των προσφύγων και των μεταναστών εμπεριέχει εμφανείς απώλειες, οι οποίες σχετίζονται με το εξωτερικό περιβάλλον όπως απώλεια σπιτιού, εργασίας, καθεστώτος συμμετοχής, γλώσσας, οικογένειας και φίλων.

Επίσης, υπάρχουν και οι εσωτερικές και υποκειμενικές απώλειες όπως η έλλειψη εμπιστοσύνης στον εαυτό τους και τους άλλους, η απώλεια αυτοσεβασμού και αυτό-εκτίμησης, στο μέτρο που ξαφνικά αποχωρίζονται από ότι τους έδενε με την κοινότητα προκαλώντας άγχος, κατάθλιψη και αποπροσανατολισμό, είναι αυτό που αποκαλείται πολιτισμικό σοκ, δηλαδή στρες και άγχος εξαιτίας όλων αυτών των αλλαγών (Πετράκου & άλλοι, 2005).

Οι Grinberg & Grinberg θεωρούν ότι στις δύο κατηγορίες μεταναστών δηλαδή σε αυτούς που διατηρούν συχνή επαφή με την πατρίδα τους και πιστεύουν ότι ο αποχωρισμός με την οικογένεια τους ή τις πατρίδες τους θα είναι για περιορισμένο χρονικό διάστημα, το γεγονός αυτό τους βοηθά να αντιμετωπίσουν τις αναπόφευκτες αλλαγές του νέου τους περιβάλλοντος ενώ σε αυτούς που ο γυρισμός στην πατρίδα είναι αδύνατος εξαιτίας πολιτικών, ιδεολογικών και θρησκευτικών λόγων, η διάλυση των δεσμών παίρνει μια πιο οριστική μορφή (1989, σελ. 18).

Στον πληθυσμό μελέτης λίγοι είναι αυτοί που διατηρούν τηλεφωνική επαφή με την οικογένεια τους παρόλο απασχολεί συχνά τη σκέψη τους. Επίσης αρκετά από τα υποκείμενα πιστεύουν ότι η μετανάστευση τους είναι ένα μεταβατικό στάδιο που θα τους οπλίσει με τα εφόδια (κυρίως αυτοί που θέλουν να συνεχίσουν τις σπουδές) ώστε να επιστρέψουν και να προσφέρουν στην πατρίδα τους. Κάποιος από αυτούς μάλιστα θεωρεί την πατρίδα του ως τον μόνο τόπο όπου θα μπορούσε αυτός και οι συμπατριώτες του να ζήσουν καλά. Αυτός ο απώτερος σκοπός και ιδανικό δίνει στα υποκείμενα το νόημα ζωής που τείνει να χάνεται με την μετανάστευση.

Επιδράσεις κατά τη διάρκεια κράτησης στο Κέντρο

Το ζήτημα των επιδράσεων της κράτησης στην ψυχική υγεία των προσφύγων και μεταναστών χρειάζεται και αυτό εκτενή ανάλυση μια και πλήθος παραγόντων εμπλέκονται. Πρωταρχική είναι η ανάλυση των συνθηκών που αφορούν την συγκεκριμένη κράτηση. Το σημερινό Κέντρο Κράτησης Μυτιλήνης από άποψη στέγασης έχει και συγχρόνως δημιουργεί πολλά προβλήματα που έχουν αντίκτυπο όχι μόνο στην ποιότητα ζωής των κρατουμένων αλλά και στην ψυχική τους υγεία. Οι συνθήκες στέγασης δεν βοηθούν σε καμιά περίπτωση τους κρατουμένους να ενδυναμώσουν τα σωματικά και ψυχικά τους αποθέματα ώστε να αντιμετωπίσουν και τις παρελθούσες εμπειρίες αλλά και να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες. Ένα από τα βασικά προβλήματα που προκύπτουν από την έρευνα είναι οι άσχημες συνθήκες υγιεινής που υπάρχουν στο Κέντρο. Η εξασθενημένη οργανική κατάσταση των προσφύγων και μεταναστών που φτάνουν στην Ελλάδα ύστερα από τόσες ταλαιπωρίες και στερήσεις είναι αδύνατον να βελτιωθεί μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον, γεγονός που τονίζεται από την εθελόντρια που πήρα συνέντευξη. Οι περισσότεροι φτάνοντας στο Κέντρο ήδη αντιμετωπίζουν μικρά ή μεγάλα προβλήματα υγείας, το αίσθημα του ασθενείν σωματικά επιδρά με τη σειρά αρνητικά στην συναισθηματική τους κατάσταση ενώ η αδυναμία ανάρρωσης μέσα στις δεδομένες συνθήκες δημιουργεί φαύλους κύκλους μεταξύ σωματικής και ψυχικής υγείας.

Το πρόβλημα αυτό επιτείνεται από την ανεπάρκεια της ιατρο- φαρμακευτικής περίθαλψης στο Κέντρο. Πρώτα είναι η αδυναμία των γιατρών και του νοσοκομείου να καλύψει τις ανάγκες τόσο μεγάλου αριθμού ανθρώπων με τόσο επείγοντα προβλήματα, χαρακτηριστικά ένας αστυνομικός αναφέρει ότι ένα ασθενοφόρο χρειάζεται να είναι μόνιμα στο Κέντρο ενώ κάποιοι διαμαρτύρονται για μεγάλες καθυστερήσεις στην παραλαβή των φαρμάκων και άλλα προβλήματα. Δεύτερον είναι τα γλωσσικά εμπόδια που υπάρχουν κατά την παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών. Κάποιοι διαμαρτύρονται για την αναποτελεσματικότητα της ιατρο- φαρμακευτικής περίθαλψής εξαιτίας της απειρίας των γιατρών και επομένως της μη σωστής

διάγνωσης. Πέρα από το γεγονός ότι οι γιατροί που έρχονται στο Κέντρο είναι όντως άπειροι αφού κατά το πλείστον είναι αγροτικοί ιατροί, μια άλλη αιτία για λανθασμένη διάγνωση μπορεί να είναι τα πολιτισμικά και γλωσσικά εμπόδια μεταξύ των ιατρών και των μεταναστών και προσφύγων για επαρκή προσφορά ιατρικής φροντίδας (Bischoff et al, 2003).

Επίσης οι γιατροί που επισκέπτονται το Κέντρο ουσιαστικά καλούνται να καλύψουν τα κενά εξαιτίας της ανυπαρξίας επαγγελματιών κυρίως ψυχικής υγείας που να αναλαμβάνουν τον μεγάλο αριθμό των προσφύγων και μεταναστών που έρχονται στους γιατρούς με το αίτημα ενός «μεταμφιεσμένου» σωματικού προβλήματος. Αρκετές έρευνες αποδεικνύουν ότι οι πρόσφυγες προτιμούν να αναφέρουν τα σωματικά τους προβλήματα παρά να αναφερθούν σε ψυχολογικά παρόλο που είναι τα κύρια που τους απασχολούν εξαιτίας του φόβου στιγματισμού τους σε μια τέτοια περίπτωση και τα αναφέρουν είτε αυθόρμητα είτε απαντώντας σε πολύ συγκεκριμένες ερωτήσεις (Gilgen et al, 2005).

Κοινή παρατήρηση αποτελεί ότι μεγάλα είναι τα ποσοστά των ατόμων που βιώνουν το διάστημα της κράτησης τους στο Κέντρο μέσω μιας μορφής ήπιας κατάθλιψης ή έχοντας αυξημένο άγχος και ανησυχία. Σχετικές έρευνες αποδεικνύουν ότι η ψυχική ασθένεια και η αυτό-καταστροφικότητα αυτού του πληθυσμού δεν αντανακλούν απλά τις προ- κράτησης εμπειρίες, αλλά βαθύτερα σχετίζονται με την κράτηση (Dudley, 2003).

Ανεξάρτητα όμως από τους λόγους έντονα καταθλιπτικών και άλλων συναισθημάτων, συνήθως αυτά τα συναισθήματα εκφράζονται από τα υποκείμενα συγκαλυμμένα παίρνοντας διάφορες μορφές. Μια από τις πιο συνηθισμένες μορφές που ήταν πολύ εμφανή και από τις αναφορές του δείγματος μου αλλά και γενικότερα από τα άτομα που κρατούνταν στο Κέντρο κατά τη διάρκεια των επισκέψεων μου ήταν η φυσιολογική έκφραση τους. Αυτό το συμπέρασμα συμφωνεί με τα ευρήματα αρκετών ερευνών σε σχέση με την επικράτηση της φυσιολογικής έκφρασης των ψυχολογικών παθήσεων (ψυχο-σωματικά συμπτώματα) (Lopes Cardozo et al, 2004, Griffiths, 2000) με πιο συχνά αναφερόμενα σωματικά συμπτώματα τους πονοκεφάλους και τους πόνους στην πλάτη (Bischoff et al, 2003). Μεγάλος είναι ο αριθμός των προσφύγων και μεταναστών που απευθύνεται στους γιατρούς που επισκέπτονται το Κέντρο για πονοκεφάλους και άλλους πόνους για τους οποίους δεν επιφέρει ίαση η χορήγηση κάποιου φαρμάκου. Τέλος, οι γιατροί που επισκέπτονται το Κέντρο καλούνται να καλύψουν και την ανάγκη των προσφύγων και μεταναστών να μιλήσουν για τα βιώματα και τις ανησυχίες τους με κάποιον εκτός Κέντρου.

Γενικά, οι εμπειρίες του πολέμου, οι βασανιστικές εμπειρίες της μετανάστευσης, η αθέλητη μετανάστευση και το ανασφαλές νομικό καθεστώς είναι αυτές οι εμπειρίες που συσχετίζονται με τις αναφερόμενες από τους πρόσφυγες ασθένειες και με πιο σοβαρά προβλήματα υγείας ή ακόμη και θεωρούνται η πιθανή αιτία της ασθένειας (Gilgen et al, 2005).

Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα είναι ο συνωστισμός και ο τρόπος στέγασης των προσφύγων και μεταναστών στο συγκεκριμένο Κέντρο. Η ακαταλληλότητα του κτηρίου, προορισμένου κατά την κατασκευή του για αποθήκη εμπορευμάτων, σε συνδυασμό με τον μεγάλο αριθμό των κρατουμένων έχει ως συνέπεια την έλλειψη ζωτικού και προσωπικού χώρου για τον καθένα ενώ συγχρόνως δεν υπάρχουν ξεχωριστοί χώροι όπου να τελούνται οι λειτουργίες μιας φυσιολογικής διαμονής.

Στον έξω κόσμο το άτομο μπορεί να κρατά αντικείμενα της αίσθησης του εαυτού του, όπως το σώμα του, κάποια αντικείμενα κλπ, μακριά από την επαφή με ξένους, στο Κέντρο αυτές οι περιοχές παραβιάζονται και το άτομο εξαναγκάζεται σε διαπροσωπική επαφή και επομένως σε κοινωνική σχέση, χάνει τον έλεγχο πάνω στο ποιος θα τον παρατηρήσει σε αυτήν την δύσκολη θέση ή θα γνωρίζει για το παρελθόν του (Goffman, 1980, σελ. 31-35). Στον ίδιο χώρο οι πρόσφυγες και μετανάστες καλούνται να περάσουν όλη τη μέρα και τη νύχτα τους, δεν υπάρχουν ούτε δωμάτια ούτε τραπέζια για το φαγητό κλπ. Αυτού του είδους η στέγαση πέρα από τα αισθήματα ανίας που προκαλεί από την μη εναλλαγή χώρων με διαφορετικούς ρόλους ο καθένας, δημιουργεί και διαρκή θόρυβο και φασαρία με επίδραση στον ύπνο των ατόμων. Προβλήματα αϋπνίας είναι πάρα πολύ συχνά αναφερόμενα. Τέλος η έλλειψη προσωπικού και ζωτικού χώρου εντείνεται από τον συνωστισμό έτσι ώστε να υπάρχουν πολύ συχνά ξεσπάσματα επιθετικότητας, θυμού και οργής με ασήμαντες αφορμές (π.χ διεκδίκηση ενός κρεβατιού).

Επίσης υπάρχει και το ζήτημα της απασχόλησης με δραστηριότητες. Στο Κέντρο δεν υπάρχουν ούτε χώροι ούτε φροντίδα για την διοχέτευση της ενέργειας και δημιουργικότητας των προσφύγων και μεταναστών με αποτέλεσμα τα ήδη υπάρχοντα άγχη να διογκώνονται στο μυαλό των ατόμων και να γίνονται πιο εμφανείς οι επιδράσεις τους. Η μη διαθεσιμότητα φαντασιακού υλικού όπως ταινίες και βιβλία μπορεί πάρα πολύ να αυξήσει τις ψυχολογικές συνέπειες από την παραβίαση των ορίων του εαυτού, να προκαλέσει οξύ ψυχολογικό στρες (Goffman, 1980, σελ. 51). Η έλλειψη δραστηριοτήτων αποτελεί κοινό αίτημα και παρατήρηση όσων εμπλέκονται στο Κέντρο. Ακόμη πιο χαρακτηριστικό είναι ότι ένας Αφγανός μιλά για την ανάγκη εργασίας μέσα στο Κέντρο (να χτιστεί ένα εργοστάσιο). Σε αυτήν την περίπτωση η εργασία αποκαθιστά τον αυτοσεβασμό του μετανάστη, τον κάνει να νιώθει ότι έχει μια θέση στη νέα κοινωνία και σε βαθύτερο επίπεδο εξάγει την δημιουργική του ικανότητα με επιδιορθωτικά οφέλη για τον εαυτό και τα παρατημένα ή χαμένα αντικείμενα (Grinberg & Grinberg, 1989, σελ. 95). Γενικά επιδρά θετικά στην αυτό-εκτίμηση του και τον αποσπά από τα υπόλοιπα άγχη του.

Ένα άλλο θέμα είναι που ήδη έχουμε αναφέρει είναι η έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με το νομικό καθεστώς. Οι διαμαρτυρίες ως προς τις κακές συνθήκες διαβίωσης και τις νομικές

διαδικασίες εκφράζονταν περισσότερο ατομικά από άτομα με περισσότερο θάρρος και γίνονταν κυρίως προς τους αστυνομικούς και τα λίγα άτομα που έχουν πρόσβαση στο Κέντρο. Σε αυτό το Κέντρο δεν υπήρξε κατά το διάστημα της έρευνας κάποιου είδους μαζική διαμαρτυρία. Παρόλα αυτά όταν το Κέντρο ήταν στις παλιές φυλακές στις 20/8/2003, 70 Σομαλοί και Σουδανοί πρόσφυγες έκαναν απεργία πείνας για μια εβδομάδα περίπου με αιτήματα σχετικά με την διαδικασία του πολιτικού και των εγγράφων που τους δίνονται μετά τη συμπλήρωση τρίμηνης κράτησης, η απεργία πείνας έληξε ύστερα από την παρέμβαση δικηγόρων του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες. Τέτοιου είδους διαμαρτυρίες σημειώνονται και σε άλλα Κέντρα Κράτησης π.χ απεργίες πείνας, ειρηνική διαδήλωση και λιθοβολισμό των αρχών σε Κέντρα Κράτησης του Έβρου (O'Brien, 2003).

Πέρα από τις συνθήκες που σχετίζονται πιο άμεσα με τη στέγαση και διαμονή στο συγκεκριμένο κτήριο υπάρχουν και οι συνθήκες που σχετίζονται άμεσα με το γεγονός της κράτησης ή της φυλάκισης.

Κατά αρχήν, η φυλάκιση διακόπτει εκείνες τις δράσεις που προσφέρουν στο άτομο την αίσθηση ότι έχει κάποιο έλεγχο του κόσμου του, ότι είναι ένα πρόσωπο με αυτό-προσδιορισμό ενήλικα, αυτονομία και ελευθερία δράσης. Η αποτυχία να διατηρήσει αυτού του είδους της ενήλικης εκτελεστικής ικανότητας ή τουλάχιστον των σύμβολων αυτής, μπορεί να παράγει στον κρατούμενο τον τρόπο της αίσθησης ριζικής υποβίβασης στο ηλικιακό σύστημα (Goffman, 1980, σελ. 47). Τα άτομα αδυνατούν να αποφασίσουν για τον εαυτό τους ακόμη και για ασήμαντα πράγματα που όμως θα τους έδιναν την αίσθηση του αυτό-προσδιορισμού. Αντίθετα πρέπει να ακολουθούν τους κανόνες που λειτουργεί το Κέντρο και να ζητούν την άδεια για πράγματα που πριν δεν ήταν αναγκαίο όπως π.χ. να πάρουν τηλέφωνο. Άλλωστε το άτομο αποκλείεται από την γνώση των αποφάσεων που παίρνονται σχετικά με τη ζωή του. Γενικά, φυλάκιση τείνει να ενισχύσει μια αίσθηση αδικίας και πικρίας προς τον έξω κόσμο (Goffman, 1980, σελ. 58).

Η λειτουργία του Κέντρου ως φυλακή έχει επίσης ένα ταπεινωτικό αποτέλεσμα στην αντίληψη του εαυτού για τους κρατούμενους. Χωρίς να τους ζητηθεί οι κρατούμενοι υιοθετούν συμπεριφορές που αναδεικνύουν αυτήν την ταπείνωση ή εξευτελισμό, τον υποβιβασμό της ύπαρξής τους σε σχέση με τα άτομα που είναι εκτός του κέντρου, συμπεριφέρονται ως «καημένοι –ες» και αναπτύσσουν συναισθήματα αυτό-λύπησης. Παραδείγματα αποτελούν οι φραστικές συμπεριφορές που δείχνουν την διαφορά θέσης κατά την επικοινωνία τους είτε με τους αστυνομικούς είτε με άλλα άτομα εκτός του Κέντρου όπως το να προσφωνούν όλους κύριους ή κυρίες και όχι μόνο με τα μικρά τους ονόματα ακόμη και όταν δεν υπάρχει διαφορά ηλικίας π.χ μαζί μου ή ταπεινά να παρακαλούνε για ασήμαντα πράγματα όπως ένα τσιγάρο, ή να λένε συνεχώς ευχαριστώ για την πιθανή προσφορά μικρής βοήθειας κλπ.

Επίσης η δομή του Κέντρου αγνοεί ανάγκες όπως η σεξουαλικότητα των ατόμων που κρατούνται, αφού είναι ανύπαρκτοι οι χώροι για οποιαδήποτε σεξουαλική συνεύρεση ή απλά επαφή με το άλλο φύλο. Η ανάγκη να συνομιλήσουν με άτομα του άλλου φύλου φαίνεται και στην ευθυμία κατά την επαφή μαζί μου αλλά και στην καλή σχέση που είχαν με μια νεαρή γυναίκα αστυνομικό στο κέντρο. Αυτό επίσης γίνεται ιδιαίτερα εμφανές στα ζευγάρια που κρατούνται στο Κέντρο, το οποίο μάλιστα εκφράζεται και ως παράπονο, μια και δεν έχουν την ευκαιρία να βρεθούν μεταξύ τους μόνοι τους χωρίς να βρίσκονται σε κοινή θέα. Η έλλειψη ετεροφυλοφιλικών ευκαιριών για επαφή μπορεί να προκαλέσει φόβο για απώλεια του ανδρισμού (Goffman, 1980, σελ. 31).

Χαρακτηριστικό των φυλακών είναι οι τρόποι τιμωρίας που χρησιμοποιούνται και αφορούν την αναστολή των προνομίων. Κατά τη διάρκεια της έρευνας αναστολή των προνομίων αναφέρεται σε δύο περιπτώσεις: στην πρώτη αναστέλλεται το «προνόμιο» του προαυλισμού κάποιου θαλάμου εξαιτίας αποδράσεων από αυτόν τον θάλαμο ενώ στη δεύτερη δεν δίνεται ένα γεύμα ή η δυνατότητα να παραμείνει κάποιος στον θάλαμο του σε περίπτωση πρόκλησης διαπληκτισμών από μέρους του. Μάλιστα ενώ η πρώτη αναστολή προνομίων επιβάλλεται από τους αστυνομικούς- φρουρούς του κέντρου στη δεύτερη ο θάλαμος αποφασίζει από κοινού.

Πέρα από τις τιμωρίες με αναστολή προνομίων ένας άλλος τρόπος για την λειτουργία ενός τέτοιου Κέντρου και την διατήρηση της τάξης είναι οι απειλές και ο εκφοβισμός. Οι συνεντεύξεις αποδεικνύουν ότι ο εκφοβισμός αποτελεί πάγια μέθοδος των αρχών προς τους μετανάστες και πρόσφυγες μέσα και έξω από το Κέντρο Κράτησης. Χαρακτηριστικά παραδείγματα μπορούμε να βρούμε και στη συνέντευξη της εθελόντριας που προβαίνει σε εκφοβισμό προκειμένου να έχει τα ανάλογα αποτελέσματα (π.χ απειλή ότι θα πει στην Αστυνομία να κρατήσουν κάποιον πρόσφυγα αν δεν συμμορφωθεί με προσεκτική σεξουαλική συμπεριφορά προκειμένου να αποφευχθούν άλλες αμβλώσεις) ή σε σχέση με τη συμπεριφορά των αστυνομικών (π.χ κλωτσιά στην πόρτα). Χαρακτηριστικά μια γυναίκα αναφέρει ότι αν δεν πας κοντά στην Αστυνομία δεν έχεις προβλήματα. Στα ολοκληρωτικά ιδρύματα όπως οι φυλακές το να μένεις μακριά από φασαρίες είναι πιθανό να χρειάζεται επίμονη συνειδητή προσπάθεια, ο έγκλειστος μπορεί να αποφεύγει συγκεκριμένα επίπεδα κοινωνικότητας με τους συγκρατούμενους του προκειμένου να αποφύγει πιθανά επεισόδια (Goffman, 1980, σελ. 46).

Δεν αναφέρεται κάποια κακομεταχείριση σε επίπεδο ξυλοδαρμού από την πλευρά της Αστυνομίας. Αναφέρεται όμως λεκτική βία όπως βρισιές και φωνές. Σχετικά, λοιπόν, με το αν υπήρξαν περιπτώσεις κακοποίησης -γιατί μέλος της φοιτητικής ομάδας αναφέρει ότι γυναίκα φρουρός που αργότερα πήρε μετάθεση για αυτό το λόγο ύστερα από έμμεση καταγγελία δημοσιογράφου στον τοπικό τύπο- δεν μπορούμε να γνωρίζουμε με σιγουριά. Όμως αναφέρεται από άτομο που κρατείται στο Κέντρο ότι δέχτηκε επίθεση φίλος του από

αστυνομικό όταν κρατούνταν στα κρατητήρια της Αστυνομίας συν τις άθλιες συνθήκες κράτησης τους εκεί, ότι δεν τους έδιναν κουβέρτες, είδη υγιεινής, δεν απαντούσαν στις ερωτήσεις τους κλπ. Αρκετές φορές ζητήματα σχετικά με την κτηνωδία των αστυνομικών προς τους πρόσφυγες και μετανάστες έχουν έρθει στη δημοσιότητα, πιο συχνά όμως αφού «αποφοιτήσουν» από την τρίμηνη κράτηση τους χωρίς αυτό να είναι προϋπόθεση. Χαρακτηριστική είναι οι ξυλοδαρμοί από αστυνομικούς σε άστεγους πρόσφυγες και μετανάστες (O'Brien, 2003).

Η φυλάκιση φυσικά δημιουργεί ξεκάθαρα όρια ως προς αυτούς που κρατούνται και αυτούς που επιτηρούν προσδιορίζοντας και την μεταξύ τους σχέση. Βέβαια στη συγκεκριμένη κράτηση έχουμε και τον ρόλο του αρχηγού- κλειδούχου και του αρχηγού- διερμηνέα μέσα στο Κέντρο που τοποθετείται κάπου ενδιάμεσα μεταξύ των αστυνομικών- φρουρών και των κρατούμενων αφού πέρα από τις αρμοδιότητες που τους ανατίθενται απολαμβάνουν και συγκεκριμένα προνόμια, έχουν κάποια εξουσία να αποφασίζουν για τους άλλους, παρόλα αυτά παραμένουν κρατούμενοι.

Σίγουρα η θέση των φρουρών αλλά και των κρατούμενων σε τέτοιες συνθήκες κράτησης μας παραπέμπει σε μια κλασική έρευνα της κοινωνικής ψυχολογίας: το πείραμα στις φυλακές Στανφορντ, κατά τη διάρκεια του οποίου υγιείς, φυσιολογικοί και νεαροί συμμετέχοντες μετατράπηκαν μες σε λίγες μέρες σε παθολογικούς κρατούμενους και φρουρούς. Παρόλο που στην αρχή του πειράματος το δείγμα ήταν ομοιογενές οι συμπληρωματικοί θεσμικοί ρόλοι του κάθε πλαισίου συμμετοχής (ως φυλακισμένων και ως φρουρών) οδήγησε σε εντελώς αντιτιθέμενες συμπεριφορές στο τέλος του πειράματος, με τους φρουρούς να γίνονται αυταρχικοί ή ακόμη και σαδιστικοί σε ορισμένες περιπτώσεις και τους φυλακισμένους να γίνονται παθητικοί, εντελώς πειθήνιοι και να βιώνουν ακραία συναισθήματα άγχους (Huggins, Haritos- Fatouros & Zimbardo, 2002, σελ. 262-263). Τα ευρήματα αυτού του πειράματος μπορούμε να πούμε ότι ταιριάζουν και στη δική μας περίπτωση. Όσο και να θεωρήσουμε την συμπεριφορά των αστυνομικών ανθρώπινη, η θέση τους παρουσιάζει κάποια στοιχεία αυταρχισμού και μεροληψίας ως παράγωγο της εξουσίας πάνω σε ανθρώπους ανάλογα με τις προσωπικές συμπάθειες και αντιπάθειες.

Πέρα από συμπεριφορές που πηγάζουν από τη θέση των αστυνομικών στο Κέντρο Κράτησης αναπτύσσονται συμπεριφορές που σχετίζονται με τα αισθήματα ρατσισμού και ξενοφοβίας από μέρους των αστυνομικών ενάντια στους αλλοεθνείς. Τα ρατσιστικά συναισθήματα γίνονται έντονα φανερά από το γεγονός ότι οι αστυνομικοί αποφεύγουν τους πρόσφυγες και μετανάστες του Κέντρου, δεν τους αγγίζουν κλπ ενώ για παλιότερα αναφέρεται ότι τοποθετούσαν πανί στο στόμα τους όταν τους μιλούσαν. Γενικά, αν και η συμπεριφορά των αστυνομικών χαρακτηρίζεται ως ευγενική, η ξενοφοβική τους διάθεση αποδεικνύεται και από

την ελαχιστοποίηση των επαφών με τους πρόσφυγες και μετανάστες με διάφορες δικαιολογίες από το πιο αποδεκτό φόβο για μεταδοτικές ασθένειες ως το πιο ωμό εθνικισμό ότι «δεν σας προσκαλέσαμε στην Ελλάδα» ή αντιλήψεις περί εγκληματικότητας των αλλοδαπών. Φυσικά η ρατσιστική και ξενοφοβική διάθεση των αστυνομικών επηρεάζει αρνητικά τη σχέση τους με τα άτομα του Κέντρου και πληγώνει τα πιο ευαίσθητα στην αντίληψη άτομα. Γενικά, η δυσκολία της κατάσταση των προσφύγων και μεταναστών του Κέντρου κάνει επιτακτική την διαπροσωπική επαφή, πράγμα που γίνεται με τους λίγους πραγματικά διαθέσιμους αστυνομικούς.

Σε όλα τα παραπάνω ψυχικά φαινόμενα θα μπορούσαμε να προσθέσουμε και το άγχος της προσαρμογής στη νέα χώρα, την εύρεση εργασίας, στέγης και χρημάτων, το άγχος ότι θα πρέπει να αντιμετωπίσουν κάτι εντελώς καινούργιο περισσότερο όμως σε επίπεδο σχεδιασμού για το μέλλον. Παρόλα αυτά ο φόβος για την επιβίωση στο μέλλον είναι τόσο έντονος ώστε να αποτελεί το κυρίαρχο αίτημα σε όποιον τους πλησιάζει αλλά και να έρχεται στα όνειρα τους όπως κάποια γυναίκα που λέει ότι ονειρεύτηκε κάποιον να της δίνει χρήματα. Μέσα στα πλαίσια αυτής της εργασίας είναι αδύνατον να μιλήσουμε για παράγοντες που σχετίζονται με την ζωή στη χώρα υποδοχής μια και όλοι όσοι διαμένουν στο Κέντρο δεν έχουν γνωρίσει ακόμη την πραγματικότητα της Ελλάδας. Η εμπειρία τους από την Ελλάδα είναι μόνο οι πληροφορίες που είχαν πριν φτάσουν στο Κέντρο και κατά τη διάρκεια της κράτησης τους. Παρόλα αυτά μπορούμε να μιλήσουμε για εξορία και επομένως το διάγραμμα που βασίζεται στην ανάλυση του Kubler Ross για την ψυχολογική διαδικασία αντιμετώπισης του πόνου (Υπατη Αρμοστεία, 1998) θα μας δώσει μια εικόνα για τα βασικά συναισθήματα που βιώνουν οι πρόσφυγες και μετανάστες στο Κέντρο (παράρτημα 3, σχεδιάγραμμα 2). Γενικά επίσης εντοπίζουμε έντονο άγχος, αγωνία, καταθλιπτικά συναισθήματα, απογοήτευση, χαμηλή αυτό-εκτίμηση, θυμό, μίσος, ανικανότητα, καχυποψία κ.α ως κάποιες από τις συνέπειες της κράτησης στο συγκεκριμένο χώρο.

Ηλικία

Κάποιες έρευνες αναφέρουν την δυσκολία προσαρμογής όταν η μετανάστευση πραγματοποιείται σε μεγάλη ηλικία. Στο δείγμα μας όμως δεν υπήρχαν τέτοιες περιπτώσεις μια και κινήθηκε μεταξύ 16 και 38 χρονών. Έτσι θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχουμε κυρίως τρεις ηλικιακές ομάδες: αυτούς που θα μπορούσαμε να πούμε ότι βρίσκονται στην εφηβεία μεταξύ 16-20 χρονών (4 άτομα) και αυτούς που βρίσκονται στο στάδιο της νεότητας μεταξύ 21-30 χρονών που είναι και οι περισσότεροι (6 άτομα) και αυτοί που είναι μεταξύ 31-38 χρόνων (4 άτομα). Στους έφηβους που υπήρχαν στο δείγμα μπορούμε να παρατηρήσουμε μια μεγαλύτερη

αισιοδοξία και μη ρεαλιστικές προσδοκίες για το μέλλον. Χαρακτηριστικό είναι ότι ο 16χρονος Αφγανός στα σχέδια του για το μέλλον δεν περιλαμβάνει καθόλου ζητήματα στέγης και βιοπορισμού. Αντίθετα για τις άλλες ηλικιακές ομάδες τα συμπεράσματα είναι ποικίλα. Η νεότητα είναι χωρίς αμφιβολία η καλύτερη και η χειρότερη ηλικία για οτιδήποτε συμπεριλαμβανομένου και της μετανάστευσης. Στατιστικές μελέτες για την ψυχική υγεία των προσφύγων και μεταναστών δείχνουν τα υψηλότερα ποσοστά ασθένειας συμβαίνουν σε άτομα που μεταναστεύουν μεταξύ των 20 και 30 (Grinberg & Grinberg, 1989, σελ. 126). Γενικά όμως δεν μπορούμε να εντοπίσουμε συσχετίσεις ως προς την ηλικία μια και το δείγμα είναι πέρα από σχετικά ομοιογενές και πολύ περιορισμένο.

Φύλο

Τα ευρήματα των ερευνών για τις διαφορές φύλου δείχνουν ποικίλα αποτελέσματα, κάποιες έρευνες αποδεικνύουν ότι οι γυναίκες έχουν υψηλότερα ποσοστά ψυχολογικού άγχους από ότι οι άνδρες (Kivling-Boden & Sundbom, 2002). Πράγματι οι γυναίκες του Κέντρου σε γενικές γραμμές είναι πιο φοβισμένες ως προς το πώς θα τα βγάλουν πέρα στο μέλλον. Μάλιστα πολλές βρίσκονται με τους συζύγους τους στο Κέντρο (ή τουλάχιστον τους ονομάζουν έτσι). Επιβεβαιώνεται μέσα από την έρευνα ότι για τις περισσότερες δεν ήταν δική τους η απόφαση για μετανάστευση ή ότι δεν συμμετείχαν στη λήψη της απόφασης, γεγονός που τις κάνει πιο ευάλωτες και φοβισμένες.

Από την άλλη όμως παρατηρούμε ότι οι γυναίκες αντιμετωπίζουν κάπως πιο ανώδυνα την κατάσταση της κράτησης βασιζόμενες όσο το δυνατόν στην συνέχιση του ρόλου τους ως γυναίκες (οικιακές εργασίες) ενώ οι άνδρες έχουν χάσει εντελώς τους ρόλους που είχαν στις χώρες καταγωγής τους. Επίσης έρευνες αποδεικνύουν την μεγαλύτερη ικανότητα των γυναικών να αλληλο-υποστηρίζονται και να ανοίγονται ενώ οι άνδρες που είναι ισχυρά προσηλωμένοι στους παραδοσιακά αρσενικούς ρόλους συνήθως καταπιέζουν\ περιορίζουν τη συναισθηματικότητα τους και την ικανότητα για αυτό-αποκάλυψη (Griffiths, 2000). Χαρακτηριστικό είναι ως προς την τάση των ανδρών να καταπιέζουν την αυτό- έκφρασή τους η απάντηση κάποιου ότι όταν κλαίει σκεπάζεται με την κουβέρτα ώστε να μην τον δούνε. Βέβαια σπουδαίο ρόλο παίζει ότι οι γυναίκες εξαιτίας του σημαντικά μικρότερου αριθμού τους δεν έχουν τόσα μεγάλα προβλήματα που να ανακύπτουν από τον συνωστισμό στις συγκεκριμένες συνθήκες κράτησης, ενώ ως ευάλωτη ομάδα τους έχει κατά κάποιον τρόπο δοθεί μεγαλύτερη προσοχή από τους φορείς που εμπλέκονται με το Κέντρο.

Εκπαιδευτικό επίπεδο

Ένας σημαντικός παράγοντας για καλύτερη μεταχείριση αλλά και προσαρμογή στις συνθήκες κράτησης στο Κέντρο σίγουρα είναι η καλή γνώση ξένων γλωσσών. Μια τέτοιου είδους παιδεία αποτελεί το εισιτήριο για την κατοχή μεγαλύτερων προνομίων στο κέντρο αλλά και ευθυνών που κάνουν όμως τον μετανάστη και πρόσφυγα να νιώθει χρήσιμος. Συνήθως τα άτομα που γνωρίζουν πολύ καλά κυρίως την αγγλική (αυτοί συνήθως γνωρίζουν και άλλες γλώσσες του αραβικού κόσμου) διορίζονται ως αρχηγοί- διερμηνείς και 1-2 από αυτούς αρχηγοί- κλειδούχοι. Το γεγονός ότι βγαίνουν συχνά έξω από τους θαλάμους τους (π.χ διανομή φαγητού, γιατροί) ή ακόμη και έξω από το Κέντρο (π.χ νοσοκομείο), τους δίνει τη δυνατότητα για μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων, επαφή με άτομα ακόμη και εκτός κέντρου και ανταλλαγή πληροφοριών, υπευθυνότητα και αίσθηση χρησιμότητας\ εργασίας κλπ. Όλα αυτά τους βοηθούν να αποκτήσουν καλύτερες στρατηγικές αντιμετώπισης του νέου περιβάλλοντος και να μειώσουν το άγχος που αυτό παράγει.

Εθνικότητα

Σχετικά με τις εθνικότητες στο δείγμα μας μπορούμε να πούμε για τις προκαταλήψεις που υπάρχουν γύρω από αυτές εντός του Κέντρου κι έτσι επηρεάζουν την αλληλεπίδραση μεταξύ των κρατουμένων και των υπολοίπων. Χαρακτηριστικό πάντως είναι ότι ο ένας Ιρανός συμμετέχων και μια Ιρανή στο Κέντρο «βιώνουν πιο έντονα την υποβάθμιση του κοινωνικού τους status, ενώ εξαιτίας της εικόνας που έχουν για τον εαυτό τους έχουν διαφορετικές προσδοκίες μεταχείρισης» από τις αρχές, πράγμα που επιβεβαιώνεται και από άλλη έρευνα (Πετράκου & άλλοι, 2005). Η εθελόντρια θα χαρακτηρίσει τους Ιρανούς ως «σκληρά καρύδια» τονίζοντας τη διαφορά τους ως προς την διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους, πράγμα που επηρεάζει και την συμπεριφορά των ατόμων που έχουν κάποιες αρμοδιότητες στο Κέντρο απέναντι τους. Άλλα στερεότυπα που παρουσιάζονται είναι ως προς τους Αφγανούς ότι «έχει καταντήσει η χειρότερη ράτσα» και ως προς τους Σομαλούς ότι είναι ιδιαίτερα καθαροί. Γενικά μπορούμε να πούμε ότι οι Αφρικανοί εμφανίζονται περισσότερο ως άτομα εμπιστοσύνης και υπάκουα αφού σε δύο από αυτούς ανατίθεται και ο ρόλος του αρχηγού-κλειδούχου όσο διάστημα επισκεπτόμουν το Κέντρο.

Προσωπικότητα

Ασφαλώς ακόμη κι αν οι παραπάνω παράγοντες είναι κατά το πλείστον κοινοί για την πλειοψηφία των προσφύγων και μεταναστών που κρατούνται στο Κέντρο δεν μπορούμε να πούμε ότι επιδρούν με τον ίδιο ακριβώς τρόπο σε κάθε άτομο, το κάθε άτομο είναι διαφορετικό οπότε η αλληλεπίδραση των προσωπικών χαρακτηριστικών με αυτούς τους

παράγοντες έχει και διαφορετικά αποτελέσματα. Η προσωπικότητα του καθενός σίγουρα παίζει σημαντικό ρόλο ως προς την ανάπτυξη στρατηγικών αντιμετώπισης του άγχους και των καταθλιπτικών συναισθημάτων που δημιουργούν οι δεδομένες συνθήκες και ως προς την αλληλεπίδραση με τις αρχές και με τους άλλους συγκρατούμενους. Τα άτομα που έχουν την ικανότητα να διαπραγματεύονται το νόημα της ζωής τους και να το επαναπροσδιορίζουν ως προς την αλληλεγγύη και αλληλοβοήθεια τείνουν να «προσαρμόζονται» ή να αντέχουν τέτοιου είδους απάνθρωπες συνθήκες χωρίς να αναπτύσσουν σε μεγάλη έκταση ψυχολογικές και συμπεριφορικές δυσκολίες. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα ενός Σομαλού με πολύ ήρεμη συμπεριφορά που έκανε μαθήματα αγγλικών σε άλλα άτομα του θαλάμου του.

Γενικά παρατηρούμε ότι χρησιμοποιούνται διαφορές στρατηγικές αντιμετώπισης του άγχους και της κατάθλιψης. Έτσι υπάρχουν άτομα που προσανατολίζονται προς την κοινωνική στήριξη από το νέο τους περιβάλλον δημιουργώντας φιλικές σχέσεις με τους συγκρατούμενους τους. Κάποιοι προσανατολίζονται στον έλεγχο των συναισθημάτων τους και στην υποστήριξη από δίκτυα συμπατριωτών τους (Πετράκου & άλλοι, 2005). Ένας από τους κινδύνους της μετανάστευσης είναι η μοναξιά που όλοι οι μετανάστες βιώνουν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό. Η δυνατότητα να μένεις μόνος είναι ένα από τα σημαντικά χαρακτηριστικά της συναισθηματικής ανάπτυξης και επιτυχώς αποκτιέται κατά την παιδική ηλικία. Αντίθετα το συναίσθημα της μοναξιάς έχει τις ρίζες του σε ατελής προσωπική ολοκλήρωση (Grinberg & Grinberg, 1989, σελ. 22- 23). Το αίσθημα της μοναξιάς είναι πολύ έντονο σε αυτούς που δεν έχουν κοινωνικά ή συγγενικά δίκτυα στο Κέντρο ή στην Ελλάδα που θα μπορούσαν να τους βοηθήσουν μετά την έξοδο τους από το Κέντρο.

Πολλές φορές οι συνταξιδιώτες, οι συμπατριώτες ή οι συγκρατούμενοι γίνονται για τον μετανάστη η νέα οικογένεια. Το άγχος οδηγεί αμείλικτα σε συναισθήματα κατάθλιψης και οδύνης, μια ανάγκη να προσκολληθεί γρήγορα σε ότι είναι γνώριμο, και μια ανάγκη να προσφύγει σε όλων των ειδών τις δικαιολογίες ώστε να αποφευχθεί η αλλαγή (Grinberg & Grinberg, 1989, σελ. 59). Άλλωστε χαρακτηριστικά αναφέρουν ότι υπάρχει αλληλεγγύη, αλληλοβοήθεια και συμπάθεια μεταξύ τους γιατί όπως κάποιος λέει «κάθε άτομο είναι σαν κι αυτόν».

Άλλες στρατηγικές που αναφέρονται είναι ο ύπνος και η αναπόληση της πατρίδας, ευρήματα που συναντώνται και σε άλλες έρευνες για την ψυχική υγεία σε καταυλισμούς προσφύγων (Lopes Cardozo et al, 2004). Βέβαια το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της μέρας πολλά άτομα κοιμόντουσαν ή βρίσκονταν στα κρεβάτια τους μπορεί να είναι ένδειξη και μιας ήπιας κατάθλιψης και ενισχυμένης αβοηθησίας. Άλλες στρατηγικές αντιμετώπισης του άγχους που αναφέρονται είναι το διάβασμα, η προσπάθεια να «μην σκέφτονται», το χιούμορ και η αισιοδοξία, η προσευχή και η πίστη στο θεό.

Υπάρχουν όμως και άτομα που αναπτύσσουν πιο φτωχές στρατηγικές αντιμετώπισης και είναι πιο ευάλωτα στις «επιπλοκές» της μετανάστευσης ή των προηγούμενων εμπειριών αλλά και της συγκεκριμένης κράτησης. Έτσι προκειμένου να μειώσουν το έντονο άγχος ή την κατάθλιψη οδηγούνται σε κατανάλωση ψυχοδραστικών ουσιών όπως η περίπτωση ενός ναρκομανούς που υπήρχε στο Κέντρο (στο Κέντρο δεν έκανε χρήση ναρκωτικών ουσιών αλλά κάποιας φαρμακευτικής αγωγής για αντιμετώπιση του στερητικού συνδρόμου) ή η περίπτωση μιας γυναίκας που έπαιρνε ηρεμιστικά ή αγχολυτικά για την αϋπνία. Αυτός ο τρόπος αντιμετώπισης παρόλο τον περιορισμένο ποσοστό στο Κέντρο λόγω της μη δυνατότητας πρόσβασης σε τέτοιες ουσίες αποδεικνύεται ως καθημερινή πρακτική από άλλες έρευνες με αιτούντες άσυλο που διαμένουν στην Ελλάδα (εκτός Κέντρων Κράτησης) (Πετράκου & άλλοι, 2005). Αναφέρονται και περιπτώσεις κυρίως παλιότερα σε επίπεδο μη λειτουργικότητας όπως βαριά κατάθλιψη και αποδιοργάνωση, σοβαρή ανορεξία κλπ. Γενικά πάντως παρατηρούμε ότι για τους περισσότερους ισχύει η εμφάνιση κάποιων ψυχο- σωματικών συμπτωμάτων, η έλλειψη όρεξης κ.α ως αποτέλεσμα του έντονου άγχους και των άλλων συναισθημάτων. Τέλος ένας από τους πιο κοινούς τρόπους αντιμετώπισης των αλληπάλληλων μταιώσεων που βιώνουν οι πρόσφυγες και μετανάστες του Κέντρου να είναι η επιθετικότητα και ο έντονος θυμός.

Επίλογος

Αυτή η έρευνα αποδεικνύει για ακόμη μια φορά ότι η εφαρμογή της δεδομένης μεταναστευτικής πολιτικής μέσω της ύπαρξης και λειτουργίας των Κέντρων Κράτησης στα σύνορα αδιαφορεί για τις ανάγκες της ανθρώπινης υπόστασης και καταπατεί τα ανθρώπινα δικαιώματα χωρίς παρόλα αυτά να επιτυγχάνει τον σκοπό της δηλαδή την αναχαίτιση των μεταναστευτικών και προσφυγικών ρευμάτων. Ο έλεγχος των συνόρων δεν είναι λύση αν το πνεύμα της πολιτικής της Ενωμένης Ευρώπης ενισχύει τις κλειδαριές και τα συστήματα ασφαλείας, έτσι ώστε να ανακοπεί και να ελεγχθεί το κύμα των (λαθρο)μεταναστών και των (λαθρό)προσφύγων, θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε τη διόγκωση του κύματος αυτού και την τρομακτική πίεση που μπορεί να ασκήσει (Μουσούρου, 1993, σελ. 39). Ήδη οι αρχές των παραμεθόριων περιοχών γεύονται αυτές τις πιέσεις της διόγκωσης του αριθμού των προσφύγων και μεταναστών που κρατούνται στα Κέντρα Κράτησης και καλούνται να επιλύσουν προβλήματα για αυτούς πρωτόγωνα χωρίς άλλη ουσιαστική βοήθεια από την κεντρική πολιτεία πέρα από την οικονομική. Στην Ελλάδα τα σοβαρά κενά στην κοινωνική πολιτική και η μεγάλη καθυστέρηση στην εφαρμογή κάποιας μεταναστευτικής πολιτικής αντανακλώνται αυτόματα στον ψυχισμό των προσφύγων και μεταναστών των

Κέντρων Κράτησης αλλά και στις αντιδράσεις των κατοίκων των περιοχών αυτών. Στην προκειμένη περίπτωση μια αποσπασματική προσπάθεια κάλυψης των αναγκών γίνεται από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και εθελοντές χωρίς όμως αυτή ούτε να αποτελεί ούτε να προτείνεται ως λύση. Η κράτηση στα Κέντρα των συνόρων δεν επιτυγχάνει τίποτε άλλο από να γεμίζει μίσος, εχθρότητα, εκδικητικότητα, αρνητισμό τις καρδιές των ανθρώπων από τους οποίους ένα μεγάλο ποσοστό θα παραμείνει στην χώρα ή ακόμη και στην Ευρωπαϊκή Ένωση για μικρότερα ή μεγαλύτερα διαστήματα. Δεν επιτυγχάνει τίποτε άλλο από το να ενισχύει τις προκαταλήψεις και τον ρατσισμό των Ελλήνων που στο εγγύς μέλλον θα κληθούν να ζήσουν στον ίδιο τόπο με αυτούς τους ανθρώπους, να εργαστούν και να εκπαιδευτούν μαζί τους.

Μια αποκατάσταση των ισορροπιών ανάμεσα στο νόμο και στο Δίκαιο, στη νομιμότητα και στη Δικαιοσύνη μόνο μέσα στα πλαίσια μιας άλλης μεταναστευτικής πολιτικής μπορεί να είναι δυνατή. Μέχρι τότε οι μετανάστες θα εξακολουθούν να παραμένουν αποδέκτες της αυθαιρεσίας και της σκληρότητας, δέσμοι της ανασφάλειας και των εκβιασμών, έκθετοι στα κυκλώματα και στην εκμετάλλευση, θύματα της νόμιμης (και μη) βίας (Κούρτοβικ, 2001, σελ. 187). Θα εξακολουθούν να στοιβάζονται σε αποθήκες με απάνθρωπες συνθήκες μακριά από τα βλέμματα των πολιτισμένων και ευαίσθητων Ευρωπαίων.

Βιβλιογραφία:

Ξενόγλωσση:

-Alcock M., (2003): Refugee trauma- the assault on meaning, *Psychodynamic Practice*, Volume 9, Number 3 , pages 291 – 306, August 2003, Routledge, part of the Taylor & Francis Group

<http://taylorandfrancis.metapress.com/app/home/contribution.asp?wasp=880b73d941c34540a9b4f7197a61ee29&eferrer=parent&backto=searcharticlesresults,3,11;homemain,1,1;>

-Bagley C. & Verma G., (1979). *Racial prejudice: the individual and the society*, Hampshire, UK: Saxon House.

-Beiser M., (1991): The Mental Health of Refugees in Resettlement Countries, in H. Adelman, ed. *Refugee Policy. Canada and the United States*. Toronto: York Lanes Press, 1991. pp. 425-442.

-Bischoff A. et al, (2003): Language barriers between nurses and asylum seekers: their impact on symptom reporting and referral, *Social Science & Medicine*, Volume 57, Issue 3, August 2003, Pages 503-512, Science Direct.

http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_aset=V-WA-A-W-W-MsSAYZA-UUW-U-AAAYWDCECC-AAACYCZDCC-AUWBVDVYU-W-U&_rdoc=2&_fmt=full&_udi=B6VBF-47TNMVP-3&_coverDate=08%2F31%2F2003&_cdi=5925&_orig=search&_st=13&_sort=d&_view=c&_acct=C000050221&_version=1&_urlVersion=0&_userid=10&md5=1262ddb030894032536b8d29db2bad05

-Cavounidis J., (1998). The Immigrant Labour Force in the Informal Economy of Greece. Εισήγηση στο Τρίτο Διεθνές Συνέδριο Metropolis: Εργαστήριο για τους μετανάστες στις πόλεις της Μεσογείου, Ισραήλ, 1998 (αδημοσίευτο).

-Droukas E., (1998). Albanians in the Greek Informal Economy. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 24, 2, pp/σσ 347-365, 1998

-Dudley M., (2003): Refugees and remote populations, Contradictory Australian national policies on self-harm and suicide: the case of asylum seekers in mandatory detention, *Australasian Psychiatry*, volume 11, Issue s1, page S102, October 2003, Blackwell Publishing.
<http://www.blackwell-synergy.com/links/doi/10.1046/j.1038-5282.2003.02023.x/abs/>

-Ekbald S., Prochazka H. & Roth G., (2002): Psychological impact of torture: a 3-month follow-up of mass evacuated Kosovan adults in Sweden. Lessons learnt for prevention, *Acta Psychiatrica Scandinavica*, Vol. 106, Issue s412, June 2002 Blackwell Publishing
<http://www.blackwellsynergy.com/servlet/useragent?func=callWizard&wizardKey=salesAgent:1115678647440&action=show>

- From European Migration and Asylum Policies to Camps for Foreigner
http://www.noborder.org/files/040719eu_camps_map.pdf

-Gilgen D., Maeusezahl D., Salis Gross C., Battagay E, Flubacher P., Tanner M., Weiss M.G., Hatz C., (2005): Impact of migration on illness experience and help-seeking strategies of patients from Turkey and Bosnia in primary health in Basel, *Health & Place*, Volume 11, Issue 3, September 2005, Pages 261-273, Science direct.

http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_aset=V-WA-A-W-A-MsSAYVW-UUW-U-AAAYWDCYUD-AAACYCZZUD-AUWBVBDDY-A-U&_rdoc=1&_fmt=full&_udi=B6VH5-4D3WGYD-1&_coverDate=09%2F30%2F2005&_cdi=6057&_orig=search&_st=13&_sort=d&view=c&_acct=C000050221&_version=1&_urlVersion=0&_userid=10&md5=1dc5b6dc10671f161dc464d3f2ea4f49

-Goffman E., (1980). *Asylums: essays on the social situation of mental patients and other inmates*, Middlesex, UK: Pelikan Books.

-Griffiths P., (2000). *Counseling asylum seekers and refugees: a study of Kurds in early and later stages of exile*, *Issues in Mental Health Nursing*, Vol. 21, p 397-410, Brunel University, Taylor & Francis Group

-Grinberg L. & Grinberg R., (1989). *Psychoanalytic perspectives on migration and exile*, London: Yale University Press.

-Halcon L. et al, (2004): *Trauma and coping in Somali and Oromo refugee youth*, *Journal of Adolescent Health*, Volume 35, Issue 1, July 2004, Pages 17-25, Science Direct.

http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_aset=V-WA-A-W-A-MsSAYWA-UUA-U-AAAYWDZAVU-AAACYCZEVU-AUWBCADZZ-A-U&_rdoc=1&_fmt=full&_udi=B6T80-4CKDFV1-4&_coverDate=07%2F31%2F2004&_cdi=5072&_orig=search&_st=13&_sort=d&view=c&_acct=C000050221&_version=1&_urlVersion=0&_userid=10&md5=ee98c02a37fb1411c6ce94039a8b6222

-Herman J. L.,(1998): *Recovery from psychological trauma*, *Psychiatry and clinical neurosciences*, Vol. 52, Issue s5 Page S145, September 1998, Blackwell Publishing
<http://www.blackwellsynergy.com/servlet/useragent?func=callWizard&wizardKey=salesAgent:1115679028999&action=show>

-Hermansson A.-C., Timpka T. & Nyce J.M., (2003): *Exploration of the life histories and future of war-wounded Salvadoran and Iranian Kurd quota refugees in Sweden: a qualitative approach*, *International Journal of Social Welfare*, Volume 12, Issue 2, Page 142 - April 2003, Blackwell Publishing
<http://www.blackwell-synergy.com/links/doi/10.1111/1468-2397.00252/abs/>

-Huggins M.K., Haritos- Fatouros M. & Zimbardo P.G., (2002). *Violence workers: police torturers & murderers reconstruct Brazilian atrocities*, California, USA: University of California Press.

-Kasimis Ch. & Kasimi Chr., (2004): Greece: a history of migration, Migration Information Source, June 2004.

<http://www.migrationinformation.org/Profiles/display.cfm?ID=228>

-Keyes E. F., (2000): Mental Health status in refugees: an integrative review of current research, Issues Mental Health Nursing, June 2000;21(4):397-410.

http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?cmd=Retrieve&db=PubMed&list_uids=11249358&dopt=Abstract

-Kivling-Boden G. & Sundbom E., (2002): The relationship between post-traumatic symptoms and life in exile in a clinical group of refugees from the former Yugoslavia, Acta Psychiatrica Scandinavica, Vol. 105, Issue 6, June 2002 Blackwell Publishing

<http://www.blackwellsynergy.com/servlet/useragent?func=callWizard&wizardKey=salesAgent:1115679339890&action=show>

-Kohli R. & Mather R., (2003): Promoting psychosocial well-being in unaccompanied asylum seeking young people in the United Kingdom, Child & Family social work, Vol. 8, no. 3, pp. 201-212(12), August 2003, Blackwell Publishing.

<http://www.ingentaconnect.com/content/bsc/cfsw/2003/00000008/00000003/art00005>

-Koser K., (2001): New approaches to asylum? [International Migration](#), Special Issue 2 2001, vol. 39, no. 6, pp. 85-102(18), [Blackwell Publishing](#).

<http://www.ingentaconnect.com/content/bpl/imig/2001/00000039/00000006/art00180>

-Lopes Cardozo B., Talley L., Burton A. & Crawford C., (2004): Karenni refugees living in Thai-Burmese border camps traumatic experiences, mental health outcomes, and social functioning, Social Science & Medicine, Volume 58, Issue 12, June 2004, Pages 2637-2644,

Science Direct http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_aset=V-WA-A-W-A-MsSAYZW-UUA-U-AAAYWDZBWC-AAACYCDAWC-AUWBCZUDB-A-U&_rdoc=1&_fmt=full&_udi=B6VBF-4B0PPDS-1&_coverDate=06%2F30%2F2004&_cdi=5925&_orig=search&_st=13&_sort=d&_view=c&_acct=C000050221&_version=1&_urlVersion=0&_userid=10&md5=d502066742d31796353dc92a67284d73

-Luebben S., (2003): Testimony work with Bosnian refugees: living in legal limbo, British Journal of Guidance and Counselling, Vol 31, No 4, Pages: 393 – 402, Nov 2003, Routledge, part of the Taylor & Francis Group

<http://taylorandfrancis.metapress.com/app/home/contribution.asp?wasp=880b73d941c34540a9b4f7197a61ee29&referrer=parent&backto=searcharticlesresults,1,1;homemain,1,1;>

- Lyons K. & Stathopoulos P., (2001): Migration and refugees in Europe: Greek and British perspectives on implications for social work practice and education, *European Journal of Social Work*, Vol. 4, No 1, pp. 55-63, Oxford University Press.

-Nicholl C. & Thompson A., (2004): The psychological treatment of Post Traumatic Stress Disorder in adult refugees: a review of the current state of psychological therapies, *Journal of Mental Health*, Volume 13, Number 4 / August 2004, Pages: 351 – 362, Routledge, part of the Taylor & Francis Group.

<http://taylorandfrancis.metapress.com/app/home/contribution.asp?wasp=880b73d941c34540a9b4f7197a61ee29&referrer=parent&backto=searcharticlesresults,1,5;homemain,1,1;>

-Nyers P., (2003): Abject cosmopolitanism: the politics of protection in the anti- deportation movement, *Third World Quarterly - Journal of Emerging Areas*, December 2003, vol. 24, no. 6, pp. 1069-1093(25), [Carfax Publishing, part of the Taylor & Francis Group](http://www.ingentaconnect.com/content/carfax/ctwq/2003/00000024/00000006/art00006)

<http://www.ingentaconnect.com/content/carfax/ctwq/2003/00000024/00000006/art00006>

-O'Brien L.H., (2003). The experience of asylum seekers entering Greece, University of East London, MA in Refugee Studies, February 2003

-Okitikpi T. & Aymer C., (2003). Social work with African refugee children and their families, *Child & Family Social Work*, August 2003, vol. 8, no. 3, pp. 213-222(10), Blackwell Publishing.

<http://www.ingentaconnect.com/content/bsc/cfsw/2003/00000008/00000003/art00006>

-Walters W., (2002): Deportation, expulsion and the international police of aliens, *Citizenship Studies*, Vol. 6, No. 3.

<http://csml.calumet.yorku.ca/~engin/assets/pdf/6320/2003/Walters%202002.pdf>

Ελληνόγλωσση:

-Agamben G., (2002-2003): Η- μορφή- της- ζωής, Αθήνα: Ελευθεριακή Κουλτούρα.

- Αναστασιάδου Σ., (1988): Η μετανάστευση και η επίδραση της στην ανθρώπινη συμπεριφορά, *Κοινωνική Εργασία*, Τεύχος 9^ο & 10^ο, σελ. 69-77.

- Βαγενά Ντ., (16/4/2005): Οι δρόμοι της απελπισίας, *Ελευθεροτυπία Σαββατιάτικη*, σελ. 62.

- Γεωργούλας Σ., (2001): Η νέα μεταναστευτική κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα και η νομιμοποίηση της, στο Μετανάστες στην Ελλάδα, Επιμέλεια: Μαρβάκης Α., Παρσανόγλου Δ, Παύλου Μ., Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα- Εταιρεία Πολιτικού Προβληματισμού «Νίκος Πουλαντζάς».
- Γιωτσίδα Β., (2000). Εφαρμογή της διαπολιτισμικής συμβουλευτικής και ψυχοθεραπείας σε πρόσφυγες και μετανάστες, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μεταπτυχιακή διατριβή.
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας: Πίνακας 3. Αλλοδαποί κατά υπηκοότητα, φύλο και κύριο λόγο εγκατάστασης στην Ελλάδα. Σύνολο Ελλάδος και περιφέρειες. Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001.
http://www.statistics.gr/gr_tables/s1100_sap_1_allod_3.htm
- Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας, (2001), επιμέλεια: Λ.-Ν. Ζώη & Δ. Χριστοφορίδου, « Η Ελλάδα ως χώρα φιλοξενίας αιτούντων άσυλο – αλλοδαπών προσφύγων», Αθήνα.
- Ζαφείρης Α., Ζαφείρη Ε. & Μουζακίτης Χ., (1999). Οικογενειακή θεραπεία. Θεωρία και πρακτικές εφαρμογές. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Γενικό νομοθετικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
<http://www.imepo.gr/pdfs/NOMOTHETIKO%20PLAISIO%20E.E.%20GIA%20METANASTEYSH.pdf>
- Ιός, (11/7/2004): Στρατόπεδα προσφύγων στη νέα Ε.Ε. Ανθρώπινες ασπίδες στα σύνορα. Πρώτο μέρος. Ελευθεροτυπία. <http://www.iospress.gr/ios2004/ios20040711a.htm>
- Κούρτοβικ Ι., (2001): Μετανάστες: ανάμεσα στο δίκαιο και στη νομιμότητα (Δελτίο Εγκληματικότητας), στο Μετανάστες στην Ελλάδα, Επιμέλεια: Μαρβάκης Α., Παρσανόγλου Δ, Παύλου Μ., Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα- Εταιρεία Πολιτικού Προβληματισμού «Νίκος Πουλαντζάς».
- Μουσούρου Λ., (1993): Από τους Γκασταρμπάιτερ στο πνεύμα του Σένγκεν. Προβλήματα της σύγχρονης μετανάστευσης στην Ευρώπη. Αθήνα: εκδόσεις Gutenberg.

- Μπαλάσκας Σ., (19/1/2005): Και δεύτερο κέντρο υποδοχής προσφύγων; Άλλη μια προκαταρκτική εξέταση από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Μυτιλήνης. Και.. αργή η Δικαιοσύνη. Εμπρός, σελ. 8.
- Πετράκου Η., (2004): Κυρίαρχες τάσεις της πολιτικής ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα, 7^ο Συνέδριο της Γεωγραφικής Εταιρείας, Πρακτικά Συνεδρίου, Vol. II, 14-17 Οκτωβρίου 2004, 206- 212.
- Πετράκου Η. & Καίλα Ε. (2005), Μετανάστες και προβλήματα προσαρμογής στην ελληνική κοινωνία, αδημοσίευτο.
- Πετράκου Η. (2005), Η πολιτική ασύλου και η κατάσταση των αιτούντων άσυλο με απορριφθείσα αίτηση στην Ελλάδα, στο Ν. Τάτσης & άλλοι, Κέντρα Υποδοχής και αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα, Εργαστήριο για τη Μετανάστευση και τη Διασπορά, Equal 2001-2004.
- Πετράκου Η., (2001): Η κατασκευή της μετανάστευσης στην ελληνική κοινωνία, στο Μετανάστες στην Ελλάδα, Επιμέλεια: Μαρβάκης Α., Παρσανόγλου Δ, Παύλου Μ., Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα-Εταιρεία Πολιτικού Προβληματισμού «Νίκος Πουλαντζάς».
- Πετρινώτη Ξ., (1993): Η μετανάστευση προς την Ελλάδα. Μια πρώτη καταγραφή, ταξινόμηση και ανάλυση, Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας, Βιβλιοθήκη Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων.
- Πετρονώτη Μ., (1998). Το πορτραίτο μιας διαπολιτισμικής σχέσης, κρυσταλλώσεις, ρήγματα, ανασκευές, , Αθήνα: UNESCO, ΕΚΚΕ, Πλέθρον.
- Πετρονώτη Μ. & Τριανταφυλλίδου Α., (2003): Βιβλιογραφία κοινωνικών επιστημών για τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, Ειδικό Τεύχος: Σύγχρονα μεταναστευτικά ρεύματα προς την Ελλάδα, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Εθνικό Κέντρο Βιβλίου.
- Σασσεν Σ., (2001): Χωρίς έλεγχο; Η εθνική κυριαρχία, η μετανάστευση και η ιδιότητα του πολίτη την εποχή της παγκοσμιοποίησης, Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Σιταρόπουλος Ν., (2002): Ζητήματα σχετικά με την υποδοχή και την πρόσβαση αιτούντων άσυλο στη διαδικασία ασύλου, Νομικό Βήμα Εθνικής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τόμος 50, σελ. 1598- 1603.

-Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, (2000): Συστάσεις για τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στα πλαίσια της εναρμόνισης της πολιτικής μεταχείρισης αιτούντων άσυλο και προσφύγων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιούνιος 2000.
http://www.unhcr.gr/protect/Recept_Cond.htm

-Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, (1998): Κοινωνική Εργασία με τις κοινότητες προσφύγων. Οι πρόσφυγες στα αστικά κέντρα. Αθήνα: Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNCHR-PTSS/community service).

Παράρτημα 1

Εικόνα1: Είσοδος του Κέντρου Κράτησης όταν βρισκόταν στην περιοχή της Λαγκάδας

Εικόνα 2: Οι εξωτερικοί χώροι του Κέντρου Κράτησης στην Παγανή

Εικόνα 3: Της φυλακής τα σίδερα...

Εικόνα 4: Ένας από τους θαλάμους.

Εικόνα 5: Ένας ακόμη θάλαμος.

Εικόνα 6: Ράντσα στη γραμμή..

Εικόνα 1: Κάποια από τα σχέδια των γυναικών κατά τη διάρκεια ζωγραφικής

Εικόνα 2: Ο φλόγες..

Χομείνι στις

Εικόνα 3: Βροχή και δάκρυα για τον αποχωρισμό..

Εικόνα 4: I miss my father..

Εικόνα 5: My house..

Εικόνα 6: Ναός και σπίτι.

Εικόνα 7: Ερυθραία, στην κορυφή της Αιθιοπίας. Εικόνα 8: Σομαλία.

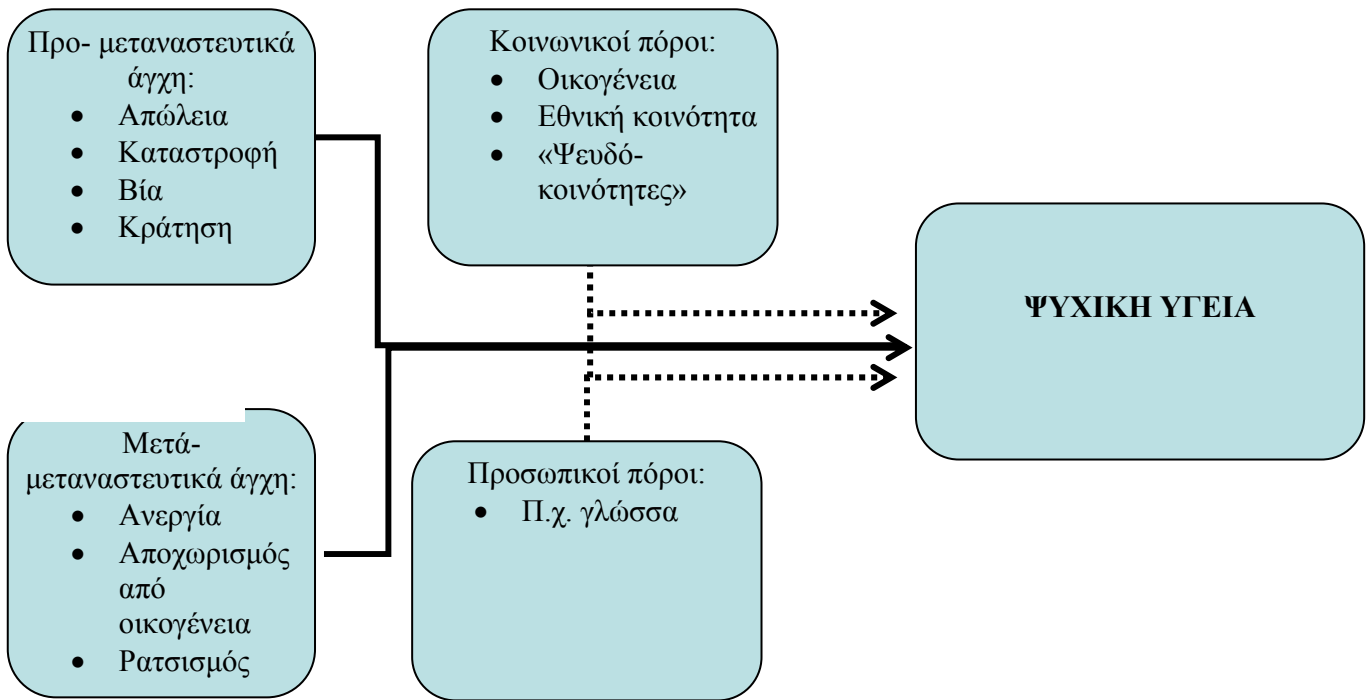

Εικόνα 9: Παράπονο για την αϋπνία. Δίπλα γράφεται στην αραβική “no sleep”.

Παράρτημα 3

Σχεδιάγραμμα 1: Επιπτώσεις στην Ψυχική Υγεία (Beiser, 1991)

Σχεδιάγραμμα 2:

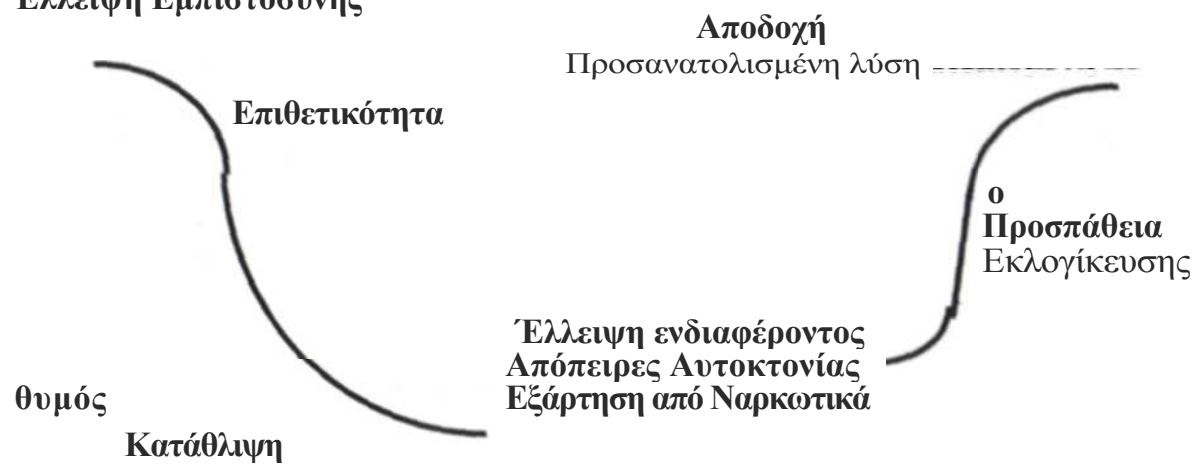
Το διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζει την αντίδραση των ανθρώπων στις εμπειρίες που βιώνουν κατά την εξορία. Τα ψυχολογικά στάδια είναι όμοια με αυτά που βιώνουν οι περισσότεροι άνθρωποι στο θάνατο ενός αγαπημένου προσώπου.

Αποκατάσταση

Άρνηση

Σοκ

Έλλειψη Εμπιστοσύνης

Το διάγραμμα βασίζεται στην
ανάλυση του Kubler Ross για την
ψυχολογική διαδικασία
αντιμετώπισης του πόνου

Παράρτημα 4

Ερωτήσεις συνεντεύξεων:

Πρόσφυγες και μετανάστες:

(Αριθμός Συνέντευξης:

Διάρκεια:

These questions are done for studying some of the difficulties that refugees and immigrants face in Greece. The participation is anonymous and its data confidential. It will be used only for research purposes).

1. Sex
2. Age
3. Nationality
4. Marital status (Single, Married, Divorced \ Separated, Engaged, Other)
5. Do you have children? If yes, how many?
6. Where are they now? (In Greece with you, in Greece but not with you, country of origin, elsewhere)
7. Where are your relatives \family?
8. Have you any contact with them?
9. If yes, how often?
10. Have you studied in school? (Primary, secondary, university, other -specify)
11. How have you been transported here (Gr)
12. Do you know from where you entered Greece?
13. Do you know the name of the place you are? Where?
14. Did you possess \ have any valid passport or travel document when you arrived?
15. Did you have any other document by UNCHR from another country on your way here?
16. Did you have any interview by the police here?
17. . Why did you leave your country?
18. Did you belong to any political organization in your country?
19. Do you belong now to any political organization or party?
20. Did you consider going in any country other than Greece?
21. If yes, why you didn't go there?/ If no, why did you only choose Greece?
22. Did you stay in any other country after you leave before you came to Greece? Which? How long?
23. Did you have any information about Greece before you came? By whom?
24. How did you imagine Greece, what did you expect from your life here before you reach Greece?
25. Do you believe that if you reached some other European country and not Greece the situation would be different?
26. Do you know what are you going to do when you leave this place?
27. How long did it take you to reach Greece, your trip?
28. How do you feel about the situation in your country?
29. Are there relatives \ friends that have been left behind? How do you feel about it?
30. How would you describe the conditions here (detention centre, camp)?
31. Which are the 3 most important things that make your life inconvenient here?

32. Do you complain about the conditions here? If yes, to whom?
33. Do you think you could change, help in changing the situation here?
34. How would you describe the attitude of the police to you? (an event)
35. How do you spend your time here? Doing what?
36. How are your relationships with the other people here?
37. Do you participate in the conversations \ activities that the other people in your room are doing? In what language?
38. Do you often quarrel \ argue with your roommates?
39. For what reasons do you or the other people usually quarrel? (Name the 3 most usual)
40. Do you often feel anger \ angry? How do you express your anger?
41. For what are you most anxious or depressed about?
42. Are you afraid of your life and your health? Are you afraid of what is going to happen in the future? What are you afraid of most?
43. Are there other things (people, places, darkness etc) that you are afraid of now and didn't used to? If yes, give an example;
44. Do you sleep easily at night? If no, why?
45. Do you remember your dreams? (what kind) Tell me one.(describe)
46. Do you have nightmares and bad dreams? If yes, how often?
47. Are you often wake up during the night?
48. Do you sleep more than you used to?
49. When you woke up in the morning do you feel tired or having little energy? How often?
50. Since you came here do you forget things easily? If yes, how often?
51. Since you came here is it difficult to you to concentrate in doing something? If yes, how often?
52. Do you feel bad about yourself or feeling that you are a failure or have let yourself or your family down? If yes, how often?
53. Do you ever feel panic? If yes, how often?
54. Do you cry often since you came here? If yes, how often?
55. Do you like the food here?
56. Since you came here do you eat too much?
57. Since you came here have you lost weight?
58. Have you ever experienced any hurtful or terrifying events like; something very bad that happened to you? (Starvation, lack of food\ water, lack of shelter, murder or death in your family, imprisonment, torture)
59. Where did you experienced these events? (In your country, during the trip, other country –specify, in Greece).
60. How often do you think about these events?
61. Do you feel pain on your body? If yes, how often?
62. Tension or migraine headaches?
63. Dizziness Stomach problems, gas?
64. Back, shoulder or neck pain?
65. Irregular heart beat, chest pain?
66. Asthma or shortness of breath?
67. Sweaty hands, cold hands or feet?
68. How many times here have you visited the doctor (approximately)?
69. Before you came here, how long ago was the last time did you visit a doctor, nurse or a healer? What did you have then?

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

1. Φύλο;
2. Ηλικία;
3. Εθνικότητα;
4. Οικογενειακή κατάσταση: (Άγαμος \η, παντρεμένος \η, χωρισμένος \η (διαζύγιο ή εν διαστάσει), αρραβωνιασμένος \η, άλλο):
5. Έχεις παιδιά; Αν ναι, πόσα;
6. Αν ναι, που βρίσκονται τώρα; (Μαζί σου στην Ελλάδα, στην Ελλάδα αλλά όχι μαζί σου, στην χώρα προέλευσης \καταγωγής, αλλού)
7. Οι συγγενείς\ οικογένεια σου που βρίσκονται;
8. Επικοινωνείς με τους δικούς σου;
9. Αν ναι, πόσο συχνά;
10. Έχεις πάει σχολείο \σπουδάσει; (Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δευτεροβάθμια, πανεπιστήμιο, άλλο -προσδιόρισε)
11. Πώς ήρθες (τρόπος μεταφοράς) στην Ελλάδα;
12. Γνωρίζεις από που μπήκες στην Ελλάδα: (Σημείο εισόδου)
13. Είχες στην κατοχή σου έγκυρο διαβατήριο ή ταξιδιωτικά έγγραφα όταν έφτασες;
14. Είχες χαρτί από την Ύπατη Αρμοστεία από άλλη χώρα διαδρομής;
15. Γνωρίζεις το μέρος όπου βρίσκεσαι; Που;
16. Είχες κάποια συνέντευξη από την αστυνομία εδώ;
17. Γιατί άφησες τη χώρα σου;
18. Ανήκεις σε κάποιο πολιτικό οργανισμό στη χώρα σου;
19. Ανήκεις τώρα σε κάποιο πολιτικό κόμμα ή ομάδα;
20. Σκέφτηκες να πας σε άλλη χώρα πέρα από την Ελλάδα;
21. Αν ναι, γιατί δεν πήγες εκεί; Αν όχι, γιατί διάλεξες μόνο την Ελλάδα;
22. Έμεινες σε κάποια άλλη χώρα αφού έφυγες από την χώρα σου και πριν φτάσεις στην Ελλάδα; Ποια; Πόσο καιρό;
23. Είχες πληροφορίες για την Ελλάδα πριν φτάσεις εδώ; Από ποιόν;
24. Πως φανταζόσουν την Ελλάδα, τι προσδοκούσες από την ζωή σου εδώ πριν φτάσεις;
25. Πιστεύεις ότι αν έφτανες σε κάποια άλλη ευρωπαϊκή χώρα και όχι στην Ελλάδα η κατάσταση θα ήταν διαφορετική;
26. Ξέρεις τι πρόκειται να κάνεις όταν φύγεις από αυτό το μέρος;
27. Πόσο καιρό χρειάστηκες για να φτάσεις στην Ελλάδα, το ταξίδι σου;
28. Πως νιώθεις για την κατάσταση στη χώρα σου;
29. Υπάρχουν συγγενείς\ φίλοι που έχουν μείνει πίσω; Πως αισθάνεσαι για αυτό;
30. Πώς θα περιέγραφε τις συνθήκες εδώ (κέντρο κράτησης);
31. Ποια είναι τα 3 πιο σημαντικά πράγματα που κάνουν την ζωή σου δύσκολη εδώ;
32. Διαμαρτύρεσαι για τις συνθήκες εδώ (στο κέντρο); Αν ναι, σε ποιον;
33. Πιστεύεις ότι μπορείς να αλλάξεις, να βοηθήσεις να αλλάξει η κατάσταση εδώ;
34. Πώς θα περιέγραφε τη στάση της αστυνομίας απέναντι σου; (ένα περιστατικό)
35. Πως περνάς το χρόνο σου εδώ; Τι κάνεις συνήθως;
36. Ποιες είναι οι σχέσεις σου με τους άλλους στο κέντρο;
37. Συμμετέχεις στις συζητήσεις\ δραστηριότητες που κάνουν τα άλλα άτομα στο δωμάτιο σου; Σε ποια γλώσσα;

38. Μαλώνεις συχνά με τους συγκατοίκους σου;
39. Για ποιους λόγους εσύ ή τα άλλα άτομα συνήθως μαλώνουν; (περ 3 λόγους από τους πιο συνηθισμένους).
40. Νιώθεις συχνά θυμό \θυμωμένος; Πώς εκφράζεις τον θυμό σου;
41. Για ποιο πράγμα ανησυχείς \ στεναχωριέσαι πιο πολύ;
42. Φοβάσαι για τη ζωή και την υγεία σου; Φοβάσαι για το τι πρόκειται να γίνει στο μέλλον; Τι φοβάσαι περισσότερο;
43. Υπάρχουν κάποια πράγματα (άνθρωποι, μέρη, σκοτάδι κλπ) που φοβάσαι τώρα και δεν συνήθιζες να φοβάσαι; Αν ναι, δώσε ένα παράδειγμα:
44. Κοιμάσαι εύκολα το βράδυ; Αν όχι, γιατί;
45. Θυμάσαι τα όνειρα σου (τι είδους); Πες μου ένα (περιέγραψε):
46. Έχεις εφιάλτες και άσχημα όνειρα; Αν ναι, πόσο συχνά;
47. Ξυπνάς συχνά κατά τη διάρκεια της νύχτας;
48. Κοιμάσαι περισσότερο από ότι συνήθιζες;
49. Όταν ξυπνάς το πρωί νιώθεις κουρασμένος ή ότι έχεις λίγη ενέργεια; Πόσο συχνά;
50. Από τότε που ήρθες εδώ ξεχνάς πράγματα εύκολα; Αν ναι, πόσο συχνά;
51. Από τότε που ήρθες εδώ είναι δύσκολο για σένα να συγκεντρωθείς στο να κάνεις κάτι; Αν ναι, πόσο συχνά;
52. Αισθάνεσαι άσχημα για τον εαυτό σου, ότι είσαι αποτυχημένος ή ότι έχεις απογοητεύσει τον εαυτό σου ή την οικογένεια σου; Αν ναι, πόσο συχνά;
53. Αισθάνεσαι ποτέ πανικό; Αν ναι, πόσο συχνά;
54. Κλαις συχνά από τότε που ήρθες; Αν ναι, πόσο συχνά;
55. Σου αρέσει το φαγητό εδώ;
56. Από τότε που ήρθες εδώ τρως περισσότερο;
57. Από τότε που ήρθες εδώ έχεις χάσει βάρος;
58. Έχεις βιώσει κάποια πολύ οδυνηρά ή τρομακτικά γεγονότα όπως; Κάτι πολύ κακό που σου συνέβη; (ασιτία, έλλειψη τροφής\ νερού, έλλειψη στέγης, δολοφονία ή θάνατος στην οικογένεια σου, φυλάκιση, βασανισμός).
59. Που έζησες αυτά τα γεγονότα; (στη χώρα σου, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού σου, σε άλλη χώρα – προσδιόρισε, στην Ελλάδα).
60. Πόσο συχνά σκέφτεσαι αυτά τα γεγονότα;
61. Νιώθεις πόνο στο σώμα σου; Αν ναι, πόσο συχνά;
62. Πονοκεφάλους υπερέντασης ή ημικρανίες; Ζαλάδα;
63. Προβλήματα με το στομάχι; Αέρια;
64. Πόνοι στην πλάτη, στους ώμους ή στο λαιμό;
65. Ακανόνιστο καρδιακό παλμό, πόνος στο στήθος;
66. Άσθμα ή ανεπάρκεια αναπνοής;
67. Ίδρωμένα χέρια, κρύα άκρα;
68. Πόσες φορές έχεις επισκεφτεί τον γιατρό εδώ (περίπου);
69. Πριν έρθεις εδώ, πόσο καιρό πριν ήταν η τελευταία φορά που επισκέφτηκες ένα γιατρό, νοσοκόμο ή θεραπευτή; Τι είχες τότε;

Νομαρχία:

1. Τι έχετε αναλάβει σε σχέση με το Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας, ποιες αρμοδιότητες;
2. Πόσο καιρό είστε σε αυτή τη θέση; Από δική σας πρωτοβουλία αναλάβατε την ευθύνη ή πως;

3. Άλλο προσωπικό της νομαρχίας που να απασχολείται με το συγκεκριμένο θέμα;
4. Ποια η αρμοδιότητα της νομαρχίας σε σχέση με αυτό το Κέντρο; Από πού χρηματοδοτείται;
5. Ποια η αρμοδιότητα και τι είδους συνεργασία υπάρχει με:
  - Το Υπουργείο Εσωτερικών
  - Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης
  - Την Περιφέρεια και τον Δήμο
  - Την Αστυνομία και το Λιμενικό
6. Γνωρίζετε αν γίνονται επαναπροωθήσεις και από ποιους;
7. Γνωρίζετε αν η Αστυνομία ή κάποιοι άλλοι ενημερώνουν τους μετανάστες αν έχουν δικαίωμα για αίτηση ασύλου;
8. Ποιες οι σχέσεις της νομαρχίας με τις ΜΚΟ και πως εξελίχθηκαν;
9. Γνωρίζετε πόσα τέτοια Κέντρα (Προσωρινής Φιλοξενίας) λειτουργούν και σε ποιες περιοχές της Ελλάδας; Έχετε συνεργασία με άλλα Κέντρα, υπάρχει κάποιο συλλογικό όργανο που αναλαμβάνει τη διαχείριση τους;
10. Πότε ξεκίνησε να λειτουργεί, που και ποια η πορεία του;
11. Γιατί έφυγε από τις φυλακές; Πώς επιλέχθηκε το κτήριο που είναι τώρα;
12. Έχετε ζητήσει βοήθεια για βελτίωση των συνθηκών ή των εγκαταστάσεων; Αν ναι από ποιους και τι σας απάντησαν;
13. Υπήρξε κάποια εκστρατεία ενημέρωσης των δημοτών της Μυτιλήνης σχετικά με την λειτουργία του Κέντρου;
14. Ποιες οι αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του; Υπήρξαν κάποιες πρωτοβουλίες και τι είδους;
15. Ποιοι σας ενημερώνουν για τυχόν ανάγκες που υπάρχουν στο Κέντρο;
16. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα πιο σημαντικά προβλήματα αυτή τη στιγμή;

Αστυνομία:

Γραφείο Αλλοδαπών:

1. Πότε πρωτολειτούργησε το Γραφείο Αλλοδαπών
2. Ποιες οι αρμοδιότητες του Γραφείου Αλλοδαπών
3. Πόσα άτομα υπηρετούν, από πότε είναι τόσα και πόσα ήταν όταν ξεκίνησε;
4. Αν πραγματοποιούν ελέγχους στις πόλεις του νησιού
5. Πόσα ήταν τα αιτήματα ασύλου το 2004 και αν ήλθαν μόνοι τους αυτοί που ζητάν ασύλο.
6. Πότε ξεκίνησε τη λειτουργία του το Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας
7. Πριν ξεκινήσει που φιλοξενούνταν οι μετανάστες ή τι γινόταν με αυτούς
8. Ποια η διαδικασία αίτησης. Πως γίνεται η συνέντευξη αν υπάρχει διερμηνέας μαζί με τον αστυνομικό ή ο διερμηνέας παίρνει τη συνέντευξη (το τελευταίο να το ρωτήσεις με τακτ.)
9. Τι συμβαίνει μετά την κατάθεση του αιτήματος
10. Πόσο καιρό κάνει για να βγει η ροζ κάρτα
11. Ποιος ο αριθμός των αιτούντων ασύλο και των μεταναστών στη Μυτιλήνη και στην Ελλάδα- αν γνωρίζουν
12. Αν γνωρίζουν ποια τα ποσοστά αναγνώρισης των αιτούντων ασύλο πανελλαδικά και αν υπάρχουν αναγνωρισμένοι πρόσφυγες στη Μυτιλήνη.
13. Ποιο το σοβαρότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν ως υπηρεσία.

14. Πως συνεργάζονται με άλλες υπηρεσίες, Νομαρχία, Λιμενικό, Περιφέρεια/ ΜΚΟς και δικηγόρους
15. Ποια η σχέση με Υπουργείο Δημοσίας Τάξης
16. Αν έχουν πιάσει εμπόρους διακινητές των ανθρώπων- Τι εθνικότητας είναι
17. Ποια η γνώμη τους για τους αλλοδαπούς που έρχονται στην Ελλάδα.
18. Ποια η σχέση τους με τις υπηρεσίες στην Τουρκία
19. Πόσες απελάσεις εξέδωσαν και πόσες από αυτές πραγματοποιήθηκαν από αυτούς πέρυσι ή τα τελευταία χρόνια-Ποια η διαδικασία απέλασης
20. Αν υπάρχουν κρατούμενοι αλλοδαποί - πόσοι και για ποιο λόγο.
21. Αν έχουν παρακολουθήσει και από ποιους φορείς σεμινάρια για τους πρόσφυγες και για το άσυλο
22. Πότε πρωτοξεκίνησε ή μετανάστευση στην Ελλάδα.
23. Κατά τη γνώμη τους, αυξάνονται οι αριθμοί των νεοεισερχόμενων από έτος σε έτος
24. Ποιο υπουργείο θα πρέπει να είναι υπεύθυνο για τη μετανάστευση στην Ελλάδα
25. Υπάρχει συνεργασία με τη ευροποι- πηγαίνουν για συνεργασία και ενημέρωση σε άλλες χώρες της ΕΕ. Υπάρχει συνεργασία με την eurorodac
26. Έρχονται συνάδελφοί τους από άλλα κράτη μέλη.
27. Πως θα αξιολογούσαν την πολιτική για τη μετανάστευση
28. Προτάσεις για να βελτιωθεί η κατάσταση.
29. Ποια -αν υπάρχουν - τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η υπηρεσία τους Προτάσεις για βελτίωση.
30. Αν επισκέπτονται το Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας και για ποιο λόγο. Αν πηγαίνουν για ενημέρωση για το άσυλο στο Κέντρο Φιλοξενίας

Φύλακες:

1. Πόσο καιρό έχει που κάνετε βάρδιες στον καταυλισμό;
2. Έχετε λάβει κάποια εκπαίδευση σχετικά με μετανάστες και πρόσφυγες; (Υπατη Αρμοστεία)
3. Ποιες είναι οι σχέσεις της αστυνομίας με τη Νομαρχία, το Λιμενικό και τις ΜΚΟ;
4. Γνωρίζετε αν υπάρχει ανάμειξη των Τουρκικών αρχών στο θέμα της μετανάστευσης προς την Ελλάδα; Και αν ναι, ποια είναι αυτή;
5. Ποιος πιστεύεται ότι είναι ο στόχος αυτών των Κέντρων; Θεωρείται ότι είναι αποτελεσματικό μέτρο;
6. Τι αλλαγές έχετε παρατηρήσει όσο καιρό έρχεστε;
7. Προς ποια κατεύθυνση νομίζετε ότι εξελίσσεται η λειτουργία τους;
8. Ποια είναι τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των αστυνομικών εδώ;
9. Τι επιπλέον πράγματα καλείστε να κάνετε ώστε να καλυφτούν κάποιες ανάγκες;
10. Ποια είναι τα παράπονα και των άλλων συναδέλφων από την δουλειά τους σε αυτό το χώρο;
11. Ποια η άποψη σας για τις συνθήκες διαβίωσης των ανθρώπων;
12. Ποια είναι η διαδικασία με το που φτάσει κάποιος εδώ;
13. Πόσο εύκολα επικοινωνείτε με τους μετανάστες;
14. Τι σας ρωτάνε ή ζητάνε συνήθως;
15. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα πιο σημαντικά προβλήματα;
16. Τι είδους φασαρίες ή καυγάδες υπήρξαν, για ποιο λόγο και πως επιλύθηκαν;

17. Πως ορίζονται οι αρχηγοί των ομάδων κι αν υπήρξαν προβλήματα με αυτούς;
18. Υπάρχουν πρόσφυγες εδώ μαζί με τους μετανάστες;
19. Υπάρχουν άτομα που οι ίδιοι έχουν ζητήσει να κάνουν αίτηση ασύλου;
20. Έχετε παρατηρήσει άτομα να φέρονται πολύ περίεργα, είτε πολύ αμέτοχοι\ καταβεβλημένοι είτε να μοιάζουν εκτός πραγματικότητας;

Εθελόντρια:

1. Τι πιστεύεται για το Κέντρο προσωρινής φιλοξενίας;
2. Συνήθως σε τι πράγματα βοηθάτε; Τι ακριβώς κάνετε;
3. Πώς θα περιέγραφες τις συνθήκες σε αυτό το κέντρο; Ποια τα προβλήματα μέσα στο Κέντρο; Με ποιους και γιατί;
4. Υπάρχουν προβλήματα και εκτός Κέντρου, με ποιους ή που;
5. Ποιες εθνικότητες έχουν περάσει από το Κέντρο;
6. Υπάρχει δυσκολία να προσεγγίζετε τους ανθρώπους που κρατούνται;
7. Ποια τα βασικά ζητήματα που τους απασχολούν, ποια άγχη, ποιες ανάγκες κλπ;
8. Ποιες οι αντιδράσεις τους και ποιες οι διαφορές τους ανάμεσα στις διαφορετικές εθνικότητες ή μεταξύ γυναικών ανδρών κλπ;
9. Έχετε συναντήσει κάποια περίπτωση η οποία να χρήζει κατά την άποψη σας ψυχιατρική παρακολούθηση;
10. Πόσο καιρό επισκέπτεστε το Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας;
11. Τι αλλαγές έχετε παρατηρήσει από τότε που έρχεστε εδώ;
12. Πότε και πώς αρχίσατε να ασχολείστε; Για ποιο λόγο σας ενδιαφέρει κάτι τέτοιο;
13. Με ποια ιδιότητα; Μόνη σας, εκ μέρους ποιου φορέα;
14. Πως έχετε δικαιολογήσει την παρουσία στο κέντρο στους ανθρώπους εδώ;
15. Γιατί δεν πάτε μαζί με άλλους εθελοντές του Ερυθρού;
16. Υπάρχει κάποια συνέχεια βοήθειας από τον Ερυθρό Σταυρό όταν φεύγουν από εδώ;
17. Υπάρχει επαφή με άτομα που έφυγαν από το Κέντρο; Με ποια και γιατί;
18. Παρέχεται κάποια ενημέρωση και για θέματα ασύλου; Υπήρξαν άτομα που τους προμηθεύσατε αιτήσεις κλπ;
19. Τι γίνεται με τα ανήλικα και το άσυλο;
20. Έχετε επαφή με άλλους φορείς οργανώσεις (ΕΣΠ κλπ);
21. Πως είναι η συνεργασία σας με την αστυνομία;
22. Γνωρίζετε αν γίνονται επαναπροωθήσεις;

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (κοινωνική λειτουργός):

1. Υπηρεσία\ Οργανισμός;
2. Εργασιακή θέση;
3. Διάρκεια εργασίας με πρόσφυγες;
4. Τίτλοι σπουδών\ τυπικά προσόντα;
5. Πώς εμπλέκεστε με τα ζητήματα των προσφύγων;
6. Με ποια ζητήματα των αιτούντων άσυλο (ή προσφύγων) ασχολείστε;
7. Με τι θέματα των αιτούντων άσυλο (ή προσφύγων) ασχολείται η υπηρεσία σας;
8. Έχετε λάβει\ παρακολουθήσει κάποια επίσημη ή ανεπίσημη εκπαίδευση για τα θέματα των προσφύγων; (ναι \όχι)
9. Αν ναι, που; Για πόσο διάστημα; Από ποιόν φορέα;

10. Κατά την εκτίμηση σας πόσοι είναι οι αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα σήμερα; Πόσοι οι πρόσφυγες;
11. Οι περισσότεροι αιτούντες άσυλο κατέχουν ταξιδιωτικά έγγραφα όταν φτάνουν; (ναι- όχι)
12. Ποιο το χρονικό διάστημα απόκτησης ροζ κάρτας από τη στιγμή εισόδου ως την αίτηση;
13. Ποιο το χρονικό διάστημα από την πρώτη αίτηση ως την απόφαση;
14. Ποιο θεωρείς ως λογικό διάστημα επεξεργασίας μια αίτησης για προσφυγική ιδιότητα (άσυλο); Γιατί;
15. Πρέπει σε ένα απορριφθέντα αιτούντα για προσφυγική ιδιότητα να του εξηγηθούν οι λόγοι της απόρριψής του;
16. Ποιοι πιστεύεις ότι θα πρέπει να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια της συνέντευξης ενός αιτούντος άσυλο (δικηγόρος, εκπρόσωπος της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες, διερμηνέας κλπ);
17. Ποιόν θεωρείς κατάλληλο τόπο να φιλοξενοούνται οι αιτούντες άσυλο (Κέντρα Υποδοχής, Κέντρα Κράτησης, ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενοδοχεία); Και γιατί;
18. Ποια είναι η άποψη σου για την χρήση φυλακών για την κράτηση των αιτούντων άσυλο;
19. Έχεις επισκεφθεί μέσω της υπηρεσίας σου:
  - Άλλα Κέντρα Υποδοχής;
  - Άλλα Κέντρα Κράτησης;
20. Αν ναι, ποιο \α; Πόσες φορές;
21. Πώς θα περιέγραφε τις συνθήκες σε αυτό το κέντρο;
22. Πρέπει να υπάρχει ισχυρή στρατιωτική ή αστυνομική παρουσία στα Κέντρα Κράτησης; Γιατί ναι \όχι;
23. Ποια ζητήματα θεωρείς ότι επηρεάζουν την απόφαση για το άσυλο;
24. Θα έπρεπε το ζήτημα της εθνικής ασφάλειας να επηρεάζει τόσο πολύ τα κριτήρια για την αναγνώριση κάποιου ως πρόσφυγα στην Ελλάδα; Γιατί;
25. Πώς κρίνεται την πολιτική για τους αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα;
26. Πώς κρίνεται την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα;
27. Θεωρείς ότι η Ελλάδα είναι ο κύριος προορισμός των αιτούντων άσυλο;
28. Θεωρείς ότι θα ήταν καλύτερα να ζητήσουν άσυλο σε άλλη χώρα; Γιατί;
29. Από όσο γνωρίζεις υπάρχει κάποια μορφή διακρίσεων που αντιμετωπίζουν οι αιτούντες άσυλο και αν ναι από ποιους;
30. Τι τύπου δομές\ υπηρεσίες πιστεύεις ότι θα πρέπει να απευθύνονται στους αιτούντες άσυλο;
31. Θα πρέπει να υπάρχουν διαφορετικές δομές για διαφορετικές ομάδες των αιτούντων άσυλο; Αν ναι, για ποιες ομάδες;
32. Τι υπηρεσίες προσφέρονται για να βοηθήσουν το προσωπικό της υπηρεσίας να αντεπεξέλθει στην εργασία του;
33. Ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις και ποιες οι ανταμοιβές στην δουλειά σε αυτόν τον τομέα;
34. Ποιες θεωρείται ότι είναι οι πιο σημαντικές δυσκολίες των αιτούντων άσυλο ;
35. Ποια τα ψυχολογικά προβλήματα ή δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι αιτούντες άσυλο;
36. Για ποια προβλήματα απευθύνονται οι ίδιοι σε σας;
37. Ποιες κατά την άποψη σας είναι οι ανάγκες τους που επιτάσσουν ψυχολογική βοήθεια;
38. Ποια τα κύρια ζητήματα στην προσαρμογή τους στο νέο περιβάλλον;
39. Πώς βλέπετε εσείς την ενσωμάτωση \ένταξη τους στην ελληνική κοινωνία;

40. Ποιες οι αντιδράσεις τους στις καταστάσεις που αντιμετωπίζουν στην Ελλάδα;
41. Σας μεταφέρουν τις τραυματικές τους εμπειρίες;
42. Πως αισθάνονται για την πατρίδα τους και την κατάσταση στη χώρα τους;
43. Είναι διαφορετικά τα ζητήματα που ανακύπτουν για τους άνδρες και τις γυναίκες πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο ή για άλλες ομάδες αιτούντων άσυλο (ή προσφύγων);
44. Το γεγονός ότι είσαι γυναίκα\ άνδρας επηρεάζει τη σχέση όταν ο αιτών είναι του αντίθετου φύλου;
45. Ποια είναι η στάση των αιτούντων άσυλο απέναντι στη συμβουλευτική ή στην ψυχολογική υποστήριξη που τους παρέχετε;
46. Είναι κάτι ξένο γι αυτούς; Πού οφείλεται η άρνηση τους, αν αυτή υπάρχει;
47. Υπάρχει από τη μεριά τους αίτημα για ψυχολογική υποστήριξη και αν όχι πως αυτό επηρεάζει τη σχέση και γιατί;
48. Κατά την άποψη σου ποιες προσεγγίσεις είναι καλύτερες για τους αιτούντες άσυλο; Ανταποκρίνονται καλύτερα σε ατομικές ή ομαδικές\ οικογενειακές προσεγγίσεις;

Εθελοντής δικηγόρος:

1. Πώς και πότε άρχισες να επισκέπτεσαι το Κέντρο; Για πόσο καιρό το επισκεπτόσουν και σε ποια βάση, εθελοντικά ή επαγγελματικά μέσω ΕΣΠ;
2. Υπήρχαν προβλήματα στην πρόσβαση;
3. Πως θα περιέγραφες τις συνθήκες και για εδώ αλλά και για τα υπόλοιπα Κέντρα; Έχεις επισκεφτεί άλλα Κέντρα;
4. Πόσο συχνά επισκεπτόσουν το Κέντρο όταν πήγαινες; Ποιες ήταν οι τομείς όπου βοηθούσες;
5. Γνωρίζεις αν τώρα πηγαίνουν κάποιοι δικηγόροι στο Κέντρο;
6. Υπάρχουν κάποιοι που εκμεταλλεύονται τους πρόσφυγες;
7. Ποιες άλλες ΜΚΟ επισκεπτόταν το Κέντρο πέρα από το ΕΣΠ και ποια ήταν η προσφορά τους;
8. Ποια είναι η άποψη σου για τη πολιτική που ακολουθείται και για τα κέντρα κράτησης;

Συνεντεύξεις

Πρόσφυγες και μετανάστες (αποσπάσματα):

Παλαιστίνη:

Ένας άνδρας από την Παλαιστίνη αλλά που τα τελευταία 10 χρόνια διέμενε στο Λίβανο αναφέρει ότι δεν υπήρχε δουλειά στο Λίβανο και εξαιτίας του πολέμου δεν πήγαιναν πίσω στην Παλαιστίνη γιατί φοβόντουσαν, δεν υπάρχει ασφάλεια. Λέει ότι δεν έχει δικαίωμα ούτε να μείνει στην Παλαιστίνη ούτε στο Λίβανο αφού στο Λίβανο έχει καταυλισμούς για τους Παλαιστίνιους. Επίσης μια γυναίκα από την Παλαιστίνη αλλά που τα τελευταία 10 χρόνια διέμενε στο Λίβανο λέει ότι έφυγε εξαιτίας του πολέμου.

Ιράν:

Ένας Ιρανός μαζί με τους 3 άλλους Ιρανούς που ήρθε στην Ελλάδα έχουν κάνει αίτηση ασύλου, δεν αναφέρει τους λόγους της δίωξης του στο Ιράν αλλά αναφέρει ότι μετά την επιστροφή του στο Ιράν από την Αυστραλία (όπου υπήρξε πρόσφυγας για 3 χρόνια) τον έπιασε η αστυνομία και πέρασε 4 μήνες σε φυλακή, αργότερα ο θείος του δωροδόκησε ένα φύλακα κι έτσι δραπέτευσε. Σε άλλο σημείο ο ίδιος αναφέρει ότι

«το πολιτικό κόμμα που υποστηρίζει έχει πολιτική ασφάλεια στο Ιράν και ένα μεγάλο γραφείο στη Σουηδία»(αν δεν κάνω λάθος Μουτζαχεντίν) επίσης αναφέρει ότι είχαν γίνει κάποιες διαδηλώσεις και υπήρξαν διαμάχες μεταξύ ομάδων.

Σομαλία:

Μια γυναίκα λέει ότι «στην χώρα της δεν υπάρχει κυβέρνηση, αν κάποιος σε δει στο δρόμο να έχεις λίγα χρήματα επάνω σου θα σε σκοτώσει» και ότι «δεν υπάρχει ειρήνη». Μια άλλη Σομαλή αναφέρει ότι έφυγε για οικονομικούς λόγους, για να υποστηρίξουν την οικογένεια τους στέλνοντας χρήματα πίσω. Ένας άνδρας αναφέρει ότι στη χώρα του εξαιτίας του εμφυλίου δεν υπάρχει κυβέρνηση, υπάρχει πολιτική αστάθεια και παρόλο που η χώρα έχει φυσικούς πόρους έχει πολύ σοβαρά οικονομικά και πολιτικά προβλήματα, οι πολιτικές διαμάχες έχουν βλάψει όλους τους Σομαλούς, η αστυνομία στη Σομαλία δεν δείχνει κανένα σεβασμό, τους χτυπά, τους βάζει φυλακή, ρίχνει δακρυγόνα σε διαδηλώσεις. Έτσι αποφάσισε να πάει στο εξωτερικό για να συνεχίσει τις σπουδές του. Ένας άλλος λέει ότι έφυγε από τη χώρα του για να βγάλει χρήματα.

Σουδάν:

Μια γυναίκα από το Σουδάν λέει ότι έφυγε εξαιτίας των πολιτικών προβλημάτων στη χώρα της, «πόλεμος, δεν υπάρχει σχολείο, το σπίτι της καταστράφηκε κλπ.» ενώ μια άλλη αναφέρει ότι έφυγε για οικονομικούς λόγους, για να υποστηρίξει την οικογένεια τους στέλνοντας χρήματα πίσω, αυτή θα γράψει με σπρί στο πάτωμα κατά τη διάρκεια ζωγραφικής “we need peace”, ενώ στο χαρτί “we need job”.

Ένας άνδρας απαντά ότι έφυγε από την πατρίδα του για πολιτικούς λόγους και ότι άνηκε στο πολιτικό σχηματισμό Unity Sudanos, επίσης ότι διάλεξε την Ελλάδα γιατί θα βρει ειρήνη εδώ (get peace).

Αιθιοπία:

Μια γυναίκα λέει ότι η ζωή στη χώρα της (Σομαλή στην καταγωγή αλλά έρχεται από Αιθιοπία) είναι άθλια (miserable), «δεν μπορείς να δουλέψεις, να κάνεις κάτι» και για αυτό έφυγε».

Αφγανιστάν:

Ένας Αφγανός που πήρα συνέντευξη λέει ότι η κατάσταση στο Αφγανιστάν εκεί ήταν πολύ άσχημη, «εκεί πολεμούν για τα εδάφη, γίνονται πολλοί σκοτωμοί, δεν υπάρχει κυβέρνηση και νόμος, δεν υπάρχει δικαιοσύνη, είναι για αυτούς που έχουν χρήματα, οι φτωχοί είναι ένα τίποτα». Ο ίδιος κατάγεται από την επαρχία Ghazni και ανήκει στην εθνοτική ομάδα Hazargi (μουσουλμάνοι σαν τους Παστούν, διαφορετική γλώσσα).

Ένας άλλος λέει ότι προέρχεται από την επαρχία Tukhat ή Satkah και ότι αναγκάστηκε να δραπετεύσει, δεν είχε άλλη επιλογή από το να φύγει από το Αφγανιστάν. Περιγράφει ότι κατά τη διάρκεια συμπλοκής 2 ομάδων σκότωσαν τον αδερφό του, την μία ομάδα την ονομάζει Moulouas και τους παρομοιάζει με τους Ταλιμπάν στα θρησκευτικά τους πιστεύω. Αυτοί τον έπιασαν, του πήραν δακτυλικά αποτυπώματα και δεν τον άφηναν να φύγει εκτός χώρας, δραπέτευσε προς το Ιράν αλλά οι Ιρανοί δεν δέχονται πρόσφυγες, μισούν και βρίζουν τους Αφγανούς, γίνονται απελάσεις και για αυτό κρυβόταν. Επίσης περιγράφει την κατάσταση στη χώρα του τα 27 χρόνια εμφυλίου πολέμου, «ότι όταν ένα παιδί γεννιέται δεν υπάρχει εκπαίδευση, ζει στην άγνοια, μεγαλώνει με τα όπλα, δεν γνωρίζει τίποτα για την ανθρωπιά (humanity) κι έτσι γίνονται οι άνθρωποι εχθροί». Αναφέρει επίσης ότι ένας θείος του βρίσκεται στη φυλακή και ότι τα βασανιστήρια αποτελεί καθημερινή και φυσιολογική πρακτική στο Αφγανιστάν.

Ένας άλλος Αφγανός που είναι ανήλικος λέει ότι κατάγεται από την επαρχία Ghazni όπου ήταν οι Ταλιμπάν. Όταν επιτέθηκαν οι Ταλιμπάν έφυγε από το παράθυρο για να

μην τον πιάσουν και πήγε σε άλλη πόλη όπου έζησε για 2 χρόνια. Όταν τελείωσε η εποχή των Ταλιμπάν επέστρεψε στην πόλη του αλλά βρήκε το σπίτι του κατεστραμμένο και οι γονείς του δεν ήταν εκεί. Χαρακτηριστικά αναφέρει ότι δεν έχει ούτε έθνος ούτε συγγενείς (no nation, no mother, no father). Επίσης περιγράφει ότι επειδή υπάρχει πόλεμος δεν υπάρχει σχολείο, ιδιαίτερα αν δεν έχεις χρήματα να αγοράσεις τα υλικά, δηλώνει ότι του αρέσει πολύ το σχολείο και για αυτό έφυγε από Αφγανιστάν, για να μπορέσει να σπουδάσει, αν κάποιος στο Αφγανιστάν θέλει να πάει πανεπιστήμιο φεύγει, εκεί μπορεί να τον σκοτώσουν κιόλας.

Ένας άλλος Αφγανός κατάγεται από την επαρχία Ghazni (ή Ραζνί) και είναι Hazargi (Χαζάρα) ως εθνοτική ομάδα Διηγείται ότι στο Αφγανιστάν σκοτώσαν τον πατέρα του και τον μεγαλύτερο αδερφό του. Εξαιτίας του φόβου μην σκοτώσουν και άλλα μέλη της οικογένειας μετανάστευσαν στο Πακιστάν. Εκεί ζούσαν ειρηνικά για 12-13 χρόνια, εκεί πήγε σχολείο, (έφυγε από Αφγανιστάν 6-7 χρονών). Τα τελευταία όμως 2-3 χρόνια στο Πακιστάν γίνονται επιθέσεις από τους Πατάνς (αν κατάλαβα καλά) εναντίον των Αφγανών της συγκεκριμένης εθνοτικής ομάδας. Συγκεκριμένα 5 φορές τουλάχιστον είχαν επιτεθεί σε συναγωγές- εκκλησίες όπου συμμετέχουν Αφγανοί (η θρησκεία τους ονομάζεται secta sia ή κάτι τέτοιο), υπολογίζει ότι συνολικά είχαν σκοτωθεί σε αυτές τις επιθέσεις 200 άτομα ενώ είχαν τραυματιστεί πάνω από 400, επίσης σκοτώνουν πολλά άτομα δημοφιλή της θρησκείας τους όπως τους γιατρούς, τους δασκάλους κλπ. Ο ίδιος λέει ότι δεν μπορούσε να έχει μια ασφαλή ζωή στο Πακιστάν γιατί πέρα από τις θρησκευτικές και πολιτικές διαμάχες το έθνος στο οποίο ανήκει είναι εκεί μειονότητα οπότε η πλειοψηφία έχει την εξουσία. Τέλος αναφέρει ότι η οικογένεια του ήταν δύσκολο να φύγει από το Πακιστάν γιατί υπάρχουν μικρά παιδιά.

Ένας άλλος αναφέρει ότι εξαιτίας της συμμετοχής του πατέρα του στην Κυβέρνηση των Ταλιμπάν έπρεπε να φύγουν από το Αφγανιστάν μετά την κατάλυση της κυβέρνησης τους και να πάνε στο Πακιστάν, τότε ήταν 17 χρονών. Μετά από 1 χρόνο όμως πληρωμένοι δολοφόνοι από το Αφγανιστάν σκότωσαν τον πατέρα του.

Αργότερα μεταναστεύει στο Ιράν και ανακαλύπτει ποιος είναι ο δολοφόνος του πατέρα του. Τότε έστειλε κάποιον να τον σκοτώσει αλλά απέτυχε. Γενικά λέει ότι δεν μπορεί να πιστρέψει ούτε στο Αφγανιστάν γιατί είναι επικίνδυνα για αυτόν αλλά ούτε στο Πακιστάν που είναι χειρότερα, αφού φοβάται τους Αφγανούς εχθρούς του αλλά και τις Πακιστανικές αρχές που δωροδοκήθηκαν για να μην διερευνήσουν την υπόθεση και να την ξεχάσουν. Την εποχή μετά την δολοφονία του πατέρα του η υπόλοιπη οικογένεια του είχε συνέντευξη στο γραφείο των Ηνωμένων Εθνών στο Πακιστάν που δέχθηκαν να φύγουν στον Καναδά αλλά επειδή εκείνο το διάστημα αυτός βρισκόταν στο Ιράν για δουλειά, η μητέρα του αρνήθηκε να πάει οπουδήποτε αν δεν ερχόταν μαζί τους. Επίσης σχολιάζει την πολιτική κατάσταση στο Αφγανιστάν ως ασταθή και ανασφαλή στο μεγαλύτερο μέρος -πέρα από κάποιες πόλεις όπου δεν υπάρχουν διαμάχες-, χαρακτηριστικά διατυπώνεται ότι στους Αφγανούς δίνουν όπλα και γίνονται εχθροί. Ο ίδιος χαρακτηρίζει την κυβέρνηση ως ανίσχυρη και διορισμένη από την Αμερική. Χαρακτηριστικά αναφέρει ότι ο πρωθυπουργός της σημερινής κυβέρνησης είναι «όχι πολύ μορφωμένος και όχι πολύ σοβαρός», «κάποιος εγωιστής που ήρθε και έγινε αρχηγός», μάλιστα ο αδερφός του έχει δικό του κόμμα που εμπορεύεται χασίς και ηρωίνη. Τέλος προσθέτει ότι, επειδή όλα στη χώρα του είναι κατεστραμμένα, χρειάζεται χρόνος για να αναπτυχθεί το Αφγανιστάν. Ο ίδιος αναφέρει ότι ο πατέρας του ήταν αξιωματικός (officer) στην κυβέρνηση των Ταλιμπάν, ήταν αρχηγός 10-12 ατόμων, στην αρχή ο πατέρας του ήταν ενάντια στους Ταλιμπάν αλλά μετά πήγε με το μέρος τους για 3 χρόνια αλλά όταν παρενέβησαν οι Αμερικανοί η κατάσταση άλλαξε. Προσθέτει ότι το όνομα του πολιτικού κόμματος

που συμμετείχε ο πατέρας του και αυτός ήταν Hizb-E-Eslamy (μου το έγραψε ο ίδιος).

Ο τελευταίος Αφγανός από αυτούς που πήρα συνέντευξη αναφέρει ότι αναγκάστηκε να φύγει από το Αφγανιστάν γιατί ο πατέρας του ήταν πολύ φτωχός χωρίς δουλειά και σπίτι και δεν μπορούσε να θρέψει την οικογένεια του, πήγε στο Πακιστάν για να δουλέψει, πολλοί Αφγανοί φύγανε στο Πακιστάν για να δουλέψουν φτιάχνοντας χαλιά και να σπουδάσουν. Επίσης αναφέρει ότι για πρώτη φορά κάποιοι Αφγανοί είναι ασφαλείς στη χώρα τους, για αυτούς η κατάσταση είναι καλή. Σε άλλο σημείο αναφέρει ότι ο πατέρας του κι ένας αδερφός του πολέμησαν ενάντια στους Ταλιμπάν, επίσης σκοτώθηκαν 2 αδέρφια του, και όταν έγιναν κυβέρνηση αναγκάστηκαν να δραπετεύσουν στο Πακιστάν και έχασαν όλα τα υπάρχοντα τους. Ο ίδιος αναφέρει ότι ο πατέρας του δούλεψε για την πολιτική κοινότητα και τον πρόεδρο του Αφγανιστάν Hamed Cursy, ο ίδιος θα ήθελε να γίνει ένα πολιτικό πρόσωπο αλλά μόνο αν καταφέρει και σπουδάσει (πανεπιστήμιο).

Πέρα από τις συνεντεύξεις υπήρξαν και μαρτυρίες από άλλους πρόσφυγες. Ένας από το Αφγανιστάν λέει ότι στο Αφγανιστάν από το 1979 υπάρχει πόλεμος αρχικά με τους Ρώσους και στη συνέχεια εμφύλιος γιατί «δεν υπάρχει ένας έθνος, αλλά 4 έθνη».

Αρχικά έφυγε αυτός από το Αφγανιστάν για να σπουδάσει γιατί στο Αφγανιστάν για να πάει κάποιος σχολείο ή πρέπει «να είναι πλούσιος για να δώσει κάποια λεφτά για τους καθηγητές που του κρατάνε το παιδί του ή να έχει όπλα ή να έχει δύναμη». Έτσι έφυγε στο Πακιστάν με κάποιους συγχωριανούς του ενώ η οικογένεια του έφυγε στο Πακιστάν τα τελευταία 4 χρόνια. Μετά από 4,5- 5 χρόνια στο Πακιστάν με μια ομάδα Αφγανών επέστρεψε στο Αφγανιστάν όπου άνοιξαν ενός είδους ιδιωτικού φροντιστηρίου αγγλικών. Στο μέρος που επέστρεψαν δεν ήταν οι Ταλιμπάν.

Δουλέψανε με το φροντιστήριο για 8 μήνες αλλά επειδή οι κυβερνήτες τους ήταν εντελώς αμόρφωτοι και δεν τους άρεσε το έκλεισαν βίαια. Στη συνέχεια ξαναπήγε στο Πακιστάν όπου για λίγο καιρό δούλεψε με τον ίδιο τρόπο με μαθήματα αγγλικών πρώτου επιπέδου ώσπου η ομάδα που είχαν διαλύθηκε. Επίσης ο ίδιος αναφέρει ότι είναι Χαζάρα που είναι η πιο μικρή εθνική ομάδα στο Αφγανιστάν και αντιμετωπίζεται διαφορετικά από τις άλλες ομάδες. Πριν από 35 χρόνια οι Χαζαρα απαγορευόταν μέχρι και να πάνε στο σχολείο οπότε περίπου το 85% είναι αναλφάβητοι. Το κράτος τους κρατούσε έτσι για να εργάζονται στις χαμηλόμισθες και σκληρές εργασίες. Όταν ξεκίνησε ο πόλεμος με την Ρωσία οι Χαζάρα είχαν 8 πολιτικές ομάδες που πολεμούσαν μεταξύ τους, πολύ αργότερα έγιναν μια ομάδα ονομαζόμενο United Party , τότε ήταν ο πρόεδρος Ναζάρι, που τον δολοφόνησαν. Μετά από αυτόν είχαν τον Χαλίλ, που είναι τώρα πρόεδρος και ο οποίος άλλαξε την πολιτική κατεύθυνση του κόμματος. Ο πατέρας του υπήρξε μέλος αυτού του κόμματος πριν την αλλαγή του προέδρου του κι αυτός έχει δουλέψει στο γραφείο του πατέρα του.

Νομαρχία:

1. Τι έχετε αναλάβει σε σχέση με το Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας, ποιες αρμοδιότητες; Οι αρμοδιότητες της υπηρεσίας της νομαρχίας αφορούν μόνο την συντήρηση και την σίτιση, την συντήρηση των κτιριακών εγκαταστάσεων, την διάθεση μάλλον να το ξεκινήσουμε από εκεί των κτιριακών εγκαταστάσεων, την συντήρηση και την σίτιση των λαθρομεταναστών. Η περίθαλψη η υγειονομική πάλι παρέχεται από εμάς μέσω του νοσοκομείου και κατ' επέκταση του ΠΕΣΥΠ. Η φαρμακευτική γίνεται με έξοδα της νομαρχίας.

2. Και αυτό από πού χρηματοδοτείται; Όλα τα χρήματα έρχονται από το υπουργείο Εσωτερικών. **Χρηματοδότηση από Ε.Ε.;** Αν το υπουργείο Εσωτερικών έχει εξασφαλίσει κάποια χρηματοδότηση από Ευρωπαϊκή Ένωση που κάτι τέτοιο φαίνεται να γίνεται γιατί δεν γίνεται πουθενά καθόλου περικοπή, δηλαδή ότι έχουμε ζητήσει από του υπουργείο Εσωτερικών για θέματα λαθρομεταναστών για το οποίο θέμα υπάρχει ειδικός κωδικός που μπαίνουν οι πιστώσεις δεν μας έχει γίνει καμία περικοπή ούτε 1 ευρώ.
3. Εσείς τι έχετε αναλάβει; Το κέντρο διοικείται ας το πούμε έτσι από μια επιτροπή η οποία συστάθηκε με απόφαση του νομάρχη στην οποία πρόεδρος είμαι εγώ. Ο τμηματάρχης. Από δική σας πρωτοβουλία αναλάβατε την ευθύνη ή πως; Εγώ όταν τοποθετήθηκα εδώ ήδη το τμήμα είχε την αρμοδιότητα αυτή οπότε όταν την παρέλαβα εγώ την παρέλαβα από τον προκάτοχο μου. **Σας όρισε ο νομάρχης δηλαδή.**
4. Άλλο προσωπικό της νομαρχίας που να απασχολείται με το συγκεκριμένο θέμα; Με το συγκεκριμένο θέμα είναι 3 άτομα προσωπικό 1 ο οποίος είναι συντηρητής, συγγώμη (χτυπάει τηλέφωνο: ναι, να το κοιτάξω μια στιγμή και να σας πάρω, Γιώργο τις δαπάνες, το τελευταίο τιμολόγιο που στείλαμε, όχι τα κρεβάτια, το άλλο, ήταν μόνο σίτιση ή και τα υπόλοιπα, για Ιανουάριο είχαμε στείλει, όχι δεν είχε σίτιση μέσα σε αυτό για 9 Ιανουαρίου, ναι το καταλαβαίνω το βλέπω, άτομα, όχι Δε νομίζω, γιατί αν δείτε από πίσω, όχι δεν ήρθαν, κα Ελευθερία αφού ξέρετε ότι αυτό είναι κυλιόμενο δεν είναι στάνταρ, ναι, μα εδώ αυτή τη στιγμή είδαμε και πάθαμε να ελαττώσουμε τους ανήλικους που είχαμε πρόβλημα και αυτή τη στιγμή ο εισαγγελέας με την αστυνομία μας ζητάει αφού τους έχουν απελευθερώσει με την διαδικασία του ασύλου μας ζητάει να τους φιλοξενούμε να μην κυκλοφορούν έξω μέχρι να τελειώσει η διαδικασία, δηλαδή να το κάνουμε σε στυλ ξενοδοχείου, να μπαίνουν να βγαίνουν οπότε θέλουνε, να τρώνε και να αυτό, μα έχουμε κάνει επανελλειμένα έγγραφα, πως δεν σας το έχουμε πει, αν ψάξετε λίγο παλιά την αλληλογραφία θα δείτε ότι έχουμε κάνει επανελλειμένα τέτοιες παραστάσεις, στις αστυνομικές διευθύνσεις στους εισαγγελείς να επισπεύσουν τις διαδικασίες, βεβαίως, τώρα είχαμε λιγοστεύσει είναι στους 19 μόνο, είναι χώρια, ξεχωριστά, είναι σε άλλο, ναι, καταλάβατε, ναι τώρα έχουμε ελαττωθεί αρκετά, είναι 309 άτομα, ναι, καλημέρα σας) το πρόβλημα ξέρεις που είναι τώρα, αυτό ήταν από το υπουργείο Εσωτερικών η αντίστοιχη αρμόδια των κέντρων λαθρομεταναστών, τα σχέδια είτε οι διαταγές ότι ο λαθρομετανάστης έρχεται και αφού συλληφθεί η νομαρχία είναι υπεύθυνη να τον κρατήσει για 1 μήνα, μέσα στο μήνα πρέπει να γίνουν οι διαδικασίες και να απελαθεί, να απελευθερωθεί, υπάρχει όμως ένα άλλο νομοσχέδιο που λέει ότι αν υπάρχει μετανάστης οικονομικός ας τον ονομάσουμε ο οποίος δημιουργεί πρόβλημα κρατείται σε ειδικούς χώρους μέχρι 3 μήνες. **Τότε εφαρμόζεται ο δεύτερος νόμος.** Εφαρμόζεται ο δεύτερος νόμος και για τους λαθρομετανάστες τους άμεσα με αποτέλεσμα το υπουργείο Εσωτερικών να λέει εγώ σου δίνω κονδύλιο για να τους ταΐζεις για 1 μήνα και σύμφωνα με τις διαταγές για τους 2 μήνες μετά είναι υπεύθυνη η αστυνομική διεύθυνση η οποία αστυνομική διεύθυνση δεν έχει ούτε τους χώρους τους ανάλογους ούτε τα μέσα για να τους φιλοξενεί τους υπόλοιπους 2 μήνες μέχρι να τελειώσει η διαδικασία. **Είπαμε ο δεύτερος νόμος είναι αν υπάρξει κάποιο πρόβλημα δηλαδή ποινικά;** Ναι και τα έχουν συγχωνεύσει όλα με αποτέλεσμα εμείς να τους ταΐζουμε τον καθένα για 3 μήνες, το υπουργείο Εσωτερικών να λέει ξεχώρισε μου ποιοι είναι για 1 μήνα και να αναλάβει το υπουργείο Δημοσίας

- Τάξεως, τα υπόλοιπα να τα βάλει στον προϋπολογισμό του το υπουργείο Δημόσιας Τάξεως, αλλά όπως καταλαβαίνεις έρχονται σήμερα 5, ελευθερώνονται 9, την άλλη μέρα έρχονται 15, όπως καταλαβαίνεις ούτε καν η ασφάλεια που τους φυλάει δεν μπορεί να κρατάει στοιχεία πόσοι είναι εντός του μηνός και πόσοι είναι εκτός του μηνός. **Υπάρχουν και περιπτώσεις που κρατούνται παραπάνω από 3 μήνες;** Όχι ειδικά σε αυτούς δεν έχει εκτός αν είναι σε αυτούς που έχουν ζητήσει πολιτικό άσυλο μέχρι να εξεταστεί το αίτημα, αυτό το συγκεκριμένο δεν το ξέρω για πότε, για πόσο είναι για το πολιτικό άσυλο, αν ζητήσουν πολιτικό άσυλο. **Για το προσωπικό είπαμε 3 άτομα και 1 που αναλαμβάνει τη συντήρηση;** Όχι από τους 3 ο 1 είναι ο αρμόδιος συντηρητής, ο 2^{ος} είναι για θέματα παρακολούθησης φαγητού, φαρμάκων και λοιπά και υπάρχει και μια κοπέλα που είναι με συλλογή στοιχείων του καθενός, καταγραφή στοιχείων η οποία είναι με σύμβαση.
5. Ποια η αρμοδιότητα και τι είδους συνεργασία υπάρχει με:
- Το Υπουργείο Εσωτερικών; Η συνεργασία σας είπα είναι άψογη και άριστη, η αρμοδιότητα του υπουργείου Εσωτερικών είναι να μας χρηματοδοτεί σε όλες τις δαπάνες που κάνουμε για αυτόν τον σκοπό άλλωστε το άκουσες το τηλεφώνημα ήταν κατατοπιστικότατο, είχαμε τον Ιανουάριο μόνο 101.000 ευρώ μόνο για σίτιση.
  - Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης; Με το υπουργείο Δημόσιας Τάξης δεν έχουμε ούτε προβλήματα ούτε μια συνεργασία ας το πούμε έτσι, το θέμα είναι καθαρά η δική τους η φρούρηση απλά εμείς προσπαθούμε να κάνουμε λίγο τη ζωή τους πιο πώς να στο πω πιο ανθρώπινη, να ξεφεύγουμε λίγο από τα όρια της κράτησης, γιατί το υπουργείο Δημόσιας Τάξης τους θεωρεί κρατούμενους εφόσον εκκρεμεί η ποινική δίωξη εναντίον τους για παράνομη είσοδο στη χώρα. **Με το υπουργείο Δημόσιας Τάξης δεν υπάρχει καμία επαφή;** Απευθείας με το υπουργείο, όχι.
  - Την Περιφέρεια και τον Δήμο; Με το θέμα της Περιφέρειας, στην ουσία η Περιφέρεια έχει την αυτή αλλά την ασκεί μέσω της Νομαρχίας, τη λειτουργία του κέντρου με τον Δήμο η μόνη συνεργασία και συνδρομή του Δήμου στο κέντρο είναι η αποκομιδή των απορριμμάτων και η βοήθεια που μας παρέχει στις αποχετεύσεις σε θέματα αποχετεύσεων, (...) και τέτοια. **Υδροδότησης;** Υδροδότησης οπωσδήποτε αλλά η υδροδότηση πληρώνεται.
  - Την Αστυνομία και το Λιμενικό; Δεν έχουμε καμία ούτε επαφή ούτε σχέση, η Αστυνομία και το Λιμενικό εφόσον τους συλλάβει, τους μεταφέρει και τους παραδίδει στη φρουρά του κέντρου, εμείς απλώς η μόνη αυτή είναι να τους δώσουμε είτε κρεβάτια, στρώμα, κουβέρτες, ρουχισμό που πάντα έχουμε σε απόθεμα αν βγούνε καμιά φορά βρεγμένοι που πολλές φορές βγαίνουν. **Τα στοιχεία που μαζεύετε είναι σε σχέση με εθνικότητες;** Όχι είναι σε σχέση με φύλο, άνδρες, γυναίκες και αν υπάρχουν και κάτω των 18, εθνικότητες ποιο πολύ το χειρίζεται η ασφάλεια το τμήμα Αλλοδαπών για να τους διαχωρίζουν τη διαμονή σε διαφορετικούς θαλάμους για να μην έχουν θρησκευτικές, επεισόδια μεταξύ τους θρησκευτικού, πολιτιστικού ή πολιτισμικού περιεχομένου.
6. Γνωρίζετε αν γίνονται επαναπροωθήσεις; Όχι, δεν το γνωρίζω αυτό το θέμα γιατί δεν έχουμε εμείς σχέση με αυτό το αντικείμενο είναι αρμοδιότητα της ασφάλειας.
7. Γνωρίζετε αν η Αστυνομία ή κάποιιο άλλοι ενημερώνουν τους μετανάστες αν έχουν δικαίωμα για αίτηση ασύλου; Μα δεν είναι, εκτός από την Αστυνομία που τους ενημερώνει κι έχει αναρτήσεις καταστάσεις όχι , ανακοινώσεις σε

- διάφορες γλώσσες, έχουμε επισκέψεις κατά καιρούς και πολύ τακτικά είτε από τη Διεθνή Αμνηστία, είτε από το Συνήγορο του Πολίτη από τέτοιες οργανώσεις οι οποίες και μόνες τους κάνανε την ενημέρωση αυτή.
8. Ποιες οι σχέσεις της νομαρχίας με τις ΜΚΟ και πως εξελίχθηκαν; Μέχρι στιγμής είναι άριστες, δεν έχουμε, και επιζητούμε τις υποδείξεις τους πολλές φορές για να βελτιώνουμε τις συνθήκες, την προηγούμενη εβδομάδα είχαμε μια αντιπροσωπεία από το Συνήγορο του Πολίτη που είχε επισκεφτεί το κέντρο και είχε πάρει συνεντεύξεις και από τους λαθρομετανάστες, η Διεθνή Αμνηστία έρχεται τακτικά διαστήματα, ποιος άλλος είχε έρθει, ειδικά για τους ανήλικους είχαμε ένα πρόβλημα πολύ σοβαρό είχαν αυξηθεί στα 200 άτομα και το λύσαμε μεταφέροντας τους στον πάνω όροφο σε ξεχωριστό θάλαμο, αυλίζονταν μόνο με τις γυναίκες για να μην έρχονται σε επαφή με άνδρες μεγάλης ηλικίας το οποίο και αυτό με τη συνδρομή των άλλων υπηρεσιών δηλαδή δικαστικών και αστυνομικών αυτή τη στιγμή έχουν μείνει μόνο 19 οι οποίοι ελπίζω να ελαττωθούν και αυτοί. **Άλλες ΜΚΟ;** Το Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, οι Γιατροί χωρίς σύνορα. **Με την Διεθνή Αμνηστία είχα δει στην εφημερίδα ότι δεν τους επιτράπηκε η είσοδος;** Αυτά είναι θέματα καθαρά της Ασφάλειας εμείς δεν εμπλεκόμαστε σε τέτοια, για το ποιο θα τους επισκεφτεί είναι θέματα της ασφάλειας, και μάλιστα μας έχει ζητήσει τώρα η Ασφάλεια, να δημιουργηθεί ένας χώρος επισκεπτηρίου ας το πούμε για αυτές τις οργανώσεις εκτός του κέντρου, εκεί μεν αλλά εκτός περιφράξεως του κέντρου, δηλαδή αν θέλουν κάποιον για συνέντευξη και αυτό να βγαίνει έξω από το κέντρο και να μην μπαίνουνε μέσα και μάλιστα το έχουμε δρομολογήσει να εγκατασταθεί έξω από την πύλη ένας προκάτ οικίσκος για να συναντούνται εκεί. **Για ποιο λόγο το θέλουν;** Δεν ξέρω δικό τους. **Επικοινωνείτε δηλαδή με ΜΚΟ;** Ναι και όποιο πρόβλημα έχουμε και αντιμετωπίζουμε τους παίρνουμε τηλέφωνο και μας ενημερώνουνε για οτιδήποτε.
9. Γνωρίζετε πόσα τέτοια Κέντρα (Προσωρινής Φιλοξενίας) λειτουργούν και σε ποιες περιοχές της Ελλάδας; Από όσο γνωρίζω σίγουρα στη Σάμο αλλά με πολύ μικρές δυνατότητες από το δικό μας και δεν έχουν φτάσει ποτέ το νούμερο που έχουμε φτάσει εμείς να φιλοξενούμε, δηλαδή αν περάσουν τους 100 αυτοί τους θεωρούν υπερβολικό αριθμό, αλλού δεν έχω υπόψη μου, ξέρω σίγουρα της Σάμου και από ότι έχω ακούσει ετοιμάζονται να δημιουργηθεί ένα κέντρο ειδικό για τους ανήλικους μόνο στην Εύβοια κάπου, δηλαδή να τους μεταφέρουν κατευθείαν τους ανήλικους σε αυτό το κέντρο ώστε να μην μένουν στα υπόλοιπα τα κέντρα.
10. Έχετε συνεργασία με άλλα Κέντρα; Άμεση όχι, δηλαδή δεν χρειάζεται. **Υπάρχει κάποιο συλλογικό όργανο που αναλαμβάνει τη διαχείριση τους;** Το Υπουργείο Εσωτερικών.
11. Πότε ξεκίνησε να λειτουργεί; Δεν το γνωρίζω αυτό γιατί εγώ ανέλαβα υπηρεσία τον Αύγουστο του 2004. Όταν ξεκίνησε η λειτουργία του, ξεκίνησε με σκηνές στο χώρο του ΚΤΕΟ μετά μεταφέρθηκε στις παλιές φυλακές στη Λαγκάδα και από την Λαγκάδα μεταφέρθηκε σε αυτό το κτίριο το οποίο μίσθωσε η Νομαρχία γιατί οι συνθήκες στις παλιές φυλακές από ότι έχω ακούσει δεν ξέρω από κοντά ήταν, αν τις κρίνουμε τώρα μέτριες λίαν επιεικώς τότε ήταν άθλιες. **Ξέρετε γιατί έφυγε από τις παλιές φυλακές;** Σας είπα γιατί οι συνθήκες ήταν άθλιες πρώτον και γιατί υπήρχε τοπική κοινωνική αντίδραση.

12. Πώς επιλέχτηκε το κτήριο που είναι τώρα; Ούτε αυτό το γνωρίζω, πιστεύω λόγω της αυτής του, είναι έξω από την πόλη, έχει 7 θαλάμους αρκετά μεγάλους οι οποίοι μπορούν να φιλοξενήσουν, έχουν γίνει επεμβάσεις από πλευράς μάς για τουαλέτες, μπάνια, γενικά κοινόχρηστους χώρους
13. Είπατε ότι Έχετε ζητήσει βοήθεια για βελτίωση των συνθηκών ή των εγκαταστάσεων από το Υπουργείο Εσωτερικών; Από κάποιο άλλο φορέα; Το μόνο που είχαμε πρόβλημα και χρειαστήκαμε και ζητήσαμε ήταν από το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας, κλινοσκεπάσματα και τέτοια πράγματα για να αποφύγουμε την αγορά. **Τελικά δόθηκαν;** Ναι, δόθηκαν. Άλλη συνεργασία όχι όσο είμαι εγώ. Αυτά που λέγατε για τους ανήλικους που ζητήσατε από το **υπουργείο τα προκάτ;** Ήδη είναι στην διαδικασία εγκρίσεως. Θα γίνουν. Άσχετα αν είναι μικρός τώρα ο αριθμός των ανηλίκων δεν ξέρουμε αν καλύτερεύσει ο καιρός πόσοι θα έρθουν πάλι.
14. Υπήρξε κάποια εκστρατεία ενημέρωσης των δημοτών της Μυτιλήνης σχετικά με την λειτουργία του Κέντρου; Ναι, υπάρχουν κατά καιρούς κάποιες ανακοινώσεις και από το Νομάρχη και από τον τοπικό τύπο και έχουμε αρκετή κατανόηση να σας πω δηλαδή πολλές φορές αναγκάζομαστε να πούμε δεν θέλουμε άλλα ρούχα αυτή τη στιγμή γιατί είναι και θέμα χώρου που να τα βάλουμε. Είχαμε μια πολύ μεγάλη ενίσχυση μέσω της Ομάδας Διάσωσης απ' το παράρτημα του Βόλου με ρούχα, με φάρμακα ήρθαν 2 φορές μέσω Θεσνίκης με το πλοίο 2 φορτία. Αρκεί να σας πούμε ότι αυτή τη στιγμή έχουμε ειδικά ρούχα καινούργια με τις ετικέτες τα οποία ψάχνουμε να τα διαθέσουμε, περιμένουμε το Νομάρχη να δώσει διαταγή σε κάποιο ορφανοτροφείο γιατί δεν τα χρειαζόμαστε και καταλαμβάνουν και χώρο. **Εκείνα τα μηχανήματα που είναι στην αποθήκη είναι της Νομαρχίας;** Δεν είναι ακριβώς της Νομαρχίας, είναι του αθλητικού Σωματείου το οποίο περιμένουμε να στεγαστεί για να τα χρησιμοποιήσουν, δηλαδή αυτά αν δεν είχαμε τόσο μεγάλο αριθμό ατόμων που φιλοξενούνται και μπορούσαμε να διαμορφώσουμε ένα χώρο, ένα από τους 7 θαλάμους που έχει το κέντρο θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και από τους ίδιους.
15. Ποιες οι αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του; Αυτή τη στιγμή στον τόπο και με τον τρόπο που λειτουργεί δεν έχουμε αντιδράσεις, εντάξει θα υπάρξει κάποια αντίδραση είτε κάποια Δευτέρα αν αργήσει ο Δήμος να πάει να πάρει τα σκουπίδια και λόγω του Σαββατοκύριακου, πιο πολύ το πρόβλημα είναι με τις συσκευασίες φαγητού που είναι φενιζόλ και νάιλον μέσα κι αν ο καιρός είναι λίγο είτε φυσάει και γεμίσουν οι κάδοι και πάρει κανένα τότε εντάξει, έχουμε ορισμένες ενοχλήσεις, παράπονα άλλη αντίδραση δεν υπάρχει, άλλωστε εκεί δεν είναι κατοικημένη περιοχή από οικογένειες κλπ εκεί είναι βιοτεχνίες, βιομηχανίες.
16. Υπήρξαν κάποιες πρωτοβουλίες και τι είδους; Πρωτοβουλίες σε υλική υποστήριξη είτε με ρούχα, με τρόφιμα, πολλά από τα σούπερ μάρκετ πηγαίνουν επάνω είτε κιβώτια με κρουασάν, υπήρξε από τους καθηγητές της ολυμπιακής παιδείας μια κινητοποίηση σε όλο το νησί σε όλα τα σχολεία και ανέλαβαν μάλιστα οι τοπικοί δήμοι να μεταφέρουν ότι είχαν μαζέψει, δηλαδή σε θέματα συνεργασίας με τον κόσμο είμαστε σε μια πολύ καλή κατάσταση.
17. Ποιοι σας ενημερώνουν για τυχόν ανάγκες που υπάρχουν στο Κέντρο; Οι υπάλληλοι της Νομαρχίας οι οποίοι είναι κάθε μέρα εκεί από το πρωί ως το μεσημέρι ή αν απαιτηθεί και έρθει μια παρτίδα το απόγευμα τους μεταφέρει το λιμενικό το απόγευμα και πάνε για να δούνε, να τους δώσουν. 2 υπάλληλοι είναι σταθερά επί καθημερινής βάσεως.

18. Να σας δώσω τα στατιστικά από τον Αύγουστο που έχουμε στοιχεία.

Αστυνομία:

Γραφείο Αλλοδαπών:

-Πότε πρωτολειτούργησε το Γραφείο Αλλοδαπών

-Το γραφείο Αλλοδαπών λειτουργεί, εγώ είμαι 3 χρόνια τώρα αυτό λογικά λειτουργεί από τότε που λειτούργησε η αστυνομία δηλαδή υπάρχουν φάκελοι από την δεκαετία του 50 αλλά Σα ειδικό Σα γραφείο αλλοδαπών λειτουργεί τα τελευταία 10 με 15 χρόνια

-Ποιες οι αρμοδιότητες του Γραφείου Αλλοδαπών

-Το γραφείο Αλλοδαπών εδώ στην Ασφάλεια Μυτιλήνης ασχολείται σχετικά με το πολιτικό άσυλο δηλαδή τους πρόσφυγες που ζητάν άσυλο, ασχολείται με απελάσεις δηλαδή τους παράνομους εισελθέντες αλλοδαπούς που δεν ζητάν άσυλο και μπαίνουν στο νόμο 2910 σχετικά με την απέλαση, δίνει άδειες παραμονής σε υπηκόους Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε ομογενείς από Κύπρο, Αυστραλία, Αμερικής κλπ και ασχολείται με ομογενείς στην Ευρωπαϊκή ένωση και στην Αλβανία, τους δίνει ειδικά δελτία ομογενών, κάνει έλεγχο στα μαγαζιά που δουλεύουν αλλοδαπές και γενικά ασχολείται με τους αλλοδαπούς που είναι κάτοικοι στην πόλη της Μυτιλήνης και (..) μόνο για τους αλλοδαπούς που είναι στην πόλη της Μυτιλήνης για τους άλλους αλλοδαπούς που είναι στο υπόλοιπο νησί υπάρχουν τα κατά τόπους τμήματα.

-Πόσα άτομα υπηρετούν;

-Επίσημα είναι δύο, μια κοπελιά και εγώ και υπάρχει ένα τρίτο άτομο το οποίο δεν είναι μόνιμο δηλαδή αν υπάρχει ευχέρεια από την υπηρεσία, δηλαδή δεν υπάρχουν άδειες δεν υπάρχουν μέτρα στο αεροδρόμιο και άλλες ανάγκες οι οποίες είναι σοβαρότερες ας πούμε όπως κρίνει η διοίκηση αλλά τις περισσότερες φορές είμαστε δύο και με τις άδειες και αυτά πολλές φορές μένει ένα άτομο, ένα και δύο.

-πόσο καιρό είστε δύο;

-Όταν εγώ ήρθα στο γραφείο ήμουν δεύτερος, δηλαδή ως το 2002 υπήρχε ένα άτομο στο γραφείο αλλοδαπών, από το 2002 και μετά δηλαδή τα τελευταία 2,5 χρόνια είμαστε 2 και μέσα στο χρόνο από τους 12 μήνες, 1,5 μήνας που λείπω εγώ και 1,5, δηλαδή 3 μήνες είναι 1 άτομο, με όλες τις άλλες δουλειές που υπάρχουν γιατί μπορεί να με στείλουν να κάνω υπηρεσία στο αεροδρόμιο, στα δικαστήρια και διάφορα άλλα πράγματα.

-Πόσα ήταν τα αιτήματα ασύλου το 2004;

-Δεν θυμάμαι ακριβώς, περίπου θα σου πω. Το 2004 πρέπει να πήραμε γύρω στα 50-60 αιτήματα ίσως να είναι παραπάνω, 60.

-Ήλθαν μόνοι τους αυτοί που ζήτησαν άσυλο;

-Κάποια έγιναν μέσω δικηγόρου, δηλαδή είχαν πληρεξούσιο δικηγόρο ο οποίος μας ενημέρωσε ότι υπάρχουν στον καταυλισμό κάποια άτομα τα οποία επιθυμούν άσυλο και πράγματι πήγα στον καταυλισμό και μου είπαν ότι επιθυμούν και κάποια, οι περισσότεροι δηλαδή απευθείας σε μένα δηλαδή με είδαν και όταν τους ρώτησα, γιατί το πρώτο πράγμα που τους ρωτάμε είναι γιατί εγκαταλείψαν την χώρα τους όταν εγκαταλείπουν τη χώρα τους για λόγω φόβο δίωξης κοινωνικής θέσης ή πολιτικών πεποιθήσεων, θρησκευτικών, ή ομοφυλόφιλοι ή άλλα κατευθείαν εντάσσονται αυτοί στη διαδικασία του πολιτικού ασύλου. Αλλά οι περισσότεροι από αυτούς είναι οικονομικοί μετανάστες και για αυτό δεν έχουν σχέση με το άσυλο.

-Πότε ξεκίνησε τη λειτουργία του το Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας

-Έτσι όπως είναι τώρα, το συγκεκριμένο που είναι στην Παγανή ξεκίνησε το 2003, παλιότερα ήταν στις παλιές φυλακές στη Λαγκάδα, είχε καθίσει εκεί περίπου 1 χρόνο,

1,5 και πριν από εκεί ήταν στις κατασκηνώσεις που είναι προς το αεροδρόμιο, στο ΠΙΚΠΑ.

-Το παλιότερο δηλαδή ήταν στο ΠΙΚΠΑ;

-Ναι, στο ΠΙΚΠΑ. Και παλιότερα στη δεκαετία του 90 όταν είχαν βγει 150 άτομα με ένα καράβι τους είχαν πάει σε εκκλησίες ας πούμε, σε μοναστήρια, (...) στην Αγιάσο είχαν πάει. Αλλά στη σειρά από τότε που άνοιξε το 2001 μέχρι και τώρα ήταν στο ΠΙΚΠΑ.

-Δηλαδή το 2001 πρωτολειτούργησε;

-Ναι το χειμώνα του 2001 προς 2002 εκεί.

-Πριν από το 2001;

-Δεν υπήρχε, μπορεί να έβγαιναν 30 άτομα αλλά φεύγαν κατευθείαν τότε ο νόμος δεν όριζε τρίμηνη κράτηση, τους στέλναμε κατευθείαν στην Αθήνα οπότε Δε μέναν εδώ άτομα και όσο κι αν μέναν ήταν μες στα κρατητήρια.

-Ποια η διαδικασία αίτησης.

-Το πολιτικό άσυλο ζητείται αυτοπροσώπως κατά αρχήν με την φυσική παρουσία του ενδιαφερομένου και αρκεί και μόνο η προφορική του δήλωση, μόλις μου πει εμένα ότι έφυγα από την πατρίδα μου γιατί διώχθηκα πολιτικά, κοινωνικά κλπ και για αυτό ήρθα στην Ελλάδα, δηλαδή δεν χρειάζεται να μου πει άσυλο, την λέξη άσυλο αυτό θα το καταλάβω εγώ για ποιο λόγο έχει εγκαταλείψει τη χώρα του. Συμπληρώνουμε τις αιτήσεις, γίνεται συνέντευξη παρουσία διερμηνέα στη γλώσσα που καταλαβαίνει, του δίνουμε ένα φυλλάδιο όπου του εξηγούμε στη γλώσσα του τα δικαιώματα του αφού κινηθεί η διαδικασία του ασύλου και τις υποχρεώσεις του. Και ανάλογα μετά αλλά αν έχει ζητήσει εκ των υστέρων άσυλο γιατί πολλοί ζητάνε ένα μήνα μετά, αυτός ήδη έχει μπει στη διαδικασία της απέλασης, οπότε αυτά εξετάζονται παράλληλα δηλαδή είναι κρατούμενοι 3 μήνες κι όταν συμπληρώσει τρίμηνο παίρνει το ροζ δελτίο του αιτούντα άσυλο και φεύγει. Αν ζητήσει άσυλο πριν ξεκινήσει διαδικασία την πρώτη μέρα δεν έχει καθόλου κράτηση παίρνει την κάρτα και φεύγει, παίρνουμε συνέντευξη δηλώνει και μια διεύθυνση παίρνει την κάρτα του και φεύγει κατευθείαν. Δηλώνει συνέντευξη και όταν βγει η απόφαση από το υπουργείο..

-Αν ζητήσει άσυλο κατευθείαν;

-Την πρώτη μέρα.

-Υπάρχουν κάποιοι αιτούντες που έχουν μείνει μες στον καταυλισμό;

-Πάρα πολλοί αλλά το ζήτησαν εκ των υστέρων. Δηλαδή όταν ξεκινήσει η διαδικασία του νόμου 2910 που είναι της απέλασης, της διοικητικής απέλασης και μεν γίνεται το άσυλο και γίνεται το άσυλο εκ των υστέρων δεν ακυρώνεται η διαδικασία που έχουμε ξεκινήσει απλά εξετάζεται παράλληλα, εξετάζεται το άσυλο και όταν κριθεί το άσυλο και είναι αρνητικό και απορριφθεί και ξανααπορριφθεί τότε ξαναεπιστρέφουμε στη διαδικασία για να γίνει απέλαση.

-Δηλαδή όλοι οι υπόλοιποι που δεν έχουν κάνει αίτηση ασύλου πηγαίνουν πίσω στην Τουρκία;

-Όχι γιατί η χώρα μας δεν μπορεί να κάνει απελάσεις γιατί ναι μεν η Τουρκία είχε υπογράψει νομίζω στο Ελσίνκι την υποχρέωση της ότι τους μετανάστες θα τους δέχεται πίσω όταν αποδεικνύεται ότι έρχονται από εκεί αλλά πρακτικά τώρα να σας πω ότι στα 1500 άτομα ζήτημα να στείλαμε πίσω 10, ελάχιστα.

-Πότε έχει γίνει η τελευταία απέλαση;

-Είναι πάνω από χρόνο, το 2003 είχαν γίνει αυτά. Από το 2004 δεν έχουμε στείλει πίσω στην Τουρκία εκτός αν είναι Τούρκοι υπήκοοι που είναι κυρίως μεταφορείς λαθρομεταναστών οι οποίοι θέλουν και γυρνάνε κιόλας πίσω για απέλαση.

-Κατά τη συνέντευξη ο διερμηνέας απασχολείται από την αστυνομία;

-Ναι, βέβαια, πληρώνεται κανονικά, του δηλώνουμε πόσες ώρες εργάστηκε, είναι αλλοδαπός, κυρίως αυτοί είναι αλλοδαποί αλλά κάποιοι από αυτούς ξέρουν και αγγλικά και χρησιμοποιούμε διερμηνέα και στα αγγλικά, κάποιος έλληνας που να μιλάει αγγλικά, μπορεί να είναι και αστυνομικός που μιλάει αγγλικά. Αλλά χρησιμοποιούμε και 2-3 αλλοδαπούς τα οποία τα ονόματα τους τα ξέρει και το αρχηγείο το υπουργείο μας, τους έχουμε αναφέρει, οι οποίοι παλιά ήταν κρατούμενοι εδώ και έφυγαν και μείναν στη Μυτιλήνη, τους χρησιμοποιούμε για αυτή τη δουλειά στα αραβικά, στα περσικά κλπ, πληρώνονται κανονικά, νομίζω 3 ευρώ την ώρα είναι δεν ξέρω ακριβώς.

-Τι συμβαίνει μετά την κατάθεση του αιτήματος

-Μετά την κατάθεση εμείς υποβάλλουμε τα δικαιολογητικά στην προϊστάμενη υπηρεσία που είναι η αστυνομική διεύθυνση και η αστυνομική διεύθυνση τα υποβάλλει στο αρχηγείο. Θα πάνε τα δικαιολογητικά εκεί πέρα, θα εξεταστεί το αίτημα, τώρα για να εξεταστεί το αίτημα κάνει αν έχει επιλεγεί ταχύρυθμη διαδικασία κάνει περίπου 20 μέρες για να έρθει πρωτοβάθμια απάντηση, αν έχει επιλεγθεί κανονική διαδικασία κάνει μήνες πολλούς.

-Για να πάρει τη ροζ κάρτα;

-Τη ροζ κάρτα με το που κάνει αίτημα παίρνει κάρτα κατευθείαν. Η κάρτα δεν δηλώνει ότι αυτός είναι πρόσφυγας αλλά ότι έχει κάνει αίτηση ασύλου και ότι έχει μπει στη διαδικασία ότι εξετάζεται το αίτημα του αυτή την αξία έχει η κάρτα η οποία έχει εξάμηνη ισχύ και ανανεώνεται όσο καιρό εξετάζεται το αίτημα του.

-Υπάρχουν περιπτώσεις που περιμένουν για τη ροζ κάρτα;

-Όχι εκτός αυτοί που είναι κρατούμενοι επάνω, που θα πάρουν την κάρτα μόλις συμπληρώσουν το τρίμηνο, προβλέπεται φεύγοντας να πάρουν την κάρτα και να φύγουν, δεν τους δίνεται η κάρτα δηλαδή γιατί μέσα στον καταυλισμό παρατηρούνται διάφορα φαινόμενα, όταν τους δίνουμε το χαρτί και είναι μέσα στον καταυλισμό ξεκολλάν τις φωτογραφίες βάζουν αλλωνών, τους εκμεταλλεύονται άλλοι γιατί γίνονται διάφορα μέσα, τους λένε να κολλήσω τη δικιά μου φωτογραφία κάνουν πλαστά.

-Αν ξέρεις ποιος ο αριθμός των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών στη Μυτιλήνη και στην Ελλάδα;

-Στην Μυτιλήνη χοντρά χοντρά πρέπει να έχουν ζητήσει γύρω στα 400 άτομα, δεν είναι σίγουρο αυτό, αυτό είναι περίπου, γιατί είχαν ζητήσει πάρα πολλοί το 2002, πρέπει να είχαμε πάρει περίπου 150 με 200 αιτήματα και το 2003 και 2004 περίπου από 70, 80 κάπου εκεί.

-Μετανάστες μήπως ξέρεις ποιος είναι ο αριθμός;

-Σα τμήμα ασφαλείας είχαμε το 2003, 2004 800, 900 κάπου εκεί. Όλο το νησί έχει περίπου 1500, γιατί εκτός από εμάς παίρνει και το αστυνομικό τμήμα περιφέρειας που πιάνει, συλλαμβάνει τους λαθρομετανάστες που βγαίνουν από την ΔΕΗ, το εργοστάσιο της ΔΕΗ προς την Παναγιούδα και πάνω, ενώ εμείς συλλαμβάνουμε αυτούς που πιάνει το λιμεναρχείο και εδώ στην πόλη δηλαδή στις παραλίες που είναι κοντά στην πόλη.

-Πανελλαδικά γνωρίζεις πόσοι είναι;

-Δεν θυμάμαι αλλά λογικά αφού εδώ είναι 1500 άτομα και τα σημεία που μπαίνουν είναι Ρόδος, Χίος, Σάμος και επάνω Έβρος λογικά πρέπει να είναι 8.000 άτομα το χρόνο περίπου.

.-Ποιο το σοβαρότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν ως υπηρεσία;

-Έχει κάποια προβλήματα που αντιμετωπίζει η υπηρεσία μου το βασικότερο πρόβλημα είναι η έλλειψη προσωπικού, δηλαδή με το άσυλο ασχολούμαι μόνο εγώ και εγώ πρέπει να εξετάσω 1500 άτομα πόσα άτομα από αυτά θέλουν άσυλο,

πρακτικά πολύ δύσκολο, ένα βασικό αυτό, και εκτός από το να τα εξετάσω πρέπει να ετοιμάσω και την αλληλογραφία, την συνέντευξη δηλαδή για κάθε ένα από αυτούς, δηλαδή υπολογίστε ότι για κάθενα από αυτούς για να κάνεις μια ολοκληρωμένη συνέντευξη πρέπει να φας 2 ώρες και για να τα ετοιμάσεις γιατί είναι 5 έντυπα για να τα συμπληρώσεις, είναι το έντυπο της αίτησης, της δήλωσης άφιξης, της συνέντευξης, το άλλο της προφορικής εξέτασης, πρέπει να τον φωτογραφήσω, θα τον πάμε στο νοσοκομείο αν πάσχει από κάποια μολυσματική ασθένεια και όλα αυτά για έναν, σε αυτό το θέμα να πούμε ότι η υπηρεσία, το γραφείο αλλοδαπών δεν έχει κομπιούτερ, δεν έχει εκτυπωτή, όλα γίνονται στο χέρι, εντός παρένθεσης ότι φέρνω το δικό μου κομπιούτερ από το σπίτι και δουλεύω από το δικό μου και με ότι προβλήματα δεν έχει χαρτί στο φωτοτυπικό κλπ

-Στο νοσοκομείο πηγαίνουν όλοι όσοι έρχονται εδώ πέρα;

-Το σχέδιο Ποσειδώνιο προβλέπει ότι η υπηρεσία που συλλαμβάνει δηλαδή το λιμενικό κυρίως πριν τους βάλει στον καταυλισμό οφείλει να τους εξετάζει όμως υπάρχει δυσκολία γιατί το νοσοκομείο δεν μπορεί να εξετάζει τόσα πολλά άτομα και η ευθύνη και η αρμοδιότητα γίνεται από τον ένα στον άλλο. Είναι θέματα τα οποία έχουν τεθεί σε συσκέψεις που γίνονται στη Νομαρχία για αυτά. Προσπαθεί να βρεθεί λύση. Κάποιοι εξετάζονται, κάποιοι δεν εξετάζονται.

-Ξέρεις περίπου ποια είναι τα ποσοστά αναγνώρισης των αιτούντων άσυλο πανελλαδικά;

-Τον Μάιο είχε γίνει εδώ πέρα είχε έρθει ο εκπρόσωπος της Ύπατης Αρμοστείας για τους πρόσφυγες και είχαν κάνει μια σε συνεργασία με το Συμβούλιο Προσφύγων είχαν κάνει μια ημερίδα εδώ πέρα και είχαν πει ότι είναι ελάχιστοι, 1%, 2%, παλιότερα ήταν περισσότερο αλλά ειδικά τον τελευταίο χρόνο ήταν πολύ λίγοι, 3 άτομα, 5.

- υπάρχουν άτομα που είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες στη Μυτιλήνη

-Όχι. Δεν υπάρχει και αυτό είναι γιατί δεν μένουν εδώ, όταν θα φύγουν από τον καταυλισμό, δηλαδή στα 3.500 άτομα τα τελευταία 3 χρόνια περίπου ζήτημα να έχουν μείνει μόνιμοι κάτοικοι εδώ γύρω στα 5 άτομα. Δε μένουν, πάνε Αθήνα και μετά χάνονται από εκεί. Και κάποιοι από αυτούς αν γίναν πρόσφυγες και αναγνωρίστηκαν δεν έχουν από εδώ, και με το που δηλώσαν αλλαγή διεύθυνσης και φύγουν από εδώ η αλληλογραφία και ο φάκελος πάει στη νέα διεύθυνση που θα δηλώσουν στην Αστυνομία που είναι στην Αθήνα, δεν έχουμε. Πάντως εδώ μόνιμοι δεν υπάρχουν αναγνωρισμένοι πρόσφυγες.

-Πως συνεργάζεται η υπηρεσία με τη Νομαρχία;

-Άψογη, μάλιστα ο νομάρχης είναι πολύ ευαισθητοποιημένος στο θέμα των λαθρομεταναστών και των προσφύγων, κάνει ότι μπορεί, έχουμε πολύ καλή συνεργασία και έχει βοηθήσει και την υπηρεσία μας υλικό-τεχνικά με διάφορα μέσα που μας έχει δώσει αν και δεν είναι υποχρεωμένος μας δίνει ότι μπορεί, μέχρι γραφικά, εκτυπωτές μας δίνει για το κομπιούτερ και βοηθάει όσο μπορεί. Πολύ καλή συνεργασία.

,-Με το Λιμενικό;

-Στα όρια των επαγγελματικών σχέσεων μέχρι εκεί καλά και στις επιχειρήσεις που γίνονται. Να τον Οκτώβρη πιάστηκαν κάποιοι δουλέμποροι που έγινε σε συνεργασία του λιμενικού με μας δηλαδή πιάσανε αυτοί κάποιους και από πληροφορίες πιάσαμε και εμείς κάποιους άλλους και τους φωνάξαμε και συνεργαστήκαμε και βγήκε η επιχείρηση ας πούμε. Όταν αυτοί πιάνουν λαθρομετανάστες ή αλλοδαπούς μετά τα δικαστήρια που τους πάνε τους στέλνουν μετά σε μας για την απέλαση και το άσυλο ανάλογα τι ζητήσουν. Βέβαια αυτά τα πράγματα μπορούν να γίνουν και πολύ καλύτερα, πάντα υπάρχει χώρος για βελτίωση σε αυτά αλλά επειδή ξέρεις εδώ είναι

νησί, κλειστή κοινωνία πάντα βασιζόμαστε στη συνεργασία στις προσωπικές σχέσεις, έχω εγώ φίλο τον τάδε λιμενικό που είναι στην Ασφάλεια, θα τον πάρω να τον πω θα με βοηθήσει δηλαδή το πράμα δεν είναι τυπικό, τυπικές σχέσεις 2 υπηρεσιών. Ξέρω τον Μιχάλη ας πούμε, ξέρω τον Γιώργο, ξέρει εμένα, δουλεύουμε έτσι.

-Η συνεργασία με την Περιφέρεια;

-Και αυτή πολύ καλή με τους υπαλλήλους εκεί πέρα. Η περιφέρεια κυρίως ασχολείται, ο περιφερειάρχης βγάζει τις αποφάσεις που δίνει την προσωρινή άδεια μετά την συμπλήρωση τριμήνου πόσο καιρό τους δίνει τη δυνατότητα να παραμείνουν στην Ελλάδα μέχρι να εγκαταλείψουν τη χώρα γιατί το τρίμηνο είναι το όριο που έχει τη δυνατότητα η Ελλάδα να πετύχει την απέλαση του αλλοδαπού δεν μιλάμε για τους αιτούντες άσυλο για τους υπόλοιπους, μόνο για αυτούς συνεργάζεται η περιφέρεια, η περιφέρεια με το άσυλο δεν έχει καμιά σχέση και στέλνουμε εμείς την αλληλογραφία την εξετάζουν, πάλι με τον ίδιο τρόπο δηλαδή έχουμε προσωπικές σχέσεις.

-Με ΜΚΟ;

-Την καλύτερη σχέση επειδή έχουμε δεχθεί και τις περισσότερες επισκέψεις την έχουμε με το Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες επειδή έχουνε κάνει πάρα πολλές επισκέψεις και μας έχουν στείλει και φυλλάδια με πληροφορίες για καθεστώτα που επικρατούν σε άλλες χώρες που εμείς δεν ξέρουμε όπως ας πούμε στο Μπαγκλαντές τι καθεστώς επικρατεί λέμε παράδειγμα και από άποψη διοργανώνει σεμινάρια έχω πάει και εγώ σε ένα σεμινάριο στην Αθήνα και έχω εκπαιδευτεί σε κάποια θέματα με τις υπόλοιπες οργανώσεις έχουμε καλή συνεργασία απλά είναι περισσότερο καταγγελτικές.

-Με ποιες;

-Καταγγελίες γίνονται συνέχεια από τις ΜΚΟ, καταγγελίες με την έννοια ότι επισκέπτονται τον καταυλισμό, διαπιστώνουν κάποια πράγματα που γίνονται παράνομα ή παράτυπα και κάνουν κάποιο έγγραφο στο υπουργείο και το υπουργείο μας ρωτά εμάς τι συμβαίνει. Συνήθως είναι η Διεθνής Αμνηστία, πρόσφατα είχε έρθει ο Συνήγορος του Πολίτη, εντάξει δεν είναι ΜΚΟ, περισσότερο δηλαδή με το Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες με αυτό έχουμε την περισσότερη συνεργασία.

-Καταγγελία δηλαδή γίνεται στο υπουργείο και όχι στο δικαστήριο;

-Όχι γιατί. Εντάξει τώρα επειδή είναι η διαδικασία της διοικητικής απέλασης το δικαστήριο δεν εμπλέκεται, δεν είναι κάτι ποινικό ας πούμε, ο νόμος 2910 δεν αναφέρει μέσα καθόλου ευθύνη του εισαγγελέα, είναι στην διακριτική ευχέρεια της Αστυνομίας αν σκεφτεί ότι αυτό το άτομο είναι επικίνδυνο για την δημόσια τάξη και ασφάλεια να προτείνει την απέλαση του δεν μπορεί να παρέμβει ο εισαγγελέας, παρεμβαίνει όταν υπάρχουν ανήλικοι που ζητάν άσυλο παρεμβαίνει και ορίζεται και μάλιστα ως επίτροπος, προστάτης δηλαδή, μόνο σε αυτήν την περίπτωση μπορεί να γίνει καταγγελία στον εισαγγελέα γιατί είναι θέμα αρμοδιότητας του. Περισσότερες καταγγελίες γίνονται είτε στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης, ή στο υπουργείο Δικαιοσύνης, ιεραρχικά μας ρωτάνε εμάς οι προϊστάμενες υπηρεσίες τι έχει συμβεί και απαντούμε. Υπάρχει ελεύθερη πρόσβαση στον καταυλισμό, μπορούν οι ΜΚΟ βέβαια αρκεί να έχουν ταυτότητα ότι είναι μέλη γιατί υπάρχουν εδώ στο νησί κάποια άτομα τα οποία δεν είναι αναγνωρισμένα μέλη της Διεθνής Αμνηστίας και δεν μπορούμε να τους επιτρέψουμε την είσοδο.

-Γενικά επιτρέπεται η είσοδος;

-Γενικά επιτρέπεται η είσοδος υπάρχει διαταγή από το αρχηγείο νομίζω το Μάιο του 2003 είχε βγει ειδική εγκύκλιος που προβλέπεται ποιοι μπορούν να επισκέπτονται τους λαθρομετανάστες και μέσα σε αυτούς είναι και οι ΜΚΟ και οι εκπρόσωποι τους οι οποίοι όμως να είναι εκπρόσωποι τους να φαίνεται ότι είναι.

- Μεμονωμένοι εθελοντές;
- Εθελοντές υπάρχουν απλά καταθέτουν μια αίτηση στη διεύθυνση για ποιο λόγο θέλουν να επισκέπτονται το χώρο κλπ εξετάζεται από τη διεύθυνση και ανάλογα τους επιτρέπεται η είσοδος ή όχι αυτό είναι η γνώμη του διοικητή.
- Συνεργασία με δικηγόρους;
- Ειδικά για το χώρο με τους λαθρομετανάστες δεν ασχολούνται ιδιαίτερα δικηγόροι, τοπικά δηλαδή δεν υπάρχει ευαισθητοποίηση του δικηγορικού συλλόγου και των δικηγόρων, μεμονωμένες περιπτώσεις υπάρχουν 1-2 δικηγόροι που ασχολούνται στα πλαίσια της νομιμότητας ότι πληροφορίες μας έχουν ζητήσει τους προσφέρουμε αλλά επειδή πώς να το πούμε δηλαδή εμείς πρέπει να είμαστε τυπικοί γιατί ανά πάσα στιγμή μπορεί να κατηγορηθούμε ότι συνεργαζόμαστε με δικηγόρους γιατί υπάρχουν κυκλώματα υπάρχουν διάφορα, δεν μπορούμε να είμαστε με τους δικηγόρους να είμαστε εντός εισαγωγικών μπάτε σκύλοι πάρτε αιτήσεις κάντε ότι θέλετε απλά να υπάρχουν κάποια τυπικά γνωρίσματα στην επαφή τους.
- Τι εννοείς κυκλώματα;
- Κυκλώματα στην Αθήνα εδώ δεν γνωρίζω ακούγεται ότι μέσα σε κυκλώματα διακίνησης υπάρχουν και κάποιοι δικηγόροι ή που εμφανίζονται στο χώρο του καταυλισμού παίρνουν 50 ευρώ από τον κάθε αλλοδαπό με σκοπό να κάνουν κάτι για αυτόν, να κάνουν μια αίτηση ασύλου και μετά εξαφανίζονται ας πούμε και χάνουν, τους εκμεταλλεύονται.
- Ποια η σχέση με Υπουργείο Δημοσίας Τάξης;
- Εκεί ανήκουμε, δίνει τις κατευθυντήριες γραμμές πως πρέπει να κινηθούμε, τι πολιτική πρέπει να ακολουθήσουμε μέσα στα πλαίσια του νόμου και ότι απορίες έχουμε σε διάφορα νομικά θέματα κι αυτά διαρκής τηλεφωνική επικοινωνία πάντα είναι, έχουν τη διάθεση μας βοηθούν και μας καθοδηγούν.
- Είχες πει πριν ότι έχετε πιάσει εμπόρους διακινητές οι οποίοι τι εθνικότητας ήταν;
- Αυτόν που πιάσαμε τον Οκτώβρη ήταν από το Μπαγκλαντές, ο οποίος είχε έρθει μάλιστα με μια δικηγόρο την πρώτη φορά σαν διερμηνέας από την Αθήνα, τον είχε μαζί της σα διερμηνέα, οι οποίοι ήρθανε εδώ κάνανε ότι δουλείες είχαν να κάνουνε σχετικά με κάποιους λαθρομετανάστες και μετά από 10 μέρες ήρθε αυτός εδώ μόνος του εδώ για να δει κάποιους που ενδεχομένως είχαν αποδράσει να τους διευκολύνει να πάνε στην Αθήνα και εντάξει κάναμε μια επιχείρηση και τον συλλάβαμε και έχει πάει και φυλακή τώρα για απόπειρα διακίνησης λαθρομεταναστών.
- Υπήρξαν άλλες περιπτώσεις;
- Σα τμήμα ασφαλείας είχαμε πιάσει άλλους 2 διακινητές στις 11 Σεπτεμβρίου του 2002 όπου ήταν με κάτι Πακιστανούς που είχαν πάει με πλαστές ιταλικές άδειες παραμονής να ταξιδέψουν με πτήση τσάρτερ απευθείας για Γερμανία και τους πιάσαμε στο αεροδρόμιο οι συνάδελφοι και ήταν 11 άτομα οι 2 από τους οποίους ήταν διακινητές και αυτοί με πλαστές ιταλικές άδειες και είπαν οι υπόλοιποι ότι αυτοί οι 2 σε αυτούς δώσαμε δεν θυμάμαι πόσα ευρώ για να μας μεταφέρουν ήταν Αθήνα αυτοί και από Αθήνα ήρθαν με το πλοίο εδώ για να πάνε απευθείας Γερμανία και επειδή σκεφτήκανε ότι στο αεροδρόμιο Αθηνών τα μέτρα είναι πιο είπαν να πάνε από Μυτιλήνη ότι θα είναι πιο εύκολα αλλά δεν.
- Δηλαδή μόνο αυτές οι 2 περιπτώσεις;
- Όλες οι υπόλοιπες είναι του λιμενικού, το λιμενικό πιάνει συνέχεια διακινητές, συνέχεια, μπορεί κατά μέσο όρο 2 με 3 διακινητές το μήνα τους πιάνει. Απλά εμείς δεν έχουμε τη θάλασσα, εμείς οι συλλήψεις που κάνουμε είναι όσοι βγαίνουν στη στεριά, δηλαδή ότι περισσεύει που δεν τους πιάνει το λιμενικό, το κόσκινο του λιμενικού έρχονται σε μας
- Ποια η γνώμη τους για τους αλλοδαπούς που έρχονται στην Ελλάδα;

-Κάποιοι από αυτούς έρχονται γιατί έχουν πραγματικά οικονομικό πρόβλημα που είναι οι περισσότεροι κάποιοι από αυτούς φεύγουν από τη χώρα τους γιατί έχουν πολιτικό πρόβλημα, κοινωνικό, αυτοί Δε νομίζω ότι είναι πάρα πολλοί είναι λίγοι και κάποιοι από αυτούς έρχονται στην Ελλάδα γιατί είναι εντός εισαγωγικών δηλαδή αυτό που λέμε για την τρομοκρατία ας πούμε ενδεχομένως να πούμε ότι κάποιοι από αυτούς που θέλουν να προωθηθούν στις ευρωπαϊκές χώρες γιατί είναι μέλη κάποιων τρομοκρατικών οργανώσεων και αυτοί λίγοι είναι ελάχιστοι οι περισσότεροι είναι που στις χώρες τους οι συνθήκες διαβίωσης είναι πολύ άσχημες και για αυτό έρχονται στην Ελλάδα. Βέβαια η Ελλάδα είναι μια χώρα 10.000.000 κατοίκων και αυτή τη στιγμή έχει κάπου 2.000.000 αλλοδαπούς έπρεπε ας πούμε να υπήρχε κάποιο όριο και αυτό για να υπάρχουν και καλύτερες συνθήκες για αυτούς και ανθρωπιστικά θα μπορούσαμε και καλύτερες υπηρεσίες ανθρωπιστικές η Ελλάδα π.χ στο νοσοκομείο που λέγαμε πριν αλλιώς είναι να έχει 100 άτομα το νοσοκομείο το χρόνο και αλλιώς είναι να έχει 1500 δεν υπάρχει δυνατότητα, για τους ίδιους που έρχονται αν ήταν λιγότεροι τώρα αυτά είναι αλλουνού παπά ευαγγέλιο.

-Πόσες απελάσεις έχετε εκδώσει μέχρι σήμερα;

-Αποφάσεις απέλασης; Υπολογίστε στους 3.500 λαθρομετανάστες που βγήκαν να πούμε στις 3.200 ας πούμε βγήκαν αποφάσεις απέλασης.

-πόσες από αυτές πραγματοποιήθηκαν;

-Ελάχιστες, τώρα σε ποσοστό να σου πω χοντρά χοντρά στα χίλια άτομα ζήτημα να απελάθηκαν τα 40, τα 50 και αυτά τα περισσότερα ήταν με την επαναισδοχή που δεν ξαναγύρισαν στη χώρα τους πήγαν απλά στην Τουρκία και η Τουρκία δεν ξέρουμε αν τους γύρισε στη χώρα τους ή τους ξαναέστειλε.

-Υπάρχει κάποια συνεργασία με τις τουρκικές αρχές;

-Όχι εμείς δεν έχουμε. Έχει το υπουργείο δηλαδή απευθείας η κεντρική διοίκηση που υποβάλλει το αίτημα επαναισδοχής στην τουρκική πλευρά και ανάλογα ή το δέχεται ή το απορρίπτει. Εμείς δεν έχουμε. Εμείς τη μοναδική συνεργασία που έχουμε είναι με τον πρόξενο στη Ρόδο που είναι της Τουρκίας όπου για υπηκόου Τουρκίας μας έχει πει να τον ενημερώνουμε τα ονόματα τους γιατί οι οικογένειες τους ψάχνουν από απέναντι κάποιους από αυτούς και υπάρχει κάποια συνεργασία.

-Όταν γίνεται η επαναισδοχή δεν τους παραδίδεται στις Τουρκικές αρχές;

-Όχι εμείς, η επαναισδοχή γίνεται από συγκεκριμένες πύλες εισόδου, δηλαδή υπάρχουν επίσημες πύλες εισόδου που είναι η Ρόδος, νομίζω η Ρόδος και η Αλεξανδρούπολη επάνω στον Έβρο. Δηλαδή εμείς τους στέλνουμε στην Αθήνα και από εκεί τους στέλνουμε πάνω Έβρο ή θα τους στείλουμε από εδώ απευθείας Έβρο και από εκεί θα τους πάρει η αστυνομία του Έβρου για τα περαιτέρω, δεν έχουμε απευθείας με την Τουρκία

Αν υπάρχουν κρατούμενοι αλλοδαποί

-Δηλαδή;

-Να κρατούνται στο τμήμα;

-Κάτω κρατούνται μόνο οι υπήκοοι χωρών που δεν πρόκειται να κάτσουν τρίμηνο για κάποιες χώρες όπως Αλβανία που απελαύνονται, μένουν για κάποιες μέρες ωστόσο να γίνει η απέλαση τους, όσοι είναι να καθίσουν τρίμηνο πάνε στον καταυλισμό επάνω. Η μπορεί να πιάσουμε σήμερα το απόγευμα 7 άτομα μέσα στην πόλη στην προκουαία αλλά μέχρι να σημανθούν να εξεταστούν θα πρέπει να παραμείνουν μέχρι αύριο το πρωί στο κρατητήριο όπου θα είναι ανοιχτά τα γραφεία εδώ πέρα για να τους κάνουν την διαδικασία

-Τι διαφορά έχουν;

Ο νόμος είναι ο ίδιος απλά για τους μεν είναι εφικτή η απέλαση μέσα σε 2-3 μέρες τους στέλνουμε Αλβανία ας πούμε, φεύγουνε ενώ τώρα στο Ιράκ να τον κρατήσουν

3 μήνες στο κρατητήριο τι να τον κάνουμε αφού δεν πρόκειται να απελαθεί. Όσοι είναι από χώρες Ιράν, Ιράκ, Σουδάν, Σομαλία, Αφγανιστάν εκεί απελάσεις δεν γίνονται.

-Από τις υπόλοιπες χώρες που είναι στον καταυλισμό;

-Όπως;

-Σρι-Λάνκα;

-Δεν γίνονται. Η πρακτική και η εμπειρία μου είναι ότι οι απελάσεις γίνονται σε χώρες που υπάρχει οργανωμένο κράτος ότι μπορεί να σημαίνει αυτό, αυτό μπορεί να σημαίνει Τουρκία,, Αίγυπτος.

-Αλγερία;

-Ούτε Αλγερία, είναι λίγο περίεργα, πρέπει να βολεύουν και οι αεροπορικές εταιρείες, δηλαδή αν εγώ έχω 40 αλγερινούς και έχει μια πτήση, δεν υπάρχει νομίζω για Αλγερία, είναι ανέφικτο, πρέπει να υπογραφούν συμφωνίες μεταξύ κρατών, αν υπάρχει χώρα που μεσολαβεί, να πηγαίνει δηλαδή ένα αεροπλάνο στην Αίγυπτο και από την Αίγυπτο να φεύγει άλλο αεροπλάνο να πηγαίνει Αλγερία, λέμε τώρα ένα παράδειγμα, δεν γίνεται αυτό το πράγμα, είναι δύσκολες οι απελάσεις και δεν γίνεται. Και αυτό είναι το περίεργο, υπάρχουν άνθρωποι εδώ ευαισθητοποιημένοι για τους αλλοδαπούς ντόπιοι κάποιες οργανώσεις κλπ και νομίζουν ότι εμείς τους κρατάμε για να τους κάνουμε απελάσεις και έρχονται και λένε γιατί τους κρατάτε και αυτά και δεν τους δίνεται άσυλο το θέμα είναι ότι απελάσεις γίνονται ελάχιστες. Στο Αφγανιστάν δεν έχουμε απελάσει άνθρωπο, στον Ιράκ δεν έχει απελαθεί, στο Ιράν νομίζω δεν έχει απελαθεί κανένας, πως, δεν γίνεται.

-Είπες ότι έχεις παρακολουθήσει κάποια σεμινάρια για τους πρόσφυγες και για το άσυλο, ένα που έχει γίνει εδώ;

-Ένα που έχει γίνει εδώ, ένα στην Αθήνα, αυτά τα έχει κάνει το Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και είχα παρακολουθήσει ένα σεμινάριο για αλλοδαπούς και πρόσφυγες 15μερο που είχε κάνει το υπουργείο το δικό μου αυτό το είχε κάνει πριν 2,5 χρόνια, λίγο πριν μπω δηλαδή, εκπαιδευτήκα για να μπω και άλλο ένα το καλοκαίρι του 2003 , 3- ή 4, αυτό ήταν 3 μέρες, ήταν μια εφαρμογή στους υπολογιστές.

-Στους υπολογιστές που δεν έχετε;

-Αλλά ήταν μια εφαρμογή στην οποία εκπαιδευτήκαμε και εδώ και 2,5 χρόνια δεν έχει μπει καν σε εφαρμογή.

Πότε πρωτοξεκίνησε ή μετανάστευση στην Ελλάδα;

-Από τους αλλοδαπούς, πάντα υπήρχαν αλλοδαποί, απλά τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα έχει γίνει πόλος έλξης και λόγω της γεωγραφικής θέσης και λόγω των προβλημάτων που υπάρχουν στις χώρες, των κοινωνικών ανισοτήτων στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ, οι πόλεμοι που γίνονται και αυτά, όλα αυτά γεννήσαν το φαινόμενο της λαθρομετανάστευσης, και παλιότερα υπήρχαν αλλά ήταν πολύ λίγοι και φεύγαν κυρίως για προσωπικούς λόγους δεν ήταν μαζικό κίνημα όπως οι Έλληνες που φεύγαν ας πούμε.

-Μαζικά πότε πιστεύεις ότι ξεκινά;

-Ξεκινήσαν τη δεκαετία του 90 με τους Αλβανούς που ερχόταν στην Ελλάδα και αυτά αλλά από τις ασιατικές χώρες είναι την τελευταία πενταετία στα πολύ ανεβασμένα.

Κατά τη γνώμη τους, αυξάνονται οι αριθμοί των νεοεισερχόμενων από έτος σε έτος;

-Ναι, όπως φαίνεται. Ας πούμε το 1^ο έτος εγώ είχα 700 άτομα το 2^ο είχα 1000, το 3^ο 1500, συνεχώς αυξάνει, τα άτομα, οι αλλοδαποί αυξάνουν, οι ανάγκες αυξάνουν αλλά το προσωπικό όπως φαίνεται παραμένει ίδιο και με όλο και περισσότερες αρμοδιότητες άσχετες να του φορτώνεται.

Ποιο υπουργείο θα πρέπει να είναι υπεύθυνο για τη μετανάστευση στην Ελλάδα

‘Έπρεπε.. Από ότι γνωρίζω στα άλλα κράτη δεν είναι το υπουργείο Δημόσιας Τάξης αλλά το υπουργείο Εσωτερικών κατά κάποιον τρόπο αυτό ασχολείται τώρα εδώ πέρα επειδή έχει αποδειχθεί ότι συνεργασίες υπουργείων αποτυγχάνουν να υπήρχε κάποιος φορέας τώρα πως θα γινόταν που να ασχολούνταν με την λαθρομετανάστευση και το άσυλο μαζί και να είχε και άτομα τα οποία θα ασχολούνταν θα κατέγραφαν θα κρατούσαν δηλαδή να μην είναι κάτι που να φαινόταν σαν έργο αστυνομίας γιατί να μην αλλά, η αστυνομία έχει χίλιες δυο αρμοδιότητες δηλαδή η αστυνομία πρέπει να φυλάξει τον κλέφτη ο ίδιος υπάλληλος το πρωί θα πάει να κάνει συνέντευξη ασύλου το βράδυ θα κόψει παράβαση τροχαίας θα πρέπει να υπάρξει εξειδίκευση ή από την αστυνομία ή από αυτόν το φορέα που θα έχει άτομα από την αστυνομία που θα δεχθεί το υπουργείο που θα τα πάρει θα τα εκπαιδεύσει και θα τους έχει ένα αντικείμενο να ασχολούνται με αυτό ας πούμε αν αυτή τη στιγμή υπήρχε εδώ ένα γραφείο το οποίο θα είχε 5 αστυνομικοί 5 άτομα από το υπουργείο εσωτερικών 1, 2 από (...) 15 άτομα που θα ασχολούνταν μόνο με το Κέντρο Υποδοχής και μόνο με την διαδικασία θεωρώ ότι πολλά προβλήματα δεν θα υπήρχαν.

-Αυτοί που μπαίνουν βάρδια στον καταυλισμό για φύλαξη περνάνε κάποια σχετική ενημέρωση για μετανάστευση για άσυλο και όλα αυτά τα θέματα;

-Από όσο γνωρίζω ελάχιστοι γνωρίζουν τις διαδικασίες γιατί είναι καθαρά εκεί πέρα μόνο για φύλαξη, δεν βρίσκονται για κάτι άλλο είναι φρουροί και μάλιστα φέτος δηλαδή στο νέο κέντρο η σκοπιά είναι μέσα και έρχονται σε επαφή παλιότερα όταν ήταν στη Λαγκάδα στη φυλακή ο σκοπός καθόταν έξω δεν ερχόταν σε επαφή μαζί τους καμία τους φύλαγε να μην φύγουν ήξερε πόσοι ήταν μέσα απλά τους έκανε ένα προσκλητήριο να τους μετρήσει να δει αν πράγματι ο αριθμός αν είχε δραπετεύσει κανείς και μέχρι εκεί αλά τώρα λειτουργεί κάπως αλλιώς αλλά ότι δεν υπάρχει ενημέρωση του προσωπικού μόνο εγώ γνωρίζω αυτά τα θέματα δεν γνωρίζει κανείς άλλος, δεν έχει γίνει σεμινάριο για όλο το αστυνομικό προσωπικό.

-Αν παράδειγμα υπάρχουν κάποιες ερωτήσεις για τα αιτήματα ασύλου;

-Πηγαίνω εγώ σχεδόν κάθε μέρα, ή κάθε μέρα ή 2, 3 φορές την εβδομάδα.

-Οι αστυνομικοί επικοινωνούν;

-Ναι μας παίρνουν τηλέφωνο, μας ρωτάνε, μας λένε αυτό τι να κάνουμε, αυτό τι να πούμε και ανεβαίνω επάνω, υπάρχει εδώ και μια εκπρόσωπος του Ερυθρού Σταυρού η κα Καταπόδη Ελένη η οποία έχουμε πολύ καλή, άμογη συνεργασία και ότι αιτήματα υπάρχουν από πάνω έρχεται εδώ και τα βάζουμε κάτω και προσπαθούμε να βρούμε λύσεις.

Υπάρχει συνεργασία με τη ευγοροί

-Όχι, εμείς επικοινωνούμε ιεραρχικά με την προϊστάμενη μας υπηρεσία που είναι από κάτω η αστυνομική Διεύθυνση αυτή με το υπουργείο με το αρχηγείο μας αυτή συνεργάζεται με την ευγοροί αν συνεργάζεται κιόλας εμείς δεν μπορούμε απευθείας, υπάρχουν κάποιοι εσωτερικοί κανονισμοί της αστυνομίας και κάποια πράγματα γίνονται ιεραρχικά εμείς δεν μπορούμε από μόνος μου να παρακάμψω την προϊστάμενη υπηρεσία και να επικοινωνήσω με την ευγοροί αυτό δεν γίνεται

-Οπότε δεν υπάρχει συνεργασία και ενημέρωση σε άλλες χώρες της ΕΕ.

-Το τι γίνεται ας πούμε, όχι, ότι μαθαίνουμε από τα σεμινάρια και αυτό και προσωπικά να μπω στο ιντερνετ να κάτσω να διαβάσω λίγο, δηλαδή από μόνος μου ότι κάνω σας είπα το υπουργείο μας εκπαιδευσε σε 2 σεμινάρια και άλλα 2 το συμβούλιο και από εκεί και πέρα αυτά.

Έρχονται συνάδελφοί τους από άλλα κράτη μέλη.

- Όχι, όχι, εδώ, τώρα στην κεντρική διοίκηση στο υπουργείο στην Αθήνα θα γίνονται συναντήσεις και ανταλλαγές απόψεων, εδώ όχι.

Πως θα αξιολογείς εσύ την πολιτική για τη μετανάστευση

-Προσωπικά, χρειάζεται βελτίωση.

-Τι θα πρότεινες;

-Το σημαντικότερο πρόβλημα είναι ότι δεν υπάρχουν υποδομές για να δεχθούν τόσο μεγάλο αριθμό μεταναστών και αυτό γεννά τα περισσότερα προβλήματα, εκεί εγώ επικεντρώνω το πρόβλημα της μεταναστευτικής πολιτικής ότι η χώρα είναι μικρή για να δεχθεί τόσο μεγάλο αριθμό μεταναστών, τώρα από εκεί και πέρα επιμέρους αυτές παράδειγμα ότι δεν μπορούμε να κάνουμε απελάσεις αλλά και από την άλλη δεν μπορείς να τους νομιμοποιήσεις είναι χρονοβόρες οι διαδικασίες και λιγότερη γραφειοκρατία θα ήταν καλό λιγότερα έντυπα να συμπληρώνουμε κάποια πράγματα διαδικαστικά αλλά το πρόβλημα είναι τεράστιο. Σίγουρα ο νόμος 2910 έλυσε πάρα πολλά προβλήματα κάπως έβαλε τα πράγματα σε μια σειρά αλλά θέλει δουλειά.

-Νομίζω ότι μου έλεγε η νομαρχία ότι υπάρχει ένας νόμος για τη νομαρχία να κρατούνται 1 μήνα και για την αστυνομία 3 μήνες;

-Ο νόμος 2910 προβλέπει ότι για τα άτομα που μπαίνουν στην διαδικασία απέλασης και δεν ζητάν άσυλο αυτά η αστυνομία δικαιούται να τα κρατήσει έχει τη δυνατότητα μέχρι και 3 μήνες εως ότου κάνει την απέλαση τους αν αδυνατίσει σε αυτούς τους 3 μήνες ή να τους στείλει πίσω Τουρκία με την επανεισδοχή ή στις χώρες τους υποχρεωτικά τους αφήνει, δεν υπάρχει 1 μήνας απλά η Νομαρχία είχε κάνει κάποια έγγραφα στο υπουργείο μας με παρακλήσεις αυτό να γίνει 1 μήνας ώστε να μην κρατούνται 800, 900 άτομα αλλά το ένα τρίτο γιατί κάθε μήνα ανανεώνεται το δυναμικό, αυτό δεν υπάρχει κάποιος νόμος που να λει ένα μήνα

-Με τις αποδράσεις τι γίνεται;

-Υπάρχει μια γνωμοδότηση εδώ του εισαγγελέα στη Μυτιλήνη ο οποίος χαρακτήρισε τα άτομα που διαμένουν στον καταυλισμό ως μη κρατούμενοι και ως εκ τούτου όταν κάποιος δραπετεύει δεν θεωρείται ότι είναι κρατούμενος επομένως δεν υπάρχει απόδραση Σα ποινικό αδίκημα κατά κάποιο τρόπο είναι εποπτεία περισσότερο επάνω και φύλαξη γιατί κρατούνται για διοικητική απέλαση αλλά ότι τώρα μπορεί να γίνονται ότι έχουν δραπετεύσει άτομα από τον καταυλισμό αυτό δεν το γνωρίζω αλλά και όσοι δραπέτευσαν δεν βρήκαν τον μελά τους οι συνάδελφοι γιατί βάση αυτής της γνωμοδότησης δεν υπήρχε ποινική ευθύνη.

-Μετά απλώς τους ξανά πιάνετε και τους φέρνετε μέσα;

-Αν τύχει και τον βρουν τον ξαναφέρνουν.

-Τότε κρατούνται εκ νέου τρίμηνο ;

-Όχι, αν είναι την ίδια μέρα, τώρα αν αυτός φύγει κλπ αυτός μάλλον θα δώσει άλλα στοιχεία όταν τον πιάσουνε, θα ξαναπιαστεί Σα καινούργιος ανάλογα με την περίπτωση.

-Είπες ότι επισκέπτεσαι το Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας καθημερινά και κυρίως για να γίνουν οι αιτήσεις άσυλου;

-Οι αιτήσεις άσυλου, ή φωτογράφιση, να τους ενημερώσω, να εκδώσω αποφάσεις, να τους δώσω πληροφοριακά δελτία με τα δικαιώματά τους, να δω αν υπάρχουν άλλα άτομα με ανάγκες να τους βάλω σε άλλη διαδικασία να μην τους κρατήσουμε τρίμηνο, υπάρχουν κάποια άρθρα στον 2910 που λένε ότι αν κάποιος είναι για ανθρωπιστικούς λόγους μπορεί να φύγει πριν το τρίμηνο να γίνει αναστολή της απόφασης απέλασης με εντολή του περιφερειάρχη Βορείου Αιγαίου και να του δώσουν 3 μήνες να φύγει μόνος του από την Ελλάδα οπότε αυτόματα φεύγει από τον καταυλισμό.-

-Τι περιπτώσεις είναι αυτές;

-Είναι το άρθρο 44 του 2910 που λει ότι για ανθρωπιστικούς λόγους, για λόγους ανωτέρας βίας, όταν υπάρχει πρόβλημα υγείας δεν θα τον κρατήσουμε, αν είναι μια

οικογένεια με μικρά παιδιά κάνουν μια αίτηση, περνά από το συμβούλιο από την επιτροπή της περιφέρειας και ο περιφερειάρχης τους δίνει τρεις μήνες και τους αφήνουμε ελεύθερους, άσε που αν υπάρχουν οικογένειες και άτομα με ανάγκες όταν τους πιάσουμε μπορεί να τους βάλουμε στο νόμο 2910 αλλά αντί για απέλαση με κράτηση τους κάνουμε απέλαση χωρίς κράτηση δηλαδή με το που τους πιάσουμε τους δίνουμε το υπηρεσιακό σημείωμα που θα παίρνανε στο τέλος του τριμήνου από την πρώτη στιγμή χωρίς να μείνουν 3 μήνες, τουλάχιστον να φύγουν μόνοι τους.

Φύλακες:

1. Πόσο καιρό έχει που κάνετε βάρδιες στον καταυλισμό; Περίπου 2,5 χρόνια.
2. Ήταν ο καταυλισμός από τότε εδώ; Συνολικά έχει αλλάξει 3 μέρη. Το ένα ήταν στο ΠΚΠΑ, μετά πήγε στην περιοχή της Μυτιλήνης, την Παγανή, μετά ήρθε εδώ αφού πρώτα είχε μεταφερθεί στα ΚΤΕΟ, γιατί οι κάτοικοι στην προηγούμενη περιοχή κάνανε παράπονα. **Στις φυλακές εννοείς;** Ναι.
3. Έχετε λάβει κάποια εκπαίδευση σχετικά με μετανάστες και πρόσφυγες; Ειδικά για μετανάστες και πρόσφυγες όχι, γενική εκπαίδευση 2,5 χρόνια στη Σχολή Αστυφυλάκων, ναι. **Η οποία δεν είχε σχέση με μετανάστες;** Όχι γενικά πράγματα αστυνομικής παιδείας.
4. Ποιες είναι οι σχέσεις της αστυνομίας με τη Νομαρχία; Με τη Νομαρχία συνεργαζόμαστε πάνω στα ζητήματα στέγασης, σίτισης, ηλεκτροδότησης, υδροδότησης και οι άνθρωποι προσπαθούν να κάνουν ότι καλύτερο μπορούν λόγω του χαμηλού κόστους, των χαμηλών κονδυλίων που παίρνουνε από την Ευρωπαϊκή Ένωση ότι μπορούν να δώσουν δίνουν, αυτό πιστεύω.
5. Συνεργασία με το Λιμενικό; Με το λιμενικό η μόνη συνεργασία είναι ότι παραλαμβάνουμε τα άτομα που συλλαμβάνουν.
6. Και με τις ΜΚΟ; Παλιότερα βοηθούσε η Ελληνική Ομάδα Διάσωσης και έχουμε και ιδιωτικές πρωτοβουλίες πολιτών οι οποίοι συνεργάζονται με το Τμήμα Ασφαλείας Μυτιλήνης. Επικοινωνούν με τον Διοικητή του τμήματος Ασφαλείας και με διάθεση βοήθειας και εθελοντισμού έρχονται και κάνουν ότι μπορούν. Επίσης έχουμε πολλές ιδιωτικές προσφορές, φέρνουν άτομα από τη Μυτιλήνη ρούχα και διάφορα που μπορούν να βοηθήσουν. **Αυτόν τον καιρό ποιοι εθελοντές ή ΜΚΟ έρχονται;** Μερικά άτομα από την Ελληνική Ομάδα Διάσωσης, παλιότερα βέβαια δεν έρχονται πια και είναι και πολλοί ιδιώτες. **Αυτόν τον καιρό ποιους έχεις δει;** Από την ομάδα Συνύπαρξης, κάποια κυρία Ε που βοηθάει πολύ, αυτούς. **Από τη Συνύπαρξη έρχονται ακόμη;** Κατά περιόδους.
7. Γνωρίζετε αν υπάρχει ανάμειξη των Τουρκικών αρχών στο θέμα της μετανάστευσης προς την Ελλάδα; Η μόνη ανάμειξη είναι η αδιαφορία, η πλήρης ανυπαρξία. **Ξέρεις αν υπάρχει κάποια συνεργασία με τις τουρκικές αρχές;** Αυτό δεν το ξέρω, όχι.
8. Ποιος πιστεύεται ότι είναι ο στόχος αυτών των Κέντρων; Επειδή ο νόμος ορίζει ότι πρέπει να μένουν 3 μήνες τα άτομα που εισέρχονται παράνομα στη χώρα, πιστεύω ότι σκοπός τους είναι η φύλαξη όχι η κράτηση, η φύλαξη, δεν θεωρούνται κρατούμενοι αλλά φυλασσόμενοι γιατί τα στοιχεία, τα χαρακτηριστικά τους, τα αποτυπώματα τα παίρνουμε και τα δίνουμε στο Κέντρο Στοιχείων, στη Eurodac όπου τα επεξεργάζονται για να δούνε αν υπάρχουν παρόμοια στοιχεία για αυτό το άτομο, για κάποια εγκληματική πράξη, αν έχει εισέλθει σε άλλη χώρα για να κάνει κάποια άλλη αίτηση και έχει απορριφθεί. Όλα αυτά επεξεργάζονται. **Θεωρείς δηλαδή ότι η κράτηση είναι για αυτό το σκοπό;** Ναι, είναι συγκεκριμένος.
9. Θεωρείται ότι είναι αποτελεσματικό μέτρο; Πιστεύω ότι καλύτερα αυτό θα μπορούσε να είναι πιο αποτελεσματικό υπό άλλες συνθήκες, δηλαδή να υπήρχε καλύτερη

θεσμική οργάνωση με όλα τα Υπουργεία, Υπουργείο Εργασίας δηλαδή με το που έρχονται να υπάρχουν κάποιες θέσεις και να απορροφηθούν άμεσα ώστε να μην αυξηθεί η εγκληματικότητα γιατί αν δεν έχει ο άλλος μία θα προσπαθήσει να βρει τα αναγκαία για τη ζωή του με κάποιον άλλο τρόπο. Ουσιαστικά αυτοί οι 3 μήνες πιστεύεις ότι γίνονται για θέματα ασφαλείας; Ναι και θέματα υγείας, υγιεινής βασικά γιατί έρχονται από χώρες που μαστίζονται από ασθένειες. **Ναι, αλλά δεν γίνεται εδώ κάτι;** Γενικά δεν έχουμε βρει κάτι πολύ μεγάλο σε έκταση αλλά σε συγκεκριμένες περιπτώσεις έχουμε βρει. **Τι έχεις συναντήσει;** Υπήρξαν κάποιες περιπτώσεις ηπατίτιδας, δεν θυμάμαι τι ακριβώς. Αλλά και άλλες ασθένειες. Δεν ξέρω ακριβώς καλύτερα να ρωτήσεις τους γιατρούς.

10. Τι αλλαγές έχετε παρατηρήσει όσο καιρό έρχεστε; Περισσότερη δραστηριοποίηση από τη Νομαρχία γιατί έχει δραστικά αυξηθεί ο αριθμός των ατόμων που έρχονται στη Μυτιλήνη και δημιουργήσει κάποιες επιπλέον ανάγκες, αφού αυξάνεται συνέχεια ο αριθμός των ατόμων, παράδειγμα φέτος το ανώτερο νούμερο ήταν 750 άτομα, πάρα πολλά άτομα για αυτό και δραστηριοποιήθηκε περισσότερο η Αστυνομία. **Συγκεκριμένες αλλαγές;** Οι αλλαγές είναι στο φαγητό, καλύτερη οργάνωση, σε άλλα θέματα κτιριακού, έτσι στέγασης και η συνεργασία με άλλα υπουργεία, ας πούμε Υγείας, που έρχονται από το νοσοκομείο 3 μέρες της εβδομάδας γιατροί και εξετάζουν. **Αυτό ξεκίνησε πότε;** Περίπου από τα μέσα..., από πέρσι ξεκίνησε.
11. Προς ποια κατεύθυνση νομίζετε ότι εξελίσσεται η λειτουργία τους; Να μπορεί να δέχεται όσο περισσότερα άτομα και με όσον το δυνατόν καλύτερες συνθήκες, γιατί είμαστε στο στάδιο ακόμη δηλαδή η Νομαρχία που είναι υπεύθυνη για τα κέντρα αυτά να βελτιώσει τις συνθήκες διαμονής, αλλά υπάρχουν ακόμη μερικά προβλήματα.
12. Ποια είναι τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των αστυνομικών εδώ; Τα καθήκοντα είναι η επιτήρηση των ανθρώπων εδώ και να λαμβάνουμε μέτρα, μέτρα για την επιτήρηση τους, όπως ας πούμε για τη μεταφορά τους στο νοσοκομείο όταν αρρωστήσουν, να τους επιτηρούμε, είναι φύλαξη αυτό, δεν είναι κράτηση (..) έχει βγει απόφαση από τον εισαγγελέα Πρωτοδικών ότι δεν είναι κρατούμενοι αλλά φυλασσόμενοι. **Τι διαφορά έχει κρατούμενος από φυλασσόμενος;** Αυτό που μας αφορά εμάς, δηλαδή την αστυνομία, είναι ότι σε περίπτωση απόδρασης δεν κινείται ποινική διαδικασία εις βάρος μας ούτε και καμιά διοικητική εξέταση. Εάν ήταν ποινική θα είχε ποινικές και υπηρεσιακές συνέπειες. **Οπότε ούτε οι μετανάστες διώκονται ποινικά αν δραπετεύσουν;** Όχι, ούτε για την λάθρα είσοδο στη χώρα δεν γίνεται αυτά είναι πολύ άμεσα λύνονται όλα.
13. Τι επιπλέον πράγματα καλείστε να κάνετε ώστε να καλυφτούν κάποιες ανάγκες; Βοηθάμε κάποια άτομα που έρχονται για να εκτελέσουν κάποιο έργο, είτε το όχημα το βυτιοφόρο του βόθρου, είτε είναι το φαγητό, που πρέπει να τηλεφωνούμε για την αυξομείωση των ατόμων, είτε τα άτομα που συνοδεύουμε, υδραυλικούς, ηλεκτρολόγους στους χώρους που είναι εδώ στο Κέντρο, αυτά βασικά τα καθήκοντα μας.
14. Ποια είναι τα παράπονα και των άλλων συναδέλφων από την παραπάνω δουλειά τους σε αυτό το χώρο; Ένα σημαντικό πρόβλημα ότι το κέντρο υποδοχής θέλει ακόμα βελτίωση σε διάφορα θέματα, υδροδότησης, ηλεκτροδότησης, ναι αλλά αυτά είναι θέματα της Νομαρχίας. Το κέντρο δεν έχει αρκετή ασφάλεια γιατί τα συρματοπλέγματα της περιφράξης δεν είναι αρκετά καλά άλλωστε τα άτομα αυτά που το έχουν σκάσει, που έχουν δραπετεύσει από χώρες που μαίνεται πόλεμος άρα δεν τους φαίνεται τίποτα να (..) να φύγουν από ένα σύρμα που είναι 1,5 μέτρο ψηλό εδώ έχουν φύγει από χώρες που υπήρχανε νάρκες. **Γίνονται συχνά δηλαδή δραπετεύσεις εδώ;** Πιο συχνά από ότι θα έπρεπε. Δηλαδή δεν θα έπρεπε να γίνονται

καθόλου αλλά γίνονται. **Πότε έχεις υπόψη σου την τελευταία;** Πριν 2-3 μέρες 2 άτομα, κυρίως αυτά που φοβούνται την απελάση, αν και δεν γίνονται απελάσεις αλλά αυτοί φοβούνται μην απελαθούν. **Πότε νομίζεις ότι σταμάτησαν οι επαναπροωθήσεις;** Μετά τα παράπονα πολιτών. **Ποια εποχή;** Ακριβώς τώρα δεν μπορώ να θυμηθώ, πριν από 2 χρόνια περίπου μπορεί και παραπάνω. **Δηλαδή όσο καιρό εσύ είσαι εδώ δεν θυμάσαι να έχουν γίνει;** Όχι.

15. Ποια η άποψη σας για τις συνθήκες διαβίωσης των ανθρώπων; Έχουν πολλά μεγάλα όρια καλυτέρευσης, βελτίωσης. Πρέπει να βελτιωθούν πολλά σημεία, παράδειγμα θέρμανση, καθαριότητα, υγιεινή, να έχει περισσότερο χώρο ο κάθε φυλασσόμενος για τον εαυτό του, μεγαλύτερο χώρο για αθλοπαιδιές, για γυμναστική, για περπάτημα, πολλά.
16. Ποια είναι η διαδικασία με το που φτάσει κάποιος εδώ; Συλλαμβάνεται από κάποια αστυνομική υπηρεσία, είτε λιμενικό είτε από την αστυνομία της Μυτιλήνης και κινείται η διαδικασία, η δικογραφία. Παίρνονται καταθέσεις από πού ήρθαν, τόπο εισόδου, χρόνο εισόδου, από πού ήρθαν, από ποια χώρα δηλαδή και καταθέσεις για τα άτομα που τους φέραν πόσα λεφτά δώσαν και γενικά τα στοιχεία τους. **Αυτό γίνεται στην Αστυνομία;** Αναλόγως την υπηρεσία που τους συλλαμβάνει. Αν τους πιάσει το λιμενικό αναλαμβάνει το τμήμα ασφαλείας Μυτιλήνης αλλά μπορεί να τους πιάσει και το Τμήμα Περιφέρειας τότε η κατάθεση γίνεται εκεί. Μετά έρχεται εδώ πέρα. **Μετά;** Μετά πρέπει να περιμένουν 3 μήνες, τους παίρνουν φωτογραφία συντάσσουμε το ανάλογο έγγραφο η ανάλογη υπηρεσία και τους δίνουμε την άδεια παραμονής στη χώρα 30 ημερών υποτίθεται ότι πρέπει να φύγουν βέβαια κανένας δεν φεύγει γιατί κάνουν άλλη αίτηση για κόκκινη κάρτα, για άσυλο. **Πιστεύεις ότι εδώ υπάρχουν και πρόσφυγες;** Ναι βέβαια από χώρες Παλαιστίνης, Ιράν, Ιράκ, Αφγανιστάν δηλαδή από χώρες που μαίνεται πόλεμος, στις χώρες που φύγαν υπήρχαν πάρα πολύ άσχημες συνθήκες διαβίωσης, κινδύνευε η ζωή τους οπότε προτίμησαν μια καλύτερη ζωή. **Κύριες εθνικότητες που είναι εδώ;** Κύρια εθνικότητα είναι Αφγανιστάν, Αφγανούς έχουμε πολλούς, Αφγανιστάν, όχι Πακιστάν, Σομαλία, Σουδάν αυτά.
17. Πόσο εύκολα επικοινωνείτε με τους μετανάστες; Για τις διάφορες φυλές έχουμε τοποθετήσει υπεύθυνα κάποια άτομα που ξέρουν αγγλικά και μπορούμε και επικοινωνούμε για όποιες ανάγκες έχουν. **Γνωρίζεις αγγλικά;** Ναι. **Γνωρίζουν άλλοι συνάδερφοι αγγλικά;** Τα βασικά ναι. Μπορούν να μιλήσουν όχι και πάρα πολλά πράγματα αλλά τα βασικά μπορούν να τα καταλάβουν. **Σε άμεση επαφή οπότε δεν έρχεστε μόνο μέσω των αρχηγών;** Σε άμεση επαφή δεν μπορούμε να έρθουμε γιατί δεν ξέρουμε γαλλικά. Τους αρχηγούς πως τους ορίζετε; Αν ξέρει αγγλικά τον τοποθετούμε για να επικοινωνούμε. Δεν είναι κάτι το επίσημο κυρίως είναι Σα μεταφραστής, ένα άτομο που να είναι της εμπιστοσύνης μας, να μπορεί να επικοινωνήσει με τους άλλους. **Αυτό πως το καταλαβαίνετε ότι είναι άτομο της εμπιστοσύνης;** Αυτό φαίνεται από τον τρόπο που επικοινωνεί με τους άλλους, αν τον σέβονται οι άλλοι. **Με τους αρχηγούς έχουν δημιουργηθεί προβλήματα;** Όχι. **Από ότι κατάλαβα είναι ένας τρόπος της οργάνωσης μέσα του κέντρου;** Ναι, είναι κυρίως για να μεταφράζουν τα άλλα άτομα αν είναι Ιρακινοί, Ιρανοί. Αναλαμβάνουν όμως και κάποιες αρμοδιότητες; Ναι, βέβαια. **Οι αρχηγοί τι προβλήματα αναφέρουν;** Λένε για τα προβλήματα που έχουν μέσα στους θαλάμους τους, αν ζητάνε κάτι παραπάνω, αν πέφτει το ρεύμα, αν δεν έχουν νερό, αν θέλει κάποιο άτομο νοσοκομείο.
18. Τι σας ρωτάνε ή ζητάνε συνήθως; Συνήθως μας αναφέρουν αν κάποιο άτομο χρειάζεται νοσοκομείο, για το φαγητό, αν έχει πέσει το ρεύμα, αν πρέπει να ειδοποιήσουμε για το νερό, αυτά. Μερικές φορές μπορεί να έχουμε πρόβλημα

υδροδότησης, να χαλάσει η αντλία που πάει το νερό και να μην έχουμε νερό. Αυτά τα πιο σημαντικά.

19. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα πιο σημαντικά προβλήματα; Το κύριο πρόβλημα είναι της στέγασης γιατί δεν είναι οι κατάλληλες συνθήκες εδώ είναι για αποθήκες, δεν είναι, επίσης της καθαριότητας, ότι μπορούν κάνουν εκεί μέσα οι άνθρωποι αλλά είναι θέμα φυλής πιστεύω γιατί μερικές φυλές απλά καθαρίζουν το χώρο τους περισσότερο από μερικές άλλες, οι Σομαλοί είναι άτομα που καθαρίζουν πολύ εντατικά τον χώρο τους ενώ οι Αφγανοί όχι τόσο. **Με τα ανήλικα και τις γυναίκες τι έχει γίνει ως τώρα;** Υπάρχουν ξεχωριστά δωμάτια που μένουν ξεχωριστά οι γυναίκες ξεχωριστά τα ανήλικα. **Πριν;** Πριν δεν ήταν έτσι βέβαια υπήρχε ξεχωριστός θάλαμος γυναικών αλλά τα ανήλικα τα είχαμε σε κάθε θάλαμο ανδρών. **Με τις γυναίκες υπήρχε από την αρχή ξεχωριστός θάλαμος;** Ναι, βέβαια, ξεχώριζαν μόνες τους δηλαδή βρίσκαν μόνες τους τον χώρο τους εκτός βέβαια από τις παντρεμένες που ήταν μαζί με τους άντρες τους. **Δηλαδή από την αρχή ήταν εκεί πάνω;** Όχι από την αρχή απλώς δεν ήταν τόσο πολύ συγκεντρωμένες.
20. Τι είδους φασαρίες ή καυγάδες υπήρξαν, για ποιο λόγο και πως επιλύθηκαν; Για ανόητους λόγους, γιατί ένας (..) σε ένα άλλο θάλαμο, για το ποδόσφαιρο που παίζουν, για μια τηλεκάρτα ας πούμε, για ανόητες δικαιολογίες. **Τι έκταση έχουν πάρει;** Πολύ πολιτισμένα. **Πως επιλύθηκαν;** Με την λογική, τους φώναξα και τους λεω ότι τσακώνονται για χαζομάρες και το παραδέχτηκαν ότι είναι χαζομάρες και σταμάτησαν. Ή ακόμη και άτομα από τη φυλή τους μέσα γιατί είναι κυρίως ανοησίες, ανόητα πράγματα μικρά.
21. Υπάρχουν άτομα που οι ίδιοι έχουν ζητήσει να κάνουν αίτηση ασύλου; Ναι βέβαια είτε με δικηγόρο είτε στο Τμήμα Ασφαλείας. **Υπάρχει περίπτωση να πάρουν κόκκινη κάρτα πριν βγουν από εδώ;** Σε σπάνιες περιπτώσεις. Οι περισσότεροι άδεια παραμονής 30 ημερών και σε 30 μέρες να φύγουν από τη χώρα. **Ποιες σπάνιες περιπτώσεις;** Κάποιες μητέρες με παιδιά, αυτά κυρίως μητέρες με παιδιά.
22. Έχετε παρατηρήσει άτομα να φέρονται πολύ περίεργα, είτε πολύ αμέτοχοι/ καταβεβλημένοι είτε να μοιάζουν εκτός πραγματικότητας; Πολλά άτομα που έρχονται από χώρες που μαίνεται πόλεμος έχουν άσχημες εμπειρίες και αυτό βγαίνει και ψυχοσωματικά. Μερικά μπορεί να παθαίνουν κρίσεις νευρικές όχι να φωνάζουν αλλά να χάνονται για λίγο, να χάνουν την προσοχή τους να βλέπουν δηλαδή το κενό και να ξαναζούν σκηνές είτε που σκότωσαν τον πατέρα τους τα αγαπημένα τους πρόσωπα και γενικά στιγμές.

Εθελόντρια:

Ε: Αυτό το τσάι είναι από το Μαρόκο, μου το έφερε μια κοπέλα που ήταν στον Καταυλισμό. Αυτή η κοπέλα ξεχώριζε από όλους, δεν φαινόταν να είναι σαν τους άλλους, ξεχώριζε πολύ. Τότε εγώ έλειψα για καιρό γιατί πήγα στην Αμερική κι όταν γύρισα δεν τη γνώρισα. Η κοπέλα είχε χάσει πάρα πολλά κιλά, είχε ρέψει, δεν έτρωγε τίποτα. Αυτή δεν είχε λόγους να φύγει από την πατρίδα της, εκεί ήταν αθλήτρια. Αλλά αγαπούσε κάποιον που ο πατέρας της δεν το ήθελε και κλέφτηκε. Τους λέω εγώ με τον που την βλέπω η Σ είναι χάλια πρέπει να την προσέξουμε λίγο. Και πρέπει να μπορέσουμε να την βγάλουμε λίγο έξω από τον καταυλισμό, δεν έτρωγε, έκανε εμετό, χάλια. Λέω να παρακαλέσουμε την αστυνομία να την κάνω μια επίσκεψη να την δει ένας ψυχίατρος επάνω και πραγματικά μας επέτρεψαν την έπαιρνα εγώ με το αυτοκίνητο, έκλεισα ένα ραντεβού, την πήγαίνα στο ψυχιατρείο επάνω, μάλιστα είχαμε κι έναν γιατρό, είναι ένας γιατρός που μιλά τη γλώσσα τους, Κ, Κ, κάπως έτσι δεν ξέρω πως τον λεν, ο οποίος ερχόταν και βοηθούσε (..), έλεγε ότι αυτή δεν έχει

πρόβλημα, είναι καθαρά ψυχολογικό και μάλιστα τη ρωτούσε αυτή η κυρία που σε φέρνει σε φέρεται καλά ας πούμε και λοιπά, και μετά το νοσοκομείο την περνούσα από εδώ από το σπίτι και τρώγαμε την έβαζα και έτρωγε..

X: Μήπως δεν της αρέσει το φαγητό;

E: Ε, ναι κάτι καλύτερο, ένα φαγητό κάπως πιο ανθρώπινο. Συνήλθε. Και μάλιστα είναι έμεινε εδώ στη Μυτιλήνη με το άλλο το παιδί τον Φ, έχει γίνει μαγείρισσα, στον Άσπρο Γάτο έχει δουλέψει, στην Ε που έχει τις Εμπειρίες, όχι τις εμπειρίες ένα άλλο μαγαζί έχει δουλέψει, κι εκεί πηγαίνει, τώρα με πήρε προχθές μου λέει ότι όλο το χειμώνα δούλευε στις ελιές γιατί δεν της δίνουν άδεια εργασίας, ενώ κανονικά δικαιούται η κόκκινη κάρτα που έχει, την βοήθησε πολύ η αστυνομία, η κόκκινη κάρτα που έχει δικαιούται άδεια εργασίας.

X: Η κόκκινη είναι διαφορετική από τη ροζ;

E: Αυτή η ροζ κάρτα εξασφαλίζει μια νόμιμη παραμονή εδώ μέχρι ότου να εκδικαστεί το αίτημα του, του πολιτικού ασύλου. Αιτούντες άσυλο, αυτό παίρνει και 2 και 3 χρόνια, στο διάστημα αυτό δίνουν κάποια παράταση, 6 μήνες, 1 χρόνο, ανανεώνεται αυτή και δεν διώκεται, έχεις ιατρική περίθαλψη στο νοσοκομείο τζάμπα (...) μέχρις ότου, αν βέβαια δικαστεί το αίτημα του του πολιτικού ασύλου το οποίο όπως καταλαβαίνεις δεν δίνεται ξεκινάει πάλι από την αρχή, δεν φεύγεις, ξεκινάει πάλι από την αρχή, ξεκινάει από την άσπρη κάρτα, έχεις κάνει αίτηση, ουσιαστικά αν δεν θέλει να φύγει δεν (...)επαναπροωθούνται γιατί να παν που.

X: Εσείς πόσο καιρό πηγαίνετε εκεί;

E: Εγώ ξεκίνησα πριν 3,5 4 χρόνια όταν ο καταυλισμός ήταν επάνω στις φυλακές, πήγαινα όχι μόνο εγώ, εγώ όταν πήγα εκεί πέρα βρήκα την Χ, δεν ξέρω αν την ξέρεις είναι μια κοπέλα άλλη η οποία τελospάντων είχε όλη την ευθύνη στον καταυλισμό και πήγαινα και εγώ και την βοηθούσα.

X: Ήταν από τον Ερυθρό Σταυρό ή όχι;

E: Αυτή ήταν από την Διεθνή Αμνηστία.

X: Το μικρό της το θυμάσαι;

E: Ναι, (...). Την ξέρεις;

X: Δεν την ξέρω προσωπικά την έχω ακούσει.

E: Την έχεις ακούσει. Αυτή τη βρήκα την κοπέλα γιατί ήταν ένα γκρουπ πάνω από την Διεθνή Αμνηστία. Εγώ δουλεύω μονάχη μου, δεν είμαι ούτε στην ΔΑ ούτε στον Ερυθρό Σταυρό, πουθενά δεν ήμουν. Δεν μπορώ να πω ότι η συνεργασία μας ήταν πάρα πολύ καλή και ξαφνικά σκέφτηκα ότι δεν έχει κανένα νόημα όταν με μπουκοτάραν εκεί πέρα μέσα, δεν με θέλαν, δε με θέλαν γιατί έσκυβα πολύ πάνω στα προβλήματα τους, όχι ότι μπορώ να πω ότι η αστυνομία δεν με ήθελε, η αστυνομία με έβαζε μέσα αλλά κυρία ευθύνη του καταυλισμού την είχε αυτή. Οπότε όταν πήγαινα και προσπαθούσα να βοηθήσω και έβλεπα ότι δεν το θέλαν αυτό το πράγμα αυτές όλες ήταν ένα γκρουπ, δεν μπορώ να πω ότι με θέλανε. Είπα και εγώ δεν θα πάω δεν μπορώ να πάω και σταμάτησα να πηγαίνω. Ωσπου μια μέρα με φωνάζει ο νομάρχης, μου λέει έχουμε ένα πρόβλημα θέλω να.. μπορείς να αναλάβεις εσύ τον καταυλισμό, είχαν πρόβλημα με την Χ την οποία, έβγαλαν έξω.

X: Είδα στις εφημερίδες ότι δεν την αφήνουν μέσα στον καταυλισμό.

E: Η Χ για την αστυνομία είναι ένα τελειωμένο.. (...) τελείωσε δεν την αφήνουν να μπει, και τώρα που πήγε η Διεθνής Αμνηστία πρωτοστάτησε για αυτό δεν μπήκε η ΔΑ. (...)

X: Ποιο ήταν το πρόβλημα;

E: Κοίταξε, θα σου πω τι πρόβλημα ήταν, η Χ έκανε ορισμένες ατασθαλίες, εκεί πέρα. Πήρε στο σπίτι της κάποιους μετανάστες που βγήκανε από το καταυλισμό, πράγμα το οποίο δεν στέκει, να πάρεις στο σπίτι σου ένα άντρα από τον καταυλισμό,

είχε πολλές δικαιοδοσίες, πάρα πολλές δικαιοδοσίες, πήρε έναν Μαροκινό, ένα παιδί, δεν είναι.. δεν το κατηγορώ ούτε από απόψεως ηθικής, αλλά γενικά ξέρεις σε αυτούς τους Μυτιληνιούς και σε αυτά πρέπει να είσαι και λίγο προσεκτική με τις κινήσεις σου ώστε να μην δίνεις σχόλια. Δεν γίνεται, δεν στέκει, σκέψου τώρα να ρθεις εδώ πέρα και να βρεις ένα από τον καταυλισμό να κοιμάται εδώ πέρα, όσο ανοιχτό μυαλό να σαι θα πεις βρε εδώ πέρα τι γίνεται. Το κακό όμως δεν είναι αυτό, δεν ξεκίνησε εκεί το κακό, η αστυνομία είπε με γεια της με χαρά της δεν τους ενδιαφέρει τι κάνει εκείνη στο κρεβάτι της, το κακό ξεκίνησε ότι αυτός ήταν ένας Μαροκινός, ένας δαιμόνιος άνθρωπος, ο οποίος είχε αρχίσει να κάνει φατρίες μέσα στον καταυλισμό και να ενσπείρει ζιζάνια μεταξύ Αφγανών, μαύρων, φυλετικές καταστάσεις, εκεί οι ισορροπίες είναι πάρα πολύ ευαίσθητες, πρέπει να είσαι πάρα πολύ προσεκτικός. Οι μαύροι ξέρεις έχουν το ότι είναι πιο αδικημένοι και έχουν ένα δίκιο στην πραγματικότητα είναι καταπονεμένοι αλλά και οι Αφγανοί δεν είναι καλύτεροι. Και εγώ όλο αυτό το πράγμα το έβλεπα αλλά δεν είχα δικαιοδοσία να μιλήσω. Δηλαδή αυτός ήταν ένας ονόματι Λ είχε γίνει παντοδύναμος στον καταυλισμό, κινούσε όλα τα νήματα τα πάντα, είχε κατορθώσει να γίνει πιστευτός από την αστυνομία, και η αστυνομία τον είχε ότι και καλά βοηθάει, βέβαια πήγαινε στα νοσοκομεία, βοηθούσε, ήταν πολύγλωσσος, είχε ένα επίπεδο αλλά δυστυχώς όμως όλα αυτά τα μεταχειριζόταν με το να κάνει να δημιουργεί προβλήματα μέσα εκεί, δηλαδή μεταξύ τους, τους έβαζε Λ σκοτωνόνταν ώσπου ένα βράδυ έγινε μια μεγάλη φασαρία, εγώ ήμουν στο σπίτι μου, στο εξοχικό, είχαμε βάλει αρχηγούς, στους μαύρους ήταν ο Ν από το Σουδάν και στους Αφγανούς ο Μ ένα παιδάκι ο οποίος μιλούσε αγγλικά έξυπνο κι αυτό και ο Ν ένας καταπληκτικός, και με παίρνει ο Μ και λέει εδώ πέρα γίνονται πάρα πολλά πράγματα, έχουν ανάψει φωτιές, χτυπιούνται οι μαύροι με τους Αφγανούς και έχουν πάει στο νοσοκομείο τόσοι, σπάσαν κεφάλια, έγινε μεγάλη φασαρία δηλαδή ο καταυλισμός ήταν ανάστατα, ήρθαν τα ματ να μούνε μέσα..

X: Όταν ήταν στις φυλακές ακόμη..

E: Επάνω στις φυλακές αυτά. «Μπορείτε να ρθείτε» και πραγματικά είπα την Μ την κόρη μου που φιλοξενούσε ένα καθηγητή από Αμερική, και παιδιά συγγνώμη θα φύγω και κατεβήκαμε. Και τι να δω. Βλέπω μια κατάσταση, σπασμένα κεφάλια και χωρισμένοι η μισή αυλή να είναι οι Αφγανοί για ένα κρεβάτι ξέρω γω και η άλλη μισή να είναι μαύροι όλοι, αλλά μιλάμε να έχει πέσει πολύ ξύλο, να είναι εκεί και η αστυνομία και να μην μπορούν να τους ηρεμήσουν. Δεν θα το περηφανευτώ εκείνο που έχω κατορθώσει πάντοτε όλα αυτά τα χρόνια, είναι να κερδίζω την εμπιστοσύνη τους και να με αγαπάνε, γιατί τα αισθήματα μου είναι ειλικρινή, δεν αποβλέπω σε τίποτα, δεν με ενδιαφέρει τίποτα αυτό που κάνω το κάνω γιατί εγώ το αισθάνομαι για αυτούς τους ανθρώπους, δεν έχω κανένα όφελος, δεν έχω τίποτα, ούτε κανένα μισθό, ούτε είμαι πίσω από καμιά οργάνωση όπως είναι η Ζ, η οποία πληρώνεται και είναι.. Εγώ δεν έχω τέτοιο πράγμα, ούτε το επιδιώκω ούτε με ενδιαφέρει, τους μίλησα, η αστυνομία, μου είπε ότι είσαι η τελευταία, λέω αφήστε με εμένα, σε 3 λεπτά, είχε λυθεί το πρόβλημα, είχαν πάει όλοι στα κρεβάτια τους, φύγαν τα ματ, ηρέμησε η κατάσταση, φύγαν, ξέρεις ξεσηκωμένοι όλοι, όλος αυτός ο όχλος φώναζε, να τους πάρετε, να τους σκοτώσετε, να τους κάνετε σαπούνη (γέλια) να τους κάνετε.. και τελείωσε εκεί, από εκείνη την ημέρα η αστυνομία εμένα με είδε με διαφορετικό μάτι, είδε ότι δεν είμαι ένα στοιχείο που προσπαθώ να κάνω προβλήματα, γιατί έχω τεράστια ευθύνη, βλέπει ότι εγώ πάντα προσπαθώ να καθησυχάσω τα πνεύματα και να βρούμε την καλύτερη εφικτή λύση. Τους είπα τώρα εσείς τι είσατε εδώ, τι είσατε εσείς, τι είσατε και εσείς, ένα πράγμα δεν είσατε, στην ίδια μοίρα δεν είσατε, θα θέλατε ποτέ, τι περιμένετε καλύτερη μεταχείριση αν θα μαλώστε με τους μαύρους ή οι μαύροι με τους Αφγανούς, τι προνομιακή κατάσταση περιμένετε, αφού

είσαστε όλοι μέσα σε ένα καζάνι και βράζετε στο ίδιο καζάνι, λοιπόν, δέστε γιατί υπάρχει και μια Τουρκία απέναντι και δεν ξέρετε πως θα αντιδράσουν αν συμβούν πολλά έκτροπα όπως γίναν, να καιν να γίνεται χαμός, τα κανάλια επάνω και να γίνεται, λέω αυτά δεν σας συμφέρουν γιατί όλα αυτά αποβαίνουν εις βάρος σας. Η κοινωνία της Μυτιλήνης, τι θα πει, χρειάζονται για δεν μπορούν να σταθούν εδώ πέρα. Τελοσπάντων ηρέμησαν και η αυτή έληξε. Από τότε έφυγε η Χ, την έβγαλάν, δεν την ξαναδέχτηκαν, είχαν γίνει διάφορες καταγγελίες, καταγγελίες έκανε η αστυνομία, κάτι πήγε, απέτρεψε, κατέβασε κάποιοι φοιτητές στο καράβι και απέτρεψαν μια επανα..

X: Επαναπροώθηση;

E: Ναι. Αυτό καμία οργάνωση δεν μου είπε ότι έχω δικαίωμα να το κάνω και να ανακατευτό στη δουλειά της αστυνομίας. Τουλάχιστον ο Ερυθρός Σταυρός δεν μου επιτρέπει να ανακατεύομαι στη δουλειά της αστυνομίας, τέτοιου είδους καταστάσεις, διότι δεν ξέρω γιατί το κάνει αυτό η αστυνομία, δεν ξέρω κατά αρχήν τι άνθρωποι και ποιοι άνθρωποι είναι αυτοί όλοι, έτσι δεν είναι; Εγώ τους βλέπω τους αγαπώ όλους, τους βλέπω ένα πράγμα, αλλά τα ιδιαίτερα τους δεν μπορώ να τα ξέρω.

X: Ξέρετε αν γίνονται τώρα επαναπροωθήσεις;

X: Όχι δεν γίνονται, όχι, έχει τελειώσει, εκείνη την εποχή όμως, εξαρτάται και τι έχει δώσει το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης, τι εντολές, δεν τις βγάζουν μόνοι τους, τους λένε ότι αυτοί πρέπει να παν στις Αμυγδαλές, κάπου πηγαίνουν στις Αμυγδαλές στην Αθήνα, τους πηγαίνουν στην Αθήνα κι από εκεί ποτέ δεν τους προωθούσαν, απλώς τους μεταφέραν στην Αθήνα σε ένα καταυλισμό που είναι επαναπροώθησης πίσω αλλά ποτέ δεν πηγαίνουν πίσω οι περισσότεροι, τώρα δεν γίνεται, εκείνη την εποχή ήταν το πνεύμα αυτό, και πήγαν κάτω στο καράβι και (...) ο κόσμος και λοιπά και κάτι άλλα οικονομικά, είναι πάρα πολύ λεπτά τα πράγματα εκεί πέρα, οι ισορροπίες γιατί εγώ τι έπαθα με όλα αυτά τα πράγματα, μου δώσαν μια φορά ένα πενηντάρικο, έρχεται ένας πρόσφυγας μου λέει κυρία Ε μες στην τσέπη του παντελονιού μου, έπλυνα το παντελόνι και είναι το τελευταίο πενηντάρικο, 50 ευρώ. Σε παρακαλώ, και εγώ με όλη την καλή καρδιά τους πήγαινα, τους χάλαγα τα χρήματα, τους έδινα, πάω στην τράπεζα να το χαλάσω και ήταν πλαστό και βρίσκω εγώ τον μελά μου, γιατί ο νόμος είναι νόμος όποιος το πάει, δεν έγινε τίποτα αλλά από τότε ο διοικητής ασφαλείας είπε λυπάμαι πάρα πολύ αλλά θα σταματήσει αυτό το πανηγύρι με τα χρήματα, δεν θα παίρνουν χρήματα για το λόγο ότι γίνονται και κλοπές, εάν κάποιος πάει 200, 500 δολάρια γίνεται και στόχος των άλλων, μέσα εκεί δεν ξέρεις τι ο άλλος θα πάει να κλέψει. Πολλές κλοπές μεταξύ τους. Λοιπόν, και πολύ σωστά ο διοικητής Ασφαλείας είπε θα βγαίνουν από εκεί, βάλτα στην Western Union Bank, θα βγουν από τον καταυλισμό και με το χαρτί αυτό που έχουνε που είναι πλέον η ταυτότητα τους θα πηγαίνουν να παραλάβουν τα χρήματα.

X: Οπότε με το που τους πιάνουν και μπαίνουν μέσα ότι χρήματα έχουν τα παραδίδουν στην Αστυνομία;

E: Όχι. Αυτά που έχουνε, έχουνε αλλά αυτοί οι περισσότεροι περιμένουν εμβάσματα, έχουνε συγγενείς και θέλουν, χρήματα θέλουν, αυτό όμως το σταμάτησα, πήγαινα δολάρια πάρα πολλά και τους χάλαγα, και μου λέγαν ότι αν πας ένα 100δολάρο πλαστό εσύ θα έχεις την ευθύνη, άντε να πεις εσύ ότι είναι αυτουνού. Δηλαδή εγώ όταν τα έπαιρνα έγγραφα ποιος είναι, τον αριθμό του νομίσματος, ποσά είναι και ποιος είναι αυτός που το δίνει αυτό το 100δολάρο, θα μπορούσα να το βρω, αλλά ύστερα από το πενηντάρικο είπε η αστυνομία τέλος, κι εσύ εκτίθεσαι και δεν έχει νόημα, άστους όταν βγουν θα πάρουν τα χρήματα. Κι από εκεί συνέχεια τώρα το περισσότερο έργο που κάνω είναι οι γιατροί και τις αιτήσεις (...)

X: Τις οποίες αιτήσεις;

E: Τις δίνω στην αστυνομία, εγώ ούτε μπορώ να πω πάρε εσύ δώσε ροζ κάρτα κλπ, αν είναι μια σπουδαία περίπτωση αν είναι ανθρωπιστικοί λόγοι, αν αν το λέω στην αστυνομία και εκείνη όμως έχει την ευθύνη αν θα δώσει ή δεν θα δώσει, δεν μπορώ ούτε θέλω να ανακατευτώ.

X: Δηλαδή τις αιτήσεις τις συμπληρώνεται μαζί;

E: Όχι, τους δίνω εγώ την αίτηση, τις συμπληρώνουνε, και μετά την παραδίδω στην αστυνομία, αλλά από εκεί και πέρα η ευθύνη, εγώ δεν έχω κανένα λόγο, εγώ το μόνο που κάνω για να μην χαθούν εκεί πάνω στο γραφείο και πεταχτούν εγώ το μόνο που κάνω, αυτές τις αιτήσεις έχω πάρτες τις, είναι ανάλογα, είναι ανάλογα και τι οδηγίες έχουν, αν πρέπει να (..) κόκκινες κάρτες και οι δικηγόροι, για αυτό σου λέω ότι δεν είναι εύκολο να (..) στο κέντρο και το Ελληνικό Συμβούλιο Προσφύγων (..)καμιά ευθύνη δεν έχεις καμιά δουλειά, εδώ κατεβαίνουν οι δικηγόροι από την Αθήνα, τι μπορώ να κάνω ό,τι μπορώ να κάνω το κάνω μέσα σε ορισμένα πλαίσια, τα βλέπεις. Εγώ χαίρομαι που σου δώσαν την άδεια γιατί είσαι η μόνη που μπαίνεις.. Δεν ξέρω μπαίνουν άλλοι;

X: Ξεκινήσαμε μια ομάδα με γιατρούς και ψυχολόγους αλλά επειδή τα παιδιά δεν έχουν τόσο μεγάλο κίνητρο;

E: Εσύ σπουδάζεις Γεωγραφία και η Γεωγραφία ασχολείται με τους ανθρώπους.

Έκανες την αίτηση σου στο νομάρχη νόμιμα και εκείνος την έστειλε στην αστυνομία;

Από την αστυνομία πήρες την έγκριση;

X: Ναι έχω ένα χαρτί από το νομάρχη κλπ.

E: Τα παιδιά δηλαδή που δεν έρχονται πλέον και εσύ μόνο.

E: Δηλαδή όλο το βάρος της έρευνας το έχεις εσύ;

X: Ναι έρευνα μόνο εγώ κάνω έτσι κι αλλιώς τα άλλα παιδιά θέλαν εθελοντικά

E: Και τους είπαν όχι;

X: Όχι, δεν τους είπαν όχι απλά πήγαμε μερικές φορές, μια φορά μάλιστα με την ψυχολόγο την κοπέλα δεν μας αφήσαν να μπούμε στο δωμάτιο των γυναικών μας είπαν ότι χρειάζεται ειδική άδεια για εκεί, και απογοητεύτηκε λίγο η κοπέλα, δεν υπάρχει και το κίνητρο.

E: Ξέρω είναι κάτι που πρέπει να το αγαπάς πολύ για να το κάνεις.

X: Ναι αν δεν έχεις και τα μέσα είναι λίγο δύσκολο.

E: Από πού είσαι;

(κουβέντα σχετικά με καταγωγή, μεταπτυχιακό κλπ)

E: Γενικά όπως καταλαβαίνεις είναι πολύ δύσκολα εδώ. Την Τρίτη θα πάρω πέντε.

Έγινε κάποια καταγγελία από την Διεθνή Αμνηστία ότι κάνουν βασανιστήρια και τέτοια αφού δεν μπορέσαν να μπου, εγώ η γνώμη μου είναι εφόσον είχαν την X μπροστά, που έχει από την αστυνομία ότι δεν μπαίνει και για αυτό δεν μπήκε η Διεθνή Αμνηστία, γιατί όλοι όταν πάει όπως πας εσύ ότι δηλαδή νόμιμα, δεν νομίζω, δεν έχουν κανένα λόγο ίσα ίσα (..)

X: Ο νομάρχης φάνηκε ανοιχτός.

E: Όχι καθόλου, δεν έχουν κανένα πρόβλημα, το πρόβλημα είναι, είναι και το πνεύμα με το οποίο πας, δηλαδή η καταγγελία ήταν ότι γίνονται βασανιστήρια από την αστυνομία και τους χτυπάνε και τέτοια και το αποτέλεσμα είναι ότι πήγα τους 5 αρχηγούς και τους πήγα στον εισαγγελέα εγώ, και δεν είπε κανένας τίποτα τέτοιο πράγμα. Εγώ τους λέω θα μιλήσετε ότι είναι θα το πείτε και μη φοβόσαστε, εάν σας χτυπάνε, εγώ πόσες ώρες είμαι εκεί, δεν μπορώ να τα ξέρω όλα.

X: Δεν μου φαίνεται να συμβαίνει κάτι τέτοιο.

E: Όχι, εγώ, αυτοί είπαν ότι η αστυνομία μας φέρεται φιλικά τώρα αν κανένας βάλει καμιά φωνή..

X: Ίσως σε τέτοιο επίπεδο;

E: "Όχι, εγώ ξέρω τον Σ, ένας κρητικός ο οποίος τους αγαπάει πάρα πολύ και ο οποίος τους φωνάζει από το πρωί μέχρι το βράδυ, και μένα με φωνάζει και όλους τους φωνάζει, είναι το στυλ τέτοιο κι άντε και να δώσει άντε και καμιά αν ποτέ καμιά κατακεφαλιά που λέμε αλλά ξύλο και βασανιστήρια δεν γίνονται. Και τώρα την Τρίτη θα πάρω κάτι ανήλικα, προχθές κοίταξε (..), είχαμε ένα θάλαμο επάνω τον επάνω θάλαμο δίπλα στις γυναίκες, στους Ιρανούς που ήτανε, όχι το μέσο που το έχουν αποθήκες η νομαρχία, εκεί στους Ιρανούς που ήτανε. Οι ανήλικοι πρέπει να είναι χώρια, τα παιδιά τα ανήλικα, επί το πλείστον αυτά είναι από το Αφγανιστάν, τώρα γιατί να είναι χώρια, πιστεύω ότι γίνονται και πράματα εκεί μέσα το βράδυ, δεν καταλαβαίνεις σεξουαλική έτσι κακοποίηση, τα μωρά τα μικρά, βέβαια αυτά τα παιδιά η γνώμη μου είναι μέχρι να φτάσουν εδώ έχουν υποστεί τα πάνδεινα, πιστεύεις ότι τα μωρά αυτά δεν είναι πειραγμένα;

X: Και σεξουαλικά να μην είναι, είναι με άλλους τρόπους.

E: Σίγουρα, με πολλούς τρόπους είναι. Η ταλαιπωρία ξεκινάει από το Πακιστάν ή το Ιράν που εκεί υφίστανται το μεγαλύτερο εξευτελισμό και την μεγαλύτερη. Γιατί εκεί έτσι όπως παν δεν είναι καθόλου φιλική η κατάσταση ούτε οι Πακιστανοί με τους Αφγανούς ούτε οι Ιρανοί.

X: Αυτό μου το είπανε και μένα.

E: Η συμπεριφορά τους είναι πολύ άσχημη, από εκεί ξεκινάν, παιδάκια μέσα στο δρόμο ζουν, παιδάκια τα οποία φεύγουν από το σπίτι τους να πάνε να κερδίσουν χρήματα, 11, 12 χρονών τι περιμένεις. Εν πας περιπτώσει..

X: Με τα ανήλικα τι έχει γίνει προς το παρόν εδώ στον καταυλισμό.

E: Χωρισμένα είναι. Κοίταξε να δεις με τα ανήλικα δεν πρέπει να μένουνε αλλά πρέπει για να φύγουνε πρέπει να πούνε την αστυνομία βγάλτε τα και στείλτε στο τάδε μέρος, δεν υπάρχει αυτό το μέρος, είναι στην Κρήτη ένας, 20 μωρά. Λοιπόν αυτά ήταν μεπερδεμένα όλα μέσα εκεί μετά τα χωρίσαμε όπως χωρίσαμε τις γυναίκες, εγώ χώρισα τις γυναίκες για να τις χωρίσω εκείνη τη μέρα ιδρώσα γιατί δεν φεύγαν αυτές αλλά είχαμε κάθε λίγο και λιγάκι είχαμε εκτρώσεις.

X: Δηλαδή τότε χωρίστηκαν οι γυναίκες;

E: Τις γυναίκες τις χώρισα εγώ φέτος.

X: Από τότε περίπου;

E: Χειμώνας ήταν, φέτος το χειμώνα, Νοέμβρης ήταν.

X: Και πριν είχανε εκτρώσεις;

E: Επιμένανε αυτές οι μαύρες που ήταν μαζί.

X: Που είναι ζευγάρια;

E: Δεν είναι ζευγάρια στο δρόμο βρίσκονται και είναι ζευγάρια, δεν είναι, μην πιστεύεις ότι ποτέ κανένας από αυτούς ότι είναι παντρεμένοι, δεν είναι ζευγάρια, ελάχιστοι είναι αυτοί που έρχονται και είναι κανονικές οικογένειες, δεν είναι, ή προστασία τις πουλούσαν, θα βγούμε έξω θα σε προστατεύσω εγώ, και εσύ θα βγεις πεζοδρόμιο να φέρεις τα χρήματα. (..) ό,τι και να γινότανε ή σεξουαλική με το ζόρι κατάσταση υπήρχε και κάθε λίγο και λιγάκι γκαστρωμένες. Μια φορά..

X: Σας το λέγανε οι ίδιες;

E: Βέβαια.

X: Και εκτρώσεις πόσες έχετε υπόψη σας εσείς;

E: Στο νοσοκομείο. Μπορώ και 10 να σου πω όλο αυτόν τον καιρό. Μία φορά, ο άνδρας μου, ο άνδρας μου, ζευγάρι κτλ μένει έγκυος αυτή μετά δεν μπορούμε θα βγούμε να δουλέψουμε, δεν μπορούμε πρέπει να κάνω έκτρωση, στο νοσοκομείο και έχουν ένα δίκιο αυτοί οι άνθρωποι δεν μπορούμε να ασχολούμαστε συνέχεια και να πηγαίνουμε να κάνουμε εκτρώσεις και εκτός του ότι είναι επικίνδυνο, μια ήταν 5 με 4,5 μηνών, το τι τράβηξε για να την κάνουν έκτρωση και επιμέναμε και επιμέναμε να

κάνει έκτρωση. Εγώ πήγα παρακάλεσα, πως αυτή θα δουλέψει με ένα μωρό στην αγκαλιά, τελοσπάντων ας γίνει, ε αυτός ήρθε και με είπε και ευχαριστώ κτλ. Είμαστε στον καταυλισμό και στεκόμαστε στη Λαγκάδα μετά από 2-3 μέρες τον βλέπω αυτόν που κάναμε την έκτρωση αγκαλιά με μια άλλη από τον καταυλισμό πάλι. Τον φωνάζω λοιπόν του λέω για έλα εδώ αν έχεις στο νου σου ότι εσύ θα τις κάνεις όλες έγκυες εδώ πέρα μέσα και εγώ θα σε βλέπω έχε υπόψη σου ότι θα εισηγηθώ στην αστυνομία να μην φύγεις ποτέ από αυτόν τον καταυλισμό, τον λέω (...). Δεν τέλειωνε όμως αυτή η κατάσταση, τις φοβέριζα, τους δίναμε προφυλακτικά, όχι προφυλακτικά, χάπια δεν έδιναν έπρεπε λέει να έχουν αιματολογικές εξετάσεις για να πάρουν χάπια, όποτε τους δίναμε προφυλακτικά, όχι προφυλακτικά, δεν θέλανε, να κάνουμε natural, natural θέλανε, τα θέλανε τα προφυλακτικά αυτοί και δωστου αβέρτα να τις ανεβάζουμε για εκτρώσεις. Μια κόντεψε να πεθάνει κιάλας και με βρίσαν από το νοσοκομείο. Λέω δεν πάω άλλο, αν είναι ανδρόγυνο όταν βγει θα πάει με τον άντρα της, τα ξέρουμε ποια είναι ανδρόγυνα, θα φύγουν όλοι μαζί και από τότε φεύγαμε μια μέρα ήταν και ένα παιδάκι που είναι αστυνομικός (...) τελείωσε το θέμα, χωρίστε, δεν χώριζαν με τα τίποτα, τους έβρισα και αυτή τη φορά τους έβρισα.

X: Όταν ήταν μαζί γυναίκες και άνδρες αναφέρθηκαν τυχόν βιασμοί;

E: Ε, βέβαια. Συγκεκριαυμμένα γιατί φοβούνται γιατί πως μετά το βράδυ θα κλειδωθεί μέσα στο θάλαμο και θα έχει πει σε μένα. Αλλά αυτές είναι φοβισμένες πολύ, πολύ φοβισμένες είναι, διότι εκτός του ότι τις εκμεταλλεύονται πέφτει και ξύλο. Λοιπόν από κάτω ησυχάσαμε από αυτό το πράγμα και νομίζω ότι τους μίλησα, τους είπα ότι πρέπει να προσέχετε, δεν πρόκειται να αναλάβει κανένας την ευθύνη σας, από εσάς θα ζητάει αυτός να τον ταΐσετε, όχι αυτός να ταΐσει εσάς, λοιπόν δείτε μόνες σας τη ζωή σας τις δίνω διευθύνσεις να πάνε στις Τερέζες, να πάνε σε κάποιους οργανισμούς, βέβαια η εμπειρία μου..

X: Δεν πηγαίνουνε;

E: Πηγαίνουνε, δεν υπάρχει ουσιαστική βοήθεια, είναι πολύς ο κόσμος, είναι πολύς ο κόσμος που να πάνε, στην Ομόνοια κοιμούνται στις Μητέρες, πηγαίνουν οι γυναίκες εκεί και κοιμούνται, οι γυναίκες έχουν καλύτερη αντιμετώπιση από τους άντρες αλλά είναι τόσο πολύς ο κόσμος που να παν. Τους δίνω έχω ένα έντυπο το οποίο είναι στα Αφγανικά και τα Αγγλικά.

X: Μήπως είναι στα Αραβικά και στα Φαρσί, είδα κάτι έντυπα στο ιατρείο; Αυτά τα φέρατε εσείς;

E: Ναι. Λοιπόν τα δίνουμε για να τους κατατοπίζουμε, λίγο που θα πάνε, που θα βρουν ένα φαγητό, γιατί η Εκκλησία κάνει κάτι συσσίτια στην Αθήνα, αλλά στην Αθήνα είναι πάρα πολλοί οι μετανάστες, οι περισσότερες, η γνώμη μου είναι και από αυτά που ακούω ότι έφυγαν από σπίτια της Βηρυτού και από σπίτια της Κωνσταντινούπολης και καταλήγουν στα σπίτια της Αθήνας. Ελάχιστες είναι οι κοπέλες οι οποίες βρίσκουν δουλειά σε σπίτια.. είχα γνωρίσει μια κοπέλα από το Ιράκ, Λ τη λέγανε, ήταν πάρα πολύ όμορφη και μετά μου είπαν ότι δούλευε σε σπίτι, και στην Αθήνα πήγα την βρήκα ήταν σε μια καφετέρια, γιατί όταν πάω στην Αθήνα μου δίνουν τα τηλέφωνα και τους συναντώ, αυτού του Ν με την γυναίκα του, τον Μ, δηλαδή έχω επαφές με κάποια παιδάκια έτσι (...) είναι ένας άλλος ο οποίος είναι και στο πανεπιστήμιο τώρα αυτός είχε μεγάλη πρόοδο αυτό το παιδί. Δηλαδή έχω κάποια επαφή με παίρνουνε τηλέφωνο άλλοι να με ευχαριστήσουν άλλοι να μου πούνε τι κάναν στη ζωή τους ξέρω γω να με συμβουλευτούν. Τόσα χρόνια, 4 πόσος κόσμος, χιλιάδες, δεν μπορείς να φανταστείς. Και τελειώνοντας να σου πω την ιστορία με τα ανήλικα, οι Ιρανοί δεν θέλανε να βάλουν τα ανήλικα επάνω κοντά στις γυναίκες και οι Ιρανοί να κατέβουνε κάτω, οι Ιρανοί είναι σκληρά καρύδια, δεν είναι εύκολοι, ανεβαίνει μια μέρα..

X: Πιο δυναμικοί;

E: Ναι είναι πιο δυναμικοί. Δεν είναι στην κατάντια που είναι οι άλλοι.

X: Δεν είναι όπως οι άλλοι φοβισμένοι. Έχουν ένα επίπεδο νομίζω.

E: Ναι και έχουν και καλύτερο επίπεδο. Σπουδασμένοι δεν ξέρω τι γιατί στο Ιράν έχουν επίπεδο. Σπουδασμένοι, πηγαίνουν στο πανεπιστήμιο κλπ άσχετα αν το πολιτικό στοιχείο είναι φοβερό δηλαδή και εκεί είναι.. Εν πάς περιπτώσει τους είπα να κατεβείτε κάτω όχι δεν θα κατεβούμε, πάει ένας εκεί από την νομαρχία να τους αλλάξει, πάει με τα ματ.. Δεν βαριέσαι τίποτα δεν έγινε. Εγώ λέω στην αστυνομία, εγώ θα τους μετακινήσω, λέει μπορείς, λέω μπορώ, πήγα και τους μίλησα πάλι. Βρίσκω διάφορα επιχειρήματα τα οποία είναι σωστά και τους αγγίζουν σε σημεία λογικής, εφόσον θα πάρουμε τα παιδιά εδώ δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα, σας υπόσχομαι καλύτερη μεταχείριση, θα βγαίνετε κάτω ενώ εδώ πάνω είσαστε ξεχασμένοι κι ευτυχώς μετακινηθήκανε, βάλαμε τα ανήλικα επάνω μονάχα τους, έχει κάποια μικρά στους θαλάμους ακόμα, αλλά αυτά δεν θέλαν να φύγουν γιατί ήταν με κάτι συγγενείς τους. Και έχουμε γυναίκες, μικρά επάνω, και κάτω είναι Αφγανοί, Ιράν και οι Αφρικάνοι. Χθες έβλεπα ένα έργο τι γίνεται στη Σομαλία. (..) Τι έγινε και το τι γίνεται ακόμη. Δεν ξέρω αν έχεις υπόψη σου;

X: Όχι.

E: Η Σομαλία έχει εμφύλιο πόλεμο και έκαναν μια επέμβαση οι Αμερικάνοι και πάθαν μεγάλες (..) σκοτώθηκε πάρα πολύς κόσμος και φύγαν, η κατάσταση είναι και οι Ηνωμένα Έθνη και τους έχουν αφήσει εκεί να σκοτώνονται. Το έργο έδειχνε τι φτώχεια και δυστυχία και δεν ξέρω τι.. (..)

X: Ποια τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζεις στο Κέντρο;

E: Εγώ πιστεύω ότι το Κέντρο αυτό δεν είναι κατασκευασμένο για να είναι καταυλισμός ανθρώπων, αυτό είναι μια αποθήκη, δεν έχει παράθυρα, δεν έχει τίποτα, ένα πάρα πολύ μεγάλο μειονέκτημα είναι αλλά δεν βρισκόταν άλλο Κέντρο κανείς δεν έδινε το κτήριο του, και όχι μόνο αυτό και οι γειτονιές. Είχε ένα πάρα πολύ ωραίο κτήριο στον κόλπο της Γέρας αλλά ξεσηκώθηκε όλη η Μυτιλήνη και πήγε στο Νομάρχη με ξύλα και τέτοια και χαλούσαν τον κόσμο. Πολλά προβλήματα ξεκινάν από ότι το κτήριο αυτό δεν είναι κατάλληλο. Μέσα έχει μόνο μια τουαλέτα και δεν έχει καθόλου μπάνιο μόνο νιπτήρα.. Αυτοί οι άνθρωποι 150 άτομα..

X: Αυτές γίναν μετά οι τουαλέτες;

E: Ναι, μετά έγιναν, βάλαν μια τουαλέτα μέσα, τα πολλά προβλήματα τα δημιουργεί η ακαταλληλότητα του κτηρίου. Τα προβλήματα αρρώστιας, ψώρας και τέτοια που έχουμε και τους κουβαλάμε φάρμακα κλπ είναι το ότι και έρχονται πολύ ταλαιπωρημένοι από απέναντι αλλά και εδώ δεν υπάρχει στοιχειώδης καθαριότητα, υγιεινή και δημιουργεί προβλήματα να αρρωσταίνουν, και να είναι άρρωστοι να μην μπορούν να γίνουν καλά εδώ πέρα. Πιστεύω ότι η βασική αιτία είναι αυτή. (..) Άμα σου πω ότι στις φυλακές, οι φυλακές ήταν πανάθλιες αλλά ήταν όλη μέρα έξω, δεν ήταν φυλακή. Ο αυλόγυρος ήταν περιφραγμένος, η αστυνομία ήταν απ' έξω, δεν την βλέπανε, και εκεί μέσα εκείνοι είχαν δωματιάκια, δωματιάκια που κοιμόντουσαν, όχι όλοι ένα, και είχαν κίνηση.

X: Από τις φυλακές ουσιαστικά φύγανε γιατί υπήρχε πρόβλημα με τη γειτονιά;

E: Εδώ κοντέψαν να με σκοτώσουν, εμένα θυμάμαι κατέβαινα ένα βράδυ και με σταματάνε, μου λένε εσύ πρέπει να τα πάνεις χοντρά, στο καπό του αυτοκινήτου μου καθήσαν, με σταματήσανε, φοβήθηκα μην με δείρουν, πήγα ζήτησα προστασία από την αστυνομία κι η αστυνομία λέει μην ανεβείς μερικές μέρες γιατί αν συμβεί κάτι πως θα σε προστατεύσουμε, δεν με θέλανε εκείνοι καθόλου γιατί πιστεύανε ότι δεν τους βοηθούσα, ότι πληρωνόμουν έλεγαν, πολλά έλεγαν.

X: Ότι είσαι από την αστυνομία ή το κράτος.

E: Ναι, ναι. Αυτός ήταν ο βασικός λόγος. Δεν υπάρχει άλλος. Το κτήριο αυτό είναι απάνθρωπο, 150 άτομα σε μια τουαλέτα και να τους βλέπεις και δεν έχουν.. Επάνω στις φυλακές είχαν βρύσες, γούρνες απ' έξω που πηγαίνανε με νερά συνέχεια πήγαιναν πλένανε τα ρούχα τους, είχαν.. Κοίταξε δεν ήταν και ποτέ οι 800 που ήταν εδώ πέρα.

X: Ποιες εθνικότητες έχουνε περάσει μέχρι τώρα από το Κέντρο;

E: Λοιπόν έχει περάσει, οι πιο περίεργες είναι η Λιβερία, (...)Ακτή του Ελεφαντοστού, Μαρόκο, Τυνησία, Αίγυπτος, Σουδάν, Σομαλία, Ερυθραία, Αιθιοπία, Λίβανος, Παλαιστίνη, Παλαιστίνη δεν πιστεύω ότι έχουν έρθει ποτέ.

X: Τώρα που είναι κάποιοι Παλαιστίνιοι;

E: Δεν είναι Παλαιστίνιοι, αυτή η γνώμη μου είναι ή από Αίγυπτο ή η καταγωγή τους είναι από Παλαιστίνη και ζούνε στο Λίβανο γιατί εγώ δεν πιστεύω ότι κανέναν Παλαιστίνιο δεν φεύγει από εκεί, νομίζω ότι είναι θέμα εθνικό δικό τους πια, να μην εγκαταλείψουν την γη τους. Είναι άνθρωποι που ζούσαν στο Λίβανο. Οι Κούρδοι είναι, οι Κούρδοι του Ιράκ, οι Κούρδοι της Τουρκίας, οι Κούρδοι του Ιράν, οι Κούρδοι διάφοροι. Ιρακινός ιρακινός πραγματικός δε νομίζω ότι υπάρχει.

X: Οι Ιρανοί δηλαδή που είναι πάνω είναι Κούρδοι;

E: Είναι και Κούρδοι υπάρχουν όμως και Ιρανοί Ιρανοί. Ιρανούς έχει και Κούρδους και Ιρανούς, ορισμένοι οι οποίοι λένε ότι το καθεστώς και όντως το καθεστώς είναι..

X: Υπήρξε κάποια δυσκολία ώστε να προσεγγίσετε τους ανθρώπους εκεί;

E: Ως προς τι;

X: Να γίνει μια επαφή;

E: Όχι εγώ δεν είχα δυσκολία, θα σου πω γιατί, τους έδειξα τόση αγάπη που ερχόντουσαν έτσι επάνω μου, ήταν , κι όταν πάω το τι εισπράττω από αυτήν την ιστορία, ξέρεις τι εισπράττω, την αγάπη μόνο, εισπράττω πάρα πολύ αγάπη, ό,τι μπορώ δεν κάνω σπουδαία πράγματα, ό,τι μπορώ και εκείνο που τους δείχνω είναι αγάπη, και τους δείχνω εκτίμηση και σεβασμό, τους δείχνω αυτό είναι το υπ' αριθμόν ένα πράγμα που ζητάνε ότι δεν είναι ζώα, ότι επειδή έρχονται, δεν έχει σημασία κάνω αστεία μαζί τους στο ίδιο επίπεδο σαν φιλαράκια, τους αφήνω να με αγκαλιάσουν που πολλές φορές και εγώ δεν το θέλω αλλά δεν θέλω να το κάνω θέμα, τους κάνω χειραγία που δεν τους αγγίζουνε, ελάχιστοι, πολλοί λίγοι τους αγγίζουνε ίσως και κανέναν δεν τους αγγίζει..

X: Οι Έλληνες.

E: Ναι, δεν τους αγγίζουνε γιατί έχουν ψώρα, δεν είναι κακό η αστυνομία φοβάται. Και τους δείχνω ότι τους βλέπω σαν ανθρώπους που φύγανε από τον τόπο τους γιατί ήταν πολύ δυστυχισμένοι και υπήρχαν προβλήματα.

X: Ποια είναι τα κύρια άγχη που τους απασχολούν;

E: Αν δεν τους απασχολεί, το πρώτο πράγμα βέβαια, η πρώτη σκέψη τι αφήσαν πίσω έχουνε τις οικογένειες τους, τα σπίτια τους κλπ είναι η αβεβαιότητα του που θα πάνε, που θα κατασταλάξουν γιατί η Ελλάδα το βλέπουνε ότι δεν είναι

X: Φιλόξενη.

E; Δεν είναι πολύ φιλόξενη, δεν είναι. Βέβαια έχουμε κι εμείς τους λόγους μας γιατί είναι πολύς κόσμος, πόσο μπορεί να απορροφήσει και η Ελλάδα, εγώ βλέπω δηλαδή ότι δεν έχουνε μοίρα στην Ελλάδα, τίποτα. Ξεκίνησα με αυτό το παιδί, τον Μ που έχει ένα ιδιαίτερο επίπεδο εκπαιδευτικό, είχε υψηλά στάνταρντ, και προσπάθησα να τον βοηθήσω να σπουδάσει, τον έστειλα στην Αθήνα, τον έστειλα σε διάφορες οργανώσεις, πήρα τηλέφωνα και αυτός λέει ότι, η ιστορία του ήταν, λέει ότι εκτός ότι πολέμησε στους εμφυλίους του Αφγανιστάν 14-15 χρονών παιδάκι όταν ήρθε το καινούργιο το καθεστώς αυτός δημοσιογραφούσε σε μια εφημερίδα και έγραψε ένα άρθρο το οποίο έλεγε για τον τωρινό τους τον πρωθυπουργό ξερώ γω ότι με τους

Ταλιμπάν δεν έχει μεγάλη διαφορά, ότι η ιστορία επαναλαμβάνεται πάλι και πήγαν να τον συλλάβουν και την κοπάνησε και πήγε στο Πακιστάν. Πανέξυπνο παιδί, πανέξυπνο, πολύ κατατοπισμένος να σκεφτείς ότι κουβεντιάζαμε το θέμα του Μακαρίου, και να σκεφτείς ότι ήταν 20 χρονών, το θέμα του Μακαρίου της Κύπρου και ήξερε τα πάντα, έμεινα με ανοιχτό το στόμα, πολύ διαβασμένος και ήθελε να σπουδάσει πολιτικές επιστήμες, πήγε κόλλησε η δουλειά διότι.., τώρα μάλιστα μου είπε ότι του ζητάνε και δίδακτρα, δίδακτρα 500 ευρώ, που να βρει 500 ευρώ αυτός ενώ πριν δεν ζητούσαν δίδακτρα, τώρα το σταματήσανε γιατί σε είπαν οι ξένοι.. Βλέπω ότι προσπαθεί, προσπαθεί και κόλλησε εκεί πέρα, τώρα μου λέει αν σε ξαναδώ θέλω να κουβεντιάσουμε να με βοηθήσεις που να πάω. Ποιος να τον βοηθήσει που να πάει, μόνο έχω ακούσει ότι η Νορβηγία είναι πιο ανοιχτή.

X: Η Σουηδία;

E: Η Σουηδία έχει τιγκάρι και είναι η Νορβηγία. Μετά Ευρώπη κεντρική. Η Ιταλία δεν υπάρχει δουλειά. Έχω κι έναν άλλο Μαροκινό ο οποίος δουλεύει εδώ πέρα τώρα, κι αυτός από τον καταυλισμό, κι αυτό το παιδάκι φοιτητής ήταν αλλά δεν ξέρω γιατί αυτός δεν ξέρει καλά αγγλικά.

X: Ξέρετε πολλούς που έχουν μείνει εδώ πέρα;

E: Έχουν μείνει 2 Αφγανοί, αυτός ο Μαροκινός και η Σ με τον Φ που είναι κι αυτοί Μαροκινοί. 5 άτομα ξέρω που έχουν μείνει. Και τώρα δεν ξέρω είδα μες στο μαγειρείο τον Α, τον μαύρο αυτόν.

X: Ναι, τον αρχηγό.

E: Που δεν ξέρω αν δουλεύει γιατί 10 μέρες ήμουν άρρωστη, σήμερα είμαι καλύτερα πρώτη μέρα.

X; Ποιο μαγειρείο;

E: Το catering που τους πάει το φαγητό, του είπα τι κάνεις ρε Α, με αγκάλιαζε εκεί, μου λέει θα μείνω να δουλέψω εδώ πέρα. Συνήθως όμως δεν μένουνε, δεν τους θέλουνε εδώ γιατί είναι παραμεθόριος λέει, να μην έχουμε μπελάδες, έχουμε τους Αλβανούς, έχουμε.. (..)

X: Πέρα από αυτήν την κοπελιά που είχε χάσει βάρος και την πήγατε στον ψυχίατρο, υπήρξαν άλλες περιπτώσεις που είχαν έτσι πολύ σοβαρά προβλήματα;

E: (..)Ένα που είχε καρκίνο, ένα που είχε τρομερό πρόβλημα στα νεφρά του.

X: Άλλες περιπτώσεις βαριάς ψυχολογικής κατάστασης;

E: Κατά καιρούς, έχει πολλούς, είχαμε ένα ο οποίος είχε πολύ σοβαρό πρόβλημα και τον νοσηλέψαμε και συνήλθε, είχε φτάσει σε κατάσταση, δεν γνώριζε, είχε φτάσει ούτε γνώριζε, ούτε τίποτα δεν έκανε, 10 μέρες νοσηλεύτηκε κι είχε φύγει μετά με συνοδεία, βεβαίως κατά καιρούς έχουμε πάρα πολλά με ψυχολογικά και (..) έχουμε κι ένα ναρκομανή μέσα.

X: Ο οποίος δεν παίρνει ναρκωτικά τώρα;

E; Λέω τώρα είναι η ώρα για αποτοξίνωση και κοπανιέται, του έχουν δώσει κάτι, ένα ήπιο το οποίο το κάνει έτσι (σκόνη) και το σνιφάρει εγώ πήγα το μίλησα, του είπα δεν θέλω να σε κατακρίνω αλλά κάνεις πολύ κακό στον εαυτό σου, του είπα τι μπορώ να κάνω για να σε βοηθήσω, πως έτσι γιατί κατέληξες, και μου είπε ότι έχουν σκοτωθεί οι δικοί του όλοι στον πόλεμο, αυτός είναι Παλαιστίνιος, ένα συμπαθητικό παιδί.

Πότε θα ανεβείς εσύ;

X: Σήμερα ή αύριο. Για κάποιες συνεντεύξεις και θα κάνω λίγα ελληνικά στα κορίτσια.

E: Μπράβο, πάρα πολύ ωραία, τι βιβλίο έχεις;

X: Κάτι φωτοτυπίες.

E: Και κάθεσαι μέσα στο αυτό;

X: Μέσα στο θάλαμο.

E: Μέσα στο θάλαμο. Λοιπόν Ο (..) καλός έφυγε. Από τη μέρα που έφυγα, είχα πάρα πολύ πυρετό, ήταν την μέρα που τους πήγα πάνω στο δικαστήριο και τους πήρανε συνέντευξη, στο μεταξύ δεν υπήρχε διερμηνέας, με καθόρισαν στο δικαστήριο διερμηνέα, ο δικαστικός ήξερε αγγλικά αλλά για τυπικούς λόγους έπρεπε να έχει διερμηνέα. Η αρχηγός αυτή η κοπέλα έφυγε;

X: Όχι εκεί είναι;

E: Ο άντρας της έφυγε;

X: Δεν ξέρω.

E: Πες ότι με είδες και ότι θα πάω αύριο. Εγώ τους ειδοποίησα την αστυνομία να τους πει.

X: Ένα παιδί με ρωτούσε για σένα, ένας Αφγανός από τον πρώτο θάλαμο πήρε το χαρτί έφυγε και ξαναήρθε γιατί λέει περιμένει.

E: Μπράβο, αυτός, περιμένει κόκκινη κάρτα αυτός, ένας μικρός είναι, αυτός με την αστυνομία το έχουμε πει και περιμένει κόκκινη κάρτα, δυο αστυνομικοί μωρέ είναι λείπουν σε άδειες και τέτοια οπότε δεν βρίσκουν καιρό να τις φτιάξουν. Το πρόβλημα είναι ότι σου λέει αν δώσουμε μεγαλύτερη δύναμη εκεί αυτοί θα μείνουν αφύλαχτοι

X: Με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες έχεις επαφή;

E: Βεβαίως, με αυτό είναι η πρώτη μου, ό,τι πρόβλημα έχω θα πάρω εκεί, θα τους στείλω εκεί και αυτοί μου δίνουνε λύσεις. Έχουμε πολύ καλή συνεργασία. Και με την κοινωνική υπηρεσία και με τους δικηγόρους, για τα προβλήματα τους εκεί ρωτάω δικηγόρους, ο Σπύρος ο Κουλοχέρης? είναι, ο οποίος είναι τώρα, πρώτα ήταν η Σπαθανά, νομίζω ότι έφυγε η Ελένη η Σπαθανά δεν ξέρω κάτι έγινε και έφυγε από εκεί, δεν ξέρω μαλώσαν, πάντως κάτι συνέβη και τώρα είναι ο Σπύρος. Έχω και με τον Αναστασίου ο οποίος είναι κοινωνικός λειτουργός και έχω πολύ στενή επαφή. Καλά με τον Ερυθρό Σταυρό είναι σε άλλη μορφή, εγώ βοηθούσα στο νοσοκομείο.

X: Με τον Ερυθρό Σταυρό τι σχέση υπάρχει;

E: Εγώ είμαι εθελόντρια του Ερυθρού Σταυρού.

X: Πόσο καιρό;

E: Είμαι γύρω στο χρόνο.

X: Δεν πηγαίνεις ως Ερυθρός Σταυρός στον καταυλισμό;

E: Ό,τι θές πηγαίνω, πηγαίνω σαν εγώ, τίποτε άλλο.

X: Άλλοι εθελοντές που να πηγαίνουν;

E: Ο παπάς της Αγίας Μαρίας πηγαίνει, ο οποίος βοηθάει πάρα πολύ, ο παπά Σ, όχι άλλοι δεν ανεβαίνουν, κανένας άλλος, να σου πω δεν είναι και πολύ.. Αν θες να ξαναρθείς.

X: Ναι θα ξαναρθώ. Θα μου πεις αν μπορώ να μιλήσω με τον παπά Σ

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (κοινωνική λειτουργός):

1. Υπηρεσία\ Οργανισμός: Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Μη Κυβερνητική Οργάνωση, Φιλανθρωπικό Σωματείο
2. Εργασιακή θέση: Κοινωνική λειτουργός στη Κεντρική Κοινωνική Υπηρεσία
3. Διάρκεια εργασίας με πρόσφυγες: Στο συμβούλιο εργάζομαι σχεδόν 2 χρόνια, τον Φεβρουάριο δηλαδή θα είμαι 2 χρόνια, ξεκίνησα part time και μετά από κάποιους μήνες έγινα full time, δηλαδή ξεκίνησα part time τον Φεβρουάριο και τον Ιούλιο έγινα full time. Πριν από αυτό η κυρίως εργασιακή μου εμπειρία ήταν στην Αγγλία. Εκεί δούλευα σε ένα δήμο που 52% του πληθυσμού ήταν εθνικές μειονότητες και πιο πριν για ένα εξάμηνο δούλευα στο Corridor? που εκεί είναι το Home Office εκεί δούλευα κυρίως με ασυνόδευτα ανήλικα αιτούντες άσυλο.

Πρόσφυγες καθαρά είναι η εμπειρία αυτή εδώ που οι εξυπηρετούμενοι, ο πληθυσμός είναι πρόσφυγες.

4. Τίτλοι σπουδών\ τυπικά προσόντα: Έχω πρώτο πτυχίο Πολιτικές Επιστήμες και μάστερ στην Κοινωνική Εργασία.
5. Με ποια ζητήματα των αιτούντων άσυλο (ή προσφύγων) ασχολείστε: Θέλεις να σου πω τις δομές του Συμβουλίου έτσι στα γρήγορα ή γενικά η Κοινωνική Υπηρεσία; **Με τι ασχολείσαι εσύ;** Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες έχει 2 κυρίως υπηρεσίες, την Κοινωνική υπηρεσία που αποτελείται από διάφορα κομμάτια και την Νομική Υπηρεσία που έχει δύο κατεξοχήν κομμάτια. Να σου πω για τη νομική για να το ξεμπερδεύουμε μια και δεν μας αφορά άμεσα, είναι το κομμάτι του ασύλου που απασχολεί και τους περισσότερους δικηγόρους που υποστηρίζουν τους αιτούντες άσυλο καθόλη τη διάρκεια της διαδικασίας και είναι 2 δικηγόροι ή ένας που ασχολούνται με το ενταξιακό κομμάτι των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων, ό,τι έχει να κάνει με εργασιακά, με ΙΚΑ, με εργατικά ατυχήματα, με συμβόλαια σπιτιών, έτσι τέτοια αστικά . Τώρα η Κοινωνική Υπηρεσία ξεκινά από τη στιγμή που εγγράφεται κανείς μπορεί να έχει υποστήριξη από κοινωνικούς λειτουργούς στο κομμάτι της υποδοχής για τους νεοαφιχθέντες. Τι εννοείς να εγγραφεί; Από τη στιγμή που έρχεται κανείς στο Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες το πρώτο που κάνει είναι να εγγραφεί εννοείται εφόσον έχει κάνει την αίτηση για άσυλο και εγγράφεται σημαίνει ότι δίνει τα στοιχεία του και παίρνει έναν αριθμό φακέλου, ανοίγει φάκελος για την κάθε περίπτωση όλοι αυτοί εδώ που βλέπεις είναι για ατομικές περιπτώσεις, (...) μπαίνει σε μια βάση δεδομένων ταυτόχρονα του κλείνεται ένα ραντεβού για τη Νομική Υπηρεσία γιατί το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες δεν εξυπηρετεί όλους τους αιτούντες άσυλο αδιακρίτως, περνάνε από μια διαδικασία συνέντευξης που την κάνει η νομική, δηλαδή η δικηγόρος ασύλου, η συνέντευξη αποσκοπεί στο να δει αν όντως αυτός ο άνθρωπος emπίπτει στη Συνθήκη της Γενεύης που καθορίζει ποιος είναι πρόσφυγας κλπ. Και μόνο όσοι έχουν θετικό αποτέλεσμα από τη νομική υπηρεσία εξυπηρετούνται στη συνέχεια. Η νομική υπηρεσία δίνει τρεις τύπους αποτελεσμάτων, απορριπτικό, θετικό (...) και ανθρωπιστικό δηλαδή άνθρωποι ναι μεν που δεν κυνηγήθηκαν για το πολιτικό τους πιστεύω αλλά που έρχονται από χώρες Αφγανιστάν, Ιράκ που υποφέρουν από πόλεμο και τους εξανάγκασαν οι συνθήκες να φύγουν ή άνθρωποι που επίσης προέρχονται από τέτοιες χώρες που πάσχουν από χρόνια νοσήματα, από προβλήματα πολύ σοβαρά ενδο-οικογενειακά, υγείας κλπ αυτοί είναι ανθρωπιστικά. Δηλαδή δεν είναι πολιτικοί πρόσφυγες με την καθαρή έννοια, δεν βασανίστηκαν, δεν φυλακίστηκαν, δεν κυνηγήθηκαν προσωπικά. Εξυπηρετεί λοιπόν, Ελληνικό Συμβούλιο όσοι παίρνουν θετικό αποτέλεσμα και όσοι ανθρωπιστικό, άσχετα από την διαδικασία του κράτους. Δηλαδή και οι ίδιοι μπερδεύονται πολλές φορές αυτό είναι ενδο- δηλαδή στο εσωτερικό του οργανισμού. Όμως όσοι γράφονται από τη στιγμή που γράφονται αν έχουν κάποιες ανάγκες μπορούν να δουν κοινωνικό λειτουργό στο κομμάτι της υποδοχής και το κομμάτι της υποδοχής κυρίως ασχολείται με στέγαση, εύρεση άμεσων πραγμάτων, δηλαδή ρουχισμό, τρόφιμα, που να τους παραπέμψει και τέτοια, με άμεσα ιατρικά και βλέπουν ένα κοινωνικό λειτουργό εκεί όσο περιμένουν να κάνουν την άλλη συνέντευξη με τον δικηγόρο και να πάρουν το αποτέλεσμα τους. Αυτό βέβαια θα διαρκέσει κάποιους μήνες γιατί έχουμε αυτή τη στιγμή 40.000 εγγεγραμμένους ανθρώπους, μπορεί να έχουμε ξεπεράσει και τις 40.000 τώρα που μιλάμε. Άπαξ και πάρει το αποτέλεσμα του από τη νομική ο φάκελος του ανεβαίνει στην Κεντρική Κοινωνική Υπηρεσία, εδώ δηλαδή, σε

μένα ή πάει στο ΙΚΕ, στο Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας, οι φάκελοι δηλαδή χωρίζονται μισοί μισοί χονδρικά. Για μια πιο μακροχρόνια υποστήριξη κυρίως το ενταξιακό μέρος και μια ψυχολογική υποστήριξη και από εκεί και πέρα η παρέμβαση είναι εξατομικευμένη και ανάλογα με την ανάγκη που εκφράζει ο εξυπηρετούμενος. Δεν είναι απαραίτητο ότι όσοι έχουν πάρει θετικό αποτέλεσμα και όσοι έχουν εγγραφεί θα έρθουν να με δούνε κιόλας γιατί μπορεί να μην χρειάζονται οι άνθρωποι. Πάντα αυτό που κινεί την όλη διαδικασία είναι η ανάγκη που εκφράζει ο εξυπηρετούμενος.

6. Έχετε λάβει\ παρακολουθήσει κάποια επίσημη ή ανεπίσημη εκπαίδευση για τα θέματα των προσφύγων; Πέραν του επίσημου training του πτυχίου μου, όχι.
7. Κατά την εκτίμηση σας πόσοι είναι οι αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα σήμερα; Πόσοι οι πρόσφυγες; Ξέρω ανά έτος από τα επίσημα στοιχεία του Υπουργείου, ξέρω ότι αιτήθηκαν το 2003, 8.500 άσυλο. Το 2004 δεν ξέρω αν τα έχουν βγάλει ακόμη αν μπεις στο site τους, δεν έχω υπόψιν μου τα νούμερα της προηγούμενης χρονιάς. Επίσης τα επίσημα στοιχεία λένε ότι από τους 8.500 3 άτομα πήρανε προσφυγικό καθεστώς, δόθηκε ασυλία σε 3. Αυτά δόθηκαν, αυτοί θεωρήθηκαν από την ελληνική κυβέρνηση ότι εμπίπτουν στην Συνθήκη της Γενεύης και οφείλει να τους δώσει ασυλία έχουμε το χαμηλότερο ποσοστό στην Ευρώπη 0,006% και είναι μια διαδικασία δεν ξέρω πόσο εξοικειωμένη είσαι πάρα πολύ χρονοβόρα και πολύ δύσκολη.
8. Οι περισσότεροι αιτούντες άσυλο κατέχουν ταξιδιωτικά έγγραφα όταν φτάνουν; Όχι, η δική μου εμπειρία όχι, συνήθως δεν έχουν τίποτα, κανένα χαρτί.
9. Ποιο το χρονικό διάστημα απόκτησης ροζ κάρτας; Αυτό παίζει πάρα πολύ, έχω δει και περιπτώσεις που μένουν με την αίτηση και 2 χρόνια, χθες είχα μια περίπτωση από τον 8 του 2003 με αίτηση, σε αυτό επίσης το Συμβούλιο κάνει παρεμβάσεις για να επισπευσθεί η διαδικασία αν υπάρχουν προβλήματα υγείας κατά κύριο λόγο. Μέχρι τώρα το Αλλοδαπών έχει δείξει ευαισθησία δηλαδή αν υπάρχει κάποιος με χαρτί από το νοσοκομείο που να λέει ότι χρήζει εγχείρησης, νοσηλείας, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κλπ πράγματι προηγείται και του βγάζαν τη ροζ κάρτα. Αν δεν έχεις σου λέω μπορεί και να πάρει 2 χρόνια από την αίτηση.
10. Ποιο το χρονικό διάστημα από την πρώτη αίτηση ως την απόφαση; Ασύλου; Είχαμε περιπτώσεις, είχαμε την περίπτωση πέρσι μιας γυναίκας που πήρε άσυλο ήδη από το αεροδρόμιο, στο ολιγοήμερο διάστημα της κράτησης της στο κρατητήριο του αεροδρομίου της δόθηκε ασυλία φτάνει όμως και τα 5 χρόνια. Ούτως ή άλλως δεν μιλάμε για άσυλο, τι πόσο καιρό αφού είναι 8.500 που απορρίπτονται και 3 που το παίρνουνε. **Πώς έγινε και της δόθηκε αμέσως;** Ήταν περίπτωση από το Ιράν, που ήτανε μοιχός-η και άρα κινδύνευε η ζωή της αν τυχόν γύριζε πίσω και δεν ξέρω τι, δεν μπορώ να ξέρω γιατί κινητοποιήθηκαν και ευαισθητοποιήθηκαν ειδικά για αυτήν την συγκεκριμένη περίπτωση.
11. Ποιο θεωρείς ως λογικό διάστημα επεξεργασίας μια αίτησης για προσφυγική ιδιότητα (άσυλο); Γιατί; Δεν είναι θέμα λογικής είναι θέμα νομοθεσίας, μέσα σε ένα τρίμηνο θα έπρεπε οι αιτήσεις να είχαν εξεταστεί, θα έπρεπε να είχαν περάσει συνέντευξη και άρα να είχαν πάρει τη ροζ κάρτα ή να έχουν απορριφθεί σε πρώτο βαθμό. Δεν είναι θέμα τι νομίζω εγώ.
12. Πρέπει σε ένα απορριφθέντα αιτούντα για προσφυγική ιδιότητα να του εξηγηθούν οι λόγοι της απόρριψης του; Φυσικά καλό θα ήτανε. Δε νομίζω ότι αιτιολογείται.
13. Ποιοι πιστεύεις ότι θα πρέπει να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια της συνέντευξης ενός αιτούντος άσυλο (δικηγόρος, εκπρόσωπος της Ύπατης

Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες, διερμηνέας κλπ); Πέρα της Αστυνομίας και του μεταφραστή; Αν είχε κάποιο δικηγόρο θα μπορούσε να παραστεί όμως εκεί πια δεν είναι, δηλαδή αν η διαδικασία ακολουθεί τη σωστή σειρά κάλλιστα θα μπορούσε να είναι μόνο ο αστυνομικός, ένας εξειδικευμένος αστυνομικός και ο μεταφραστής, ένας εξειδικευμένος μεταφραστής και ο εξυπηρετούμενος. Δηλαδή δεν είναι μια διαδικασία τόσο πολύπλοκη και τόσο μπερδεμένη, οφείλουμε να εξηγούμε στον εξυπηρετούμενο τι έχει ειπωθεί, τι έχει γραφτεί και τι υπογράφει, δεν είναι θέμα καχυποψίας ότι θα πούμε ψέματα ότι θα πούμε άλλα κλπ γιατί θα ήταν κακό να θεωρήσουμε ότι κάθε εξυπηρετούμενος θα πρέπει να σέρνει μαζί του κι ένα δικηγόρο, είναι ίδιον του ελληνικού πολιτεύματος αυτό, ότι κάθε πολίτης θα πρέπει να έχει μαζί του έναν δικηγόρο μπας και, αυτό όμως αναπαραγάγει ένα καθεστώς καχυποψίας και παραλογισμού.

14. Ποιόν θεωρείς κατάλληλο χώρο να φιλοξενοούνται οι αιτούντες άσυλο (Κέντρα Υποδοχής, Κέντρα Κράτησης, ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενοδοχεία); Και γιατί; Πέρα από τα κέντρα κράτησης γιατί εκεί δεν φιλοξενοούνται κρατούνται. Τα κέντρα υποδοχής απλά τα κέντρα υποδοχής δεν επαρκούν για τον αριθμό των ατόμων και είναι μακριά από τα αστικά κέντρα που νομίζω ότι είναι προβληματικό. Θα έπρεπε να υπάρχουν περισσότερα και κοντά και μέσα στις πόλεις αν είναι δυνατόν έτσι ώστε να μπορούν οι άνθρωποι να βρουν δουλειά, να έχουν πρόσβαση σε νοσοκομεία, σε εκπαίδευση, σε κοινωνικό περίγυρο έτσι ώστε να ενταχθούν κάποια στιγμή
15. Ποια είναι η άποψη σου για την χρήση φυλακών για την κράτηση των αιτούντων άσυλο; Τα κέντρα κράτησης δεν είναι φυλακές είναι ένα μοντέλο δικό μας κι αυτό. Ούτε αυτό ισχύει, κι αυτό ένα πρόβλημα που έχει να κάνει με τη νομοθεσία, ο νόμος λέει μπορείς να τους κρατήσεις μέχρι ένα τρίμηνο δεν υπάρχει λόγος να εξαντλείται αυτό το τρίμηνο σε όλες τις περιπτώσεις και μετά να αφήνονται ελεύθεροι κάλλιστα ανάλογα με την εκτίμηση της περίπτωσης θα μπορούσε αυτός ο άνθρωπος να αιτηθεί άσυλο και την άλλη μέρα να είναι έξω, δεν υπάρχει λόγος να γίνεται αυτό, δεν υπάρχει λόγος να τους κρατάν, δεν υπάρχει λόγος να επιβαρύνεται το ελληνικό δημόσιο με τα έξοδα αυτών των αθλίων εγκαταστάσεων που έχει, και η τοπική κοινωνία και πάει λέγοντας. Δεν υπάρχει ούτε τυπικός ούτε ουσιαστικός λόγος να γίνεται αυτό, υπάρχει πρόβλημα στην όλη διαδικασία, πρόβλημα προσωπικού, με τα έγγραφα, σε όλο αυτό το γρανάτζι της μηχανής και για αυτό και κρατούνται. Όμως τα κέντρα κράτησης δεν είναι για τους αιτούντες άσυλο, είναι για τους παρανόμους εισελθέντες στη χώρα, είναι μια πολύ μεγαλύτερη κατηγορία, που εκεί πια δεν μπορείς να παρέμβεις, εγώ δεν μπορώ να εκφέρω άποψη έτσι απλώς αγόγγυστα, δεν μπορείς να πεις ήρθαν πόσοι άνθρωποι που είναι τώρα στη Μυτιλήνη πρέπει να βγουν απλώς έξω, όμως πρέπει να υπάρχει διαχωρισμός από τις επίσημες αρχές μεταξύ των αιτούντων άσυλο από αυτούς τους 700 και των υπολοίπων. **Τι ακριβώς γίνεται στα κέντρα κράτησης κάνουν εκεί αίτηση ασύλου ή απλά κρατούνται για 3 μήνες;** Κρατούνται και γίνεται ενημέρωση, δεν ξέρω κατά πόσο γίνεται ενημέρωση και από την αστυνομία, ίσως σε κάποιες περιοχές, σε κάποια μέρη να γίνεται κι αυτό, αμφιβάλλω γιατί δεν έχει τον τρόπο η αστυνομία δεν έχει τους δικούς της μεταφραστές, τους δικούς της ανθρώπους που μπορεί να τους χρησιμοποιήσει για αυτή τη δουλειά, αγγλικά μπορεί να μην ξέρουν οι ίδιοι, δεν είναι υποχρεωμένοι να ξέρουν δεν είναι εξειδικευμένοι οι άνθρωποι, και οι αστυνομικοί που κάνουν αυτοί τη δουλειά κάνουν και χίλια διακόσια άλλα πράγματα ταυτόχρονα, από περιπολίες μέχρι δεν ξέρω τι. Θα έπρεπε να υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό που να ασχολείται με αυτό το κομμάτι του πληθυσμού. Μέχρι τώρα αυτό που

γίνεται είναι ενημέρωση από εμάς γιατί υπάρχει το πρόγραμμα της Ύπατης Αρμοστείας το Border Monitoring και πάντα επισκέπτεται ανά τακτά διαστήματα κλιμάκιο δικό μας τα κέντρα κράτησης όπου γίνεται ενημέρωση για την διαδικασία του ασύλου, κι από άλλες οργανώσεις όπου έχουν πρόσβαση, δηλαδή και η Διεθνής Αμνηστία κατά τόπους, πιθανά και ο Ερυθρός, και εθελοντές δικηγόροι αν έχουν πρόσβαση (..) στο κέντρο κράτησης να ενημερώσουν για τι σημαίνει να αιτηθείς άσυλο, τι καθεστώς σου δίνει, τι συνεπάγεται αυτό. Δεν είναι απαραίτητο ότι ξέρουν οι άνθρωποι που έρχονται εδώ αλλά το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού δεν εμπίπτει σε αυτήν την κατηγορία, γιατί η αίτηση ασύλου δεν είναι τρόπος για να παραμείνεις στην Ελλάδα, δεν είναι τυπική διαδικασία είναι ουσιαστική διαδικασία ή έχεις λόγους να αιτηθείς άσυλο ή είσαι μετανάστης είναι άλλο πράγμα. Εκεί λοιπόν υπάρχει μπερδεμα μεγάλο και στα μέσα και στις αρχές μη σου πω και σε πολλές οργανώσεις που ασχολούνται με το ζήτημα περιφερειακά και όχι αποκλειστικά. Δηλαδή κάποιος σου λέει ότι ήμουν εκεί, μετά πήγα στη Λιβύη και δούλευα, μετά πήγα στο Σουδάν και δούλευα και μετά δεν υπήρχε δουλειά ή με διώξαν και ήρθα στην Ευρώπη, δεν είναι αιτών άσυλο, δεν εμπίπτει, δεν οφείλει να τον προστατεύσει η Ελλάδα. Αυτά όμως τα πράγματα κάποιος πρέπει να τα εξηγήει. Οι Αφγανοί από την άλλη δεν θα σου πουν ότι ήρθαν να πάρουν τον αέρα τους στην Ευρώπη, είναι από το Αφγανιστάν, χρίζουν προστασίας άρα από τη στιγμή που οι συνθήκες στη χώρα τους δεν είναι ασφαλή, έστω και προσωρινής προστασίας. **Την τελευταία φορά καταγράψατε και τα ανήλικα;** Ναι, αυτή της στιγμή πρέπει να είναι γύρω στα 160 ανήλικα ηλικίας 13 με 16. Οι δικηγόροι τους τελευταίους μήνες πρέπει να έχουν κατέβει 3 φορές στη Μυτιλήνη, λόγω του μεγάλου πληθυσμού.

16. . Έχεις επισκεφθεί μέσω της υπηρεσίας σου: (Άλλα Κέντρα Υποδοχής, Άλλα Κέντρα Κράτησης;) Ναι, τη Ρόδο. Η κοινωνική υπηρεσία δυστυχώς δεν περιλαμβάνεται στα προγράμματα επισκέψεων στα κέντρα κράτησης. Πάμε μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις όταν υπάρχουν ιδιαίτερα ευάλωτα περιστατικά. Είχανε πάει πέρσι στη Μυτιλήνη αλλά η Μυτιλήνη έχει πάρα πολύ μεγάλο νούμερο, είχε και πέρσι έχει και φέτος για αυτό και κατεβήκαμε και κοινωνικοί λειτουργοί. Είχαμε πάει στο Μαντούδη?, είχε πάει ο προϊστάμενος ο Αλέκος ο Αναστασίου, γιατί και πάλι εκεί δεν θυμάμαι τι περίπτωση υπήρχε, εγώ είχα πάει στη Ρόδο γιατί εκεί υπήρχαν δύο συγκεκριμένα ασυνόδευτα ανήλικα που τα ζητούσε η μητέρα τους που ήταν στη Σουηδία. Δυστυχώς πάμε μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Ο Αλέκος πάλι είχε πάει στη Μυτιλήνη τότε που είχαμε τους πνιγμούς πέρσι, δεν ξέρω αν θυμάσαι. Δυστυχώς δεν περιλαμβάνεται στο κλιμάκιο ο κοινωνικός λειτουργός γιατί είναι όλα προγράμματα που καθορίζονται.., γιατί αφορούν την διαδικασία του ασύλου κυρίως, την πρόσβαση αυτών των ανθρώπων στη διαδικασία του ασύλου. **Εσύ έχεις επισκεφθεί τη Μυτιλήνη και τη Ρόδο, στον Έβρο υπάρχουν επισκέψεις;** Από δικηγόρους πάλι.
17. . Πώς θα περιέγραφες τις συνθήκες σε αυτό το κέντρο; Οι συνθήκες είναι πολύ φτωχές από όλες τις απόψεις, από υγιεινή, από συνωστισμό και ζωτικό χώρο που έχει ο καθένας, από την έλλειψη διαχωρισμού μεταξύ ενηλίκων και ανηλίκων, από το κρύο. Τι να πεις, μαύρο χάλι. **Η ίδια κατάσταση ήταν και στη Ρόδο;** Ναι πάνω κάτω, μικρότερη κλίμακα όμως γιατί δεν είχε τόσο κόσμο. Και ήταν και καλοκαίρι οπότε τα πράγματα ήταν πιο καλά.
18. Πρέπει να υπάρχει ισχυρή στρατιωτική ή αστυνομική παρουσία στα Κέντρα Κράτησης; Δεν μπορώ να το κρίνω αυτό. Καλό είναι να υπάρχει κάποιος κόσμος ώστε να μπορούν να βγουν οι άνθρωποι και να προαυλίζονται γιατί από τη στιγμή

που κρατούνται αν υπάρχει ένας άνθρωπος ή δύο που τους φυλάνε υπάρχουν αναστολές να τους αφήσουν να προαυλιστούν ας πούμε με την άνεση τους. Αλλά τη δύναμη θα έπρεπε να υπάρχει δεν είμαι...

19. . Ποια ζητήματα θεωρείς ότι επηρεάζουν την απόφαση για το άσυλο; Θα έπρεπε το ζήτημα της εθνικής ασφάλειας να επηρεάζει τόσο πολύ τα κριτήρια για την αναγνώριση κάποιου ως πρόσφυγα στην Ελλάδα; Ο φόβος δηλαδή να μην είναι κάποιος τρομοκράτης; Δεν είμαι σίγουρη ότι είναι τόσο αυτό, νομίζω ότι είναι κυρίως θέμα πολιτικής βούλησης, τι γραμμή πρέπει να χαράξει η χώρα, δηλαδή η Ελλάδα νομίζω ότι θέλει να είναι αφιλόξενη ώστε να αναστείλει το κύμα εισροής, δεν μπορώ όμως να το ξέρω αυτό, αυτό που σου λέω είναι τελείως στον αέρα δεν το βασίζω κάπου συγκεκριμένα, γιατί όσο οι συνθήκες είναι κακές, όσο επιδοματική πολιτική δεν υπάρχει, όσο μεταναστευτική πολιτική δεν υπάρχει, δεν υπάρχει τίποτα γενικώς και οι άνθρωποι παραμένουν με την αίτηση ασύλου αυτό είναι ανασταλτικός παράγοντας προς τα έξω, άρα ίσως λιγότεροι, αλλά είμαστε το σύνορο της Ευρώπης αλλά δεν βλέπω κι αυτό να λειτουργεί ως τέτοιο ότι θα ακουστεί, θα αναφερθεί, θα μαθευτεί να μην πάτε στην Ελλάδα γιατί είναι χάλια το πράμα, ούτε μπορούν να σας δώσουν άσυλο, ούτε κανείς θα σας προστατεύσει ούτε τίποτα για αυτό μην πάτε. Δεν είναι επιλογή των περισσότερων ανθρώπων ούτως ή άλλως. Στην εμπειρία μου είναι από τον κόσμο, τους ίδιους τους εξυπηρετούμενους τους οποίους μιλάω, ελάχιστοι είχαν πρόθεση να έρθουν στην Ελλάδα, στην Ευρώπη θέλουν να έρθουν. Και οι περισσότεροι αναθεματίζουν την τύχη τους που βρέθηκαν εδώ και όλοι σου λένε πως αν ήμουν κάπου αλλού τα πράγματα θα ήταν καλύτερα. **Οι περισσότεροι που θέλουν να πάνε;** Αυτό που ακούς από τον περισσότερο κόσμο αλλά ούτε μπορώ να ξέρω αν ήταν όντως ο προορισμός τους πέρα από Αυστραλία, Αμερική που θέλουν να βρεθούν, σε πάρα πολλές περιπτώσεις επειδή έχουν κάποιους συγγενείς εκεί, υπάρχει δηλαδή ένα δίκτυο υποστήριξης της κοινότητας τους, οι περισσότεροι μιλάν για Αγγλία και Γερμανία. Κάποιοι και για Ιταλία. Και πολλοί φεύγουνε και για Ιταλία ή προσπαθούν τουλάχιστον.
20. . Πώς κρίνεται την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα; Ως υποδομές, ως αντιμετώπιση σε επίπεδο ανθρώπινο; Κατά αρχάς εδώ η υποδοχή ξεκινά από το Κέντρο Κράτησης. Έχοντας πει ότι οι συνθήκες εκεί είναι φτωχές και κακές άρα και η υποδοχή είναι τέτοια. Η Ελλάδα δυστυχώς δεν είχε και δεν έχει ούτε καμία ευαισθητοποίηση σε ζητήματα τέτοια ούτε καμιά παιδεία κι αυτό περνάει από τις δομές στο προσωπικό επίπεδο, δηλαδή είναι ένα πράγμα που διατρέχει όλη την κλίμακα. Επηρεάζει και αυτό που λέγαμε προηγουμένως ότι δεν υπάρχει κανένας διαχωρισμός στο μυαλό κανενός μεταξύ μεταναστών, μεταξύ αιτούντων άσυλο, μεταξύ προσφύγων, είναι όλα ένας αχταρμάς, όλοι ξένοι, όλοι είναι παράνομοι, όλοι ήρθαν να μας φάνε το ψωμί, αυτό είναι κυρίαρχο στοιχείο. Άρα η υποδοχή είναι κατά βάση αρνητική κατά την άποψη μου, όταν δεν έχεις να τους παρέχεις τίποτα εκτός από μια βασική στέγαση που την παρέχουν τα Κέντρα Υποδοχής και αυτή είναι ελλειμματική σε σχέση με τα νούμερα των ανθρώπων που έρχονται, όταν δεν υπάρχουν ούτε κατάλληλα σχολεία, δεν υπάρχουν δουλειές, εντάξει δουλειές δεν υπάρχουν ούτως ή άλλως, δεν υπάρχει ούτε θέληση ούτε τρόπος να τους εντάξεις αυτούς τους ανθρώπους και τους αφήνεις με τα χαρτιά τους να εκκρεμούν για 5 χρόνια, αυτό είναι πολύ ενάντια σε όποια προσπάθεια ένταξης. Άρα τι άλλο να πω, ποια υποδοχή. Δεν έχουμε ένα σύστημα οργανωμένο υποδοχής.
21. . Θεωρείς ότι θα ήταν καλύτερα να ζητήσουν άσυλο σε άλλη χώρα; Γιατί; Κι αυτό πάλι δεν μπορώ να δώσω μια ξεκάθαρη απάντηση πάνω σε αυτό, γιατί και

σε άλλες χώρες υπάρχουν περιορισμοί άλλου τύπου. Στην Γερμανία παραδείγματος χάριν δεν μπορείς να μετακινηθείς, ούτε να πας στο διπλανό χωριό, χωρίς να πάρεις άδεια από την Αστυνομία, τέτοιοι περιορισμοί της ελευθερίας δεν υπάρχουν στην Ελλάδα. Έχεις δικαίωμα και πρόσβαση στην εργασία που δεν την έχεις σε άλλες χώρες σε καμία μη σου πω. Στη Σουηδία π.χ που μπορεί να σου παρέχουν στέγαση, να σου παρέχουν ένα επίδομα αν έχεις οικογένεια, να σου παρέχουν τροφή και ρουχισμό και δεν ξέρω εγώ τι δεν σου παρέχουν ούτε ελευθερία κινήσεων ούτε πρόσβαση στην εργασία, που είναι πολύ βασικό όταν πας να ξεκινήσεις μια καινούργια ζωή. Άρα τα πράγματα δεν μπορούν να είναι άσπρο-μαύρο, στην Ελλάδα έχουμε ένα πολύ καλό και αρκετά δημοκρατικό θεσμικό πλαίσιο, δεν εφαρμόζεται όμως εκεί είναι που κολλάει το πράγμα. Τώρα τα υπόλοιπα δεν μπορώ να τα κατακρίνω γιατί αν δεν έχεις κοινωνική πολιτική για τους ίδιους τους Έλληνες πολίτες δεν μπορείς να το απαιτήσεις αυτό για τον προσφυγικό πληθυσμό. Έτσι αν εγώ ή εσύ αν μείνουμε άνεργες δεν έχουμε πρόσβαση σε τίποτα, ούτε κατοικία, ούτε τροφή ούτε τίποτα, τι να πω ότι η Ελλάδα δεν δίνει στους πρόσφυγες. Είναι ένα χάσμα, όταν δεν υπάρχει ένα θεσμικό πλαίσιο ξεκάθαρο για τα ανήλικα γενικότερα, τι γίνεται σε περιπτώσεις κακοποίησης ας πούμε, ποιος παρεμβαίνει, γιατί παρεμβαίνει, τρέχα γύρευε για τα ανήλικα από το Αφγανιστάν τώρα.

22. . Από όσο γνωρίζεις υπάρχει κάποια μορφή διακρίσεων που αντιμετωπίζουν οι αιτούντες άσυλο και αν ναι από ποιους; Είναι αυτό που έλεγα και πριν είναι μια χώρα που πάσχει πολύ στην κοινωνική της ευαισθησία, είναι και καινούργια τα φαινόμενα αυτά για μας, είμαστε συνηθισμένοι σε μια νοοτροπία ότι η κοινωνία μας είναι ομοιογενής και μονοεθνική και ουσιαστικά και φυλετικά και δεν ξέρω τι. Είναι παράξενο και εκεί δεν είναι εύκολη η απάντηση. Νομίζω σε ποσοτικό επίπεδο κι έτσι όπως το βλέπω εγώ οι άνθρωποι δεν εκφράζουν προβλήματα, συναισθήματα ρατσιστικά, αντιμετώπισης προσωπικής κακής αλλά αυτό έχει να κάνει ότι ο Έλληνας τον δικό του τον Ιρακινό θα τον θεωρεί άλλο από τους γενικά άλλους ξένους ή Ιρακινούς, χτίζει μια προσωπική σχέση, είναι κάτι μεταξύ του ιδιωτικού και.. του private και public space στην Ελλάδα, αυτό το έχουμε έναν αχταρμά στην Ελλάδα, δεν έχουμε κανένα διαχωρισμό κι ούτε το κράτος μας έχει επιβάλλει μια νοοτροπία τέτοιου τύπου. Στην ιδιωτική σχέση δεν εκφράζουν οι άνθρωποι ρατσισμό. Αν υπάρχει άλλο ζήτημα γιατί είναι και πως το εκλαμβάνουν οι ίδιοι. Ο ρατσισμός είναι μια θεωρητικοποιημένη μορφή βίας και πρέπει να ξέρουμε τι λέμε όταν μιλάμε για ρατσισμό, και η πρόσληψη του ίδιου του ανθρώπου σαν τέτοιου δηλαδή του ρατσισμού είναι σημαντική. Δεν εκφράζουνε παραδόξως για μένα παραδόξως δεν εκφράζουν τέτοιου είδους προβλήματα, ίσα ίσα σου λένε ότι στην Ελλάδα όλα είναι ωραία, ο καιρός είναι καλός, οι άνθρωποι είναι καλοί αλλά η ανασφάλεια είναι τεράστια, δεν υπάρχει καμία παροχή, δεν προσφέρεται καμιά βοήθεια και για αυτό θέλω να πάω στη Γερμανία, αυτό μου έλεγε ένας αναγνωρισμένος πρόσφυγας σήμερα το πρωί. **Όταν είναι άλλου χρώματος;** Παραδόξως, παραδόξως για μένα πάλι ούτε αυτό εκφράζεται, το παράπονο που εκφράζεται σε πολλές περιπτώσεις είναι ότι τους αντιμετωπίζουνε απαξιώτικα αλλά αυτό είναι γενικευμένο και το καταλαβαίνουνε και οι ίδιοι δηλαδή... Σε αυτό που έλεγα προηγουμένως παίζει άλλο ρόλο αυτό που εννοούμε εγώ και εσύ ρατσισμό, αυτό που καταλαβαίνει ο εξυπηρετούμενος, ο αιτών άσυλο ή ο πρόσφυγας ως ρατσισμό και αυτό που έχει ο μέσος Έλληνας στο μυαλό του σα ρατσισμό. Είναι τρεις διαφορετικές πραγματικότητες ήδη. Όταν ο εξυπηρετούμενος μου λέει ότι ήταν στημένος μια ώρα στο Αλλοδαπών στην ουρά και στο τέλος του λένε φύγε μαλάκα, εγώ και εσύ κάπως το καταλαβαίνουμε, ο

ίδιος το καταλαβαίνει ότι κυρίως δεν έκανε την δουλειά του ότι πρέπει να πάει να ξαναστηθεί εκεί πέρα και θα γίνει; Θα του δώσουνε το χαρτί; Το τελευταίο που τον ενδιαφέρει αν τον είπανε μαλάκα ή αν δεν το είπανε. Είναι άλλη η προτεραιότητα των αναγκών του και σίγουρα ισχύει για όλους τους υπόλοιπους. Έχει διαφορά η προσωπική επίθεση αν είσαι μαύρος ας πούμε και αν είσαι μέσα σε ένα πλήθος που γενικά σε θεωρούν.. **Με τους εργοδότες;** Με τους εργοδότες ή με τους ιδιοκτήτες επίσης είναι άλλα τα προβλήματα, έχουν κυρίως να κάνουν με τα εργασιακά, δηλαδή ή δεν τους πληρώνουν ικανά, ή δεν τους βάζουνε ΙΚΑ ή μια ωραία πρωία τους απολύουν. Όμως ούτε ο εργοδότης είναι αυτό που λέει, δεν προτάσσει το φυλετικό, δεν προτάσσει το γεγονός ότι ο άλλος είναι Αφγανός. Είναι και η φύση της δουλειάς που κάνει ο περισσότερος κόσμος, είναι περιστασιακές δουλειές, είναι σε οικοδομές είναι σε έργα είναι σε πράγματα οπότε είναι ένας αχταρμάς. Πολλοί έχουνε να μιλήσουνε για την ευαισθητοποίηση του κόσμου σε προσωπικό επίπεδο αυτό που σου λεγα, δηλαδή αν σε οικογένεια έχει παιδί, έχει ανάπηρο ας πούμε και η γειτόνισσα τους γνωρίζει, τους συμπαθεί, τους ταΐζει, τους τρέχει στα νοσοκομεία, τους πληρώνει ταξί, τους δίνει ρούχα. Αυτό είναι όμως άλλο, δεν υπάρχει καμία συνέπεια γιατί το μυαλό μας κύκλους κάνει σε αυτή τη χώρα και δεν έχουμε παιδεία και δεν ξέρουμε τι μας γίνεται. Από αυτό λοιπόν απορρέουν ένας συρφετός φαινομένων έτσι, δηλαδή το άλλο η συμπεριφορά των γιατρών είναι απαράδεκτη, ας είναι προς τα μένα και προς τα σένα, είναι ταξικό το ζήτημα περισσότερο από φυλετικό, βάλε και τα προβλήματα της γλώσσας και της συνεννόησης, βάλε και τα προβλήματα κουλτούρας που δημιουργούν ολόκληρο τοίχος κατανόησης σε αυτά που μπορεί να θέλει ο γιατρός να διαμεσολαβήσει στον εξυπηρετούμενο, όμως δεν λύνονται έτσι αυτά τα πράγματα, δεν έχει νόημα να πεις ο γιατρός είναι ρατσιστής έχει νόημα να προσφέρεις τις υπηρεσίες ώστε να τον βοηθήσεις να δουλέψει με τον συγκεκριμένο εξυπηρετούμενο, έχει νόημα να του προσφέρεις διαμεσολαβητή που να μπορεί να εξηγήσει, να μεταφράσει και μετά να εξηγήσει πια κάποια πράγματα σε θέματα κατανόησης πια όχι κάποια πράγματα μόνο σε επίπεδο γλώσσας. Και να υπάρχει κάποια παιδεία και τέτοια πολιτική που να τον εμποδίζει να εκφράσει αν έχει κάποια ρατσιστικά ζητήματα, να τον εμποδίζει να το εκφράσει.

23. ..Τι τύπου δομές\ υπηρεσίες πιστεύεις ότι θα πρέπει να απευθύνονται στους αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα; Καταρχάς θα έπρεπε να υπάρχει κάποια εξειδίκευση, να γίνει διαχωρισμός, είναι βέβαια μικρός ο πληθυσμός και μπορεί να μην ενδιαφέρει και κανέναν εδώ που τα λέμε σε σχέση.. Θα έπρεπε να κατανοήσουμε ότι για να μπορέσεις να βοηθήσεις, να εξυπηρετήσεις ένα τέτοιο πληθυσμό, δεν είναι θέμα μιας δομής, χρειάζεται μια περαιτέρω εξειδίκευση, χρειάζονται κάποια εργαλεία τα οποία λείπουν .. χρειάζονται οι διαμεσολαβητές, οι μεταφραστές που δεν υπάρχουν σε κανένα επίπεδο καμιάς κρατικής δομής από πάνω μέχρι κάτω.
24. . Θα πρέπει να υπάρχουν διαφορετικές δομές για διαφορετικές ομάδες των αιτούντων άσυλο; Αν ναι, για ποιες ομάδες; Όχι τόσο διαφορετικές δομές όσο οι υπάρχουσες δομές να μπορούν να εξυπηρετήσουν και αυτόν τον πληθυσμό έχοντας πιο εξειδικευμένους ανθρώπους. Παράδειγμα η Πρόνοια έχω υπόψιν μου ότι έχει πάρει κάποια εκπαίδευση τέτοιου τύπου, ή να έχει μεταφραστές ή πρόσβαση σε μεταφραστές ...δεν μπορούμε να πούμε ότι η κάθε υπηρεσία του δημοσίου πρέπει να έχει μεταφραστή για 5-6 γλώσσες, αλλά να υπάρχει μια πρόσβαση, ας υπήρχε μια κεντρική υπηρεσία που ο κοινωνικός λειτουργός της Πρόνοιας να μπορεί να πάρει τηλέφωνο να μιλήσει με ένα Ιρακινό μεταφραστή

να κάνει τη δουλειά του όταν πάει ο εξυπηρετούμενος, το ίδιο και τα νοσοκομεία, πώς να αντεπεξέλθουν κι αυτοί; Πάει ο άλλος που δεν μπορεί να μιλήσει την γλώσσα, πώς να τον εξυπηρετήσει σου λέει ο γιατρός, δεδομένου έτσι όπως είναι και στα ελληνικά νοσοκομεία, ..., παρόλα που δεν έχουμε τέτοια δείγματα, ειδικά από την περίθαλψη υπάρχει αρκετά καλή αντιμετώπιση. **Για διαφορετικές ομάδες αιτούντων;** Γυναίκες, ασυνόδευτα ναι βέβαια, ειδικά για τα ασυνόδευτα αυτές τις μέρες έχουμε τεράστιο ζήτημα, δεν αναλαμβάνει κανείς την επιμέλεια τους, κατά τους τύπους την αναλαμβάνει ο εισαγγελέας αλλά δεν είναι δυνατόν σε ένα εισαγγελέα να ασκεί επιμελητεία ουσιαστική σε όλα αυτά τα ασυνόδευτα παιδιά που έρχονται, φαίνεται λοιπόν να είναι τελείως ξεκρέμαστα, ούτε υπάρχει χώρος να μείνουν αυτά τα παιδιά προστατευμένα, έχοντας την κατάλληλη υποστήριξη και και. Αλλά αυτό είναι μια γενικότερη έλλειψη, δεν είναι μόνο για τον συγκεκριμένο πληθυσμό, για τον συγκεκριμένο πληθυσμό το πράγμα γίνεται ακόμη πιο περίπλοκο γιατί πραγματικά δεν υπάρχει τίποτα, δεν είναι δυνατόν να γίνει δηλαδή και από το Σύλλογο Μεριμνης Αηηλίκων εδώ στην Αθήνα που και οι μεν και οι δε έχουνε πολύ περιορισμένη χωρητικότητα και δυνατότητα, ενώ τα υπόλοιπα παιδιά είναι στην τύχη τους. Δηλαδή δεν όφειλαν να υπάρχουν εξειδικευμένες δομές ..ή στις υπάρχουσες να μπορεί να απορροφηθεί και αυτός ο πληθυσμός αλλά αυτό χρειάζεται δουλειά, χρειάζεται μεγάλη εξειδίκευση πράγμα το οποίο δεν το βλέπουμε.

25. . Τι υπηρεσίες προσφέρονται για να βοηθήσουν το προσωπικό της υπηρεσίας να αντεπεξέλθει στην εργασία του; Σε επίπεδο εποπτειών από τους προϊστάμενους των υπηρεσιών, όπως επίσης και οι ομάδες μεταξύ τους, οι υπηρεσίες μεταξύ τους σε συναντήσεις ομάδας κλπ. Πέραν τούτου δυστυχώς δεν έχουμε κάποια υποστήριξη.
26. . Ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις και ποιες οι ανταμοιβές στην δουλειά σε αυτόν τον τομέα; Προκλήσεις πολλές αλλά δυστυχώς είναι πολύ μεγάλα τα προβλήματα για να τα δεις μόνο σα προκλήσεις. Οι ανταμοιβές νομίζω ότι είναι κοινές σε όλη την κοινωνική εργασία, δηλαδή αν αποφασίσεις να κάνεις αυτή τη δουλειά την κάνεις για πάρα πολλούς λόγους, υπάρχουνε προσωπικοί αλλά κυρίως γιατί τη θεωρείς ότι είναι ένα κομμάτι απαραίτητο και πρέπει να προαχθεί, πρέπει να προαχθούν τα δικαιώματα κάποιων ομάδων, πρέπει να προαχθεί το επίπεδο της ζωής τους και να υποστηριχθεί κλπ Δεν την κάνεις γιατί περιμένεις να σώσεις κανένα, ή ότι θα σηκώσεις το βάρος στους χέρια σου κλπ Για μας εδώ είναι το μίνιμουμ όλων ότι τουλάχιστον υπάρχει ένας χώρος εδώ που μπορεί ο άλλος να έρθει και εκτός του ότι θα βρει κάποιον σεβασμό, κάποιον που να ακούσει τα προβλήματα του, θα δει και μια υποστήριξη να προσπαθήσει να τα λύσει, θα προσπαθήσει κι αν κάποια φορά μπορέσεις να λύσεις και κάνα πρόβλημα κέρδος θα έχεις. Δεν είναι.. Εγώ έχω ένα ειδικό ενδιαφέρον να δουλεύω με αυτήν την συγκεκριμένη ομάδα, όπως και με τις εθνικές μειονότητες που δούλευα παλιότερα γιατί με ενδιαφέρει ως επαγγελματίας η ισχύς της διαφορετικότητας και το δικαίωμα στην διαφορετικότητα. Αυτή είναι και η ικανοποίηση μου, θεωρώ ότι όσο ..τραβάει κάτι γίνεται μπορεί κάποια στιγμή να αλλάξει αλλά δεν μιλάμε για εντυπωσιακά πράγματα έτσι.
27. Ποιες θεωρείται ότι είναι οι πιο σημαντικές δυσκολίες των αιτούντων άσυλο ; Καθυστερήσεις, τεράστιες καθυστερήσεις στις διαδικασίες άρα δεν μπορούνε να βάλουνε ρίζες, δεν μπορούνε να προχωρήσουν, δεν μπορούν να κάνουν όλα αυτά. Κατά τα άλλα οι δυσκολίες είναι τεράστιες και είναι καθημερινά δηλαδή πια είναι βιοποριστικά τα προβλήματα, πώς να αντεπεξέλθει δηλαδή ο άνθρωπος από τη μια μέρα στην άλλη, από την μια εβδομάδα στην άλλη. Ουσιαστικές και άμεσες

και τεράστιες. Η ψυχολογική στήριξη των ανθρώπων είναι ένα πολύ μεγάλο ζήτημα και η έλλειψη κατανόησης από το περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται. Το άγχος και η αγωνία, αλλά και όλες οι τραυματικές εμπειρίες που φέρνει ο άλλος μαζί του. Δεν υπάρχει δυνατότητα να γίνει πολλή δουλειά γύρω από αυτό όπως θα όφειλε να γίνει ιδιαίτερα για τις πιο ευάλωτες περιπτώσεις γιατί τρέχουν τα άλλα τα οποία είναι τα πιο σημαντικά, δεν μπορείς να κάνεις ψυχολογική υποστήριξη σε άτομο το οποίο δεν έχει να φάει, δεν έχει που να κοιμηθεί, κοιμάται στο πάρκο, δεν έχει παπούτσια να φορέσει, είναι και γελοίο να το λέμε δηλαδή. Εξού και ο δικός μας πληθυσμός αυτό που προτάσσεις συνήθως είναι αυτά τα απτά προβλήματα, είναι και θέμα κουλτούρας επίσης δηλαδή δεν θα ξεκινήσει λέγοντας σου έχω μια οικογένεια που σκοτώνεται, αυτό που θα σου πει είναι ότι ψάχνω για δουλειά, ότι δεν έχει που να μείνει, ότι θέλει οικονομική ενίσχυση για να βγει μετά από 2-3 μήνες επαφών ότι δεν κοιμάται το βράδυ, ότι φοβάται με τους ήχους, ότι δεν μπορεί το σκοτάδι ότι δεν ξέρω τι χτυπάει τη γυναίκα του, γιατί οι μορφές βίας βγαίνουνε ..

28. Σας μεταφέρουν δηλαδή τις τραυματικές τους εμπειρίες; Εξαρτάται και από την περίπτωση. Ναι σαφέστατα αλλά δεν είναι αυτό που προτάσσει ο ίδιος ο πληθυσμός μας. Δεν έρχονται για αυτό. Έρχονται για πρακτικά ζητήματα και πολλές φορές είναι δύσκολο να πειστεί ότι χρειάζεται βοήθεια σε ψυχολογικό επίπεδο ότι χρειάζεται μια πιο εξειδικευμένη προσέγγιση και υποστήριξη. Πάρα πολύς κόσμος διακατέχεται από άγχος να κάνουμε όλα αυτά, και τις τραυματικές εμπειρίες και τις συνθήκες που βιώνουν εδώ της ανασφάλειας, δεν βοηθάει καθόλου.
29. Ποιες οι αντιδράσεις τους στις καταστάσεις που αντιμετωπίζουν στην Ελλάδα; Φάσμα αντιδράσεων. Δηλαδή έχεις από θυμό μέχρι παραίτηση. Αρνητικά συναισθήματα, self destructed, αυτοκαταστροφικές τάσεις όμως δεν εννοούμε εδώ πέρα να κόβει ο άλλος τις φλέβες του. Εννοούμε να κάνει ο άλλος πράγματα που οδηγούν σε αντίθετα αποτελέσματα από αυτά πιθανόν να ήθελε να οδηγήσουν. Και θυμό, υπάρχουν πολύς θυμός. Χειριστικότητα, κι αυτό είναι, προσπαθώντας ο άλλος να βρει μια άκρη μες στην κατάσταση με στην οποία βιώνει γίνεται πιο παθητικός και πιο χειριστικός.
30. Πώς βλέπετε εσείς την ενσωμάτωση λένταξη τους στην ελληνική κοινωνία; Ποια ενσωμάτωση. Όχι πολύ μικρό κομμάτι του πληθυσμού έχει ενσωματωθεί κι αυτοί είναι που ήρθαν πολλά χρόνια πριν, στάθηκαν τυχεροί, ήταν οι συνθήκες διαφορετικές και έτσι μπόρεσαν και προχώρησαν αλλά δεν μπορώ να μιλήσω για γενικότερη ενσωμάτωση του πληθυσμού βέβαια η δεύτερη, τα παιδιά που ήρθαν αρκετά νέα ενσωματώνονται πολύ περισσότερο και πολύ πιο γρήγορα από τους γονείς τους. Όμως έχουμε πάρα πολλούς ανθρώπους που είναι εδώ πάρα πολλά χρόνια και είναι εκτός, δεν μιλάνε καν την γλώσσα.
31. Πως αισθάνονται για την πατρίδα τους και την κατάσταση στη χώρα τους; Από ελάχιστο κόσμο έχω ακούσει ότι θέλουν να γυρίσουν πίσω, οι περισσότεροι προσπαθούν να παλέψουν την κατάσταση που έχουν εδώ. Ίσως να έχει να κάνει με αυτό που λέγαμε ότι είναι τόσο άμεσα τα προβλήματα της καθημερινότητας που δεν κάνουν σχέδια, δεν , νομίζω ότι η νοσταλγία δεν είναι κάτι που εκφράζεται, τρομερά σπάνιο, τρομερά. **Για συγγενείς και φίλους που έχουν αφήσει πίσω μιλάνε; Όχι, εκτός αν είναι παιδιά. Δεν εκφράζουν ενοχές ή δέσμευση;** Ενοχές όχι, δέσμευση σε κάποιες περιπτώσεις ναι. Ειδικά αυτό το συναντάμε στα ανήλικα, γιατί είναι παιδιά που σε πολλές περιπτώσεις έχουν αναλάβει τεράστιες ευθύνες και για την ηλικία τους και για τις δυνατότητες τους. Και πολλά παιδιά το κουβαλάνε αυτό, κουβαλάνε και αυτούς που αφήσανε πίσω

και αυτούς που θα όφειλαν να υποστηρίξουν όντας πίσω, δεν έχουν τρόπο, δεν έχουνε μέσο, σου λέει εγώ είμαι 14 ή 13 ετών, θέλω να δουλέψω και να στέλνω λεφτά πίσω. Που να δουλέψεις, ποια λεφτά να στέλνεις, και αυτό τους χτυπάει γιατί άλλα προφανώς ψάχνανε, άλλα νόμιζαν ότι θα βρουν, άλλα τους υποσχέθηκαν. Πες ότι ένα 13χρονο επιτρέπεται από το νόμο να δουλέψει κι αν δουλέψει θα βγάζει τόσα όσα να ζει αυτό άθλια και πάλι ζήτημα όχι να βοηθήσει και τους πίσω. Αυτό είναι πολύ σκληρό να το δεχτεί ένα αγόρι που έχει επωμιστεί τις ευθύνες του αρχηγού της οικογένειας και έχει έρθει εδώ πέρα για να ορθοποδήσει και να τραβήξει και άλλους μαζί του.

32. Συνήθως τι τραυματικές εμπειρίες σας μεταφέρουνε; Εξαρτάται πάντα και με ποιους μιλάμε. Τα θύματα βασανιστηρίων, ο άλλος είναι πολύ δύσκολο να μιλάει για αυτά τα πράματα έτσι, αυτά που προτάσσει είναι τα καθημερινά και τα τωρινά, πρέπει να χτίσεις μια σχέση εμπιστοσύνης που κι αυτή πολλές φορές δεν χτίζεται γιατί δεν υπάρχει η συχνότητα της επαφής και το.. ο χώρος και κάτι τέτοιο. Οι εμπειρίες ποικίλουν όσες και οι περιπτώσεις, δηλαδή έχουμε πέρα από τα θύματα βασανιστηρίων, έχουμε περιπτώσεις παιδιών που έχουν δει τις οικογένειες τους να σκοτώνονται μπροστά τους, έχουμε γυναίκες που είναι θύματα βιασμού, έχουμε ανθρώπους που έχουν μείνει ανάπηροι ή εντελώς κατεστραμμένοι από τα βασανιστήρια, έχουμε απεργούς πείνας, δηλαδή είναι τόσο πολυποίκιλα όσο και οι ίδιοι αλλά σπάνια μιλάνε για αυτά τα πράματα, σπάνια.
33. Είναι διαφορετικά τα ζητήματα που ανακύπτουν για τους άνδρες και τις γυναίκες πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο ή για άλλες ομάδες αιτούντων άσυλο (ή προσφύγων); Τα ζητήματα τα βιοποριστικά είναι κοινά έτσι, όλοι θέλουμε να ζήσουμε, να βρούμε δουλειά, όλοι θέλουμε κάπου να μείνουμε κλπ. Από εκεί και πέρα είναι διαφορετικά και είπαμε ότι δεν υπάρχουν ούτε οι υπηρεσίες ούτε οι δομές που να αντιμετωπίζουν διαφορετικά αυτά τα πράγματα. Είναι διαφορετικές οι ανάγκες και άλλες εμπειρίες, δεν υπάρχει κάποιος που να τους αντιμετωπίζει διαφορετικά είναι όλοι σε ένα τσουβάλι.
34. Το γεγονός ότι είσαι γυναίκα επηρεάζει τη σχέση όταν ο αιτών είναι του αντίθετου φύλου; Μεταξύ εμού και του εξυπηρετούμενου; Δεν έχει τέτοιο πρόβλημα, φαντάζομαι ότι πολυπολιτισμικά μπορεί να έχουν κάποια συναισθήματα τα οποία όμως δεν εκφράζουνε, είναι σαφείς οι διαχωρισμοί οι επαγγελματικοί και των σχέσεων, δεν είχαμε ζητήματα, δεν εκφράστηκαν ποτέ τέτοια ζητήματα. Από την πλευρά μου φροντίζω να δουλεύω με σεβασμό, από εκεί και πέρα νομίζω ότι επειδή είναι οι άνθρωποι σε μια διαφορετική πραγματικότητα, αποδέχονται κάποια πράγματα ότι συμβαίνουν διαφορετικά, δηλαδή μια γυναίκα ότι είναι σε αυτό το ρόλο ή ότι κάνει τη συγκεκριμένη δουλειά, δεν έχουνε υπάρξει αντιδράσεις ούτε.. αλλά αυτό είναι νομίζω θέμα επαγγελματικής συμπεριφοράς και είναι αποδεκτό από τους εξυπηρετούμενους, δεν έχουμε τέτοια προβλήματα. **Αν θέλουν να εκφράσουν πιο λεπτά προσωπικά ζητήματα τότε επηρεάζει;** Αυτό νομίζω ότι είναι πάλι θέμα χτισίματος εμπιστοσύνης δεν θα στο εκφράσει ούτως ή άλλως με το που σε βλέπει, από εκεί και πέρα άπαξ και έχει γίνει αυτό και σε βλέπει σαν επαγγελματία από τη θέση που είσαι και βλέπει ότι εκφράζεις ένα σεβασμό απέναντι του υπάρχει ο τρόπος. Φροντίζουμε κυρίως ίσως κακώς να δίνεται αυτός ο χώρος στις γυναίκες επειδή είναι πιο ευάλωτη κατηγορία, δεν έχουμε και τη δυνατότητα να κάνουμε και αλλιώς δηλαδή δεν έχουμε άνδρες κοινωνικούς λειτουργούς, έχουμε τον Αλέκο ως προϊστάμενο, είναι ένα επάγγελμα που είναι σαφέστατα γυναικοκρατούμενο. Αν φανεί ότι υπάρχουν κάποιες αναστολές έχουμε τους μεταφραστές που είναι

άντρες και εξισορροπούν κάπως την κατάσταση αλλά μέχρι τώρα είχα και πολλές περιπτώσεις που βγάζανε και προβλήματα σεξουαλικότητας και προβλήματα αναπαραγωγής δηλαδή πράγματα λεπτά, ειδικά ερχόμενος σε μια κουλτούρα άλλη. Αλλά νομίζω ότι αυτό έχει σχέση με τον επαγγελματισμό και τη σχέση που έχεις χτίσει με τον εξυπηρετούμενο. Δεν μπορώ να πω ότι με αντιμετωπίζουν ως γυναίκα στην οποία δεν μπορούν να μιλήσουν, και οικογενειακά προβλήματα, κάπως το έχουμε λύσει αυτό.

35. Ποια είναι η στάση των αιτούντων άσυλο απέναντι στη συμβουλευτική ή στην ψυχολογική υποστήριξη που τους παρέχετε; Πάλι πάμε στα προηγούμενα ότι δεν προτάσσουν τέτοιες ανάγκες, ούτε κι όταν η ανάγκη είναι εμφανής. Θέλει πολλή δουλειά να πειστεί κανείς, κατά αρχήν να καταλάβει για τι πράγμα μιλάμε και μετά να πειστεί να λάβει μια υποστήριξη, είναι παρά πολύ λίγες οι περιπτώσεις που έχουν συναίσθηση ότι έχουν κάποιο πρόβλημα που άπτεται αυτής της φύσεως, που μπορεί να είναι ψυχιατρικό, που μπορεί να είναι ψυχολογικό, έχουμε περιπτώσεις που είναι ψυχιατρικά περιστατικά, που μπορεί όμως να είναι ήδη διαγνωσμένοι, να ήταν ήδη κάτω από μια αγωγή, να έχουν υπόψη τους το συγκεκριμένο πρόβλημα άρα θα είναι πολύ πιο ανοιχτοί στο να δεχθούν τη βοήθεια ενός ψυχιάτρου. Από εκεί και πέρα υπάρχει μεγάλη αναστολή, και είναι πράγματα που είναι συνδυασμένα με.. έχουμε αρνητικά connotations έτσι, για να χρειάζεται κάποιος ψυχιατρική βοήθεια και στη δικιά μας κουλτούρα είναι συνυφασμένο με ψυχική ασθένεια, υπάρχει φόβος άρα πιο δύσκολο να αποδεχτεί κάποιος τέτοιου είδους βοήθεια. Προτιμούν να το θεωρούν ότι να έχω τα προβλήματα μου για αυτό έρχομαι και μιλάω σε σένα, καταλαβαίνω ότι έχω δυσκολίες ,έχω προβλήματα για αυτό έρχομαι και μιλάω σε σένα γιατί δεν είσαι επιφορτισμένος με την ταμπέλα του ψυχιάτρου ή την ταμπέλα του ψυχολόγου. Οπότε είναι πιο ανοιχτοί για να μιλήσουν για κάποια πράγματα σε κοινωνικό λειτουργό, και μετά θέλει πολλή δουλειά για να πειστούν κι αν πειστούν για να μπορέσουν να ακολουθήσουνε μια σειρά, να μην πάνε μόνο σε ένα ραντεβού να δούνε ένα ψυχολόγο ή ένα ψυχίατρο στον Ιόλαο ας πούμε στο Κέντρο που έχει για τους πρόσφυγες και να σταματήσουνε αλλά να πειστούνε ότι χρειάζονται περισσότερη δουλειά για κάποια ζητήματα, δεν είναι μια φορά μιλάς σε έναν και αμέσως σου πέρασε, μπορεί χρειάζεται κάποιες αλλαγές συμπεριφοράς
36. Κατά την άποψη σου ποιες προσεγγίσεις είναι καλύτερες για τους αιτούντες άσυλο; Ανταποκρίνονται καλύτερα σε ατομικές ή ομαδικές\ οικογενειακές προσεγγίσεις; Μακάρι να μπορούσαμε να τις εφαρμόσουμε όλες ανάλογα πάλι με την περίπτωση και τις ανάγκες, είναι ατομικές οι παρεμβάσεις γιατί δεν έχουμε άλλη δυνατότητα, έτσι μακάρι να μπορούσαμε να πούμε.. Στήσαμε πέρσι ένα γκρουπ γυναικών και αυτή ήταν η ιδέα κυρίως, και φέτος δεν έχουμε ξαναμαζευτεί ακόμα υπάρχει αυτή.. το παλεύουμε μήπως ξαναμαζευτούμε και γίνει κάτι. Αυτή τη στιγμή υπάρχει μια ομάδα γυναικών που κάνει πράγματα που αποφασίζουν οι ίδιες δηλαδή που έχουν να κάνουν με τα ενδιαφέροντα τους, κάνουνε make up αυτή τη στιγμή,.. πάρα πολύ χρήσιμο, πέρσι κάνανε ζωγραφική. Δηλαδή από εκεί αν βγει κάτι τέτοιο, δηλαδή μια ομάδα αυτοβοήθειας και ψυχολογικής στήριξης θα είναι πάρα πολύ ωραίο. Αλλά πάλι μιλάμε για άλλες κουλτούρες, για άλλες ιδεολογίες και πολιτισμικές εμπειρίες. **Στις εξατομικευμένες πως επηρεάζει η παρουσία του διερμηνέα;** Η παρουσία του διερμηνέα σαφέστατα επηρεάζει τη δυναμική της σχέσης, είναι όμως αναπόφευκτο και απαραίτητο κομμάτι στη δουλειά. Υπάρχουν όμως πολλές περιπτώσεις όπου έχουν σχέσεις εμπιστοσύνης ήδη με τον διερμηνέα, άρα εκεί ξεκινάμε με ένα plus μπορεί όμως να λειτουργήσει και το αντίθετο, ανησυχεί ότι

θα μαθευτεί παρά έξω, είναι δικός τους άνθρωπος δεν θέλουν να εκτεθούν. Αυτά τα ζυγίζεις ανάλογα με την περίπτωση, ούτως ή άλλως χωρίς τον διερμηνέα δεν μπορείς να κάνεις δουλειά, απλά και εκεί πια είναι θέμα ρόλων και προβληματισμού μεταξύ εμού και του διερμηνέα, δηλαδή καθαρά η εμπιστευτικότητα είναι πολύ σημαντική και αυτό είναι δεδομένο, ποιος είναι ο ρόλος του διερμηνέα και ποιος του κοινωνικού λειτουργού επίσης είναι ξεκαθαρισμένο όσο μπορούμε κι όσο γίνεται για να μην υπάρχουνε hung ups στη δουλειά μας και στη σχέση μας. Οπότε το παλεύουμε με αυτό το δεδομένο. Ποια θα ήταν ίσως η καλύτερη λύση; Δεν υπάρχει καλύτερη λύση, δεν τους θεωρώ απαραίτητο κακό τους διερμηνείς τους θεωρώ απαραίτητο καλό γιατί ο διερμηνέας είναι και πηγή πληροφορίας, είναι και πηγή γνώσης, δεν είναι μόνο το ότι γνωρίζει κάποιες γλώσσες, αυτό που θα ήταν ακόμη καλύτερο είναι να υπάρχουν περισσότεροι με μεγαλύτερη εξειδίκευση και να υπάρχουν ας πούμε όταν έχουμε γυναίκες θα μπορούσαμε να έχουμε γυναίκα διερμηνέα, όταν έχουμε ανθρώπους από συγκεκριμένα regions να έχουμε Ιρακινούς Κούρδους ας πούμε να έχουμε Ιρακινό Κούρδο διερμηνέα αλλά καταλαβαίνεις, να έχουμε χριστιανούς, δηλαδή όλες αυτές οι ιδιαιτερότητες που έχουν να κάνουν με τη φυλή, με το φύλο, με την ηλικία κλπ αλλά αυτά είναι και όνειρο θερινής νυκτός.

37. Δεν ξέρω αν είναι βοηθητικό γιατί το πολύ μπλα μπλα δεν ξέρω τι θα μπορείς να βγάλεις από μια τέτοια κουβέντα αλλά δεν υπάρχει σίγουρα μια ξεκάθαρη απάντηση. Και αυτό πρέπει να το έχει υπόψη του αυτός που θα χαράξει πολιτική, θα πιέσει για να χαραχτούν πολιτικές, δεν υπάρχουν άσπρα μαύρα, δεν υπάρχουν μόνο καταγγελίες ή μόνο μπράβο, είναι πολύπλευρα και πολυεπίπεδα τα φαινόμενα κι αν δεν λάβεις υπόψη σου όλους αυτούς τους παράγοντες δεν μπορείς να μιλάς για... Ούτε οι αιτούντες άσυλο είναι ένα πράγμα, μπορεί για το άσυλο μπορεί να αποτελούν μια κατηγορία αλλά από εκεί και πέρα δεν είναι μια κατηγορία οι μονοί άντρες με τους ασυνόδευτους ανήλικους, με τις μονογονεϊκές οικογένειες, με τους χρόνια ασθενείς, δεν είναι το ίδιο οι Τούρκοι πολιτικοί κρατούμενοι και οι απεργοί πείνας, με τους Ιρακινούς που φύγανε γιατί έχουν παιδί 15 χρόνων με λευχαιμία, και μεν αιτούντες άσυλο οι μεν και οι δε, τελείως διαφορετικές ανάγκες, για αυτό είναι πολύ δύσκολο να βρεις μια απάντηση για τι δομές πρέπει να υπάρχουν, οι υπάρχουσες δομές να γίνουν περισσότερες, να αντιμετωπίζουν πιο ευέλικτα ανάγκες συμπεριλαμβανομένου κι αυτού του πληθυσμού. Δεν είναι alien οι αιτούντες άσυλο, ούτε είναι οι καρκινοπαθείς, κοιτάμε μόνο το καρκίνο, εδώ μιλάμε ότι ό,τι προβλήματα έχει ένας ελληνικός πληθυσμός, έχουν και οι αιτούντες άσυλο μόνο που έχουν και άλλα από πάνω, και άλλες δυσκολίες όχι προβλήματα αναγκαστικά, δεν μπορείς να πεις άνοιξε ένα νοσοκομείο ειδικά για τους αιτούντες άσυλο όμως μπορείς να πεις ότι χρειάζεται εκπαίδευση οι γιατροί για να είναι ευαισθητοποιημένοι σε κάποια ζητήματα, ότι χρειάζεται διερμηνείς αυτά είναι τα plus συν παιδεία στην κοινωνική ευαισθησία,.. δεν μπορεί να πηγαίνει ο άλλος που είναι φορέας του Ειτζ και να μην του εξηγούνε καν τι έχει και να καταλήγει σε μας για να του πούμε ότι είναι φορέας του Έιτζ και από την άλλη εμείς πώς να του το πούμε, πώς να...

Εθελοντής δικηγόρος:

1. Πώς και πότε άρχισες να επισκέπτεσαι το Κέντρο; Για πόσο καιρό το επισκεπτόσουν και σε ποια βάση, εθελοντικά ή επαγγελματικά μέσω ΕΣΠ; Το 2002, οπότε είχαμε ξεκινήσει μια συνεργασία με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες σα μέλος του δικτύου εθελοντών δικηγόρων που υπάρχει

πανελλαδικά. Τότε ήταν αλλού το Κέντρο, ήταν στις παλιές φυλακές πάνω στην Παγανή υπό πολύ πρωτόγονες συνθήκες, επειδή δεν υπήρχαν λεφτά να φτιαχτεί το κτήριο σιγά σιγά έγιναν κάποιες βελτιώσεις εκεί, συγχρόνως όμως άρχισε να αυξάνεται σημαντικά και ο κόσμος ο αριθμός των ατόμων που κρατούνταν εκεί, δεν θα έλεγα φιλοξενούνταν. Υπήρχε κάποια βελτίωση στην υποδομή αλλά και πάλι με βάση τον αριθμό των ατόμων και την κατάσταση των κτηρίων αλλά και κάποιων αντιδράσεων από την τοπική κοινωνία γιατί ήταν σε άμεση γειτνίαση με σπίτια κλπ αποφασίστηκε η μεταφορά του υπήρξε μια μεταβατική κατάσταση για μικρό διάστημα σε ένα οικόπεδο το οποίο ουσιαστικά ήταν ανοιχτό για ένα καλοκαίρι, χώρο με σκηνές, και πριν πάνε στις φυλακές υπήρχε ένα άλλος χώρος στο παλιό ΠΚΠΑ, αλλά εκεί πέρα δεν είχα προλάβει εγώ που ήταν στο αεροδρόμιο και πάλι φιλοξενούνταν σε σκηνές, θεωρήθηκε μεγάλη βελτίωση ότι βρήκαν το χώρο των παλιών φυλακών, και πράγματι αν το δεις από μια σκοπιά δεν μπορείς να πω ότι δεν υπήρξαν προσπάθειες και από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση να βοηθήσει την κατάσταση, τώρα το πόσο έντονες ήταν, τι πόροι υπήρχαν κτλ ήταν και θέμα συγκυριών και προσώπων (..) πάντως από τη στιγμή εγκαταστάθηκαν επάνω και ειδικά από το Νομάρχη τον κύριο Βογιατζή υπήρξε μια αρκετά μεγάλη ευαισθητοποίηση.

2. Οπότε εσύ ξεκινάς από το 2002 και πήγαινες ως το 2004 περίπου; Περίπου ναι, αυτήν την περίοδο δεν είχα ποτέ πρόβλημα στην πρόσβαση και ως δικηγόρος και ως μέλος του Δικτύου των εθελοντών δικηγόρων.
3. Είχες άδεια από τον νομάρχη; Εντάξει άδεια υπήρχε κι από την Αστυνομία και από τη Νομαρχία αλλά κυρίως άτυπη. Ουσιαστικά ποτέ δεν υπήρξε πρόβλημα με ένα δικηγόρο όταν είχε ένα συγκεκριμένο εντολέα κατά αρχήν, δηλαδή όταν κάποιον από τους κρατούμενους ή φιλοξενούμενους πήγαινες να δεις, και αφετέρου ειδικά ότι αφορά το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες δεν αρνήθηκε ποτέ κανείς στα μέλη του (..) την πρόσβαση. Δεν υπήρξε τέτοιου είδους πρόβλημα. Προβλήματα υπήρξαν κάποια εκείνη την εποχή με την Αστυνομία όταν γινόντουσαν μαζικά αιτήματα ασύλου όπου για διάφορους λόγους κατά την παραλαβή τους αλλά και στην όλη διαδικασία υπήρξαν κάποια προβλήματα με το Αστυνομικό τμήμα, που ειδικά τότε υπήρχε μόνο ένας αρμόδιος υπάλληλος στο τμήμα Αλλοδαπών, σήμερα υπάρχουν δύο στο τμήμα Αλλοδαπών για να παραλαμβάνουν τα αιτήματα, να τα επεξεργάζονται (..) ένας μόνο δεν είναι δυνατόν να καλύψει τις ανάγκες που υπάρχουν. Δηλαδή από τη μια υπήρχε μια συνεργασία μια κατανόηση αλλά δεν μπορώ να πω ότι ειδικά εκείνη την περίοδο δεν υπήρξαν προβλήματα με κάποιες (..) Γενικά στην παραλαβή των αιτημάτων, να μένουν (..) να μην είναι ιδιαίτερα δεκτικοί, διευκολύνουν γενικά την παραλαβή των αιτημάτων από τα αρμόδια αστυνομικά τμήματα, γιατί από τη στιγμή που υποβάλλεται και υπάρχει και μια έκθεση (..) ο αιτών άσυλο αποκτά κάποια νόμιμα δικαιώματα που προστατεύεται με βάση τις διεθνείς συμβάσεις.
4. (..) Δεν θα το έλεγα, είναι θέμα προσώπων, είναι θέμα αριθμού, είναι θέμα δικών του δυνατοτήτων, είναι θέμα πολιτικών συγκυριών. Σε κάποια φάση υπήρξαν σημαντικά προβλήματα στην εφαρμογή του δικαίου όπως υπήρξαν και πολύ πρόσφατα όπου συχνά καταστρατηγούνταν και από τη διοίκηση και από τις αρμόδιες αρχές και κυρίως από την αστυνομία και δεν μιλάω μόνο σε τοπικό επίπεδο αλλά σε πανελλήνιο επίπεδο με βάση τις πολιτικές και τις αποφάσεις του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Και αυτό είναι γνωστό άλλωστε, το είδαμε και στις εφημερίδες νομίζω ότι ακόμα συνεχίζεται. Είναι τραγικό άλλωστε να έχουμε δώσει την αποδοχή 4 αιτημάτων ασύλου σε τόσες χιλιάδες αιτήσεις, και πανευρωπαϊκά είναι μοναδικό και είναι και παράλογο

5. Πως θα περιέγραφες τις συνθήκες και για εδώ αλλά και για τα υπόλοιπα Κέντρα; Για τα υπόλοιπα δεν μπορώ να πω γιατί δεν έχω ιδίαν αντίληψη, μπορώ μέσω εφημερίδας, μέσω φωτογραφιών ότι γνωρίζουμε όλοι και κάποια πράγματα που έχω συζητήσει με συναδέλφους που έτυχε να παν ή πηγαίνουν εκεί μέσω του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες. Είναι δύσκολο να το δεις αντικειμενικά, αν το δεις συγκριτικά μέχρι πρότινος, μάλλον από τη στιγμή που δημιουργήθηκε το νέο Κέντρο πάνω στην Παγανή οι συνθήκες είναι αρκετά καλές σε σχέση με άλλα Κέντρα, π.χ. στη Σάμο, πάνω στον Έβρο είναι πολύ μεγάλος ο αριθμός προσφύγων οι οποίοι πραγματικά στοιβάζονται σε αποθήκες που δεν έχουν τα ελάχιστα ελάχιστα που μπορούν να απαιτούνται για την ανθρώπινη διαβίωση ενός ανθρώπου τώρα αν το δει κανείς αντικειμενικά που πρέπει να το βλέπει αντικειμενικά δεν είναι καλές οι συνθήκες και ιδιαίτερα δεν είναι καλές και σε σχέση με τον τωρινό αριθμό των προσφύγων που κρατούνται επάνω γιατί και το Κέντρο αυτό δεν είναι για να καλύψει τις ανάγκες ούτε για 800 ούτε για 700 ανθρώπους.
6. Έχεις επισκεφτεί άλλα Κέντρα; Προσωπικά όχι. Πάντως υπάρχει μια προσπάθεια και η Νομαρχία με κάποιους πόρους από το Υπουργείο Εξωτερικών αλλά και η Νομαρχία με δικούς της πόρους να προσπαθήσει να βελτιώσει να βάλει ντουζ, να βάλει κι άλλες τουαλέτες.
7. Πόσο συχνά επισκεπτόσουν το Κέντρο όταν πήγαινες; Δεν ήταν σταθερό αυτό, υπήρξε κάποια περίοδο που ασχοληθεί αρκετά ενεργά, η αλήθεια είναι ότι μετά από κάποια φάση είχα απογοητευτεί με την αντιμετώπιση της διοίκησης, υπήρχαν κάποιες τριβές δηλαδή, και μετά από αυτό είχα κατουσίαν όχι πάψει αλλά να ασχολούμαι λιγότερο (..) και στη συνέχεια ασχολούμουν περισσότερο κατά τις επισκέψεις του Ελληνικού Συμβουλίου ή όταν υπήρχε ή όταν μου ζητούσαν να γίνει κάποια συγκεκριμένη παρέμβαση.
8. Δηλαδή πήγαινες μόνο για να γίνουν οι αιτήσεις ασύλου; Γενικά για να βοηθήσω στην παραλαβή των αιτημάτων μαζί με άλλες οργανώσεις. Δεν θεωρώ ότι είναι ο ρόλος του δικηγόρου αυτός ούτε ο ρόλος του Ελληνικού Συμβουλίου, είναι υποχρέωση όλων μας να συνδράμουμε στη σωστή εφαρμογή του νόμου και των διεθνών διατάξεων, των διεθνών συμβάσεων για τα δικαιώματα των ανθρώπων αυτών αλλά δεν είναι δικός μας ο ρόλος να υποκαταστήσουμε τις αρχές στις υποχρεώσεις τους, πράγμα που ως ένα βαθμό είχε συμβεί, ούτε βέβαια δεν το θεωρώ προσωπικά σωστό, να ζητάμε εμείς από τους πρόσφυγες ή λαθρομετανάστες, ο καθένας τους ονομάζει όπως θέλει, να εμπλακούν στη διαδικασία του αιτήματος ασύλου προκειμένου να αποκτήσουν κάποια δικαιώματα, γιατί ο αιτών άσυλο είναι μια συγκεκριμένη κατηγορία ανθρώπων που χρήζει κάποιας προστασίας και από το διεθνές δίκαιο και από τη χώρα μας, έρχεται και ζητάει την προστασία της χώρας μας και δεν πρέπει αυτός ο θεσμός και το δικαίωμα να εκφυλλίζεται κατά κάποιο τρόπο όταν χρησιμοποιείται καταχρηστικά και όταν προς αυτή την κατεύθυνση συμβάλλουμε όλοι μας, γιατί έχει συμβεί και αυτό.
9. όταν όμως δεν είναι ενήμεροι; Αυτό είναι υποχρέωση μας, είναι υποχρέωση και της Αστυνομίας και δική μας και όλων των αρχών και του καθένα νομίζω να πρέπει να ενημερώνονται για τα δικαιώματα τους κι από κει και πέρα όσοι έχουν πράγματι τέτοιους λόγους να μπορούν να προσφύγουν στην διαδικασία αυτή.(..)
10. Γνωρίζεις αν τώρα πηγαίνουν κάποιοι δικηγόροι στο Κέντρο; Ναι, σαφώς, πάντα πηγαίνανε κι άλλοι δικηγόροι, Εγώ δεν πήγαινα σα δικηγόρος, με την συνεργασία που είχαμε κάνει με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες με τη σύμβαση που είχαμε κάνει όλοι όσοι ανήκαμε στο Δίκτυο Εθελοντών δεν έχουμε τι

δικαίωμα να αναλαμβάνουμε επαγγελματικά ως το πούμε έτσι την υπεράσπιση την προστασία των δικαιωμάτων κάποιου αιτούντος άσυλο, μόνο μέσω του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες και μόνο εντελώς δωρεάν, έτσι παρέχουμε τις υπηρεσίες σε αυτές τις περιπτώσεις. Υπάρχουν βέβαια και κάποιοι συνάδελφοι που κατά καιρούς είχαν αναλάβει συγκεκριμένους αιτούντες άσυλο, δεν είναι αυτό κακό βεβαίως σε καμιά περίπτωση. Τώρα να στους κατονομάσω δεν υπάρχει λόγος. (..)

11. Υπάρχουν κάποιοι που εκμεταλλεύονται τους πρόσφυγες; Ναι, έχουν υπάρξει. Τουλάχιστον έχουν υπάρξει σοβαρές καταγγελίες έχουν έρθει και στο φως της δημοσιότητας, κυρίως σε άλλα μέρη όχι εδώ όπου είναι μαζικές οι αιτήσεις, κυρίως πάνω στον Έβρο σε μια περίοδο φημολογούνταν και είναι φήμη που έχει επιβεβαιωθεί ότι υπήρχε σχεδόν ταρίφα 1000 ευρώ ανά άτομο που δυστυχώς κάποιοι συνάδερφοι ζητούσαν προκειμένου να τους βγάλουν έξω όπως λέγανε και συχνά μάλιστα δεν κάνανε ούτε τις ελάχιστες απλές νόμιμες διαδικασίες που προβλέπει ο νόμος για τους ανθρώπους αυτούς. Αυτές οι καταγγελίες έχουν έρθει στη δημοσιότητα, τις έχω ακούσει εγώ όπως και όλος ο κόσμος. Για εδώ δε νομίζω ότι έχει υπάρξει τέτοιο φαινόμενο τουλάχιστον σε μεγάλη έκταση, αν μεμονωμένα έγινε σε ορισμένες περιπτώσεις, δεν ξέρω προσωπικά για να σας το βεβαιώσω, γιατί δεν το θεωρώ κατάχρηση το να πάρει κάποιος χρήματα, να αμειφθεί προκειμένου να βοηθήσει κάποιον πελάτη του που του το ζητάει, σε καμιά περίπτωση, αυτό είναι μέσα στα πλαίσια του νόμου των καθηκόντων και υποχρεώσεων του επαγγέλματος μας. Κι εξαρτάται από τον τρόπο που το κάνεις. Δηλαδή δε νομίζω ότι υπήρξε κάποιος που μαζικά έπαιρνε λεφτά από πρόσφυγες εκεί πέρα με την υπόσχεση να τους βγάλει έξω και τελικά δεν έπραττε αυτό που υποσχόταν. Είχαν εμφανιστεί σε λίγες περιπτώσεις από ότι είχα μάθει κάποιοι συνάδελφοι εξ Αθηνών που είχαν υποβάλει κάποια αιτήματα μαζικά, για 10-15 άτομα ή 20 άτομα, αλλά δεν ξέρω να σας πω σχετικά με αυτό, δεν έχω προσωπική αντίληψη. Πάντως σε γενικές γραμμές αυτό νομίζω ότι μπορώ να το πω με σχετική βεβαιότητα δεν υπήρξαν τέτοιου είδους σοβαρά προβλήματα δεδομένου ότι είναι αρκετά μικρός ο αριθμός σε σχέση με αλλού, αρκετά μικρή η κοινωνία, αρκετές οι οργανώσεις που ασχολούνται κατά καιρούς πάνω με το Κέντρο κι αν υπήρχαν τέτοια κρούσματα εύκολα θα βγαίνανε στη δημοσιότητα.
12. Ποιες άλλες ΜΚΟ επισκεπτόταν το Κέντρο πέρα από το ΕΣΠ; Πέρα από το ΕΣΠ κατά καιρούς διάφορους, δηλαδή ήταν από την κυρία Λ. Μια συνεχής επαφή έχει η Συνύπαρξη και Επικοινωνία στο Αιγαίο, κυρίως μέσω κάποιων μελών του που έχουν ασχοληθεί πολύ ενεργά και έχουν βοηθήσει τα μέγιστα.
13. Με τι θέματα; Κυρίως στη κοινωνική προστασία και βοήθεια και στην οργάνωση μάλλον του Κέντρου και από απλά πράγματα καθημερινά δηλαδή αν κάποιος άνθρωπος χρειάζεται κάποιο γιατρό θα το πουν στην Αστυνομία, θα φροντίσουν να τον συνοδεύσουν άλλοτε με το περιπολικό (..),στη διανομή των ρούχων, των τροφίμων. Γενικά στην οργάνωση.
14. (..) Πιστεύω ότι ακόμα γίνεται από κάποια μέλη. Δεν είναι τόσο θεσμικά, αυτά λειτουργούν και σε επίπεδο προσωπικό, είναι κάποιοι άνθρωποι που είναι αρκετά ευαισθητοποιημένοι και που πραγματικά προσφέρουν, έχουν προσφέρει πάρα πολύ από το χρόνο τους. Όπως παλιότερα ήταν η Διεθνής Αμνηστία και η Χ η οποία ήταν σχεδόν όλη μέρα πάνω στο Κέντρο και προσπαθούσε να βοηθήσει σε μια πιο δύσκολη εποχή όπως και αρκετές άλλες οργανώσεις.
15. Με τη Διεθνή Αμνηστία τι έγινε; Με τη Διεθνή Αμνηστία υπήρξε μια παρεξήγηση να το πω, καταγγελίες κάποιες, δεν ξέρω κατά πόσο ευσταθούσαν, προσωπικά εγώ έβλεπα την Χ να είναι σχεδόν κάθε μέρα εκεί, να προσπαθεί πραγματικά και

να αφοσιώνεται σε αυτό το πράγμα πραγματικά προσπαθώντας να βοηθήσει. Ήταν σχεδόν όλη τη μέρα όπου κατ' εμέ ήταν αδύνατο να υπήρχε κάποια ιδιοτέλεια ή κάποιος άλλος λόγος, ήταν καθαρά για λόγους προσφοράς, τώρα δεν ξέρω αν από υπερβάλλοντα ζήλο αν από κάποια παρεξήγηση από τις αρμόδιες αρχές ή δεν ξέρω για ποιο λόγο ήρθαν στο φως κάποιες καταγγελίες και στη συνέχεια σταμάτησαν σαν Διεθνής Αμνηστία να εμπλέκονται για ένα διάστημα με τη λειτουργία πάνω στο Κέντρο.

16. Γνωρίζεις μήπως για την καταγγελία που κάνανε τώρα πρόσφατα; Τότε που είχαν έρθει από την Διεθνή Αμνηστία και δεν τους άφησαν να μπουνε μέσα. Ναι αυτό ήταν μεγάλο λάθος των αρχών, δεν μπορείς να μην επιτρέπεις, ήταν πολύ μεγάλο λάθος των αρχών και δεν υπήρχε κανένας απολύτως λόγος, δεν μπορείς να μην επιτρέπεις στη Διεθνή Αμνηστία και σε τέτοιες οργανώσεις που είναι αναγνωρισμένες και στους εκπροσώπους αυτών των οργανώσεων να πάνε εκεί και να επισκεπτούν αυτούς τους ανθρώπους και το Κέντρο.
17. Μετά έγινε καταγγελία; Ναι, βεβαίως έγινε καταγγελία και πολύ καλά κάνανε.
18. Αυτή η κυρία Λ; Η κυρία Λ ήταν κι αυτή με μια ομάδα, την Ομάδα Διάσωσης, δεν ήταν μόνη της, και αυτή είχε οργανώσει κυρίως αυτή μια ομάδα εθελοντών και είχαν βοηθήσει σημαντικά και στην παροχή πρώτων βοηθειών, και κάποιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και γενικά σε όλες τις ανάγκες που υπήρχαν.
19. Μέχρι τη στιγμή που πήγες εσύ αυτοί που μπαίνανε μέσα ήταν η Συνύπαρξη και η..; Τώρα σίγουρα θα αδικήσω κάποιους, υπήρχαν αρκετές οργανώσεις και υπήρξαν και αρκετά άτομα και ομάδες φοιτητών κατά καιρούς έρχονταν και βοηθούσανε και κάποια μέλη της τοπικής κοινωνίας που δεν ανήκαν απαραίτητα σε κάποια οργάνωση από απλή ευαισθησία και όταν αποδεδειγμένα μπορεί να βοηθήσει. Γιατροί από το νοσοκομείο (..)
20. (..) Κοίταξε ουσιαστικά είναι ένας χώρος κράτησης, το ονομάζουν Κέντρο Φιλοξενίας και Υποδοχής και τα λοιπά αλλά στην ουσία είναι χώρος κράτησης, οι άνθρωποι αυτοί είναι κρατούμενοι, δεν μπορούν να φύγουν, επιτηρούνται από την Αστυνομία και ο χώρος αυτός είναι περιφραγμένος. Επιπλέον υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ατόμων και αν δεν υπάρχουν στοιχειώδεις κανόνες η κατάσταση μπορεί να ξεφύγει τελείως τόσο μεταξύ τους όσο και σε σχέση με τις αρχές. Θέλω να πω ότι αναγκαστικά πρέπει να υπάρχει ένας άλφα έλεγχος, δεν μπορεί να πεις ότι να μπαίνει μέσα όποιος θέλει και να κάνει ότι θέλει και ούτε να φτάσουμε στο άλλο άκρο (...)
21. Η υπόλοιπη συνέντευξη δεν καταγράφηκε από το μαγνητόφωνο. Ανέφερε επίσης ότι για την καλή λειτουργία ενός τέτοιου κέντρου χρειάζονται τουλάχιστον καμιά δεκαριά ειδικοί, κοινωνικοί λειτουργοί κλπ. Στην ερώτησή μου αν υπάρχουν περιπτώσεις που κρατούνται παραπάνω από 3 μήνες, μου είπε ότι δεν γίνεται αυτό κι αν συμβαίνει δεν είναι πάγια τακτική και γίνεται μόνο για λίγες μέρες. Επίσης μου είπε ότι σε περίπτωση που δραπετεύσουν τότε κανονικά διώκονται ποινικά ενώ παρόλο που θεωρείται ποινικό αδίκημα και η λαθραία είσοδος στη χώρα δεν διώκονται μετά από απόφαση του δικαστηρίου. Είπε επίσης ότι είναι πολύ δύσκολο να καταλάβεις αν δίνουν πραγματικά στοιχεία ή ψευδή και για να το πετύχεις χρειάζεται αρκετή εμπειρία, πολλοί επαναλαμβάνουν ιστορίες που έχουν ακούσει μέσα στο κέντρο είτε από συνοδοιπόρους καθώς ερχόντουσαν ή ακόμη κι από τους μεταφορείς τους εδώ. Χρειάζεται μεγάλη εμπειρία καθώς και γνώση κάποιων βασικών στοιχείων για την κατάσταση στη χώρα από την οποία έρχονται προκειμένου να ελέγξεις με απλές αλλά καιρικές ερωτήσεις κατά πόσο λένε αλήθεια.

